

JOURNAL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Volume 43 Number 4 July-August 2024

Language Used and Writing Patterns Apparent in Business and Service Signs on Silom Road, Bangrak District, Bangkok: A Study toward Linguistic Landscape <i>Kwuanruethai Chamninok, Dutchat Jitbanjong</i>	582
Post-Apocalypse in Short Story "Unorthodox Lion": Metaphor and Meaning <i>Khomkrit Woradejnaiyana</i>	596
A Study of The Behavior of Vietnamese Tourists Decision Making to Travel in Thailand through Travel Agency After the COVID-19 Pandemic <i>Thanawat Patthamaritthikul</i>	610
Improving English Pronunciation of Thai Undergraduate Students at Prince of Songkla University, Pattani Campus by Pronunciation Practice Tool <i>Tanchanok Prombut</i>	623
The Development of Thai Reading And Writing Skills by Using Multimedia E-Book for Primary School Students in Mae Chan District, Chiang Rai <i>Buntiwa Sirichayanukun, Wanchana Jitreee</i>	636
Art Analysis and Film Genre for Production Design <i>Patchanee Sanchai</i>	649
A Study of New Transliterations and Terminology Terms in the Korean Language on Social Media <i>Pawana Petprai</i>	663
The Development of Creative Media to Enhance the Memory Ability for Impaired People to Persuade the Design Process of Commercial Handicraft <i>Winita Kongpradit, Ranee Sa-Ngiam</i>	679
Integrating Visual Learning for Teacher in Elementary Level <i>Weena Thanachaisakul</i>	693
Terms for Colors in the Saek Language, Baan-Ba-Wa, Tha-rua Sub-district, Na-wa District, Nakorn Phanom Province <i>Sirapapa Srakeaw, Dutchat Jitbanjong</i>	705
Tax Effect from Destruction of Product and Selling Product Below Market Price <i>Sirirut Jaensirisak</i>	720
Guidelines for Inheritance of Intangible Cultural Heritage and Yala's Local Si Maya Dyed Clothes' Added Value under the Creative Economy Concept <i>Siriluk Khumphiranont, Supreeya Nunkliang</i>	732
Effects of Cognitive Behavior Group Therapy Integrating Islamic Principle to Enhance Positive Psychological Capital of Orphans <i>Asma Chapakia, Ariya Kuha</i>	747
The Status and Development of the Model of Disability Promote Community-Based Rehabilitation <i>Atitaya Chompoonimit, Mana Nakham, Nomjit Nualnetr</i>	760

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 43 ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม 2567

การใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร: การศึกษาตามแนวภูมิทัศน์ภาษา <i>ขวัญฤทัย ชำนินอก, ดุจฉัตร จิตบรรจง</i>	582
ภาวะกาลหลังโลกรวนในเรื่องสั้น "สิงโตนอกคอก": การอุปลักษณณ์และการสื่อความหมาย <i>คมกฤษณ์ วรเดชนัยนา</i>	596
การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนามที่ตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยผ่านบริษัทนำเที่ยว ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 <i>ธนาวัฒน์ ปัทมฤทธิกุล</i>	610
การพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษด้วยแบบฝึกหัดการออกเสียง: กรณีศึกษา นักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี <i>ฉันทย์ชนก พรหมบุตร</i>	623
การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย <i>บุญทิวา สิริชยานุกุล, วันชนะ จิตอารีย์</i>	636
การวิเคราะห์ศิลปะและตระกูลภาพยนตร์สำหรับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ <i>พัชณี แสนไชย</i>	649
การศึกษาคำทับศัพท์และคำศัพท์บัญญัติใหม่ภาษาเกาหลีในสื่อสังคมออนไลน์ <i>ภาวนา เพ็ชรพราย</i>	663
การพัฒนาสื่อเชิงสร้างสรรค์เพื่อช่วยยกระดับความสามารถด้านความจำสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในการต่อยอดสู่กระบวนการออกแบบหัตถกรรมเชิงพาณิชย์ <i>วินิตา คงประดิษฐ์, รานี เสริมยม</i>	679
การบูรณาการหลักการจัดการเรียนรู้เชิงทัศน์สำหรับครูระดับชั้นประถมศึกษา <i>วิภา ธนาไชยสกุล</i>	693
คำเรียกสีในภาษาแสก บ้านบะหว้า ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม <i>ศิรประภา สระแก้ว, ดุจฉัตร จิตบรรจง</i>	705
ผลกระทบทางภาษีอากรจากการทำลายสินค้าและขายสินค้าต่ำกว่าราคาตลาด <i>ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์</i>	720
แนวทางการสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น "ผ้าสีมายา" จังหวัดยะลา ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ <i>ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์, สุปรียา นุ่นเกลี้ยง</i>	732
ผลของกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม เพื่อพัฒนาทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกในเด็กกำพร้า <i>อัสมา จะปะเกีย, อริยา คูหา</i>	747
สถานภาพและพัฒนาการของแบบแผนความพิการที่หนุนเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน <i>อาทิตยา ชมภูนิมิตร, มานะ นาคำ, น้อมจิตต์ นวลเนตร์</i>	760

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 43 ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม 2567

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยากรด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม-กุมภาพันธ์/เล่ม 2 มีนาคม-เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม-มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม-สิงหาคม/เล่ม 5 กันยายน-ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ทั้งภายในและภายนอกจากหลากหลายสถาบัน

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม	
บรรณาธิการ ศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยบรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ น้อยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.อิศพล อินตะเสนา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.พิมพ์ยุพา ประพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ภูมิฐาน รั้งคุณูปวัฒน์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ศาสตราจารย์ ดร.อรุณจักรี สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิภุตศรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกวัชต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ตาวรัตน์ เมตตาริกานนท์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิภา ผดุงสิทธิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา เข้มศรีพงษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันติรจนวงค์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.วนิช นิรันทรานนท์	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุตรธานี
รองศาสตราจารย์ ยงยุทธ ชูแว่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ สิทธิพร ภิรมย์รัตน์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังข์พันธานนท์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ภัทรธนานันท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ คำคง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ สมุทรจักร	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.เกษมศักดิ์ โชติชาครพันธ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมินทร เบ้าธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Mr. Adrian R. Plant	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ

ผู้ช่วยเลขานุการ จิรรัตน์ ภูสีฤทธิ พัทศรีวิไล รุ่งวิสัย

สำนักงานกองบรรณาธิการ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โทรศัพท์ 0-4375-4321 ต่อ 1754 หรือ 0-4375-4416
กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ
ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์
ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม

กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ
ตำบลขามเือง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150
ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน
ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน
ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

Contents

Language Used and Writing Patterns Apparent in Business and Service Signs on Silom Road, Bangrak District, Bangkok: A Study toward Linguistic Landscape <i>Kwuanruethai Chamninok, Dutchat Jitbanjong</i>	582
Post-Apocalypse in Short Story “Unorthodox Lion”: Metaphor and Meaning <i>Khomkrit Woradejnaiyana</i>	596
A Study of The Behavior of Vietnamese Tourists Decision Making to Travel in Thailand through Travel Agency After the COVID-19 Pandemic <i>Thanawat Patthamaritthikul</i>	610
Improving English Pronunciation of Thai Undergraduate Students at Prince of Songkla University, Pattani Campus by Pronunciation Practice Tool <i>Tanchanok Prombut</i>	623
The Development of Thai Reading And Writing Skills by Using Multimedia E-Book for Primary School Students in Mae Chan District, Chiang Rai <i>Buntiwa Sirichayanukun, Wanchana Jitaree</i>	636
Art Analysis and Film Genre for Production Design <i>Patchanee Sanchai</i>	649
A Study of New Transliterations and Terminology Terms in the Korean Language on Social Media <i>Pawana Petprai</i>	663
The Development of Creative Media to Enhance the Memory Ability for Impaired People to Persuade the Design Process of Commercial Handicraft <i>Winita Kongpradit, Ranee Sa-Ngiam</i>	679
Integrating Visual Learning for Teacher in Elementary Level <i>Weena Thanachaisakul</i>	693
Terms for Colors in the Saek Language, Baan-Ba-Wa, Tha-ruea Sub-district, Na-wa District, Nakorn Phanom Province <i>Siraprapa Srakeaw, Dutchat Jitbanjong</i>	705
Tax Effect from Destruction of Product and Selling Product Below Market Price <i>Sirirut Jaensirisak</i>	720
Guidelines for Inheritance of Intangible Cultural Heritage and Yala’s Local Si Maya Dyed Clothes’ Added Value under the Creative Economy Concept <i>Siriluk Khumphiranont, Supreeya Nunkliang</i>	732
Effects of Cognitive Behavior Group Therapy Integrating Islamic Principle to Enhance Positive Psychological Capital of Orphans <i>Asma Chapakia, Ariya Kuha</i>	747
The Status and Development of the Model of Disability Promote Community-Based Rehabilitation <i>Atitaya Chompoonimit, Mana Nakham, Nomjit Nualnetr</i>	760

สารบัญ

การใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร: การศึกษาตามแนวภูมิทัศน์ภาษา ขวัญฤทัย ชำนินอก, ดุจดัตร์ จิตบรรจง	582
ภาวะกาลหลังโลกรวนในเรื่องสั้น “สิงโตนอกคอก”: การอุปลักษณะและการสื่อความหมาย คมกฤษณ์ วรเดชนัยนา	596
การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนามที่ตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวใน ประเทศไทยผ่านบริษัทนำเที่ยว ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ธนาวัฒน์ ปัทมฤทธิกุล	610
การพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษด้วยแบบฝึกหัดการออกเสียง: กรณีศึกษา นักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ธัญชนก พรหมบุตร	623
การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย บุญทิวา สิริชยานุกุล, วันชนะ จิตอารีย์	636
การวิเคราะห์ศิลปะและตระกูลภาพยนตร์สำหรับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ พัชนี แสนไชย	649
การศึกษาคำทับศัพท์และคำศัพท์บัญญัติใหม่ภาษาเกาหลีในสื่อสังคมออนไลน์ ภาวนา เพ็ชรพราย	663
การพัฒนาสื่อเชิงสร้างสรรค์เพื่อช่วยยกระดับความสามารถด้านความจำสำหรับผู้ที่มีความบกพร่อง ทางการได้ยินในการต่อยอดสู่กระบวนการออกแบบหัตถกรรมเชิงพาณิชย์ วินิตา คงประดิษฐ์, ราวณี เสงี่ยม	679
การบูรณาการหลักการจัดการเรียนรู้เชิงทัศน์สำหรับครูระดับชั้นประถมศึกษา วีณา ธนาไชยสกุล	693
คำเรียกสีในภาษาแสก บ้านชะหว้า ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ศิริประภา สระแก้ว, ดุจดัตร์ จิตบรรจง	705
ผลกระทบทางภาษีอาการจากการทำลายสินค้าและขายสินค้าต่ำกว่าราคาตลาด ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์	720
แนวทางการสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์, สุปรียญา นุ่นเกลี้ยง	732
ผลของกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม เพื่อพัฒนา ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกในเด็กกำพร้า อัสมา จะปะเกีย, อริยา คูหา	747
สถานภาพและพัฒนาการของแบบแผนความพิการที่หนุนเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยชุมชน อาทิตยา ชมภูนิมิตร, มานะ นาคำ, น้อมจิตต์ นวลเนตร	760

การใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการ บริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร: การศึกษาตามแนวภูมิทัศน์ภาษา

Language Used and Writing Patterns Apparent in Business and Service Signs on Silom Road, Bangrak District, Bangkok: A Study toward Linguistic Landscape

ขวัญฤทัย ชำนิнок¹, ดุจฉัตร จิตบรรจง²
Kwuanruethai Chamninok¹, Dutchat Jitbanjong²

Received: 14 July 2023

Revised: 10 October 2023

Accepted: 20 October 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยใช้ข้อมูลภาพถ่ายจากป้ายธุรกิจการค้าและบริการ จำนวน 490 ป้าย ผลการศึกษาการใช้ภาษา พบตัวอักษรจำนวน 10 ภาษา โดยพบตัวอักษรภาษาอังกฤษมากที่สุด รูปแบบของภาษา พบจำนวน 3 รูปแบบ โดยพบป้ายทวิภาษา (Bilingual sign) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.26 รองลงมาเป็นป้ายเอกภาษา (Monolingual sign) คิดเป็นร้อยละ 29.59 และพบน้อยที่สุดคือป้ายพหุภาษา (Multilingual sign) คิดเป็นร้อยละ 17.14 ในด้านรูปแบบการเขียน พบจำนวน 4 รูปแบบ โดยพบป้ายที่เขียนทับศัพท์ข้อความบางข้อความ (Mixed sign) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมาเป็นป้ายที่เขียนด้วยภาษาเดียว (Monophonic sign) คิดเป็นร้อยละ 29.59 ป้ายที่ภาษาบนป้ายเขียนทับศัพท์ข้อความเดียวกัน (Homophonic sign) คิดเป็นร้อยละ 23.47 และพบน้อยที่สุดคือป้ายที่เขียนด้วยหลายภาษาโดยแต่ละภาษาสื่อความหมายที่แตกต่างกัน (Polyphonic sign) คิดเป็นร้อยละ 11.22 จากผลการศึกษาสะท้อนว่า ความหลากหลายทางภาษาที่ใช้ในการสื่อสารบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม โดยมีภาษาไทยและภาษาต่างประเทศทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการสื่อสาร ได้ทำให้เกิดสังคมพหุภาษาและพหุวัฒนธรรมภายในพื้นที่ได้อย่างน่าสนใจ นอกจากนี้ การใช้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษบนป้ายดังกล่าว ยังสะท้อนความเป็นเมือง ความเป็นสากล และความทันสมัยอันสื่อไปถึงการเป็นสังคมโลกาภิวัตน์ของพื้นที่ได้อีกด้วย

คำสำคัญ: ภูมิทัศน์ทางภาษา, การใช้ภาษา, รูปแบบการเขียน, ป้ายธุรกิจการค้าและบริการ

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
E-mail: sunny.kwuan@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Bachelor of Arts Program in Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University

² Independent Study Advisor, Department of Thai and Oriental Languages, Mahasarakham University

Abstract

This study explored language used and writing patterns apparent in business and service signs on Silom Road, Bangrak District, Bangkok aiming at a study of linguistic landscape. Data was collected from from 490 business and service signs.

The findings revealed characters of 10 languages in language used, mostly in English characters. There were 3-style signs. Bilingual signs were mostly found at 53.26 %. The monolingual signs were found at 29.59 % and the multilingual signs were fewest found at 17.14 %. There were 4 patterns of writing. The mixed signs were mostly found at 35.71 %. The monophonic signs were found at 29.59 %. The homophonic signs were found at 23.47 %. The polyphonic signs were fewest found at 11.22 %. In conclusion, the varieties of language communication on business and service signs on Silom Road used Thai and foreign languages as the medium of communication. Then, an occurrence of multilanguage society and multiculture noticeably appeared in the area. Moreover, the specific use of English as a foreign language on those signs also reflected their urbanization, ubiquity, and modernization by means of globalization society in the areas.

Keywords: linguistic landscape, language used, writing pattern, business and Service signs

บทนำ

การศึกษาภาษาในสิ่งแวดล้อมหนึ่งๆ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของภาษาหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏและมองเห็นได้อย่างชัดเจนในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งเป็นศูนย์กลางความก้าวหน้าในการใช้ภาษา ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในพื้นที่นั้นๆ เรียกว่า “ภูมิทัศน์ภาษา” (Linguistic landscape) ภูมิทัศน์ภาษา คือ การใช้ภาษาที่ใช้แตกต่างกันในพื้นที่หนึ่งๆ ซึ่งภาษาเป็นหนึ่งในการรวมตัวกันของคนในสังคมเพื่อการสื่อสารและเกี่ยวข้องกับกลไกต่างๆ ที่ขึ้นจากพฤติกรรมของมนุษย์ แลนดรีและโบร์ริส (Landry & Bourhis, 1997: 23 อ้างอิงจาก จริยา เสียงเย็น, 2558: 14-15)

การศึกษาเกี่ยวกับภูมิทัศน์ภาษา (Linguistic Landscape) หมายถึง การศึกษางานเขียนที่จัดแสดงในพื้นที่สาธารณะ เช่น ป้ายถนน ป้ายโฆษณา ป้ายชื่อสถานที่ ป้ายชื่อร้านค้า ป้าย

ของหน่วยงานราชการ เป็นต้น ภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ ให้ความสำคัญกับภาษาบนป้าย เพราะสามารถบอกหน้าที่ของภาษาใน พื้นที่ที่ภาษานั้นปรากฏอยู่ได้ ทั้งหน้าที่เชิงข้อมูล (Informative function) และหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic function) แลนดรีและโบร์ริส (Landry and Bouris, 1997: 25 อ้างอิงจาก สิริฉนทร พิกุลทอง, 2554: 1) ดังนั้น หากเราศึกษาข้อความหรือภาษาจากป้ายต่างๆ ที่ปรากฏในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง อาจจะแสดงให้เห็นลักษณะที่โดดเด่นของความเป็นอยู่ และสภาพสังคม วัฒนธรรมของพื้นที่นั้นได้อีกทางหนึ่ง หนึ่ง (พิชัย แก้วบุตร และนพวรรณ เมืองแก้ว, 2563: 227) อันจะทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของ ภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของกลุ่มคนในพื้นที่นั้นๆ ผ่านการแสดงออกทางภาษา

ถนนสีลม คือถนนสายสำคัญในเขต บางรัก กรุงเทพมหานคร เป็นถนนคอนกรีตขนาดกว้าง

6 ช่องทางจราจร มีช่องจอดรถและบาทวิถีทั้งสองข้าง ความยาวประมาณ 2.78 กิโลเมตร เป็นถนนสายธุรกิจสายแรกของไทยที่ผ่านการเปลี่ยนแปลงผ่านยุคสมัยกว่า 160 ปี โดยถนนสีลมถูกสร้างขึ้นในสมัย รัชกาลที่ 4 ในปี พ.ศ. 2404 จากบรรดาพ่อค้าและกงสุลต่างประเทศที่ตั้งรกรากอยู่ในพื้นที่ได้ร่วมกันยื่นเรื่องต่อกรมท่าขอให้รัฐบาลสร้างถนนในพระนคร เพื่อความสะดวกมากยิ่งขึ้นในการเดินทาง ถนนสีลมจึงได้ถูกสร้างขึ้นและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ในปี พ.ศ. 2434 ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 5 มีการจัดแบบแผนการสร้างตึกริมถนนให้อยู่ในระบบระเบียบเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าทำการค้า ต่อมาในปี พ.ศ. 2436 ถนนสีลมได้กลายเป็นย่านที่พักอาศัยชั้นดีร่วมกับการสัญจรด้วยยานพาหนะรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ รถรางสายสีลม ซึ่งถือเป็นพาหนะขนส่งมวลชนชนิดแรกของไทย ทั้งยังเป็นระบบรถรางไฟฟ้าแห่งแรกในทวีปเอเชีย ที่ต่อมาระบบขนส่งมวลชนก็พัฒนามาเป็นรถเมล์ขาวของบริษัท นายเลิศ จำกัด ตลอดจนรถเมล์ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ตามลำดับ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2542 การเดินทางโดยรถไฟฟ้าบีทีเอส (BTS) สายสีลมก็เกิดขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นของความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่ทำให้ผู้คนเข้าถึงถนนสีลมได้สะดวก (สาลีกา, 2563: ออนไลน์)

ทั้งนี้ จากการที่มีชาวจีน อินเดีย และยุโรป เข้ามาตั้งรกรากทำการค้าและทำงานรับจ้างกันเป็นจำนวนมากในอดีต ถนนสีลมจึงกลายเป็นแหล่งรวบรวมความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม ที่มีการพัฒนาด้านอสังหาริมทรัพย์ การคมนาคม และการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง “วอลล์สตรีตของกรุงเทพฯ” คือการขนานนามการเป็นพื้นที่ที่มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของถนนสีลมในปัจจุบัน เป็นแหล่งรวมอาคารสำนักงาน ร้านอาหารที่มีความหลากหลายของชาติพันธุ์

สถานบริการ/สถานบันเทิง ศูนย์การค้า โรงแรม คอนโดมีเนียมขนาดใหญ่ และบริษัททางการเงินชั้นนำไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยวตามบาทวิถีในทุกช่วงเวลาตลอดทั้งสองฝั่งถนน และจากการสร้างเส้นทางรถไฟฟ้ามหานคร หรือ MRT เพิ่มเติมขึ้น ได้ทำให้ถนนสีลมเป็นเป้าหมายหลักในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของผู้คนหลากหลายเชื้อชาติและภาษา เพราะสามารถเดินทางเข้าไปถึงท่องเที่ยวภายในพื้นที่ และสามารถเดินทางเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวหรือถนนสายสำคัญอื่นๆ ของเมืองได้อย่างรวดเร็วและสะดวกสบาย (ปภิธาน โชะชู, 2559: ออนไลน์)

จากการข้อมูลข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงภูมิทัศน์ภาษาบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการว่าการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่อย่างไรในสังคมพหุภาษาที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม และการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางใน การวางแผนเพื่อสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจการค้าได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณ ถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการศึกษา

การใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการ ผู้ศึกษาใช้กรอบแนวคิดของ Siwina and Prasithrathsint (2020: 112) ดังนี้

1. การใช้ภาษา ใช้ 2 รูปแบบ ได้แก่
  - 1.1. ตัวอักษรที่ปรากฏบนป้าย

1.2 รูปแบบของภาษาที่ปรากฏบนป้าย
ใช้ 3 รูปแบบ ได้แก่

1.2.1 ป้ายเอกภาษา (Monolingual
sign)

1.2.2 ป้ายทวิภาษา (Bilingual sign)

1.2.3 ป้ายพหุภาษา (Multilingual
sign)

2. รูปแบบการเขียน ใช้ 4 รูปแบบ ได้แก่

2.1 ป้ายที่ภาษาบนป้ายเขียนทับศัพท์
ข้อความบางข้อความ (Mixed)

2.2 ป้ายที่เขียนด้วยภาษาเดียว
(Monophonic)

2.3 ป้ายที่ภาษาบนป้ายเขียนทับศัพท์
ข้อความเดียวกันหรือแปลโดยตรง (Homophonic)

2.4 ป้ายที่เขียนด้วยหลายภาษา โดยแต่ละ
ภาษาสื่อความหมายที่แตกต่างกัน (Polyphonic)

วิธีดำเนินการศึกษา

การรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับแนวคิดภูมิทัศน์ภาษา การใช้ภาษา รูปแบบ
การเขียน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่บริเวณถนนสีลม
และลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามกำหนดการนัดหมาย

2. ลงพื้นที่ศึกษาตามวันและเวลาที่กำหนด
เก็บข้อมูลเฉพาะป้ายธุรกิจการค้าและบริการ
โดยใช้เครื่องมือบันทึกข้อมูลคือ โทรศัพท์มือถือ
iphone 7 Plus โดยมีการกำหนดขอบเขตของ
พื้นที่จากถนน สีลม (แยกบางรัก) ไปจนถึงถนน
สีลม (แยกศาลาแดง) และบริเวณโดยรอบถนนสีลม
ได้แก่ ซอยสีลม 1-36 ซอยธนนิยะ ซอยพัฒนาพงษ์
และซอยถนนปั้น

3. การศึกษาในครั้งนี้ ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
ป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม
ระหว่างเดือนเมษายน 2565 ถึงเดือนพฤษภาคม

2565 รวมระยะเวลา 1 เดือน ได้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น
490 ป้าย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่
ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการ ผู้ศึกษา
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิดของ Siwina
and Prasithrathsint (2020: 112) ทั้งนี้ ผู้ศึกษา
ได้นำแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลของมูฮำหมัดสุกรี
หะยีสะนิ และสมิทธิ์ วงศ์วิวัฒน์ (2564: 5) มาเป็น
แนวทางในการศึกษาร่วมด้วย ดังนี้

1. วิเคราะห์ตัวอักษรที่ปรากฏบนแต่ละ
ป้าย จากนั้นดำเนินการนับว่าแต่ละป้ายประกอบด้วย
ตัวอักษรภาษาใด และนำผลรวมทั้งหมดที่ได้
จากการนับมาแสดงผลในรูปร้อยละ เพื่อดูความถี่
ของการปรากฏตัวอักษรภาษานั้นๆ

2. จัดรูปแบบภาษาที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจ
การค้าและบริการ โดยแยกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่
ป้ายเอกภาษา ป้ายทวิภาษา และป้ายพหุภาษา
การจำแนกความแตกต่างในแต่ละป้าย ผู้ศึกษาจะ
ใช้เกณฑ์กำหนดจากลักษณะตัวอักษรของแต่ละ
ภาษาที่ปรากฏบนป้าย ดังนี้ หากบนป้ายปรากฏ
ตัวอักษรเพียง 1 ภาษา จะนิยามเป็นป้ายเอกภาษา
หากบนป้ายปรากฏตัวอักษร 2 ภาษา จะนิยามเป็น
ป้ายทวิภาษา และหากบนป้ายปรากฏตัวอักษร
3 ภาษาขึ้นไป จะนิยามเป็นป้ายพหุภาษา

3. วิเคราะห์รูปแบบการเขียนภาษาบน
ป้ายว่ามีการใช้ภาษาบนป้ายอย่างไร โดยอ้างอิง
ข้อมูลจากข้อ 2 ดังนี้

3.1 ป้ายที่ภาษาบนป้ายเขียนทับศัพท์
ข้อความเดียวกัน (Homophonic) คือ รูปแบบการ
ถอดความภาษาด้วยการแปลหรือการทับศัพท์ที่
คำบนป้ายมีความหมายเหมือนกันทั้งหมด

3.2 ป้ายที่ภาษาบนป้ายเขียนทับศัพท์
ข้อความบางข้อความ (Mixed) คือ รูปแบบการถอด

ความภาษาบนป้ายด้วยการแปลหรือการทับศัพท์ เฉพาะส่วนของคำที่เหมือนกันของแต่ละภาษาบนป้ายจากภาษาที่ปรากฏทั้งหมด

3.3 ป้ายที่เขียนด้วยหลายภาษา โดยแต่ละภาษาสื่อความหมายที่แตกต่างกัน (Polyphonic) คือ รูปแบบการถอดความภาษาบนป้ายด้วยการแปลคำที่สื่อความหมายไม่ตรงกันของภาษาที่ปรากฏทั้งหมด

3.4 ป้ายที่เขียนด้วยภาษาเดียว (Monophonic) คือ รูปแบบการถอดความภาษาบนป้ายที่เป็นป้ายภาษาเดียวเท่านั้น

การนำเสนอผล

แสดงสถิติการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบ ร้อยละ

ข้อตกลงเบื้องต้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ Linguistic Landscape (LL) พบว่า

ในภาษาไทยมีการใช้ในหลายความหมาย ได้แก่ ภูมิภาคศาสตร์ ภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ ภูมิภาคศาสตร์ ภูมิทัศน์ทางภาษา และภูมิทัศน์ภาษา ในที่นี้ ผู้ศึกษาจึงใช้คำว่า “ภูมิทัศน์ภาษา” ซึ่งเป็นคำที่ สอดคล้องและเหมาะสมกับความหมาย

ผลการศึกษา

1. การใช้ภาษา หมายถึง การนำตัวอักษร ภาษาต่าง ๆ มาใช้วิธีการจัดกลุ่มป้ายข้อความ ตามลักษณะการปรากฏของภาษาป้ายธุรกิจ การค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีผลการศึกษาดังนี้

1.1 ตัวอักษรที่ปรากฏบนป้าย หมายถึง ตัวอักษรภาษาต่าง ๆ ที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจ การค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยจากการศึกษาพบตัวอักษร ที่ปรากฏบนป้าย ตามข้อมูลที่แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาคำตัวอักษรที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบตัวอักษรที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้า 10 ภาษา ดังนี้

ลำดับ	ตัวอักษร	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1	ตัวอักษรภาษาอังกฤษ	439	47.72
2	ตัวอักษรภาษาไทย	355	38.59
3	ตัวอักษรภาษาญี่ปุ่น	52	5.65
4	ตัวอักษรภาษาจีน	41	4.45
5	ตัวอักษรภาษาฝรั่งเศส	18	1.96
6	ตัวอักษรภาษาอาหรับ	8	0.87
7	ตัวอักษรภาษาอิตาลี	4	0.43
8	ตัวอักษรภาษาพม่า	1	0.11
9	ตัวอักษรภาษาตุรกี	1	0.11
10	ตัวอักษรภาษาทมิฬ	1	0.11
รวม		920	100

จากตาราง 1 แสดงตัวอักษรที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบตัวอักษรภาษาอังกฤษมากที่สุด รองลงมาเป็นตัวอักษรภาษาไทย และตัวอักษรภาษาอื่นๆ จึงสะท้อนว่าถนนสีลมให้ความสำคัญต่อการสื่อสารกับชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก ด้วยพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร ที่เป็นแหล่งรวมอาคารสำนักงานมาก โรงเรียน สถานพยาบาล โครงการค้าปลีก คอนโดมิเนียมทุกระดับ ธุรกิจด้านการบริการ เช่น ร้านนวดแผนไทย คลินิกเสริมความงาม และธุรกิจสถานบันเทิง เช่น บาร์ ร้านสุรา(ผับ) ที่สร้างสีสันโด่งดังไปทั่วโลก ก่อให้เกิด “กำลังซื้อมหาศาล” ด้วยปริมาณทราฟฟิกวันธรรมดากว่า 700,00 คน และวันหยุดสุดสัปดาห์กว่า 500,00 คน จากฐานผู้พักอาศัย 220,000 คน และคนทำงานกว่า 350,000 คน (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2564: ออนไลน์) ถนน สีลม จึงถือเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวอันดับต้นๆ ของประเทศ และที่สำคัญคือ การมีระบบคมนาคมที่สะดวก

มีการให้บริการของรถไฟฟ้าบีทีเอส (BTS) และรถไฟฟ้ามหานคร (MRT) ที่สามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่และถนนสายหลักอื่นๆ ของเมืองได้อย่างง่ายดาย จึงทำให้ถนนสีลมมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ จนเป็นแหล่งที่นักท่องเที่ยวหลากหลายเชื้อชาติให้ความสนใจและตั้งเป็นจุดหมายหลักในการเดินทางมาท่องเที่ยว ดังนั้น การที่เจ้าของธุรกิจการค้านำตัวอักษรภาษาอังกฤษที่ถือเป็นภาษาสากลภาษาหนึ่งของโลกมาใช้เป็นหลักในการสื่อสาร ย่อมทำให้การสื่อสารระหว่างเจ้าของธุรกิจการค้าและผู้มาใช้บริการเป็นไปด้วยความสะดวกและเข้าถึงได้ง่าย

1.2 รูปแบบของภาษา หมายถึง วิธีการจัดกลุ่มป้ายข้อความตามลักษณะการปรากฏของภาษาบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยจากการศึกษาพบรูปแบบของภาษาบนป้ายตามข้อมูลที่แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษารูปแบบของภาษาที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบ 3 รูปแบบ ดังนี้

ลำดับ	รูปของแบบภาษา	จำนวน (ป้าย)	ร้อยละ
ป้ายทวิภาษา (Bilingual sign)			
1	ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ	224	45.71
	ภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น	12	2.45
	ภาษาอังกฤษ - ภาษาฝรั่งเศส	7	1.43
	ภาษาอังกฤษ - ภาษาจีน	6	1.22
	ภาษาไทย - ภาษาญี่ปุ่น	6	1.22
	ภาษาอังกฤษ - ภาษาอาหรับ	3	0.61
	ภาษาไทย - ภาษาจีน	2	0.41
	ภาษาอังกฤษ - ภาษาอิตาลี	1	0.20
รวม		261	53.26

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษารูปแบบของภาษาที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบ 3 รูปแบบ ดังนี้ (ต่อ)

ลำดับ	รูปของแบบภาษา	จำนวน (ป้าย)	ร้อยละ
ป้ายเอกภาษา (Monolingual sign)			
2	ภาษาอังกฤษ	102	20.82
	ภาษาไทย	43	8.77
รวม		145	29.59
ป้ายพหุภาษา (Multilingual sign)			
3	ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น	36	7.35
	ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาจีน	29	5.92
	ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาฝรั่งเศส	7	1.43
	ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาอาหรับ	3	0.61
	ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาอิตาลี	1	0.20
	ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาพม่า	1	0.20
	ภาษาอังกฤษ - ภาษาอาหรับ - ภาษาตุรกี	1	0.20
	ภาษาอังกฤษ - ภาษาฝรั่งเศส - ภาษาอิตาลี	1	0.20
	ภาษาอังกฤษ - ภาษาฝรั่งเศส - ภาษาญี่ปุ่น	1	0.20
	ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาจีน - ภาษาญี่ปุ่น	1	0.20
	ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาฝรั่งเศส - ภาษาอิตาลี	1	0.20
	ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาจีน - ภาษาฝรั่งเศส	1	0.20
	ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาอาหรับ - ภาษาทมิฬ	1	0.20
	รวม		84
รวมทั้งหมด		490	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า บริเวณถนนสีลมสะท้อนความเป็นพื้นที่พหุวัฒนธรรมที่หลากหลายทางเชื้อชาติ มีการสื่อสารบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการต่างๆ อย่างเห็นได้ชัด โดยการใช้ภาษาต่างประเทศร่วมกับภาษาไทย หรือบางป้ายปรากฏเพียงภาษาต่างประเทศเท่านั้น

ดังนั้น การใช้ภาษาต่างประเทศบนป้าย นอกจากจะทำให้มี การสื่อสารที่ง่ายขึ้นแล้ว ยังสะท้อนความสากลและความเป็นสังคมโลกาภิวัตน์ ที่สร้างความทันสมัย หูหრა และน่าสนใจ สามารถดึงดูดผู้ใช้บริการในธุรกิจการค้าต่างๆ ดังตัวอย่างป้ายรูปแบบของภาษาทั้ง 3 รูปแบบ เช่น

ภาพที่ 1 ป้ายทวิภาษา (ไทย-อังกฤษ)

ภาพที่ 1 “PONGCHUROS, ผิงชูรส” เป็นธุรกิจร้านอาหารอีสาน แสดงตัวอย่างป้ายทวิภาษาที่ปรากฏ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษอยู่ร่วมกัน โดยคำว่า “ผิงชูรส” ในภาษาไทย และคำว่า “PONGCHUROS” ในภาษาอังกฤษ ได้เขียนเป็นชื่อของร้าน และคำว่า “Thai E-san Restaurant” ในภาษาอังกฤษได้แสดงลักษณะเด่นของประเภทอาหารภายในร้าน นั่นคือ เป็นร้านอาหารไทย - อีสาน

ภาพที่ 2 ป้ายทวิภาษา (อังกฤษ-ญี่ปุ่น)

ภาพที่ 2 “Rama Jewelry ラマ・ジュエリー” เป็นธุรกิจร้านเครื่องประดับ โดยแสดงตัวอย่างป้าย ทวิภาษาที่ปรากฏภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่นอยู่ร่วมกัน ซึ่งคำว่า “RAMA JEWELRY” ในภาษาอังกฤษ และคำว่า “ラマ・ジュエリー” มีคำอ่านว่า “rama jueri- หรือ รา-มา จู-เอ-ริ” ในภาษาญี่ปุ่น ทั้งสองภาษาได้เขียนเป็นชื่อของร้าน โดยนำลักษณะประเภทสินค้าที่มีไว้บริการของร้านมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการตั้งชื่อ นั่นคือ Jewelry ที่มีความหมายว่า เครื่องประดับ

ภาพที่ 3 ป้ายเอกภาษา (อังกฤษ)

ภาพที่ 3 “BEARHOUSE” เป็นธุรกิจร้านขนมหวานและเครื่องดื่ม แสดงตัวอย่างป้ายเอกภาษาที่ปรากฏภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียว โดยคำว่า “BEARHOUSE” ได้เขียนเป็นชื่อร้าน และคำว่า “DESSERT & MILK TEA” ที่มีความหมายว่า “ขนมหวานและชาวม” ได้แสดงข้อมูลประเภทของอาหารภายในร้าน

ภาพที่ 4 ป้ายเอกภาษา (ไทย)

ภาพที่ 4 “ฟาสซิโน ยา” แสดงตัวอย่างป้าย เอกภาษาที่เป็นภาษาไทยเพียงภาษาเดียว ซึ่งภาษาไทยที่อยู่บนป้ายได้เขียนเป็นชื่อของร้าน และลักษณะประเภทสินค้าภายในร้าน ทั้งนี้ คำว่า “ฟาสซิโน” เป็นคำที่มาจากภาษาอิตาลี แปลว่า ลุ่มหลง

ภาพที่ 5 ป้ายพหุภาษา (ไทย-ญี่ปุ่น-จีน-อังกฤษ)

ภาพที่ 5 “ร้านอาหารนิยาม” เป็นตัวอย่างป้ายพหุภาษาที่แสดงภาษาไทย ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีนและภาษาอังกฤษปรากฏอยู่ร่วมกัน โดยคำว่า “ร้านอาหารนิยาม” ในภาษาไทย “ニヨムレストラン” มีคำอ่านว่า “Ni-yo-mu-re-su-to-ran” ในภาษาญี่ปุ่น “時興飯店” มีคำอ่านว่า “shixing fàndiàn” หรือ “ซือ-ซิง ฟาน-เตี้ยน” ในภาษาจีน และ “Niyom restaurant” ในภาษาอังกฤษ ได้เขียนเป็นชื่อของร้าน และคำว่า “ร้านข้าวต้มเจ้าเก่า เปิดขายมานานกว่า 60 ปี” ในภาษาไทย ได้เขียนบอกอาหารหลักที่มีไว้บริการภายในร้าน พร้อมทั้งระยะเวลาการรวมจำนวนปีที่ทั้งหมดที่ร้านเปิดให้บริการ

2. รูปแบบการเขียน หมายถึง วิธีการเขียนบนป้ายข้อความที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดย

จากการศึกษาพบรูปแบบการเขียนบนป้ายตามข้อมูลที่แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษารูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบ 4 รูปแบบ ดังนี้

ลำดับ	รูปแบบการเขียน	จำนวน (ป้าย)	ร้อยละ
1	ป้ายที่ภาษาบนป้ายเขียนทับศัพท์ข้อความบางข้อความ (Mixed)	175	35.71
2	ป้ายที่เขียนด้วยภาษาเดียว (Monophonic)	145	29.59
3	ป้ายที่ภาษาบนป้ายเขียนทับศัพท์ข้อความเดียวกันหรือเขียนแปลโดยตรง (Homophonic)	115	23.47
4	ป้ายที่เขียนด้วยหลายภาษา โดยแต่ละภาษาสื่อความหมายที่ต่างกันไป (Polyphonic)	55	11.22
รวม		490	100

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบรูปแบบการเขียน 4 รูปแบบ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เจ้าของธุรกิจการค้าและบริการส่วนใหญ่ในพื้นที่ให้ความสำคัญกับนำภาษามาสร่าง/เขียนในรูปแบบที่เป็นข้อความเดียวกันที่อ่านได้ในหลายภาษา โดยส่วนใหญ่จะเป็นส่วนสำคัญที่สุดของป้าย นั่นคือ ชื่อธุรกิจการค้าและบริการ ในส่วนรายละเอียดอื่นๆ บนป้ายจะมี การเลือกใช้ภาษาจากกลุ่มผู้มาใช้บริการเป็นหลักกว่าเป็นชนชาติใด ทั้งนี้ แม้จะมีการนำภาษาต่างๆ มาใช้ในการเขียน แต่ก็จะได้เห็นได้จากตาราง 3 ว่า ร้อยละ 29.59 มีการเลือกใช้เพียงภาษาเดียวมาใช้เขียนบนป้ายจากจำนวนป้ายทั้งหมด จึงแสดงให้เห็นว่า แม้การสร้าง/เขียนป้ายในหลากหลายภาษาจะทำให้ง่ายและสะดวกต่อการสื่อสาร แต่การนำภาษาเพียงภาษาเดียวมาใช้เขียนบนป้ายย่อมสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ภาษานั้นได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของเจ้าของธุรกิจการค้าและบริการต่างๆ ดังตัวอย่างป้ายรูปแบบการเขียนทั้ง 4 รูปแบบ เช่น

ภาพที่ 6 ป้ายที่ภาษาบนป้ายเขียนทับศัพท์ข้อความบางข้อความ

ภาพที่ 6 “เพอร์รี่ Perry’s” เป็นธุรกิจร้านเครื่องแต่งกาย ภาษาที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าประกอบไปด้วยภาษาอังกฤษและภาษาไทย ซึ่งทั้งสองภาษามีการทับศัพท์ข้อความบางข้อความ โดยข้อความ “Perry’s” ในภาษาอังกฤษกับ “เพอร์รี่” ในภาษาไทย ซึ่งเป็นชื่อของร้าน มีการทับศัพท์ข้อความเดียวกัน ส่วนข้อความภาษาอังกฤษบอกรายละเอียดด้านล่างภาพประกอบคำว่า “Custom tailor” “since 1974” และ “3th Floor (above Boots shop)” ที่เป็นการบอกเกี่ยวกับข้อมูลประเภทสินค้า ปีที่ก่อตั้ง และสถานที่ตั้งของร้าน ไม่ปรากฏการทับศัพท์กับภาษาไทยบนป้าย

ภาพที่ 7 ป้ายที่เขียนด้วยภาษาเดียว

ภาพที่ 7 “Blue cup coffee” เป็นธุรกิจการค้าประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่ม ภาษาที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้ามีเพียงภาษาเดียว คือ ภาษาอังกฤษ คำว่า “Blue cup coffee” ซึ่งเป็นชื่อและลักษณะข้อมูลประเภทสินค้า/เครื่องดื่มหลักของร้าน

ภาพที่ 8 ป้ายที่ภาษาบนป้ายเขียนทับศัพท์ข้อความเดียวกันหรือเขียนแปลโดยตรง

ภาพที่ 8 จากตัวอย่าง “บางหวาน บังววน” เป็นธุรกิจการค้าประเภทร้านอาหารและประกอบไปด้วยภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น ซึ่งทั้งสองภาษามี การเขียนทับศัพท์ข้อความเดียวกัน โดยคำว่า “บางหวาน” ในภาษาไทย และคำว่า “บังววน” มีคำอ่านว่า “banwān” ในภาษาญี่ปุ่น ได้เขียนเป็นชื่อร้าน

ภาพที่ 9 ป้ายที่เขียนด้วยหลายภาษา โดยแต่ละภาษาสื่อความหมายที่แตกต่างกัน

ภาพที่ 9 “ตำหนักก้วยเตี่ยวเรือ” เป็นธุรกิจการค้าประเภทร้านอาหาร ภาษาที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้า ประกอบด้วยภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยคำว่า “ตำหนักก้วยเตี่ยวเรือ” และ “อนุสาวรีย์ชัยฯ” ในภาษาไทย ที่เป็นชื่อร้าน และข้อความที่ต้องการสื่อถึงที่มาของสูตรหรือต้นตำหรับก้วยเตี่ยวของร้านนั้น ไม่ปรากฏการเขียนทับศัพท์กับภาษาอังกฤษ เพราะคำว่า “Taste of Siam” มีความหมายว่า “รสชาติแห่งสยาม” จึงสรุปได้ว่า ทั้งสองภาษาใช้เป็นรูปแบบการเขียนที่เขียนด้วยหลายภาษา โดยแต่ละภาษาสื่อความหมายที่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง การใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการ

บริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร: การศึกษาตามแนวภูมิทัศน์ภาษา สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การศึกษาการใช้ภาษาที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบตัวอักษรภาษาอังกฤษปรากฏบนป้ายมากที่สุด จำนวน 439 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 47.71 เหตุที่พบการใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษมากที่สุดอาจเป็นเพราะบริเวณถนนสีลมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้น มีความโดดเด่นด้านความหลากหลายทางเชื้อชาติ เป็นเขตที่ตั้งอยู่ใจกลางกรุงเทพมหานครที่มีกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจมากที่สุด ทำให้ถนนสีลมกลายเป็นศูนย์รวมทางธุรกิจ มีอาคารสำนักงาน โรงแรม ที่พัก รวมไปถึงศูนย์การค้าต่าง ๆ อยู่ตลอดเส้นทาง ทั้งนี้ถนนสีลมยังเป็นเส้นทางคมนาคมที่สามารถเดินทางไปยังพื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างหลากหลายและสะดวกสบาย มีการพัฒนาเส้นทางรถไฟฟ้าบีทีเอส (BTS) และรถไฟฟ้ามหานคร (MRT) ทำให้ถนนสีลมจึงพื้นที่สำคัญแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานครที่นักลงทุนและนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสนใจ ดังนั้นการพบตัวอักษรภาษาอังกฤษบนป้ายมากที่สุดจึงสะท้อนว่า พื้นที่บริเวณถนนสีลมให้ความสำคัญกับการสื่อสารกับชาวต่างชาติ เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของโลก ชาวต่างชาติส่วนใหญ่สามารถสื่อสารและเข้าใจได้ นอกจากนี้ การนำมาใช้เขียนบนป้ายยังสื่อถึงความเป็นชุมชนเมืองที่ทันสมัย หรรษา น่าสนใจ และให้การสื่อสารระหว่างเจ้าของธุรกิจการค้ากับชาวต่างชาติและผู้เข้าใจภาษาอังกฤษได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งต่างจากกับผลการศึกษาของ จริยา เสียงเย็น (2558) ที่ศึกษาเรื่องภูมิทัศน์ภาษาจากป้ายโฆษณาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี ที่พบการใช้ตัวอักษรภาษาไทยมากที่สุด โดยอาจเป็นเพราะพื้นที่ต่างจังหวัด

ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับคนในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนไทย ดังนั้นตัวอักษรบนป้ายที่เจ้าของธุรกิจการค้านำมาเขียน ย่อมจะใช้ภาษาไทยมาเป็นสื่อกลางในการสื่อสารเป็นหลัก

ทั้งนี้ ยังพบว่าตัวอักษรที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร นั้น ไม่พบตัวอักษรภาษาไทย ปรากฏร่วมกันกับตัวอักษรภาษาอื่น ๆ บนแผ่นป้ายธุรกิจการค้าและบริการถึง 134 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 27.35 จากจำนวนป้ายทั้งหมด สะท้อนว่าการเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาตินั้น การใช้ภาษา ต่างประเทศการมาเขียน/สื่อสารบนป้าย ย่อมสามารถเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างเจ้าของธุรกิจและผู้มาใช้บริการง่ายกว่า การเลือกตัวอักษรภาษา ต่างประเทศมาใช้เขียนบนป้ายอาจเกิดจากธุรกิจการค้าและบริการมีกลุ่มเป้าหมายลูกค้า/ผู้มาใช้บริการชาวต่างชาติมากกว่าคนไทย ตัวอย่างเช่น ซอยธนียะ เป็นซอยแห่งหนึ่งที่อยู่บริเวณถนนสีลม ที่เป็นแหล่งรวมร้านอาหาร คาเฟ่ และร้านอาหารญี่ปุ่น ซึ่งในอดีตนั้นได้รับความนิยม และให้บริการเฉพาะลูกค้าชาวญี่ปุ่นเท่านั้น ปัจจุบันได้เปลี่ยนมารับลูกค้าในทุกเชื้อชาติ แต่ซอยธนียะก็ยังคงสะท้อนความเป็นซอยสำหรับคนญี่ปุ่นผ่านป้ายในบริเวณนั้น โดยมักจะปรากฏตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นในเกือบทุกแผ่นป้าย ในปัจจุบันจะปรากฏตัวอักษรภาษาอังกฤษบ้าง แต่ก็เกือบครึ่งของจำนวนแผ่นป้ายในบริเวณนั้น จะไม่ปรากฏตัวอักษรภาษาไทยร่วมด้วย ซึ่งสะท้อนว่า ซอยธนียะให้ความสำคัญกับกลุ่มลูกค้าที่เป็นชาวต่างชาติมากกว่าคนไทย

การใช้ภาษาในด้านรูปแบบของภาษาที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบเป็นป้ายทวิภาษาที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษมากที่สุด จำนวน 224 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 45.71

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมูฮำหมัดสุกรี หะยีสะนิ และสมิทธิ์ วงศ์วิวัฒน์ (2564) ที่ศึกษาพหุภาษาในเมืองชายแดนใต้ กรณีศึกษาภูมิทัศน์ภาษากับธุรกิจการค้าในเขตอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา และพบว่าป้ายทวิภาษาที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษมากที่สุด เหตุที่พบมากที่สุดอาจเป็นเพราะว่า ด้วยภาษาไทยคือภาษาประจำชาติ เป็นภาษากลางที่ในประเทศไทยใช้ติดต่อสื่อสารกัน และภาษาอังกฤษที่ถือเป็นภาษาสากลที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การทำงาน และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้นการนำทั้งสองภาษามาใช้ในการเขียนบนป้าย นอกจากจะทำให้การสื่อสารกับคนในพื้นที่และชาวต่างชาติเป็นไปได้ง่าย การนำภาษาอังกฤษมาใช้เขียนควบคู่กับภาษาไทยบนป้ายสร้างความหรูหรา ทันสมัย สื่อถึงการเป็นสังคมโลกาภิวัตน์ที่มีการพัฒนาไปสู่ความเป็นสากล ถือเป็นแรงดึงดูดสำคัญที่ทำให้ธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม กลายเป็นจุดมุ่งหมายหลักของผู้มาใช้บริการ ดังคำกล่าวของสิริณทอง พิกุลทอง (2554) ที่กล่าวว่า การใช้ภาษาอังกฤษในการตั้งชื่อส่วนใหญ่ขายสินค้าและบริการที่มีความเป็นสากลมากกว่า เช่น เบเกอรี่ ผับ บาร์ เป็นต้น รวมถึงลักษณะการตกแต่งร้านที่เน้นความเป็นเมืองใหญ่และความทันสมัย การสร้างอัตลักษณ์ของสถานประกอบการผ่านภาษาและตัวอักษรที่ใช้เป็นการสร้างตราให้เป็นที่รู้จัก (Brand awareness) ทั้งนี้ เพื่อเชื่อมโยงสถานประกอบการกับกลุ่มลูกค้า และทำให้เกิดการตัดสินใจรับสินค้าและบริการของสถานประกอบการ ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของ ทัศนอมจิตต์ สารอด และสรารุณี ไกรเสม (2562) ที่ศึกษาความเป็นพหุภาษาในชุมชนเมือง: กรณีศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิทัศน์ภาษากับธุรกิจการค้าย่านนานาฝั่งเหนือ ได้พบป้ายทวิภาษาที่เป็นภาษาอังกฤษและภาษาอาหรับ และผลการ

ศึกษาของ Siwina and Prasithratsint (2020: 112) ที่ศึกษาภูมิทัศน์พหุภาษาบนพรหมแดนประเทศไทย ที่ทำขึ้นเพื่อศึกษาป้ายทวิภาษาส่วนใหญ่เป็นป้าย ภาษาลาวกับภาษาอังกฤษ และในสหวันนะเขต พบป้ายทวิภาษาส่วนใหญ่เป็นป้ายภาษาพม่ากับ ภาษาอังกฤษมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ใน พื้นที่ที่แตกต่างกัน กลุ่มเป้าหมาย/ผู้มาใช้บริการ ที่เจ้าของธุรกิจการค้าต้องการที่จะสื่อสารในแต่ละ พื้นที่ย่อมแตกต่างกัน

ทั้งนี้ จากการศึกษาการใช้ภาษาบนป้าย ธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม แม้จะพบ การใช้ภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่จะเป็นภาษาอังกฤษ แต่ในถนนสีลม ก็ปรากฏการใช้ภาษา ต่างประเทศอื่น ๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศส จีน ญี่ปุ่น อิตาลี อาหรับ ทมิฬ บนป้ายธุรกิจการค้าและบริการด้วย เช่นกัน แม้ว่าแต่ละภาษาจะพบการนำมาใช้สื่อสาร น้อย แต่กลับมีหลักฐานที่สะท้อนให้เห็นการเคลื่อน ย้ายถิ่นฐานของชนชาติหนึ่ง ที่สามารถทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่ ถนนสีลมอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างเช่น ภาษาทมิฬ ปรากฏหลักฐานการเข้ามาในพื้นที่ถนนสีลมจาก การที่ชาวอินเดียเผ่าภารตะทระวิทนาดู (ทมิฬ) ได้เข้ามาตั้งรกรากทำการค้าขาย พร้อมกับการ เผยแผ่ศาสนา โดยต่อมาชาวอินเดียที่อาศัยอยู่ใน พื้นที่ได้สร้างวัดพระศรีมหาอุมาเทวี (วัดแขก) ในสมัยรัชกาลที่ 5 ราวปี พ.ศ. 2453-2454 นับเป็น เทวสถานสำคัญที่มีชื่อเสียงเป็นอย่างมากในถนน สีลม ที่ชาวอินเดียที่นับถือศาสนาฮินดูในพื้นที่ ให้ความสำคัญ ปัจจุบันปรากฏการใช้ภาษาทมิฬ บนป้ายธุรกิจการค้าและบริการเพียงร้อยละ 0.11 เนื่องจากอิทธิพลของภาษาอังกฤษ แม้ภาษาทมิฬ มีการใช้น้อยลง แต่วัฒนธรรมด้านอื่นๆ ทั้งด้าน ศาสนา วัฒนธรรมทางด้านอาหาร ก็ยังคงปรากฏ อยู่ในวิถีชีวิตของชาวอินเดียมาจนถึงปัจจุบัน ประเด็นต่อมาที่สะท้อนการเข้ามาของภาษาต่าง

ประเทศในถนนสีลมคือ การเข้ามาร่วมลงทุนทำการ ค้าของชาวต่างชาติที่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ ถนนสีลมกลายเป็นพื้นที่ ที่มีความหลากหลายทางภาษา ตัวอย่างเช่น ภาษา ญี่ปุ่น เข้ามาในถนนสีลมจากการเข้ามาร่วมลงทุน การค้า อย่างเห็นได้ชัดภายหลังสิ้นสุดสงครามโลก ครั้งที่ 2 โดยนักธุรกิจชาวญี่ปุ่นได้เช่าอาคาร สำนักงานภายในซอยธนียะหรือ ซอยสีลม 2 ไร่ สำหรับดำเนินธุรกิจ ต่อมาเมื่อมีชาวญี่ปุ่นเข้ามาใน พื้นที่มากขึ้น ซอยธนียะจึงได้มีการเปิดร้านอาหาร ผับ เลาจเนสโต้ส์ญี่ปุ่นตลอดทั้งซอย ส่งผลให้ซอย ธนียะตลอดสองฝั่งถนนเต็มไปด้วยป้ายร้านภาษา ญี่ปุ่น ที่ปัจจุบันได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นชาวต่างชาติและชาวไทยในการเข้ามา ท่องเที่ยวในพื้นที่ในยามค่ำคืน โดยภาษาญี่ปุ่น ที่ปรากฏบนป้ายธุรกิจการค้าบริเวณถนนสีลม คิดเป็นร้อยละ 5.65 จากจำนวนแผ่นป้ายทั้งหมด ดังนั้น จากหลักฐานการเข้ามาภายในพื้นที่ของ ชาวต่างชาติข้างต้น จึงเป็นส่วนสำคัญที่สะท้อนว่า ถนนสีลมเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ และวัฒนธรรมอันส่งผลให้เกิดการสื่อสารที่ หลากหลายทางภาษาอย่างเห็นได้ชัด

2. การศึกษารูปแบบการเขียนที่ปรากฏ บนป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบการเขียนทับ ศัพท์ข้อความบางข้อความ (Mixed) เป็นรูปแบบ การเขียนที่พบมากที่สุด จำนวน 173 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 35.31 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา Siwina and Prasithratsint (2020: 112) ที่ศึกษาภูมิทัศน์ พหุภาษาบนพรหมแดนประเทศไทยที่พบรูปแบบ การเขียนทับศัพท์ข้อความบางข้อความ (Mixed) มากที่สุด ซึ่งสะท้อนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ของถนนสีลม ส่งผลให้กลายเป็นพื้นที่ที่มีความ หลากหลายทางภาษาบริเวณนี้ไปด้วย ทั้งนี้จาก ผลการศึกษา ยังพบว่า การเขียนทับศัพท์บาง

ข้อความของป้ายธุรกิจการค้าและบริการบริเวณ ถนนสีลม มักจะมีการเขียนทับศัพท์ข้อความเดียวกับชื่อของร้าน ส่วนข้อความภาษาที่ไม่มีทับศัพท์ภาษาอื่น ๆ บนป้าย มักกล่าวถึงรายละเอียดของร้านเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการสร้าง/เขียนป้ายธุรกิจการค้าที่มีความหลากหลายทางภาษานอกจากจะช่วยเป็นสื่อกลางในการสื่อสารแล้ว การนำแต่ละภาษามาใช้เขียนร่วมกันบนป้ายยังสร้างความน่าสนใจ แปลกใหม่ที่ตั้งดูตลกขบถ

เกี่ยวหลากหลายเชื้อชาติให้เข้าใช้บริการอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาภูมิทัศน์ภาษาในพื้นที่อื่น ๆ ที่เป็นย่านเศรษฐกิจและมีความเป็นพหุวัฒนธรรม เช่น ย่านสำโรง

2. ควรมีการศึกษาองค์ประกอบบนป้ายธุรกิจต่าง ๆ ในพื้นที่ที่มีความโดดเด่นด้านความหลากหลายทางเชื้อชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพฯธุรกิจ. (2564). *ทุนยักษ์เร่งพลิก “สีลม-พระราม4” ดัน “กรุงเทพฯ” สู่อันดับโลกแลนด์มาร์ค*. <https://www.bangkokbiznews.com/business/966891>.
- จริยา เสียงเย็น. (2558). ภูมิทัศน์ทางภาษาจากป้ายโฆษณาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารพื้นที่ถิ่น โขงชีมูล*, 1(2), 13-36.
- ถนอมจิตต์ สารอด และสรารุณี ไกรเสม. (2562). ความเป็นพหุภาษาในชุมชนเมือง : กรณีศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ภูมิทัศน์ทางภาษากับธุรกิจการค้าย่านนาผิงเหนือ. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 38(1), 24-40.
- ปณิธาน โช๊ะชู. (2559). *ประวัติสีลม*. <https://urlshort.in/mGAtQ>.
- พิชัย แก้วบุตร และนพวรรณ เมืองแก้ว. (2563). ป้ายและชื่อธุรกิจการค้าในท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ: การศึกษาตามแนวภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 11(2), 225-253.
- มุอำหมัดสุกรี หะยีสะนิ และสมิทธิ์ วงศ์วิวัฒน์. (2564). *พหุภาษาในเมืองชายแดนใต้ กรณีศึกษาภูมิทัศน์ทางภาษากับธุรกิจการค้าในเขตอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา*. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 31. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สลิกา. (2563). *เปิดประวัติ ‘ถนนสีลม’ บันทึกความเปลี่ยนแปลงแห่งยุคสมัย โดยสถาปนิกนักอนุรักษ์ ‘วาทัญญู เทพหัตถ์’*. <https://www.salika.co/2020/11/21/history-of-silom-road/>
- สิรินทร พิกุลทอง. (2554). *ภาษาบนป้ายพาณิชย์ของสถานประกอบการย่านถนนพระอาทิตย์*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Siwina, P. and Prasithratsint, A. (2020). Multilingual Landscapes on Thailand’s Borders. *Journal of Mekong Societies*, 16(1), 112-131

ภาวะกาลหลังโลกรวนในเรื่องสั้น “สิงโตนอกคอก”: การอุปลักษณ์และการสื่อความหมาย

Post-Apocalypse in Short Story “Unorthodox Lion”: Metaphor and Meaning

คมกฤษณ์ วรเดชนัยนา¹

Khomkrit Woradejnaiyana¹

Received: 29 September 2023

Revised: 30 November 2023

Accepted: 12 December 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะกาลหลังโลกรวนในรวมเรื่องสั้นสิงโตนอกคอก ในเชิงการอุปลักษณ์และการสื่อความหมาย จากตัวบทเรื่องสั้นจำนวน 3 เรื่อง คือ 1) จะขอรับผิดทั้งหมด แต่เพียงผู้เดียว 2) สมาชิกในหลุมหลบภัย และ 3) สิงโตนอกคอก ซึ่งทั้ง 3 เรื่องนั้น จะกล่าวถึงภาวะกาลหลัง โลกรวนว่ามีสภาวะเช่นไร โดยไม่กล่าวถึงช่วงภาวะโลกรวนว่าเป็นอย่างไร โดยอาศัยกรอบแนวคิดเรื่องภาวะกาลหลังโลกรวน รวมทั้งแนวคิดเรื่องการอุปลักษณ์และการสื่อความหมาย เพื่อจะหาคำตอบว่า เรื่องสั้นที่มีโครงเรื่องสะท้อนภาวะกาลหลังโลกรวนมีการอุปลักษณ์อย่างไรและสื่อความหมายว่าเช่นใด จากผลการศึกษา การอุปลักษณ์ภาวะกาลหลังโลกรวนพบว่า 1) ภาวะกาลหลังโลกรวนเป็นอุปลักษณ์ของความดิบเถื่อน ซึ่งเป็นอำนาจความดิบเถื่อนของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า กระทำต่อผู้ที่แตกต่างและต่ำต้อยกว่าตนเอง 2) ภาวะกาลหลังโลกรวนเป็นอุปลักษณ์ของการล่มสลายของระบบศีลธรรมของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าที่มักจะกดขี่ข่มเหงและไร้ซึ่งศีลธรรมต่อผู้ที่แตกต่างและต่ำต้อย ส่วนประเด็นของการสื่อความหมาย พบว่า มีการนิยามความหมายให้กับภาวะกาลหลังโลกรวน 2 ประการ คือ 1) ภาวะกาลหลังโลกรวนในฐานะสัญลักษณ์ของอำนาจธรรมชาติ ซึ่งเป็นอำนาจธรรมชาติที่มนุษย์ไม่สามารถหยั่งถึงได้ เป็นการสั่นคลอนความเข้าใจของมนุษย์ที่มักตั้งตนบนมโนทัศน์ที่ว่าตนเองอยู่เหนือธรรมชาติทั้งปวง 2) ภาวะกาลหลังโลกรวนในฐานะสัญลักษณ์ของความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งสะท้อนความไม่เท่าเทียมกัน โดยมักจะปรากฏในทุกๆ เรื่อง ในทุกๆ พื้นที่ ในทุกๆ ภาคส่วน และในทุกๆ กาลเวลา อันเชื่อมโยงไปถึงเรื่องสวัสดิภาพของผู้คนในสังคมหลังโลกรวนได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ภาวะกาลหลังโลกรวน, การอุปลักษณ์, การสื่อความหมาย, เรื่องสั้นสิงโตนอกคอก

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น

¹ Lecturer, Department of Thai, Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Isan Khonkaen Campus

Abstract

The purpose of this article is to study the post-apocalyptic situation in the short story. Unorthodox Lion, in terms of metaphor and meaning, derived from the script of 3 short stories: 1) Taking Full Responsibility; 2) Members of the Bunker; and 3) Unorthodox Lion. It looks for answers regarding the characteristics and meanings of the apocalypse and the post-apocalypse, including the concepts of metaphor and meaning. It is found that: 1) the post-apocalyptic time is a symbol of lawlessness, representing the power of lawlessness exercised by those in authority over others who are different and inferior. 2) The post-apocalyptic world is a metaphor for the collapse of the moral system of dominants, who tend to be tyrannical and immoral towards those who are different and inferior. Concerning the aspect of meaning, it was found that there are two meanings for the post-apocalypse: 1) Post-Apocalypse as a symbol of natural power which is a natural power that humans can aspire to, shaking the understanding of humans who often place themselves above nature. 2) Post-Apocalypse as a symbol of social inequality, reflecting the inequality that often appears in every story, in every place, in every region, and in every era. This is related to the issue of people's well-being in the post-apocalypse society.

Keywords: Post-Apocalypse, Metaphor, Meaning, Short Story Unorthodox Lion

บทนำ

ภาวะกาลหลังโลกรวน (Post-Apocalypse) เป็นภาวะที่เกิดขึ้นหลังจากเหตุการณ์โลกรวน Hill (2018) ซึ่งให้เห็นว่า “วรรณกรรมแนวภาวะกาลหลังโลกรวนนี้ การอยู่รอดของมนุษยชาติถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะจะปรากฏทั้งโรคระบาด ภัยพิบัติ ซอมบี้และสงคราม ซึ่งเป็นตัวเร่งให้เกิดการล่มสลายของมนุษยชาติ” สอดคล้องกับ Heffernan (2015: 66) ที่กล่าวว่า “เล่าเรื่องวันสิ้นโลกแบบดั้งเดิมที่มีคำสัญญาว่าจะมีการปฏิวัติโลกที่ดีกว่าหลังจากการทำลายล้าง หลายคนติดอยู่กับความคิดถึงอดีต อดีตที่นำไปสู่ภัยพิบัติ โดยไม่มีความหวังในการต่ออายุ ตั้งแต่ The Walking Dead และ The Road เรื่องเล่าเหล่านี้ละทิ้งมนุษย์เพื่อเอาชีวิตรอดท่ามกลางซากปรักหักพัง” ตั้งความตอหนึ่ง ว่า

[...มีข่าวลือมากมายเกี่ยวกับการกินศพในครอบครัวของตนเอง เพื่อนบ้านบางคนถึงขั้นไปเคาะประตูขอแบ่งเนื้อเมื่อได้ข่าวว่าบ้านข้างๆ มีใครบางคนตาย บางครั้งเนื้อก็ถูกหยิบยื่นให้ด้วยใจอารี แต่บางครั้งก็ถูกตวาดกลับพร้อมคำตอบว่าได้ฝังลูกเล็กเด็กแดงหรือคนชรานั้นไปแล้ว...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 8)

ข้อความข้างต้นคัดมาจากตัวบทในเรื่องสั้น “จะขอรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว” หนึ่งในรวมเรื่องสั้น “สิงโตนอกคอก” ความน่าสนใจของตัวบทนี้คือ เนื้อหาของบทบรรยายดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาของมนุษย์กับวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมภาวะกาลหลังโลกรวนได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าตัวบทจะมีได้กล่าวถึงต้นสายปลายเหตุของวิกฤตการณ์ดังกล่าว หากแต่เนื้อหากล่าวถึงสภาวะแห่งความทุกข์ทรมานจากสิ่งแวดล้อมคือ

อากาศที่หนาวเหน็บนำมาสู่การขาดอาหารจนทำให้ผู้คนหลังม่านกำแพงเมืองล้มตายและกลายเป็นอาหารของคนที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะไม่มีอาหารใดๆ หลงเหลืออยู่ตลอดฤดูหนาวอันแสนโหดร้าย แม้ตัวบทจะมีได้กล่าวถึงว่าเหตุใดฤดูหนาวจึงโหดร้ายและยาวนาน แต่ความเป็นจริง เราต้องยอมรับว่าสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง คือ “มนุษย์ทุกคนมีส่วนทำให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป” และข้อความที่ มอเดรีตกล่าวในตอนหนึ่งว่า

[...ปัญหาเรื่องเนื้อไม้หนักหนาเท่าเรื่องพิน” มอเดรีตพูดละประโยคหนึ่งไว้ในใจ ตราบใดที่มันยังหนาวมากพอจะฆ่าคนให้ตาย คนในเมืองก็ยังมีเนื้อมาเพิ่มอยู่เสมอ...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 9)

ทั้งนัยยะสำคัญให้ผู้อ่านได้ขบคิดว่าเกิดอะไรขึ้นกับโลกมนุษย์ ที่แม้กระทั่งพินยังเป็นสิ่งหายากและมีคุณค่าเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในฤดูหนาวอันแสนโหดร้ายเช่นนี้

บทความนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ทั้งในแง่การอุปถัมภ์และการสื่อความหมาย โดยในแง่การอุปถัมภ์ บทความนี้นำเสนอความเห็นที่เรื่องสั้นจะขอรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว เป็นวรรณกรรมนำเสนอมุมมองต่อวิกฤติ ด้านสิ่งแวดล้อมและภาวะกาลหลังโลกรวน ถึงแม้ว่าเรื่องสั้นจะขอรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียวจะไม่ได้นำเสนอต้นตอของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่นำมาสู่สภาวะที่ทั้งเมืองตกอยู่ภายใต้อากาศหนาวอันแสนโหดร้าย แต่เรื่องสั้นสิงโตนอกคอก ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกนำมาตั้งเป็นชื่อหนังสือ นั้น กล่าวถึงต้นตอของภาวะกาลโลกรวนว่ามาจากสงครามกลางเมืองที่แบ่งระหว่างคนสองกลุ่มที่ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกัน จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า แท้จริงแล้วภาวะกาลหลังโลกรวนมิได้มีต้นสายปลายเหตุมาจากวิกฤติด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพียง

อย่างเดียว หากแต่ยังมีองค์ประกอบอื่นอย่าง “สงคราม” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญนำไปสู่ภาวะกาลโลกรวนและภาวะกาลหลังโลกรวนตามลำดับ

ส่วนในแง่ของการสื่อความหมายที่สอดประสานไปกับการอุปถัมภ์นั้น จะชี้ให้เห็นการใช้มุมมองของตัวละครที่เป็นมนุษย์ในเรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่องโดยนำเสนอความคิดที่ว่าในรูปแบบการเขียนที่เป็นพฤติกรรมของตัวละครมนุษย์นั้นไม่ว่าจะในเรื่อง จะขอรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว สมาชิกในหลุมหลบภัย และสิงโตนอก ใช้มุมมองตัวละครที่เป็นมนุษย์ในการวิพากษ์ความอหังการของมนุษย์ที่กระทำทุกวิถีทางเพื่อความอยู่รอด แม้กระทั่งการกินซากศพของผู้ที่ตายในฤดูหนาวอันแสนโหดร้าย ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดคำถามว่า “มนุษย์” กับ “สัตว์” แตกต่างกันอย่างใด ในสภาวะจนตรอกเช่นนี้ ซึ่งแท้จริงแล้วอาจเป็นสิ่งสมมุติ ที่ตั้งขึ้นบนมโนทัศน์ความอหังการของมนุษย์ว่าเหนือกว่าสัตว์อื่นหรือแม้กระทั่งมนุษย์บางกลุ่มยังอยู่เหนือมนุษย์บางกลุ่ม ส่วนประเด็นที่สองเป็นการวิเคราะห์กลวิธีการเสนอความคิดที่เรื่องสั้น ขอรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียวและสิงโตนอกคอกใช้ในการสื่อสารกับผู้อ่าน โดยอาศัยกรอบแนวคิดเรื่องภาวะกาลหลังโลกรวน รวมทั้งแนวคิดเรื่องการอุปถัมภ์และการสื่อความหมาย มาวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการอุปถัมภ์ภาวะกาลหลังโลกรวนในเรื่องสั้น “สิงโตนอกคอก”
2. เพื่อศึกษาการสื่อความหมายภาวะกาลหลังโลกรวนในเรื่องสั้น “สิงโตนอกคอก”

ขอบเขตของการวิจัย

ตัวบทเรื่องสั้นที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้ตัวบทเรื่องสั้น ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับแนวคิดภาวะกาลหลังโลกรวน ซึ่งจะไม่ปรากฏเหตุการณ์

ก่อนภาวะโลกรวน แต่จะเข้าสู่เรื่องราวของภาวะ
กาลหลังโลกรวนโดยตรงว่าเกิดเหตุการณ์อะไร
บ้าง และเหตุการณ์ดังกล่าวมีส่วนในการพัฒนา
ท้องเรื่องและคลี่คลายปมปัญหาต่างๆ จึงได้
คัดเลือกจากหนังสือเรื่องสั้น “สิงโตนอกคอก” ของ
จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท ซึ่งเป็นงานเขียนที่ได้รับ
รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน
THE S.E.A. WRITE AWARD (ประเภทเรื่องสั้น
ประจำปี 2560) มาเป็นข้อมูลในการวิจัย จำนวน
3 เรื่อง ดังนี้

1. จะขอรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว
(เรื่องสั้นยอดเยี่ยมรางวัลอินทร์อะวอร์ด
ประจำปี 2558)

2. สมาชิกในหลุมหลบภัย

3. สิงโตนอกคอก (เรื่องสั้นชนะเลิศรางวัล
พระยาอนุมานราชธน ประจำปี 2557)

ตัวบทเรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่องข้างต้น มีลักษณะ
และเนื้อเรื่องที่มืองค์ประกอบสำคัญของ
วรรณกรรมแนวภาวะกาลหลังโลกรวน คือ
โรคระบาด ภัยพิบัติ สงคราม การเอาตัวรอดเปรียบ
ผู้วิจัยจึงได้เลือกสรรมาเป็นชุดข้อมูลหลัก
สำหรับการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. สืบค้นและรวบรวมเอกสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องกับภาวะกาลโลกรวนและหลังโลกรวน

2. วิเคราะห์ตัวบทเบื้องต้นว่าเรื่องใด
มีลักษณะและเนื้อเรื่องสอดคล้องกับแนวคิดภาวะ
กาลหลังโลกรวน

3. วิเคราะห์ตัวบทที่มีลักษณะและ
เนื้อเรื่องสอดคล้องกับแนวคิดภาวะกาลหลัง
โลกรวนอย่างละเอียด

4. เรียบเรียงผลการวิจัยและนำเสนอ
ผลการวิจัย

ภาวะกาลโลกรวน (Apocalypse) และ
ภาวะกาลหลังโลกรวน (Post-Apocalypse) กับ
แนวทางการศึกษาวรรณกรรมร่วมสมัยในเชิงการ
อุปลักษณะและการสื่อความหมาย

คำว่า “อุปลักษณะ” คือ ภาพพจน์ที่นำเอา
สิ่งที่ต่างกัน 2 สิ่งหรือมากกว่า แต่มีคุณสมบัติ
บางประการร่วมกันมาเปรียบเทียบ โดยเปรียบเทียบ
ว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งโดยตรงเช่น “เขาเป็น
สิงห์ทะเลทราย” หรือ “เธอเป็นแก้วตาและดวงใจ
ของพ่อแม่” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2545 : 261)
การอุปลักษณะนั้น เป็นเครื่องมือแห่งจินตนาการ
เชิงกวีและวาทศิลป์ที่เจริญรุ่งเรือง เป็นเรื่องของ
ความพิเศษมากกว่าภาษาธรรมดา ยิ่งไปกว่านั้น
การอุปลักษณะมักถูกมองว่าเป็นลักษณะ
ของภาษาเพียงอย่างเดียว เป็นเรื่องของคำพูด
มากกว่าความคิดหรือการกระทำ ด้วยเหตุนี้
คนส่วนใหญ่จึงคิดว่าพวกเขาสามารถเป็นอันหนึ่ง
อันเดียวกันโดยไม่ต้องอุปลักษณะ ในทางกลับกัน
เราพบว่าคำอุปลักษณะนั้นแพร่หลายในชีวิตประจำวัน
ไม่ใช่แค่ในภาษาเท่านั้น แต่ในความคิดและ
การกระทำ ระบบแนวความคิดธรรมดาของเรา
ในแง่ที่เราคิดและกระทำ มีลักษณะเป็นเชิงอุปลักษณะ
โดยพื้นฐาน (Lakoff & Johnson, 1980 : 3)

Buell (1995: 285) กล่าวว่า “Apocalypse”
เป็นคำอุปลักษณะที่ทรงพลังที่สุดเกี่ยวกับ
จินตนาการด้านสิ่งแวดล้อมร่วมสมัยที่มีอยู่ เช่น
เดียวกับ Thompson (1997 : 13-14) กล่าวว่า
“Apocalypse” เป็นคำเรียกที่ใช้ในวรรณกรรม
สมัยใหม่ มาจากภาษากรีก ว่า “Apo-calyptein”
แปลว่า “การเปิดเผย (un-veil) โดยวรรณกรรม
แนวโลกาวสานถูกนำมาจากการเปิดเผยวันสิ้นสุด
ประวัติศาสตร์” ทั้งนี้ Garrard (2012: 93) กล่าวว่า
เป็นเวลาอย่างน้อย 3,000 ปีมาแล้ว ที่มีความเชื่อ
ว่าวันโลกาวสานกำลังจะมาถึง เพราะความผันผวน
ของโลก แม้นักวิชาการจะมีข้อโต้แย้ง

เกี่ยวกับความเชื่อนั้น แต่ก็ดูเหมือนว่ามีเรื่องเล่าเกี่ยวกับวันโลกาวสานที่โดดเด่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งแวดล้อมมากมายในปัจจุบัน โดยเริ่มประมาณ 1,200 ปีก่อนคริสตกาล

โลกยุคใหม่เจริญด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความก้าวหน้าดังกล่าวแม้จะนำความสะดวกสบายมาสู่มนุษย์ แต่ก็ได้มีส่วนอย่างมากในการคุกคามทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาของยุคใหม่นับแต่ปลายศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา มีปัญหาความเสื่อมโทรม การคุกคามทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากฝีมือมนุษย์เป็นปัญหาหลัก และนับวันที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังเช่นการเกิดภาวะโลกร้อนในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศอย่างกว้างขวาง กลายเป็นปัญหาที่คุกคามเป็นอยู่ของคนในสังคมปัจจุบัน ท่ามกลางวิกฤติดังกล่าว ได้เกิดขบวนการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้นทั่วโลก ความเคลื่อนไหวเหล่านี้มีส่วนก่อให้เกิดจิตสำนึกและกระบวนทัศน์ใหม่ต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแผ่ขยายไปในทุกแวดวงวิชาการทั้งในกลุ่มประเทศตะวันตกและประเทศโลกที่สาม ในแวดวงวรรณกรรมวิจารณ์ก็เกิดแนวคิดและวิธีการใหม่ในการศึกษาวรรณกรรม (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2559: 313-314) ซึ่งนักวิจารณ์วรรณกรรมเชิงนิเวศกระแสแรกมักจะให้ความสำคัญกับโลกธรรมชาติ การปรับเปลี่ยนวิธีการรับรู้โลกธรรมชาติผ่านการนำเสนอภาพความผูกพันของผู้เล่าต่อท้องถิ่น โดยเน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติ นักวิชาการในกระแสที่สองหันมาให้ความสนใจกับสิ่งแวดล้อมที่ไม่ใช่ธรรมชาติและมุ่งนำเสนอวิกฤติสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากมนุษย์และวัฒนธรรมของมนุษย์ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อชีวิตมนุษย์พอๆ กับสิ่งที่มีต่อสิ่งแวดล้อม (ดารินทร์ ประดิษฐ์ทัศนีย์, 2560 : 273) อาทิ งานเขียนเกี่ยวกับปัญหามลภาวะหรือสารพิษที่ปรากฏ

ให้เห็นตั้งแต่หลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป ซึ่งได้ทวีความหลากหลายและซับซ้อนขึ้นตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา วาทกรรมสารพิษเป็นที่แพร่หลายมากขึ้น โดยมักใช้ร่วมกับวาทกรรมกระแสนิยมชนบท (pastoralism) ภาวะกาลสิ้นโลก (apocalypse) และความเป็นหลังสมัยใหม่ (postmodernism) รวมถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ไม่อาจแยกขาดจากสภาพโลกปัจจุบัน (พชรวรรณ บุญพร้อมกุล, 2562 : 392) ดังเช่นบทความเรื่อง “กายฟ่ายพิษ : ร่างกาย ตัวตน สังคม และมลภาวะ ใน Body Toxic: An Environmental Memoir ของ ซูซาน แอนโทเนตตา” ของดารินทร์ ประดิษฐ์ทัศนีย์ (2559 : 118 -119) ซึ่งได้วิเคราะห์งานเขียนดังกล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า “ตัวบท Body Toxic ชี้ให้เห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมที่แท้แล้วเกิดจากโลกทัศน์ของผู้คนและปัจจัยต่างๆ ทางสังคม แอนโทเนตตานำประเด็นที่เกี่ยวกับทั้งเพศสถานะ ชนชั้น สถานะทางเศรษฐกิจสังคม และโครงสร้างทางวัฒนธรรมมาผูกโยงกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เห็นความสลับซับซ้อนของปัญหา และความเชื่อมโยงอย่างแยกกันไม่ขาดของสิ่งที่ดูเหมือนจะเป็นข้อตรงข้ามระหว่างธรรมชาติกับวัฒนธรรม” อาจกล่าวได้ว่า แท้จริงแล้ว ภาวะกาลโลกรวน (apocalypse) นั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดจากมนุษย์ ซึ่งมักตั้งตนอยู่บนมโนทัศน์ว่าอยู่เหนือสิ่งอื่นใดทั้งปวง

ในบทความของชัยยนต์ ทองสุขแก้ว (2563 : 214) เรื่อง “เมื่อธัญญาหารถูกผลาญสิ้น: อ่านโรคระบาดไวรัสและหายนภัยธรรมชาติในนวนิยายวิทยาศาสตร์เรื่อง เดอะเดธออฟกราส (The Death of Grass)” ระบุว่าปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดสังคมดิสโทเปียและทำหน้าที่เป็นผู้นำของวันสิ้นโลกคือความไม่เท่าเทียมกันในรูปแบบที่หลากหลายและลำดับชั้นที่ฝังลึก โดยแสดงให้เห็นเป็นพิเศษว่าการทำลายสิ่งแวดล้อมมีความ

เชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับปัญหาสังคมที่เกิดจากปัจจัยทั้งสองนี้ อย่างไรก็ตาม นอกจากนั้น รายงานยังโต้แย้งว่า สังคมดังกล่าวมีอิทธิพลอย่างมากต่อมุมมองของตัวละคร ซึ่งส่งผลให้เกิดจริยธรรมที่บิดเบี้ยวในที่สุด ภูมิทัศน์ดิสโทเปียนี้และจรรยาบรรณที่บิดเบี้ยวได้ให้กำเนิดคนสองประเภท: หนึ่งคือ Crake นักชีววิทยาศาสตร์ระดับเมกาโลมาเนียที่พยายามอย่างชอบธรรมในการสร้างโลกที่ดีกว่านี้เกือบจะทำลายล้างเผ่าพันธุ์มนุษย์ทั้งหมด และอีกประเภทหนึ่งคือผู้ที่ยินยอมให้เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น

ส่วนบทความของพรพรรณ บุญพร้อมกุล (2565 : 1) เรื่อง “‘ธรรมชาติกำลังพูด’: การวิเคราะห์วาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติในคลิป์วิดีโอ ‘Julia Roberts Is Mother Nature’” จากการวิจัยพบว่า ตัวบทนี้ได้ใช้วาทกรรมเกี่ยวกับธรรมชาติในรูปแบบผสมผสาน ได้แก่ วาทกรรมธรรมชาติอันดิบเถื่อน (wilderness) และวันหายนะสิ้นโลก (apocalypse) และหลีกเลี่ยงการถกเถียงว่าขาดความสมจริงจากการให้เสียงพูดแก่ธรรมชาติ ด้วยกลวิธีการนำเสนอข้อเท็จจริงที่ยากจะปฏิเสธและอ้างอิงภาพจำที่สาธารณชนมีต่อธรรมชาติอย่างไรก็ตาม แม้จะประสบความสำเร็จจากการมียอดรับชมและส่งต่อสูง แต่คลิป์วิดีโอนี้ นำเสนอธรรมชาติในลักษณะที่แยกขาดโดยสิ้นเชิงจากมนุษย์และวัฒนธรรม และให้ความสำคัญกับความแท้จริงและเป็นที่สุดของธรรมชาติ ซึ่งเป็นการนำเสนอที่มีปัญหา นอกจากนี้ จินตนาการเรื่องการแปรเปลี่ยนอย่างรุนแรงของโลกกายภาพอาจปลุกเร้าอารมณ์หวาดกลัวสิ้นหวังเกินควร เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมเลิกลบบริจาคเงินสนับสนุน อันเป็นการนำเสนอหนทางการแก้ปัญหาซึ่งเกี่ยวข้องกับรูปแบบองค์กรผู้ผลิตและเป้าหมายแอบแฝงในการสื่อสารเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัย

1. การอุปลักษณะ “ภาวะกาลหลังโลกรวน” ในเรื่องสั้นสิงโตนอกคอก : ความดิบเถื่อนและการล่มสลายของระบบศีลธรรม

การศึกษาอุปลักษณะภาวะหลังโลกรวน ในฐานะวิกฤตการณ์ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่า ตัวบทของเรื่องสั้น “ขอรับผิดทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว” และ “สิงโตนอกคอก” จะสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมและตัวตนของมนุษย์ ซึ่งเชื่อมโยงกับเรื่องคุณธรรมและศีลธรรม มี 2 ประการ คือ

1. ภาวะกาลหลังโลกรวน คือ ความดิบเถื่อน
2. ภาวะกาลหลังโลกรวน คือ การล่มสลายของระบบศีลธรรม ดังจะได้นำเสนอพอสังเขปต่อไปนี้

1) ภาวะกาลหลังโลกรวนคือความดิบเถื่อน

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยจะใช้ตัวบทเรื่องสั้นสิงโตนอกคอก เป็นข้อมูลในการพินิจวิเคราะห์ให้เห็นถึงความดิบเถื่อนของผู้ที่มีอำนาจและสิทธิทางสังคมที่เหนือผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง การขึ้นต้นเรื่องนั้นเป็นการบรรยายสภาพบ้านเมืองที่รกร้างว่างเปล่าและอากาศที่หนาวเหน็บ

[...ถนนสายนี้ทั้งสายมีแต่บ้านร้างเรียงต่อกันไปจนสุดตา ทุกคนอพยพออกไปหลังจากเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น...เมื่อเขาหยุดวิ่ง ความหนาวก็แล่นเข้าเกาะกุมกระดูกสันหลัง...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 197)

จากต้นบทข้างต้นนั้นผู้เขียนได้ฉายให้เห็นภาพของบ้านเมืองที่รกร้างว่างเปล่า ซึ่งได้ทิ้งประเด็นเอาไว้ว่า “หลังจากเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น”ซึ่งนำไปสู่ข้อสงสัยที่ว่าเหตุการณ์อะไร หลังจากนั้นผู้เขียนจึงค่อยๆ ไขข้อสงสัยว่า แท้จริงแล้วบ้านเมืองร้างเพราะอะไร โดยตัวบทเรื่องสั้น “สิงโตนอกคอก” นั้น เป็นเรื่องที่มีโครงสร้างของเรื่องซ้อนกันอย่าง

สัมพันธ์ ซึ่งกล่าวถึงการหลบหนีการกวาดล้าง ผู้ที่มีความเห็นต่าง ตัวละครเอกคือ นิกสัน เป็น ตัวละครสำคัญที่ทำให้เกิดเรื่องรองที่ซ้อนอยู่อีก 2 เรื่อง คือ เรื่องราวของแซนดี้ จากหนังสือที่นิกสันอ่านในขณะที่หลบหนี และเรื่องราวของสิงโต ที่มีพฤติกรรมไม่เหมือนสิงโตตัวอื่น จากนิทานของครูตันเทรย์เล่าให้นักเรียนของเขาฟัง หนึ่งในนั้นคือแซนดี้ เด็กหญิงตาขาวที่ถูกเด็กตาดำทำร้าย

นิกสัน ชายหนุ่มที่มีตาสีขาว กลุ่มคนที่ถูกพวกตาดำทำร้ายเป็นประจำ แต่เมื่อเขาย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ มีบางสิ่งบางอย่างเป็นต้นตอให้เกิดสงคราม

[...ประชาชนที่มีตาสีขาวไม่อาจทนการกดขี่ข่มเหงได้อีกต่อไป พวกเขาลุกฮือขึ้นต่อต้านนำไปสู่การปราบปรามครั้งใหญ่ กองกำลังทหารถูกส่งเข้ามาในเมืองและฆ่าคนตาขาวโดยไม่ต้องสอบถามอะไรก่อน ประชาชนตาดำได้รับอนุญาตให้ช่วยเหลือกองทัพได้ ภาวะสงครามกลางเมืองเกิดขึ้นได้เพียงสัปดาห์เดียวเขตบางเขตก็กลายเป็นเมืองร้าง เนื่องจากคนตาดำอพยพไปอยู่ในเมืองที่มีความรุนแรงน้อยกว่า ส่วนคนตาขาวก็ตื่นหนีเข้าไปอยู่ในป่า นิกสันเสียพ่อแม่ไประหว่างหลบหนี เขาหลบอยู่ในป่าได้เกือบปีก็คิดว่าอยากจะลงมาในเมือง จึงหลบลงมาที่เมืองเมืองหนึ่งซึ่งถูกทิ้งร้างไปแล้ว แต่ยังมีไฟฟ้าและน้ำประปาอยู่ คนจำนวนมากลงจากภูเขามายังพื้นที่นั้น แล้วการปราบปรามจากรัฐบาลก็ถูกส่งมาอีกครั้ง...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 208)

วาทกรรม “สงคราม” เปรียบเสมือนตัวเร่งให้เกิดการล่มสลายของมนุษยชาติ ดังความเห็นของ Hill (2018) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า “วรรณกรรมแนวภาวะกาลหลังโลกรวนนี้ การอยู่รอดของมนุษยชาติถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะจะปรากฏทั้งโรคระบาด ภัยพิบัติ ซอมบี้และสงคราม ซึ่งเป็น

ตัวเร่งให้เกิดการล่มสลายของมนุษยชาติ” ด้วยเหตุนี้ สงครามจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในภาวะกาลหลังโลกรวน ที่สื่อความหมายถึงของความดิ้นรนของผู้มีอำนาจที่เหนือกว่าซึ่งมักกระทำต่อผู้ที่แปลกแยกแตกต่างจากสังคมของตนเอง ดังตัวบทข้างต้นได้บรรยายถึงชนวนเหตุของการเกิดสงครามกลางเมืองระหว่างฝ่ายรัฐบาลตาดำที่ส่งทหารมาปราบปรามประชาชนตาขาว เพียงเพราะพวกเขาต่อต้านการกดขี่ข่มเหงของพวกตาดำ จากเหตุการณ์ดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า สงครามคือความย่อยยับพินาศของบ้านเมือง กลายเป็นเมืองร้างไร้ผู้คน

แซนดี้ เด็กหญิงตาขาวมีตัวตนเพียงแค่นี้ในหนังสือของนิกสัน แต่มีชะตาชีวิตไม่ต่างจากนิกสันชายผู้ที่กำลังอ่านเรื่องราวของเธอ ซึ่งในวัยเด็กของนิกสันก็เป็นแบบเดียวกับแซนดี้ ถูกทำร้ายรังแกจากเด็กคนอื่นที่มีตาสีดำ แต่ทั้งนิกสันและแซนดี้ เด็กหญิงตาขาวในหนังสือที่เขาอ่านก็ไม่มีสิทธิ์เรียกร้องอะไร

[...อะไร จะสู้หรือ หรือ คนตาขาวไม่มีสิทธิ์สู้ พวกเราต้องยอมพวกเรา ไม่ว่าเรื่องอะไรก็ตาม...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 201)

ถ้อยคำของคนตาดำในเรื่องราวของแซนดี้ข้างต้น ได้สะท้อนให้เห็นความไม่เท่าเทียมในสังคมในภาวะกาลหลังโลกรวนซึ่งแท้จริงแล้วก็เกิดขึ้นในภาวะกาลโลกรวน เหตุเพราะสงครามที่คนกลุ่มหนึ่งมีอภิสิทธิ์เหนือคนอีกกลุ่มหนึ่ง สร้างความเป็นอื่นให้กับกลุ่มที่แตกต่าง ซึ่งอาจกลายเป็นชนวนเหตุของสงครามเฉกเช่นเรื่องราวของนิกสัน ชายผู้ที่อ่านเรื่องราวของแซนดี้อยู่ในขณะนั้น

สิงโต เป็นนิทานที่ซ้อนอยู่ในเรื่องราวของแซนดี้เมื่อ ครูตันเทรย์นำมาเล่าให้นักเรียน คนตาดำกับตาขาวฟัง นิทานเรื่องสิงโตแสดงให้เห็น

พฤติกรรมของสิงโตหนุ่ม สัตว์ที่นอกคอกจากเผ่าพันธุ์เดียวกัน คือไม่ยอมทำร้ายสัตว์อื่น

[...เจ้าแคะเพิ่งรู้ว่าสิงโตอยู่ที่ก้นดงนั้นเอง มันลุกขึ้นและตั้งท่าวิ่ง แต่สิงโตร้องห้ามว่า “ท่านแคะอย่าตกใจกลัวฉันเลย ฉันไม่ได้มีเจตนาจะทำร้ายท่าน ฉันเพียงแต่อยากเป็นเพื่อนกับท่านเท่านั้นเอง”

เจ้าแคะไม่เชื่อในสิ่งที่เจ้าปากกล่าว มันถอยหลังหนีด้วยขาที่สั่น และร้องขอด้วยเสียงที่สั่นว่า “ท่านเจ้าป่าผู้ประเสริฐ ได้โปรดไว้ชีวิตฉันเถอะนะ”

“ฉันไม่ได้ต้องการทำร้ายท่าน” สิงโตยืนยันอีกครั้ง “เข้ามาใกล้ๆ ฉัน มาสนทนากันเถอะ...”

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 204)

จากตัวบทข้างต้นนั้นสะท้อนให้เห็นถึงการเลือกใช้สิงโตหนุ่มเป็นตัวละครที่ทำหน้าที่สั่นคลอนความเข้าใจของผู้เล่าเรื่องและผู้อ่านที่มีต่ออารยธรรมของมนุษย์ การใช้มุมมองของสิงโตหนุ่มในการพินิจวิเคราะห์ให้เห็นความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีอำนาจและสิทธิทางสังคมเหนือผู้อื่น และที่สำคัญผู้เขียนเน้นให้เห็นอย่างน่าสะเทือนใจว่าสิงโตหนุ่มที่เหมือนคน “นอกคอก” นี้ จะต้องกระทำตามสัญชาตญาณของความเป็นสัตว์ป่า ที่ต้องกระทำตามเผ่าพันธุ์นักรล่าของตนเอง

[...สิงโตหนุ่มพยายามเอ่ยห้าม แต่เพื่อน ๆ ก็บอกว่า “ทำไมท่านจึงไม่ยอมล่าแคะ แคะเป็นอาหารของเรา ท่านคงเป็นสิ่งโตชิ้ฉลาดตาขาวกระมัง”

“ฉันไม่ได้ชิ้ฉลาดตาขาว” สิงโตหนุ่มยืนยัน

“ถ้าอย่างนั้นท่านจงล่าแคะให้เราดูเป็นขวัญตาเถิด” สิงโตตัวอื่น ๆ บอก

สิงโตหนุ่มจึงย่องเข้าไปใกล้แคะตัวหนึ่ง ซึ่งอยู่ห่างจากแคะตัวอื่น ๆ และกระโดดตบลงเดี่ยวเข้าตะครุบมัน เจ้าแคะพยายามดิ้นหนีแต่สิงโต

เอี้ยวตัวไปกัดเข้าที่คอหอยของมันที่เดียวถึงแก่ความตาย

ก่อนที่เจ้าแคะจะขาดใจ มันได้เอ่ยออกมาเบาๆ “เห็นไหมท่านสิงโต เพราะอย่างนี้ไง วันนั้นฉันถึงไม่ยอมเป็นเพื่อนกับท่าน” เจ้าสิงโตจึงได้รู้ว่าแคะตัวนั้นคือตัวเดียวกับที่มันอยากเป็นเพื่อนด้วยนั่นเอง...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 206)

เมื่อพิจารณาตัวบทเรื่องสั้น “สิงโตนอกคอก” จากเหตุการณ์ของตัวละครที่มีความแตกต่างจากผู้มีอำนาจและสิทธิทางสังคม จะเห็นได้ว่าในแต่ละเหตุการณ์แต่ละเรื่องราวที่เกิดขึ้นล้วนแล้วแต่มีผลมาจากความติบเถื่อนของผู้มีอำนาจและสิทธิทางสังคมเหนือผู้อื่น ซึ่งผู้ที่มีความแตกต่างในเชิงกายภาพคือดวงตา ก็ถูกจำกัดสิทธิทางสังคมต่างๆ จนกลายเป็นสงครามปราบปรามผู้เห็นต่าง เช่นเดียวกับสิงโตที่มีความแตกต่างในเชิงความคิดคือไม่ยอมทำร้ายสัตว์อื่น

2) ภาวะกาลหลังโลกรวนคือการล่มสลายของระบบศีลธรรม

เรื่องสั้น ขอรับผิดทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว เป็นเรื่องที่มีโครงเรื่องกล่าวถึงเมืองเมืองหนึ่งซึ่งในฤดูหนาวจะหนาวอย่างโหดร้ายทารุณ ความหนาวพรากชีวิตของผู้คนในเมือง ทั้งยังเป็นเมืองที่ต้องทำหน้าที่ดูแลหนังสือทางศาสนาที่สำคัญ ซึ่งคณะนักบวชจะเดินทางมาแสวงบุญและอ่านเมื่อสิ้นฤดูหนาว การนำเสนอภาวะกาลหลังโลกรวนจากวิกฤติสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับทัศนคติของมนุษย์ต่อสรรพชีวิตรอบตัว แม้ว่าตัวบทของเรื่องสั้น ขอรับผิดทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว จะมีได้กล่าวถึง ต้นตอวิกฤติสิ่งแวดล้อมว่ามาจากสาเหตุใด เพียงแต่เป็นการกล่าวเปิดถึงความเห็นบนหนาวที่โหดร้ายทารุณ

[...หากมีสิ่งเดียวที่เขาจะกล่าวโทษได้
เขาจะกล่าวโทษความเหินห่าง]

แต่เมื่อเดวิดคิดว่าเขาไม่อาจโทษความ
เหินห่างได้ ความเหินห่างเป็นเพียงธรรมชาติ
อันไร้ข้อที่โลกมอบให้กับมนุษย์เป็นของขวัญ
เธอแฉมาเยี่ยมเยียนปีละครั้งด้วยความคิดถึง
หวังจะได้รับ การต้อนรับฉันทมิตร โดยไม่รู้ตัวเลย
ว่าเธอได้พาความเจ็บปวดโหดร้ายทารุณมาสู่
เจ้าบ้านมากมายเพียงใด ความไร้ข้อและสวยงาม
บริสุทธิ์ของหิมะแรกในฤดูหนาวเป็นสิ่งที่ไม่อาจ
มีใครสาปส่ง แม้ทุกคนจะรู้ว่าหลังจากนี้ สิ่ง
ที่ตามมาจะทารุณโหดร้ายเกินทานรับ...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 3)

จากตัวบทข้างต้น จิตานันท์เลือกใช้
ตัวละครมนุษย์ “มอเดรีด” เป็นตัวละครเอกใน
การดำเนินเรื่อง เพื่อวิเคราะห์ความคิด ความเชื่อ
และพฤติกรรมของมนุษยชาติ ที่มักจะกล่าวโทษ
ต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อมนุษย์เองได้รับความ
เดือดร้อนจากภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น
มาพิณิจพิเคราะห์และวิพากษ์สังคมมนุษย์ที่หลงลืม
ว่า ต้นสายปลายเหตุของวิกฤติสิ่งแวดล้อมมาจาก
น้ำมือของมนุษย์ จนนำมาสู่ผลกระทบที่เป็นความ
ทุกข์ทรมานทั้งกายและใจอย่างสาหัส

[...การมาของมันอาจเปรียบได้กับคนขับ
รถม้าอำมหิตที่มาพร้อมแฉยาวดัดฟันดัดหลัง
ของพวกเขา ซึ่งตามมาหลังการควมผ่านของอาช
าสูด้าทะมีนตัวใหญ่ที่เพิ่งเหยียบผ่านไปและทำให้
กระดูกสันหลังของพวกเขาแหลกเป็นชิ้นๆ ไม
นานอาหารที่สำรองไว้ก็หมด พื้นที่สำรองสำหรับ
ฤดูหนาวก็ไม่มีเหลือ...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 3)

ตัวบทค่อยๆ เริ่มไขให้เห็นว่าความเหิน
ห่างอันแสนโหดร้ายราวกับว่า “การมาของมันอาจ
เปรียบได้กับคนขับรถม้าอำมหิตที่มาพร้อม แฉยาว
ดัดฟันดัดหลังของพวกเขา” ความเหินห่างนี้
ได้พรากชีวิตของคนในครอบครัวของพวกเขาไป
ทีละคนสองคน อาหารสำรองหมด พื้นที่สำรองหมด
ศพของผู้ที่เสียชีวิตกลายเป็นอาหารมื้อสำคัญ
ให้กับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่

[...มีข่าวลือมากมายเกี่ยวกับการกินศพ
ในครอบครัวของตนเอง เพื่อนบ้าน บางคนถึงขั้น
ไปเคาะประตูขอแบ่งเนื้อเมื่อได้ข่าวว่าบ้านข้างๆ
มีใครบางคนตาย บางครั้งเนื้อก็ถูกหยิบยื่นให้ด้วย
ใจอารี แต่บางครั้งก็ถูกตวาดกับพร้อมคำตอบว่าได้
ฝังลูกเล็กเด็กแดงหรือคนชรานั้นไปแล้ว...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 8)

ทุกคนในเมืองที่ยังมีชีวิต ล้วนแต่ยังมี
จิตสำนึก ความรู้สึก หากแต่พวกเขาถูกกระทำให้
กลายเป็น “ซอมบี้” ที่ต้องกินเนื้อของผู้ที่ตายจาก
ฤดูหนาวอันแสนโหดร้ายเพื่อให้อยู่รอดเพียงแค
่วันต่อวัน เพราะไม่มีอาหารหรือสิ่งมีชีวิตอื่นใด
หลงเหลืออยู่ในเมืองนั้นเลยตลอดฤดูหนาว ภาพ
การกระทำเช่นนี้ไม่ต่างจากการทำให้ชาวเมือง
กลายเป็นอื่นไปโดยปริยาย และสิ่งที่จะทำให้มอ
เดรีดและชาวเมืองรอดพ้นจะฤดูหนาว อันแสน
โหดร้ายนี้ คือการเผาคัมภีร์สำคัญทางศาสนา
ที่พวกเขาได้รับหน้าที่ให้ดูแลตกทอดรุ่นสู่รุ่น แม้ว่า
ท้ายที่สุดแล้ว คัมภีร์เหล่านั้นมีความหมายเพียง
เป็นเชื้อเพลิงที่ให้ความอบอุ่นกับพวกเขาตลอด
ฤดูหนาว การเผาคัมภีร์สำคัญทางศาสนาทำให้
มอเดรีดและชาวเมืองถูกมองว่าเป็นพวกไร้อารยะ
ป่าเถื่อนที่ไม่รู้ความสำคัญของคัมภีร์นั้น

[...แล้วพวกแกก็เฝ้ามัน พวกโจ้ มีแต่คน
โง่กับเผด็จการเท่านั้นที่เฝ้าหนังสือ พวกแกทำลาย
ขุมปัญญาของมนุษยชาติ...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 15)

“การเผาหนังสือ” ในทัศนคติของคณะนักบวชที่ไม่ได้สนับสนุนให้ทำลายขุมปัญญาของมนุษยชาติ ถึงแม้จะเป็นการทำเพื่อความอยู่รอดสะท้อนให้เห็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพในการมีชีวิตอยู่ของผู้ที่ด้อยกว่าตน ดังนั้น หากพิจารณาคำว่า “พวกโจร” ตามคำดำของคณะนักบวชแล้ว มอเดรีตและชาวเมืองที่ยังมีชีวิตอยู่จึงกลายเป็นสิ่งมีชีวิตเดียวที่ไร้อารยะและถูกเบียดขับให้กลายเป็นอื่นโดยปริยาย

จะเห็นได้ว่าเรื่องสั้นขอรับผิดทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ใช้มุมมองและเรื่องราวของมอเดรีตในการสะท้อนให้ผู้อ่านได้ใช้จินตนาการทำความเข้าใจความรู้สึกของมนุษย์ที่ถูกกักขังไว้หลังกำแพงในตลอดฤดูหนาวอันแสนโหดร้าย มอเดรีตและชาวเมืองหลังกำแพงสูงได้รับ การนำเสนอในฐานะที่เป็นเหยื่อของกลุ่มวัฒนธรรมกระแสหลัก คือคณะนักบวชนักแสวงบุญ ซึ่งไม่ได้ให้ความช่วยเหลือใดๆ ต่อมอเดรีตและชาวเมืองในฐานะผู้ดูแลคัมภีร์สำคัญทางศาสนา ซ้ำยังถูกกลุ่มนักบวชตำหนิเพราะเผาคัมภีร์ ที่มีความหมายถึงการอยู่รอดของ มอเดรีตและชาวเมืองในฤดูหนาว นั่นคือฝันอันสุดท้ายที่พวกเขาเมื่ออยู่

อาจกล่าวได้ว่า เรื่องสั้นสิงโตนอกคอก เป็นโลกสมมุติซ้อนโลกสมมุติที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในฐานะภาพแทนของความเป็นมนุษย์ที่ไม่มีค่าใดๆ ในสังคมในภาวะกาลหลังโลกรวน ดังนั้น เรื่องสั้นขอรับผิดทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว และ สิงโตนอกคอก คือโลกสมมุติที่ความเป็นมนุษย์ไม่มีค่า การลดทอนความเป็นมนุษย์ให้กลายเป็นอื่นในมุมมองของผู้ที่เห็นอกว่า

2. การสื่อความหมาย “ภาวะกาลหลังโลกรวน” ในเรื่องสั้นสิงโตนอกคอก : อำนาจธรรมชาติและ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยต้องการชี้ให้เห็นภาพของ “ภาวะกาลหลังโลกรวน” ในฐานะของสัญลักษณ์ของอำนาจธรรมชาติที่อาจมีต้นตอมาปัญหา

สิ่งแวดล้อมและความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เป็นชนวนเหตุให้เกิดสงครามระหว่างมนุษย์ที่มีความแตกต่างกัน ที่มีได้มีความหมายเป็นเพียงแค่การล่มสลายเท่านั้น การผลิตซ้ำอนุภาคเหตุการณ์และสร้างความหมายของภาวะกาลหลังโลกรวนให้มีความหมายที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นและเป็นภาวะที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อชีวิตและธรรมชาติคือฉากมอเดรีตและชาวเมือง ซึ่งอาศัยอยู่หลังกำแพงเมืองนั้นว่า แท้จริงแล้ว ภัยธรรมชาติมีอำนาจเกินกว่าที่มนุษย์จะหยั่งถึงและสามารถต้านทานต่อภัยพิบัตินั้นได้

1) ภาวะกาลหลังโลกรวนในฐานะสัญลักษณ์ของอำนาจธรรมชาติ

แม้ว่าตัวบทเรื่องสั้น ขอรับผิดทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว จะมีได้กล่าวถึงต้นตอของวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม แต่ตัวบทก็ได้บรรยายความโหดร้ายของธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ ซึ่งต้องหลบซ่อนภายในกำแพงเมือง ซึ่งเป็นสิ่งเดียวที่ทำให้มนุษย์หลังกำแพงนั้นรอดตลอดฤดูหนาวอันโหดร้าย อย่างไรก็ตามกำแพงนั้น ยังไม่เพียงพอที่จะต้านทานอำนาจของธรรมชาติได้

[...หากมีสิ่งเดียวที่เขาจะกล่าวโทษได้ เขาจะกล่าวโทษความเหี้ยมหนวด

แต่มอเดรีตรู้ดีว่าเขาไม่อาจโทษความเหี้ยมหนวดได้ ความเหี้ยมหนวดเป็นเพียงธรรมชาติอันไร้ชื่อที่โลกมอบให้กับมนุษย์เป็นของขวัญ เธอแวะมาเยี่ยมเยียน ปีละครั้งด้วยความคิดถึงหวังจะได้รับการต้อนรับฉันทมิตร โดยไม่รู้ตัวเลยว่าเธอได้พาความเจ็บปวดโหดร้ายทารุณมาสู่เจ้าบ้านมากมายเพียงใด ความไร้ชื่อและสวยงามบริสุทธิ์ของหิมะแรกในฤดูหนาวเป็นสิ่งที่ ไม่อาจมีใครสาปส่ง แม้ทุกคนจะรู้ดีว่าหลังจากนี้ สิ่งที่มาจะมาจะทารุณโหดร้ายเกินทานรับ...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 3)

ความหนาวเหน็บที่มือเดร็ดอยากจะกล่าวโทษ ก็เพราะความโหดร้ายที่ปรากฏชีวิตของชาวเมืองคนแล้วคนเล่า ถึงแม้จะเป็นฤดูกาลละครึ่งต่อปี แต่ก็เป็ฤดูกาลที่แสนนานสำหรับมือเดร็ดและชาวเมือง ความหนาวเหน็บจึงมีฐานะเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อยู่เหนือการควบคุมของมนุษย์และยากที่มนุษย์จะหยั่งรู้ว่าภัยพิบัติเช่นนี้จะเลวร้ายเพียงใด

[...ความหนาวเหน็บนั้นตราอยู่ในใจของผู้คน ทุกคนเปลี่ยนไปต่างถูกสลักด้วยบาดแผลลึกกว่าฤดูหนาวครั้งใดที่เคยผ่านมา พวกเขายังระลึกถึงคนที่ตายจากไป ถึงเนื้อที่พวกเขาล้มรส ความหิวโหย หนาวเหน็บ และสูญเสียยังคงไล่หลอกหลอนพวกเขาในยามราตรีมือเดร็ดเองก็เปลี่ยนแปลงไปเช่นกันเขากินน้อยเหมือนนอ ก เตรียมร่างกายให้เคยชินกับความอดอยากที่อาจมาถึงอีกครั้งในปีหน้า

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 14)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า ภาวะกาลหลังโลกรวน เป็นภาวะที่มีแต่ความทุกข์ทรมาน ความหิวโหย ความหนาวเหน็บ เป็นสิ่งที่ผู้คนในเมืองต้องเผชิญในทุกๆ ปีที่ความหนาวอันแสนโหดร้ายมาเยือน ดังที่ Hill (2018) กล่าวไว้ว่า “องค์ประกอบที่ปรากฏในวรรณกรรมแนวภาวะกาลหลังโลกรวน มักจะปรากฏทั้งโรคระบาด ภัยพิบัติ ซอมบี้ และสงคราม ซึ่งมักเป็นตัวเร่งให้เกิดการล่มสลายของมนุษยชาติ ทั้งยังเผชิญกับการกระทำที่สิ้นหวังและความเกลียดชังอย่างไร้สติ”

ฉะนั้น อำนาจธรรมชาติที่ปรากฏในเรื่องสั้น ขอรับผิดทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว มีโครงเรื่องสอดคล้องกับแนวคิดภาวะกาลหลังโลกรวน ได้สะท้อนให้เห็นสังคมแบบอีโค-ดิสโทเปีย ไม่ว่าจะเป็ความทุกข์ยาก ความหิวโหย การถูกกดขี่ข่มเหง ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งสภาวะเหล่านี้

มักจะปรากฏในวรรณกรรมแนวภาวะกาลหลังโลกรวนที่เกิดจากวิกฤติการณ์ทางธรรมชาติและสิ่งแวดลอม ซึ่งชีวิตมือเดร็ดและชาวเมือง ล้วนแล้วแต่เป็นภาพแทนของสิ่งมีชีวิตทั้งมวลที่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถหยั่งถึงได้ว่าจะความโหดร้ายเพียงใดซ่อนอยู่

2) ภาวะกาลหลังโลกรวนในฐานะสัญลักษณ์ของความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ความเหลื่อมล้ำ คือ ความไม่เท่าเทียมกัน (inequality) ซึ่งความไม่เท่าเทียมกันมักจะปรากฏในทุกๆ เรื่อง ในทุกๆ พื้นที่ ในทุกๆ ภาคส่วน และในทุกๆ กาลเวลา ซึ่งในประเด็นนี้ ผู้วิจัยจะหยิบยกเอาเรื่องสั้น สมาชิกในหลุมหลบภัย และ สิงโคนอกคอก มาพินิจพิเคราะห์ เพื่อให้เห็นภาวะกาลหลังโลกรวน ซึ่งปรากฏความเหลื่อมล้ำในสังคมถึงความตอนหนึ่งในเรื่องสิงโคนอกคอก ว่า

[...มนุษย์ที่มีดวงตาตรงกลางเป็นสีขา แทนสีดำเกิดขึ้นครั้งแรกบนโลกเมื่อสามร้อยปีก่อน เนื่องจากการกลายพันธุ์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา มนุษย์เผ่าตาขาวมีสถานะด้อยกว่าเผ่าตาดำที่มีอยู่ก่อนมาตลอด พวกเขาอยู่ร่วมกันในสังคมแต่คนตาขาวมักจะถูกกีดกันหรือไม่ก็รังแก นอกจากนี้ยังได้รับสิทธิต่างๆ ในสังคมน้อยกว่าคนตาดำด้วย

ในโรงเรียน เด็กๆ ตาขาวมักถูกเด็กตาดำรังแก บนรถประจำทาง คนตาขาวต้องลุกขึ้นให้คนตาดำนั่ง ค่าแรงขั้นต่ำของคนตาขาวเป็นครึ่งหนึ่งของอัตราสำหรับคนตาดำ สิทธิในการเลือกตั้งของคนตาดำมีสองเสียง และคนตาขาวมีหนึ่งเสียง

สำหรับทุกคนบนโลกใบนี้ สิ่งที่เป็นอยู่นี้คือเรื่องธรรมดา...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 200)

การใช้ “ดวงตา” สีขาวและสีดำ ซึ่งคืออวัยวะในร่างกายที่มีความสำคัญต่อการมองเห็น

การรับรู้และการจดจำด้วยการดูเช่นเดียวกัน เป็นตัวกำหนดให้เห็นถึงความแตกต่างคือการกำหนดให้สถานะทางสังคมต่ำต้อยลง สร้างความเหลื่อมล้ำให้เกิดขึ้นในสังคม สังคมที่คนตาดีมีความเป็นอภิสิทธิ์ชนในทุกๆ ด้าน บ่งบอกให้เห็นว่า นั่นคือปกติสิทธิ เสรีภาพ สวัสดิการของผู้ที่มีความต่ำต้อยและแตกต่าง ไม่ให้มีจุดยืนในสังคมได้ ซึ่งภาวะเช่นนี้นำไปสู่การต่อสู้ครั้งใหญ่ ดังความตอนหนึ่งว่า

[...ประชาชนที่มีตาสีขาวไม่อาจทนต่อการกดขี่ข่มเหงได้อีกต่อไปพวกเขาลุกฮือขึ้นต่อต้านนำไปสู่การปราบปรามครั้งใหญ่ กองกำลังทหารถูกส่งเข้ามาในเมืองและฆ่าคนตาขาวโดยไม่ต้องสอบถามอะไรก่อน ประชาชนตาดีได้รับอนุญาตให้ช่วยเหลือกองทัพได้ ภาวะสงครามกลางเมืองเกิดขึ้นได้เพียงสัปดาห์เดียวเขตก็กลายเป็นเมืองร้าง เนื่องจากคนตาดีอพยพไปอยู่ในเขตที่มีความรุนแรงน้อยกว่า ส่วนเหล่าคนตาขาวก็ตื่นหนีเข้าไปอยู่ในป่า นิสันเสียพ่อแม่ไประหว่างหลบหนี เขาหลบอยู่ในป่าได้เกือบปีก็คิดว่าอยากจะลงมาอยู่ในเมือง จึงหลบลงมาที่เมืองเมืองหนึ่งซึ่งถูกทิ้งร้างไปแล้ว แต่ยังมีไฟฟ้าและน้ำประปาอยู่คนจำนวนมากลงจากภูเขามายังพื้นที่นั้นแล้วการปราบปรามจากรัฐบาลก็ถูกส่งมา อีกครั้ง...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 208)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นความรุนแรงเชิงกายภาพ กล่าวคือ การทำสงครามที่ทำให้ประชาชนตาขาวต้องหลบหนีและล้มตาย ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม เช่นเดียวกับเรื่องสั้น สมาชิกในหลุมหลบภัย ซึ่งกล่าวถึงครอบครัวหนึ่งที่ร่ำรวยมหาศาล เป็นผู้มีอำนาจในประเทศ สร้างหลุมหลบภัยเพื่อหลีกเลี่ยงภัยสงครามบนภาคพื้นลงไปหลบซ่อนใต้ดิน โดยเป็นการเปิด

เรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างและเหลื่อมล้ำในสังคม ดังความตอนหนึ่งว่า

[...ใครกันนะที่มีกำลังทรัพย์มากพอจะสร้างสถานที่หลบภัยที่เพียบพร้อมขนาดนี้ได้ ผมบอกคุณได้แล้วว่าพ่อของผมเป็นบุคคลผู้มีอำนาจมากในประเทศร่ำรวย ทันทีที่พ่อได้ข่าวเกี่ยวกับสงคราม พ่อก็เริ่มต้นสร้างห้องใต้ดินนี้และสำรองอาหารเอาไว้ เมื่อสงครามมาถึงเมืองของเรา พ่อก็พาแม่และลูกสองคนหลบลง ห้องใต้ดิน พวกเราปลอดภัยและมีอาหารกิน อุ่นสบายอยู่ใต้ผืนดินที่นอนไปด้วยเลือด...]

(จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2560 : 172)

ถ้อยประโยคที่ว่า “ใครกันนะที่มีกำลังทรัพย์มากพอจะสร้างสถานที่หลบภัยที่เพียบพร้อมขนาดนี้ได้ ผมบอกคุณได้แล้วว่าพ่อของผมเป็นบุคคลผู้มีอำนาจมากในประเทศร่ำรวย” ได้บ่งบอกถึงความเหลื่อมล้ำในสังคมได้เป็นอย่างดี คนรวยมักจะปลอดภัยในทุกภาวะ แต่คนยากไร้หรือคนทั่วไปที่ไม่ได้มีกำลังที่จะสร้างความปลอดภัยจากภัยพิบัติหรือภัยสงครามให้กับตนเองได้ ต้องทนทุกข์ต่อเหตุการณ์ที่ไม่อาจหลบหลีกได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ภาวะกาลหลังโลกรวนในฐานะสัญลักษณ์ของความเหลื่อมล้ำทางสังคม แท้จริงแล้วก็คือ ความไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งความไม่เท่าเทียมกันมักจะปรากฏในทุกๆ เรื่อง ในทุกๆ พื้นที่ ในทุกๆ ภาคส่วน และในทุกๆ กาลเวลา ซึ่งมักสะท้อนให้เห็นในด้านสวัสดิภาพในชีวิตของผู้คนในสังคมที่มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาภาวะกาลหลังโลกรวนในเรื่องสั้นสั้นนอกคอกทำให้เห็นถึงการอุปโลกน์ 2 ประการคือ ประการหนึ่ง ภาวะกาลหลังโลกรวนเป็นอุปโลกน์ของความดิบเถื่อน ซึ่งเป็นอำนาจ

ความดิบเถื่อนของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า กระทำต่อผู้ที่แตกต่างกันและต่ำต้อยกว่าตนเอง ซึ่งผู้ที่แตกต่างกันและต่ำต้อยกว่ามักจะกลายเป็น “เหยื่อ” ของผู้ที่มีอำนาจซึ่งมักตั้งตนอยู่บนมโนทัศน์ที่ว่าตนเหนือกว่าผู้อื่น ประการที่สอง ภาวะกาลหลังโลกรวนเป็นอุปลักษณะของการล่มสลายของระบบศีลธรรมของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า ที่มักจะกดขี่ข่มเหง ไร้ซึ่งศีลธรรมต่อผู้ที่แตกต่างกันและต่ำต้อย

นอกจากการอุปถัมภ์ข้างต้นแล้ว ยังพบว่ามีการนิยามความหมายให้กับภาวะกาลหลังโลกรวน 2 ประการ คือ ประการแรก ภาวะกาลหลังโลกรวนในฐานะสัญลักษณ์ของอำนาจธรรมชาติ ซึ่งเป็นอำนาจธรรมชาติที่มนุษย์สามารถหยั่งถึงได้ เป็นการสั่นคลอนความเข้าใจของมนุษย์ที่มักตั้งตนบนมโนทัศน์ที่ว่าตนเองอยู่เหนือธรรมชาติทั้งปวง แต่แท้จริงแล้วกลับพบว่า ธรรมชาติมีอำนาจเหนือมนุษย์ และยังสะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์ไม่สามารถควบคุมธรรมชาตินั้นได้ ประการที่สอง ภาวะกาลหลังโลกรวนในฐานะสัญลักษณ์ของความเหลื่อมล้ำทางสังคมซึ่งสะท้อนความไม่เท่าเทียมกัน โดยมักจะปรากฏในทุกๆ เรื่องในทุกๆ พื้นที่ ในทุกๆ ภาคส่วน และในทุกๆ กาลเวลา อันเชื่อมโยงไปถึงเรื่อง สวัสดิภาพของผู้คนในสังคมหลังโลกรวนได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ ข้อค้นพบใหม่พบว่า ภาวะกาลหลังโลกรวนมิใช่เพียงแค่อุปลักษณะของความดิบเถื่อนและการล่มสลายของระบบศีลธรรมเท่านั้น แต่ได้สะท้อนให้เห็นกระแสจิตสำนึกของผู้ที่มีอำนาจหรือมีความเป็นเอกสิทธิ์ชนบางกลุ่มบางคนอย่างเช่นสิงโตที่ไม่ยอมกินแกะ เพราะต้องการเป็นมิตรสหายกันเท่านั้น

นอกจากนี้ การวิพากษ์ทัศนคติที่ทำให้มนุษย์ปฏิบัติต่อมนุษย์ หรือมนุษย์ต่อธรรมชาติ ด้วยบทเรื่องสั้นทั้งสามเรื่องยังพยายามชี้ให้เห็นว่าความเป็น “มนุษย์” นั้น อันที่จริงมิใช่สภาวะที่มีความแตกต่างไร้ความเท่าเทียม เพราะอำนาจหรือความเป็นวัฒนธรรมกระแสหลัก หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นมาตามกระบวนการประกอบสร้างและนิยามความหมายทางวัฒนธรรมของมนุษย์ต่างหาก

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้มาจากโครงการ “ภาวะกาลหลังโลกรวนในเรื่องสั้นสิงโตนอกคอก: การอุปถัมภ์และการสื่อความหมาย” และผ่านการรับรองมาตรฐานจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แล้ว (รหัสโครงการ : HEC-02-66-007) โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตขอนแก่น วันที่ 27 พฤศจิกายน 2566

เอกสารอ้างอิง

- จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2560). *สิงโตนอกคอก*. กรุงเทพฯ : แพรวสำนักพิมพ์.
- ชัยยนต์ ทองสุขแก้ง. (2563). “เมื่อธัญญาหารถูกผลาญสิ้น: อานโรคระบาดไวรัสและหายนภัยธรรมชาติ ในนวนิยายวิทยาศาสตร์เรื่อง เดอะเดธออฟกราส (The Death of Grass)”. *มนุษยศาสตร์สาร*. 21(2), 214-234.
- ดารินทร์ ประดิษฐ์ทัศนีย์. (2559). “กายฟ่ายพิษ : ร่างกาย ตัวตน สังคม และมลภาวะ ใน Body Toxic: An Environmental Memoir ของ ซูซาน แอนโทเนตตา” ใน *พินิจปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านมุมมองวรรณกรรมอเมริกันร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดารินทร์ ประดิษฐ์ทัศนีย์. (2560). “การวิจารณ์วรรณกรรมแนวนิเวศ (Ecocriticism) : บทแนะนำเบื้องต้น” ใน *ทฤษฎีกับการวิจารณ์ศิลปะทัศนะของนักวิชาการไทย*. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์นาคร.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2559). *แวนวรรณคดี ทฤษฎีร่วมสมัย*. ปทุมธานี : สำนักพิมพ์นาคร.
- เพชรวรรณ บุญพร้อมกุล. (2562). “Ecocriticism นิเวศวิจารณ์: วรรณกรรม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม โลก” ใน *นวิถี: วิทยาร่วมสมัยในการศึกษาวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- เพชรวรรณ บุญพร้อมกุล. (2565). “ธรรมชาติกำลังพูด”: การวิเคราะห์วาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ในคลิป์วิดีโอ “Julia Roberts Is Mother Nature”. *วารสารศิลปศาสตร์*. 22(2), 1-23.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- Buell, L. (1995). *The Environmental Imagination: Thoreau, Nature Writing and the Formation of American Culture*. London: Princeton University Press.
- Garrard, G. (2012). *Ecocriticism*. New York: Routledge.
- Heffernan, T. (2015). “The Post-Apocalyptic Imaginary: Science, Fiction, and the Death Drive”. *English Studies in Africa*. 58(2). pp 66-79.
- Lakoff, G. & M. Johnson. (1980). *Metaphor We Live By*. Chicago: Chicago University Press.
- Tessa, H. (2018). Post-Apocalyptic Literature: Humanity’s Survival Tool. *Proceedings of The National Conference On Undergraduate Research (NCUR) 2018*. University of Central Oklahoma Edmond, Oklahoma.
- Thompson, D. (1997). *The End of Time: Faith and Fear in the Shadow of the Millennium*. London: Minerva.

การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนามที่ตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยผ่านบริษัทนำเที่ยว ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

A Study of The Behavior of Vietnamese Tourists Decision Making to Travel in Thailand through Travel Agency After the COVID-19 Pandemic

ธนาวัฒน์ ปัทมฤทธิกุล¹
Thanawat Patthamaritthikul¹

Received: 26 October 2023

Revised: 20 December 2023

Accepted: 30 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย และ (2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ผ่านบริษัทนำเที่ยว ของนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนาม ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 กลุ่ม ทำให้ได้ข้อมูลพฤติกรรมของกลุ่มทัวร์นักท่องเที่ยวเวียดนาม ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทเที่ยว เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวชาวเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยวผ่านบริษัทนำเที่ยว จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า (1) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้บริการบริษัทนำเที่ยวและเดินทางมาประเทศไทยเป็นครั้งแรก โดยเดินทางมาแบบ Private Group มากับเพื่อนร่วมงาน/บริษัท มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อเที่ยวประจำปีของบริษัท ส่วนใหญ่เดินทางมา 4 วัน ใช้จ่ายตลอดการเดินทางมากกว่า 6,000,000 VND รับรู้ข้อมูลจากสื่อบุคคล และกิจกรรมที่นิยมทำ คือ เช็คอิน และถ่ายภาพ (2) ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ส่งผลต่อการเลือกเดินทาง คือ คนไทยมีมนุษยสัมพันธ์ไมตรีจิตที่ดี และ (3) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกเดินทางของนักท่องเที่ยวผ่านบริษัทเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .684)

คำสำคัญ: นักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนาม, พฤติกรรมนักท่องเที่ยว, บริษัทนำเที่ยว

¹ อาจารย์ประจำ คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน Email : thanawat.pa@rmuti.ac.th

¹ Lecturer, Faculty of Science and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Isan,
email : thanawat.pa@rmuti.ac.th

Abstract

This research aims to: (1) study Vietnamese tourists' behavior on travelling in Thailand, and (2) the factors affecting decision making to travel in Thailand through travel agency of Vietnamese tourists after the COVID-19 pandemic. This resulted in data on the Vietnamese tourist groups, destination Image in Thailand and marketing mix factors affecting decision to travel by travel agency. This research was quantitative research. The population for research was the Vietnamese tourists who travel using a travel agency. The researcher used questionnaire as the research instruments. The data was analyzed using descriptive statistics. The results revealed that: (1) the Vietnamese tourists traveled by travel agencies to travel in Thailand for the first time and came for the first time, traveled as a private group with co-workers/companies which has the purpose of annual company trip. Most travelled for 4 days, more than 6,000,000 VND was spent throughout the trip. They received information from personal media, and the most popular activities was Check-In and taking photos. (2) Destination Image in Thailand affecting decision making to travel was Thai people have good human relations and goodwill. (3) Marketing mix factors affecting decision making to traveled in Thailand through travel agency was overall at a highest level ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .684)

Keywords: Vietnamese tourists market, tourists behavior, travel agency

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นโรคอุบัติใหม่ทางการแพทย์ที่มีการแพร่ระบาดใหญ่ไปทั่วประเทศ ทั่วภูมิภาคและทั่วโลก (Pandemic) ส่งผลให้จำนวนผู้ติดเชื้อทั่วโลกและภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งไม่สามารถคาดการณ์การสิ้นสุดของเหตุการณ์ได้ นอกจากนี้การระบาดดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตและสุขภาพอนามัยของประชาชนทุกสาขาอาชีพในวงกว้าง รัฐบาลจึงจำเป็นต้องดำเนินมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค อาทิ การปิดพื้นที่เพื่อป้องกันการเคลื่อนย้ายคน (Lockdown) ระหว่างจังหวัด ภูมิภาค และระหว่างประเทศ และมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเกิดภาวะชะงักงันอย่างฉับพลัน ทำให้เศรษฐกิจประเทศทั่วโลกหดตัวอย่างรุนแรงและรวดเร็ว ซึ่งการดำเนิน

มาตรการควบคุมการเดินทางระหว่างประเทศส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงภาคการท่องเที่ยวและธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวรวมทั้งการส่งออกสินค้าและบริการ (เกิดชาย ช่วยบำรุง, 2564)

ปี พ.ศ.2565 ประเทศไทยยังเผชิญหน้ากับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เพียงแต่ไม่รุนแรงเท่ากับช่วงปีที่ผ่านมา เนื่องจากสายพันธุ์ที่พบไม่มีอาการรุนแรงและไม่มีการแพร่กระจายเป็นวงกว้าง อีกทั้งจำนวนประชาชนที่ได้รับการฉีดวัคซีนเข็มกระตุ้นเพิ่มขึ้น ผนวกกับปรับตัวและรับมือที่จะอยู่ร่วมกับ COVID-19 ได้ดีขึ้น ทำให้ความวิตกกังวลของคนไทยคลี่คลายลง และช่วงกลางปี พ.ศ.2565 ที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทั่วโลกมีแนวโน้มลดลง พร้อมกับการเตรียมประกาศให้ COVID-19 กลายเป็นโรคประจำถิ่นเกือบทุกประเทศยกเลิกมาตรการควบคุมโรคและลดข้อจำกัดการเดินทางระหว่าง

ประเทศ ประเทศไทยประกาศยกเลิกการลงทะเบียน “Thailand Pass” สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางเข้าประเทศ และกระตุ้นตลาดท่องเที่ยวในประเทศโดยออกมาตรการส่งเสริมและกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล ส่งผลให้ในปี พ.ศ.2565 ตลาดท่องเที่ยวในประเทศ มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยอยู่ที่ 151.45 ล้านคน-ครั้ง และมีรายได้ทางการท่องเที่ยวอยู่ที่ 641,554 ล้านบาท สำหรับตลาดท่องเที่ยวต่างประเทศ มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าไทย จำนวนทั้งสิ้น 11,153,026 คน สร้างรายได้ทาง การท่องเที่ยวประมาณ 589,833 ล้านบาท (กองกฤษฎีการตลาด, 2566)

ในปี พ.ศ.2565 ตลาดที่มีการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวไทย จำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุด 10 อันดับแรก พบว่า “7 ใน 10 อันดับ เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวระยะใกล้ (ภูมิภาคเอเชีย)” โดยตลาดมาเลเซีย ครองอันดับ 1 นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามามากที่สุด รองลงมาคือ ตลาดอินเดีย สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ลาว เวียดนาม และกัมพูชา (งานวิเคราะห์ตลาดต่างประเทศ กองกฤษฎีการตลาด, 2566) โดย Krungthai COMPASS มองว่าในปี พ.ศ.2566 นักท่องเที่ยวต่างชาติระยะใกล้ เช่น มาเลเซีย อินเดีย สิงคโปร์ และเวียดนาม ยังคงเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวไทย ก่อนที่นักท่องเที่ยวที่เป็นตลาดหลักอย่างจีนจะฟื้นตัวกลับสู่ภาวะปกติได้ในปี 2567 (ธนา ตุลยกิจวัตร, 2565)

นักท่องเที่ยวเวียดนามเป็นกลุ่มตลาดที่น่าจับตามองภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ในปี พ.ศ.2565 มีนักท่องเที่ยวชาวเวียดนามเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยถึง 468,393 คน ซึ่งภายหลังจาก การคลายมาตรการการเดินทางระหว่างประเทศ ทำให้นักท่องเที่ยวเวียดนามต้องการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก

หากแต่ยังมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ ระบบเทสต์ แอนด์โก (Test & Go) ซึ่งนักท่องเที่ยวมองว่ามีค่าใช้จ่ายและเงื่อนงำมากกว่าประเทศอื่นๆ และภายหลังจากที่รัฐบาลประกาศยกเลิกระบบ Test & Go ในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2565 ส่งผลให้ตลาดเวียดนามเกิดการขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง และในเดือนมกราคม พ.ศ.2566 มีนักท่องเที่ยวชาวเวียดนามเดินทางเข้าไทยเดือนเดียวถึง 71,189 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวเวียดนามตัดสินใจเลือกที่จะเดินทางมาเป็นอันดับต้น ด้วยสถานะทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมที่โดดเด่น แหล่งช้อปปิ้งและการบริการที่สะดวก อาหารอร่อย ราคาไม่แพงเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเวียดนามให้ไปเที่ยวประเทศไทย (Minh Lý, 2563) โดยจังหวัดท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวเวียดนามนิยมเดินทางมาท่องเที่ยว ได้แก่ กรุงเทพฯ พัทยา ภูเก็ต และเชียงใหม่ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะหาข้อมูลและรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวจากการบอกเล่าแบบปากต่อปาก ร้อยละ 41 รองลงมาคือ ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ ร้อยละ 35 ผ่านบริษัททัวร์ ร้อยละ 34 และ นิตยสาร ร้อยละ 26 (อภิชัย สมบูรณ์ปกรณ์, 2565) เมื่อพิจารณาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวเวียดนามนอกจากจะรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวของประเทศไทยผ่านการบอกเล่าปากต่อปากและผ่านสื่อสังคมออนไลน์แล้ว ยังรับรู้ผ่านบริษัททัวร์ แสดงให้ทราบถึงนัยในการเลือกและตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเที่ยวในประเทศไทยโดยใช้บริการบริษัทนำเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวเวียดนาม

ทั้งนี้ จากสัญญาณการฟื้นตัวภาคการท่องเที่ยวของไทยที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะ

นักท่องเที่ยวต่างชาติระยะใกล้ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดสำคัญในการกระตุ้นการท่องเที่ยวของประเทศ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่านักท่องเที่ยวเวียดนามเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีความน่าสนใจและมีแนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเกิดคำถามว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเวียดนามเดินทางโดยใช้บริการบริษัทนำเที่ยวท่องเที่ยวในประเทศไทย ภายหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เป็นอย่างไร ภาพลักษณ์ของประเทศไทยใดที่มีผลต่อการเลือกเดินทาง และเหตุหรือปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดใดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทนำเที่ยวในการเดินทาง ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ใครควรในการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงมาสู่การดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการในธุรกิจนำเที่ยวและสำรองการเดินทางนำไปใช้ออกแบบสินค้าและบริการของธุรกิจ และการแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดเวียดนามของหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ภายหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ผ่านบริษัทนำเที่ยว ของนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนาม ภายหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2550) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวเป็นผู้บริโภคที่ต้องการสินค้าและบริการ แตกต่างจากการบริโภคสินค้าจำเป็นและสินค้าอุตสาหกรรมทั่วไป ผู้ประกอบการธุรกิจจำเป็นต้องค้นหา หรือวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภคของ

นักท่องเที่ยวว่ามีพฤติกรรมก่อนและหลังการใช้บริการอย่างไรเพื่อช่วยสามารถจัดกลยุทธ์และกิจกรรมทางการตลาดให้ตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว โดยปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการเดินทางประกอบด้วย แรงจูงใจต่างๆ ความปรารถนา ความต้องการจำเป็น และความหวังต่างๆ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นผลมาจากปัจจัยอื่นๆ เช่น สิ่งรื้อทางการท่องเที่ยว ความมั่นใจของตัว นักท่องเที่ยวเอง ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวเคยมีมาก่อน และ ข้อจำกัดทางด้านเวลาและงบประมาณ (Haines, Howard, and Sheth, 1970; Nicosia, 1966; Schmoll, 1977) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวประกอบด้วยมิติ 4 ด้าน ได้แก่ มิติด้านสิ่งรื้อทางการท่องเที่ยว มิติด้านปัจจัยทางสังคมและปัจจัยส่วนบุคคล มิติด้านตัวแปรภายนอก/ปัจจัยภายนอก และมิติด้านคุณลักษณะต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว (Schmoll, 1977)

2. ส่วนประสมทางการตลาด

ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix, 7Ps) หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมยุทธวิธีทางการตลาดที่องค์กรได้ใช้กำหนดปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) ด้านบุคลากร (People) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และด้านกระบวนการ (Process) (จุไรภรณ์ รื่นเรือง, 2557) เพื่อตอบสนองความต้องการให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจ (Kotler & Armstrong, 2010) โดยส่วนประสมทางการตลาดถือเป็นตัวแปรสำคัญในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ โดยการ

ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่กำหนดไว้ได้ (วิเชียร วงศ์ณิชากุล, 2552, อ้างถึงใน ธรรมจักร เล็กบรรจง, 2558) โดยศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552 อ้างถึงใน สุรรัตน์ ประเทืองทิน, 2556) ได้กล่าวว่า ธุรกิจบริการใช้เครื่องมือส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) เพื่อสร้างให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดในการให้บริการแก่ผู้บริโภค

3. ภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยว

ภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้น ความเชื่อ ความคิด ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการรับรู้ผ่านประสบการณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่สื่อผ่านสิ่งของ สถานที่ สัญลักษณ์ และรูปแบบ แนวคิดภาพลักษณ์ถูกนำมาใช้กับการท่องเที่ยวในฐานะภาพลักษณ์การท่องเที่ยว (Tourism Image) หรือภาพลักษณ์จุดหมายปลายทาง (Destination Image) ซึ่งมีลักษณะเป็นปัจจัยดึงดูด (Pull Factor) ให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนและจดจำได้ง่ายผ่านการสื่อสารภาพลักษณ์ (ประนิตศ ภูษิต, 2562) Beerli and Martiin (2004) ได้รวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวกับภาพลักษณ์สถานที่และได้จัดหมวดหมู่องค์ประกอบของภาพลักษณ์สถานที่ออกเป็น 9 องค์ประกอบด้วยกัน คือ (1) ทรัพยากรทางธรรมชาติ (Natural Resources) (2) โครงสร้างทั่วไป (General Infrastructure) (3) โครงสร้างด้านการท่องเที่ยว (Tourist Infrastructure) (4) นันทนาการ (Tourist Leisure and Recreation) (5) ศิลปวัฒนธรรม / ประวัติศาสตร์ (Culture History and Art) (6) เศรษฐกิจการเมือง (Political and Economic) (7) สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment) (8) สิ่งแวดล้อมด้านสังคม (Social Environment) และ (9) บรรยากาศของสถานที่ (Atmosphere of The Place) โดยภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุก

ภาคส่วนจะต้องธำรงรักษาและสนับสนุนภาพลักษณ์ที่ดี ประกอบด้วย ภาพลักษณ์ด้านคุณภาพ ความสวยงาม และความหลากหลายของสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวธรรมชาติ (2) ภาพลักษณ์ด้านวัฒนธรรมที่แข็งแกร่ง (3) ภาพลักษณ์เกี่ยวกับการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (4) ภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ และ (5) ภาพลักษณ์ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (จุฑามาศ วิตาลสิงห์ และคณะ (2555) ซึ่งเป็นองค์ประกอบภาพลักษณ์ที่มีต่อสถานที่โดยรวม

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักท่องเที่ยวชาวเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย จำนวน 468,393 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566)

ผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (1967) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยใช้บริการบริษัทนำเที่ยว ส่วนที่ 3 ภาพลักษณ์ของประเทศไทยที่มีผลต่อการเลือกเดินทาง และส่วนที่ 4 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ผ่านบริษัทนำเที่ยว ของนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนาม

ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ซึ่งเป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ (rating scale) (1 = สำคัญน้อยที่สุด และ 5 = สำคัญมากที่สุด)

ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามการวิจัยจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตามประเด็นการศึกษา จากนั้น การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยทำการวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องระหว่างรายการข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงตามคำแนะนำ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงฉบับภาษาไทย ให้ผู้เชี่ยวชาญภาษาเวียดนามแปลภาษาเป็นฉบับภาษาเวียดนาม และนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งได้ค่าอยู่ที่ 0.977

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อประสานกับบริษัทนำเที่ยวในประเทศไทย (Local Agent) ที่ให้บริการนักท่องเที่ยวชาวเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย และทำหน้าที่ขออนุญาตเก็บข้อมูลผู้วิจัยร่วมเดินทางกับทัวร์นักท่องเที่ยวเวียดนามเพื่อเก็บแบบสอบถาม และขอความอนุเคราะห์ให้มัคคุเทศก์ในชมรมมัคคุเทศก์ภาษาเวียดนามเก็บข้อมูลแบบสอบถาม โดยเก็บแบบสอบถามในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต ชลบุรี พังงา และเชียงใหม่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม และทำการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

จากศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยผ่านบริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.0 และเพศชาย ร้อยละ 49.0 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31- 40 ปี ร้อยละ 38.5 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 21 - 30 ปี ร้อยละ 22.0 มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด ร้อยละ 37.8 รองลงมาคือ สูงกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 22.5 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 36.0 รองลงมาคือ เจ้าของธุรกิจ ร้อยละ 20.3 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 10.300.000 - 15.200.000 VND (ประมาณ 15,500 - 22,800 บาท) ร้อยละ 19.0 รองลงมาคือ ระหว่าง 4.300.000 - 10.200.000 VND (ประมาณ 6,500 - 15,200 บาท) และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาและเดินทางมาจากนครโฮจิมินห์ (Ho Chi Minh) ร้อยละ 41.0 รองลงมาคือ จังหวัดบิญเซือง (Binh Duong) ร้อยละ 10.8

นักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนาม ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นครั้งแรกถึง ร้อยละ 56.8 รองลงมาคือ เคยเดินทางมา 2-3 ครั้ง ร้อยละ 20.3 ส่วนใหญ่ใช้บริการบริษัทนำเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยครั้งนี้เป็นครั้งแรก เช่นเดียวกัน ร้อยละ 59.3 รองลงมาคือ เคยใช้บริการบริษัทนำเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวภายใน 1 ปีที่ผ่านมา ร้อยละ 13.0 โดยส่วนใหญ่เดินทางมาแบบ Private Group ร้อยละ 68.0 และ แบบ Join tour ร้อยละ 32.0 ซึ่งจะเดินทางมากับเพื่อนร่วมงาน/บริษัท ร้อยละ 44.3 รองลงมาคือ มากับครอบครัว / ญาติ ร้อยละ 35.8 มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อเที่ยวประจำปี

ของบริษัท (Outing) ร้อยละ 53.8 รองลงมาคือ พักผ่อนในวันหยุด ร้อยละ 18.5 ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยว 4 วัน ร้อยละ 53.5 รองลงมาคือ 5 วัน ร้อยละ 24.8 มีค่าใช้จ่ายตลอดการเดินทางมากกว่า 6,000,000 VND ขึ้นไป หรือประมาณ 9,100 บาทขึ้นไป ร้อยละ 43.0 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 3,000,000 VND หรือต่ำกว่า 4,500 บาท ร้อยละ 21.8 ส่วนใหญ่จะรับรู้ข้อมูลจากสื่อบุคคล ร้อยละ 46.8 รองลงมาคือ เว็บไซต์ ของบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 21.0 และลักษณะกิจกรรมที่นิยมทำเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย คือ เซ็คอิน เน้นถ่ายรูป ร้อยละ 17.6 รองลงมาคือ ท่องเที่ยวยามค่ำคืน (ตลาดกลางคืน ถนนคนเดิน สถานบันเทิง) ร้อยละ 17.0 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ผ่านบริษัทนำเที่ยว ของนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนาม ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

2.1 ภาพลักษณ์ของประเทศไทยที่มีผลต่อการเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนาม ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

จากผลการวิจัย พบว่า ภาพลักษณ์ของประเทศไทยที่มีผลต่อการเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ของนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนาม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .684) เมื่อพิจารณา 5 อันดับแรก พบว่า อันดับ 1 ภาพลักษณ์เกี่ยวกับคนไทยมีมนุษยสัมพันธ์ไม่ตรีจิดที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = .823) อันดับ 2 มีสินค้าหลากหลายและมีคุณภาพในการจับจ่าย เลือกซื้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .819) อันดับ 3 การเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความคุ้มค่าเงิน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .842) อันดับ 4 ประเทศไทยมีอาหารและผลไม้ที่มีชื่อเสียง อยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .877) และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .877) และ อันดับ 5 มีสถานที่ท่องเที่ยวยามค่ำคืนที่น่าสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .933) และมีความสะดวกในการเดินทางมาท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .876)

2.2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยผ่านบริษัทนำเที่ยว ของนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนาม

จากผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนามให้ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยผ่านบริษัทนำเที่ยว ของนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนาม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = .659) สามารถพิจารณาเรียงด้านโดยเรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

อันดับหนึ่ง ด้านบุคลากร (People) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .678) เมื่อพิจารณาพบว่า พนักงานให้บริการด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สุภาพ พุดจาไพเราะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .757) รองลงมาคือ พนักงานมีความกระตือรือร้นในการให้ข้อมูล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .707)

อันดับสอง ด้านกระบวนการ (Process) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = .728) เมื่อพิจารณาพบว่า การให้บริการนำเที่ยวมีความตรงต่อเวลาตามโปรแกรมท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .771) รองลงมาคือ การอำนวยความสะดวกในการจัดการด้านเอกสารต่างๆ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .849) และ มีการนัดหมายที่แน่นอน ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .766) อยู่ในระดับมากที่สุด

อันดับสาม ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ใญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = .719) เมื่อพิจารณาพบว่า โปรแกรมท่องเที่ยวมีบริการที่ครบครัน เช่น ที่พัก กิจกรรม ร้านอาหาร การเดินทาง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .776) รองลงมาคือ บริษัทนำเที่ยวมีชื่อเสียงและมีความน่าเชื่อถือ สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .814)

อันดับสี่ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ใญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .838) เมื่อพิจารณาพบว่า มีช่องทางในการติดต่อ บริษัทนำเที่ยวได้หลากหลายช่องทาง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .854) รองลงมาคือ ลูกค้าสามารถให้บริการข้อมูลผ่านช่องทางอื่นๆ ได้อย่างสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .891)

อันดับห้า ด้านราคา (Price) ใญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .857) เมื่อพิจารณาพบว่า มีการแสดงราคาที่แน่นอนในโปรแกรมท่องเที่ยว โดยรวมค่าใช้จ่ายแฝง เช่น ค่าธรรมเนียมต่างๆ ไว้แต่แรก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = .902) รองลงมาคือ ราคามีความเหมาะสมคุ้มค่า กับคุณภาพการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .924)

ลำดับหก ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) ใญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .885) เมื่อพิจารณาพบว่า มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อช่องทางต่างๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .898) รองลงมาคือ มีรายการส่งเสริมการขายโปรแกรมท่องเที่ยวตามเทศกาล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .974)

สรุปและอภิปรายผล

1. พฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย

ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ผ่านบริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31- 40 ปี เนื่องจากปัจจุบันอัตราการเกิดและแนวโน้มทางประชากรศาสตร์เพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชายและแนวโน้มด้านพฤติกรรมที่เปิดรับข้อมูลข่าวสาร - การส่งข้อมูลข่าวสารมากกว่าเพศชาย รวมถึงการต้องการหาประสบการณ์แปลกใหม่ที่ต่างจากการดำรงชีวิตประจำวัน และช่วงอายุ 31- 40 ปี เป็นช่วงอายุที่มีความมั่นคงทางรายได้และสร้างครอบครัว ส่งผลให้ในช่วงอายุนี้เลือกการเดินทางเป็นกลุ่มคณะกับครอบครัว (ประนิตศ ภูษิต, 2562) มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 10.300.000 - 15.200.000 VND (ประมาณ 15,500 - 22,800 บาท) ซึ่งสอดคล้องกับ วุฒิไกร งามศิริจิตต์ และคณะ (2557) กล่าวว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีการงานมั่นคง นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ใช้เวลาต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของวันหยุดในการเดินทางท่องเที่ยวและจะใช้จ่ายทางการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาและเดินทางมาจากนครโฮจิมินห์ (Thanh Pho Ho Chi Minh)

นักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นครั้งแรก และใช้บริการบริษัทนำเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยครั้งนี้เป็นครั้งแรก โดยเดินทางมาแบบ Private Group กับเพื่อนร่วมงาน/บริษัท ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อเที่ยวประจำปีของบริษัท (Outing) ซึ่งสอดคล้องกับ มัสลิน วงศ์เครือวัลย์ (2562) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยวรอบเกาะรัตนโกสินทร์ ส่วนใหญ่เดินทางมาเป็นกลุ่มใหญ่ กับกรุ๊ปทัวร์ แบบครอบครัว และทัวร์แบบบริษัท เพื่อท่องเที่ยวประจำปีของพนักงาน

ในบริษัทและมีครอบครัวของพนักงานติดตามมาท่องเที่ยวด้วย ส่วนใหญ่จะเดินทางมาท่องเที่ยว 4 วัน มีการใช้จ่ายตลอดการเดินทางมากกว่า 6,000,000 VND หรือมากกว่า 9,100 บาท สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กันคพงส์ คุ่มโนนชัย และ อธิป จันทรสุริย์ (2565) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวชาวเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันน้อยกว่า 5,000 บาท ด้วยเพราะรายการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเลือกซื้อได้รวมค่าบริการที่ครบครันในรายการส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายเงินในแต่ละวันน้อยโดยเฉลี่ย 4 วัน จะอยู่ประมาณ 2,200 บาท หากนักท่องเที่ยวมีการเลือกซื้อสินค้าและบริการเสริมอื่นๆ (Optional Tour) ที่มีคึกคักก็นำเสนอขายเพิ่ม จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายต่อวันเพิ่มขึ้น ซึ่งกิจกรรมที่นิยมทำเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย คือ เซ็คอิน เน้นถ่ายรูป

2. ภาพลักษณ์ที่ดีทางการท่องเที่ยวของไทยที่ฉายและส่งเสริมการตลาดสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนามยังคงเลือกและปักหมุดประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 โดยให้ความเห็นว่า คนไทยมีมนุษยสัมพันธ์ไม่ตรีจิตที่ดี ประเทศไทยมีสินค้าหลากหลายและมีคุณภาพในการจับจ่าย เลือกซื้อ การเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความคุ้มค่า ประเทศไทยมีอาหารและผลไม้ที่มีชื่อเสียง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีความสะดวกในการเดินทางมาท่องเที่ยว ที่ถือเป็นจุดแข็งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนาม สอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2565) ดำเนินการสำรวจประเมินผลและวิจัยอัตราการรับรู้ภาพลักษณ์ประเทศไทย ประจำปี 2565 พบว่า เหตุผลหลักๆ

ที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเลือกประเทศไทยเป็นประเทศปลายทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ความเป็นมิตรของผู้คน ภูมิอากาศดี ความคุ้มค่าเงิน ความสวยงามทางธรรมชาติ ความปลอดภัย และประสบการณ์ช้อปปิ้ง

3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยผ่านบริษัทนำเที่ยว ของนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนาม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสามารถเรียงอันดับได้ดังนี้ (1) ด้านบุคลากร (People) พนักงานให้บริการด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สุภาพ พุดจาไพเราะ สะท้อนให้เห็นการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของพนักงานให้บริการ พนักงานขายมีผลต่อการเลือกซื้อและเลือกใช้บริการบริษัทนำเที่ยว โดย Stevens (1979 อ้างถึงใน สุภาวดี ล้อมหามงคล, 2545) อธิบายลักษณะที่ดีของพนักงานบริษัทนำเที่ยวไว้ว่ามีความเป็นมิตร มีทัศนคติที่ดีและมีความกระตือรือร้น มีแรงจูงใจในตนเอง มีระเบียบแบบแผน (2) ด้านกระบวนการ (Process) การให้บริการนำเที่ยวมีความตรงต่อเวลาตามโปรแกรมท่องเที่ยว กระบวนการจัดการอำนวยความสะดวกต่าง เช่น การดำเนินการด้านเอกสารที่เกี่ยวข้อง กระบวนการเข้า-ออกประเทศโดยฉันทาย กุลสาขา (2547) กล่าวว่า ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุดต่อการให้บริการบริษัทนำเที่ยวคือความตรงต่อเวลาในการให้บริการ การบริการที่รวดเร็ว สะดวก ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน (3) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) โปรแกรมท่องเที่ยวมีบริการที่ครบครัน เช่น ที่พัก กิจกรรมร้านอาหาร การเดินทาง การให้บริการที่ครบครันครบ จบในรายการนำเที่ยว ตลอดจนความน่าสนใจเป็นสิ่งนักท่องเที่ยว/ลูกค้าให้ความสำคัญในการเลือกซื้อรายการนำเที่ยว สอดคล้องกับ ประพัฒน์ สุขสว่างวงศ์ (2559) พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลสำคัญที่

ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการธุรกิจนำเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวจะคำนึงเกี่ยวกับความน่าสนใจของโปรแกรม การให้บริการที่ครบครัน มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมโปรแกรม ได้อย่างเหมาะสม (4) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) มีช่องทางในการติดต่อบริษัทนำเที่ยวได้หลากหลายช่องทาง Klenosky D. (1998) กล่าวว่า คำแนะนำจากบริษัทนำเที่ยวทำให้ง่ายต่อการตัดสินใจในการเลือกมากขึ้น ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี คือ การแนะนำ โดยบุคคลหรือพนักงานขายทางโทรศัพท์ จดหมาย ระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งบริษัทนำเที่ยวต้องมีความหลากหลายของช่องทาง การสื่อสารจะสร้างความได้เปรียบจากคู่แข่งมากขึ้น (5) ด้านราคา (Price) มีการแสดงราคาที่เหมาะสมในโปรแกรมท่องเที่ยว โดยรวมค่าใช้จ่ายแฝง เช่น ค่าธรรมเนียมต่างๆ ไว้แต่แรก โดยราคาจะต้องสัมพันธ์กับความน่าสนใจของรายการนำเที่ยว ที่จะแสดงให้เห็นความคุ้มค่าที่จะเลือกซื้อ และใช้บริการ สอดคล้องกับ ชีราพร ลักษณะวิลาศ (2564) กล่าวว่า ราคาที่มีอิทธิพลสำคัญที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อแพ็คเกจท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวหรือลูกค้าจะให้ความสำคัญและพิจารณาจากความคุ้มค่าของซื้อแพ็คเกจท่องเที่ยวที่บริษัทนำเที่ยวนำเสนอขาย การทำตลาดของบริษัทนำเที่ยวจึงควรออกแบบโปรแกรมการที่มีราคาเหมาะสม ความเป็นธรรม โดยที่ราคาเบ็ดเสร็จรวมอยู่ในค่าโปรแกรมการเรียบร้อยแล้ว ไม่ควรมีการเก็บค่าใช้จ่ายจุกจิกเพิ่มเติม และ (6) ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อช่องทางต่างๆ ตลอดจนการทำโปรโมชั่นช่วงเทศกาล และทัวร์ไฟไหม้ราคาพิเศษ (Last-minute Deal) ในการส่งเสริมการขาย สอดคล้องกับ Butler, Carter and Brunn (2002) กล่าวว่า บริษัทนำเที่ยวต้องใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการประชาสัมพันธ์ คุณภาพการบริการของบริษัทให้มากขึ้น รวมทั้งการจัดรายการส่งเสริม

การขายให้กับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม และ ประพันธ์ สุขสว่างวงศ์ (2559) พบว่า การจัดรายการโปรโมชั่นต่างๆ เช่น การลดราคา การทำโปรโมชั่นในช่วงเทศกาล เป็นต้น การใช้สื่อต่างๆ ในการโฆษณาจะเป็นปัจจัยผลักดันสร้างแรงกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวหรือลูกค้าตัดสินใจเลือกบริการกับบริษัทนำเที่ยวได้

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ของนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเวียดนาม ในอันดับต้นๆ เป็นประเด็นเกี่ยวกับสินค้าหลากหลายและมีคุณภาพในการจับจ่าย เลือกซื้อ และความคุ้มค่าเงินในการเดินทางมาท่องเที่ยว สะท้อนให้เห็นทัศนคตินักท่องเที่ยวเวียดนามที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของไทย โดยยังคงมองสินค้าไทยยังเป็นสินค้าที่มีคุณภาพและคุ้มค่ากับการใช้จ่าย ส่งผลให้เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาจะเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตในไทยทั้งในห้างสรรพสินค้า ร้านค้าอื่นๆ สำหรับประเด็นความคุ้มค่าเงินในการเดินทางท่องเที่ยว โดยโปรแกรมท่องเที่ยวประเทศไทยมีราคาที่ถูกลงและคุ้มค่าเมื่อเทียบกับโปรแกรมท่องเที่ยวของประเทศอื่น เนื่องจากมีการร่วมมือกันของผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยวมีการกำหนดราคาส่วนลดเฉพาะบริษัทนำเที่ยว จึงส่งผลให้บริษัทนำเที่ยวสามารถทำราคาขายโปรแกรมท่องเที่ยวในราคาที่ถูกลงขายให้กับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจึงรู้สึกคุ้มค่ากับการซื้อโปรแกรมท่องเที่ยวที่ถูกลงและครบครัน ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรส่งเสริมการตลาดเชิงรุกกับกลุ่มตลาดเวียดนาม โดยนำภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทย เช่น ทะเล ทะเล วัฒนธรรม ความคุ้มค่าเงิน ผลิตภัณฑ์และสินค้าไทย ความเจริญทันสมัย เป็นต้น สร้างภาพจำและการรับรู้

กับตลาดนักท่องเที่ยวเวียดนาม (2) ผู้ประกอบการ
ธุรกิจท่องเที่ยว ควรคงคุณภาพการบริการ
ให้มีมาตรฐาน และพัฒนาการบริการให้ดียิ่งขึ้น
(3) ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ควรออกแบบ
โปรแกรมท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน เหมาะสม เป็น
ธรรม และคุ้มค่า สำหรับนักท่องเที่ยว

2. จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า
นักท่องเที่ยวชาวเวียดนามที่เดินทางมาท่องเที่ยว
ในประเทศไทยผ่านบริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่เป็น
การท่องเที่ยว Private Group โดยจะเดินทาง
มากับบริษัท ในลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว
ประจำปีของบริษัท โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางมา
แบบ Join Tour มีอัตราที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ
ซึ่งเกิดจากหลายปัจจัย เช่น พฤติกรรม ความ
สะดวกในการเดินทาง จึงทำให้นักท่องเที่ยวใน

ยุคหลังเริ่มเลือกเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง
ดังนั้นบริษัทนำเที่ยวจึงควรปรับตัวและพัฒนาการ
บริการ ออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ การ
ส่งเสริมการขาย เพื่อกลุ่มลูกค้าฐานเดิม และ
เพิ่มกลุ่มฐานลูกค้าใหม่ที่จะเลือกซื้อและใช้บริการ
กับบริษัทนำเที่ยว

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ประกอบการบริษัท
นำเที่ยวตลาดนักท่องเที่ยวเวียดนามที่ให้ความ
อนุเคราะห์เข้าถึงข้อมูล รวมไปถึงกัลยาณมิตร
ทางวิชาการและทางวิชาชีพภาคีภาคภาษาเวียดนาม
ตลอดจนผู้บริหารคณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). สถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ม.ค.
- ส.ค. ปี 2566 (เบื้องต้น). <https://www.mots.go.th/news/category/706>

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). สถานการณ์การท่องเที่ยวตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ
ปี 2565. <https://tatreviewmagazine.com/article/situation2022-inter/>.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2565). โครงการประเมินผลและวิจัยอัตราการรับรู้ภาพลักษณ์ประเทศไทย
ประจำปี 2565. <http://tourismlibrary.tat.or.th/medias/T27264.pdf>.

กันคพงศ์ คุ่มโนนชัย, อธิป จันทรสุริย์. (2565). พฤติกรรมนักท่องเที่ยวและปัจจัยส่วนประสมทาง
การตลาดที่นักท่องเที่ยวชาวเวียดนามใช้ในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร*. 5(4) : 165-172.

จุฑามาศ วิศาลสิงห์ และคณะ. (2555). โครงการศึกษาภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย
ในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. กรุงเทพฯ: ยูเรก้า คอนซัลติ้ง.

จุไรภรณ์ รื่นเรือง. (2557). การรับรู้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการเลือกใช้ บริการสปาของ
ผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต). ลำปาง: คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเนชั่น.

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2550). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.

ณฤทัย กุลธา. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศของประชาชนในกรุงเทพมหานคร.
(การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.

- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2564). *ความปกติสุขในความปกติใหม่ การท่องเที่ยวไทยในสถานการณ์ฉุกเฉิน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุฟี่เรีย พรินติ้งเฮาท์.
- ธรรมจักร เล็กบรรจง. (2558). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7Ps ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมฮาลาลของนักท่องเที่ยวมุสลิมชาวไทยในจังหวัดภูเก็ต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีราพร ลักษณะวิลาศ. (2564). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อแพ็คเกจท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนา ตุลยกิจวัตร. (2565). *Krungthai COMPASS คาดต่างชาติระยะใกล้หนุนตลาดท่องเที่ยวปี 2566 ก่อนสิ้นนักท่องเที่ยวจีนฟื้นตัวเต็มที่ปี 2567*. <https://www.efinancethai.com/LastestNews/Latest>
- ประนิตศ ภูษิต. (2562). *ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต). อุบลราชธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ประพัฒน์ สุขสว่างวงศ์. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธุรกิจนำเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนในเมืองพัทยา*. (นิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มัสนิน วงศ์เครือวัลย์. (2562). *ทัศนคติและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเวียดนามท่องเที่ยววัดสำคัญในเกาะกรุงรัตนโกสินทร์*. (สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต). กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วุฒิไกร งามศิริจิตต์ และคณะ. (2557). *การพัฒนาระบบอุปทานการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุภาวดี ล้อมหามงคล. (2545). *คุณลักษณะนักศึกษาฝึกงานที่พึงประสงค์ของธุรกิจนำเที่ยว*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุรวิรัตน์ ประเทืองทิน. (2556). *การรับรู้มีผลต่อการตัดสินใจตามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ บัตรออมสินวิซ่าเดบิต สมาร์ทไลฟ์*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). ลำปาง: คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- อภิชัย สมบูรณ์ปกรณ์. (2565). *กลุ่มไฮโซกัมพูชา-เวียดนาม ฮิตเที่ยว ช้อปบั้งไซนพัทยา-ระยอง*. <https://www.prachachat.net/tourism/news-933077>.
- Beerli, A. and Martin, JD. (2004). Factors Influencing Destination. *Image Annals of Tourism Research*. 31(3), 657-681.
- Butler, D., Carter, P. and Brunn, D. (2002). Africa-America Travel Agents Travails and Survival. *Annals of Tourism Research*. 29(4): 1022-1035.
- Haines, G. H., Howard, J. A., & Sheth, J. N. (1970). The theory of buyer behavior. *Journal of the American Statistical Association*. 65(331): 1406-1407.
- Klenosky, D. (1998). Travel agents' destinations. *Annals of Tourism Research*. 25(3) : 661-674.

- Kotler, P., & Keller, K. (2012). *Marketing management* (14th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Minh Lý. (2563). ประเทศไทยคือจุดหมายปลายทางที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวเวียดนาม. <https://vovworld.vn/th-TH/>.
- Nicosia, F. M. (1966). *Consumer decision processes: Marketing and advertising implications*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Schmoll, G. A. (1997). *Tourism promotion*. London: Tourism International Press.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis* (2nd Ed.). New York: Harper and Row.

การพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษด้วยแบบฝึกหัดการออกเสียง: กรณีศึกษา นักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Improving English Pronunciation of Thai Undergraduate Students at Prince of Songkla University, Pattani Campus by Pronunciation Practice Tool

ธัญชนก พรหมบุตร¹
Tanchanok Prombut¹

Received: 21 June 2023

Revised: 8 October 2023

Accepted: 20 October 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเสียงภาษาอังกฤษที่มักเป็นปัญหาในการออกเสียงของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และศึกษาการใช้แบบฝึกการออกเสียง ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นแบบฝึกหัดเสริมการออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบประเมินการออกเสียงภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียน 2) แบบฝึกการออกเสียงภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ก่อนเรียน นักศึกษาออกเสียงพยัญชนะกลุ่มเสียงเสียดแทรกและเสียงกักเสียดแทรก ไม่ถูกต้อง เช่น เสียง /θ, ð, ʃ, ʒ, tʃ และ dʒ/ ผลการทดสอบหลังเรียนรวมถึงผลการใช้แบบฝึกการออก เสียงภาษาอังกฤษแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการการออกเสียงพยัญชนะกลุ่มเสียงเสียดแทรกและเสียงกัก เสียดแทรกได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: เสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหา, การออกเสียงภาษาอังกฤษ, นักศึกษาไทย

Abstract

The objective of this research was to examine common pronunciation challenges, concerning English sounds faced by undergraduate students at Prince of Songkla University, Pattani Campus. Additionally, it sought to explore the effectiveness of English Pronunciation Practice Tool, an exercise designed to enhance English pronunciation skills. The study involved 27 undergraduate English major students who underwent pre- and post-pronunciation assessments, as well as utilised the Pronunciation Practice Tool. Descriptive statistics such as percentage,

¹ อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ E-mail: tanchanok.p@psu.ac.th

¹ Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, E-mail: tanchanok.p@psu.ac.th

mean, and standard deviation were used for data analysis. Findings showed that participants initially struggled with fricative and affricate consonants /θ, ð, ʃ, ʒ, tʃ and dʒ/. Following the administration of the treatment, participants exhibited notable enhancements in their ability to pronounce these sounds. This improvement was evident through their post-test scores, which were significantly higher in comparison to their pre-test scores.

Keywords: Sound problems, english pronunciation, thai students

Introduction

English's global significance lies in its wide-ranging impact and usage (Finegan, 2014). It serves as a universal means of communication, connecting people globally. Proficiency in English enhances career prospects, fosters cultural exchange, and grants access to abundant resources. Mastering English pronunciation is crucial as it ensures clarity, reduces misunderstandings, and boosts confidence in communication (Ababneh, 2018). Accurate pronunciation facilitates interactions in various contexts and improves listening skills.

Effective communication relies heavily on accurate pronunciation (Harmer, 2001), as inadequate pronunciation can hinder comprehension of grammar and vocabulary. Therefore, pronunciation training is crucial for language learners. English teachers play a vital role in instructing students on the correct pronunciation of words, phrases, sentences, and intonation (Cedar & Termjai, 2021). It should be noted that not all English learners aim for native-like pronunciation, as some individuals value their own accents as part of their identity (Harmer, 2001; Pourhossein Gilakjani, 2016). Respect for accent diversity and individual

identity is important in pronunciation instruction. Pronunciation refers to the way words and sentences are spoken, conforming to accepted standards, while accent reflects the unique speech patterns influenced by geographical, cultural, and linguistic factors. Although accurate pronunciation is important, recognizing and appreciating accent diversity is equally crucial. Accents are not inherently „good“ or „bad,“ but rather contribute to language diversity and cultural backgrounds. Therefore, the focus of pronunciation instruction should prioritise clear and effective communication rather than conformity to a specific accent.

Plailek and Essien (2021) note that English is considered a foreign language in Thailand and is mandatory in the national curriculum from kindergarten to university. However, Thai students often face challenges in learning English, particularly in spoken communication, as pointed out by Prombut and McColl Millar (2020). Extensive research has been conducted to explore the difficulties and factors influencing English pronunciation among Thai learners. These studies aim to investigate the specific challenges encountered by Thai learners in pronouncing English sounds and identify the underlying factors contributing

to these difficulties. Piyamat and Deekawong's (2021) recent study focused on examining phonological variations and issues in English pronunciation among Thai EFL learners, specifically undergraduate students majoring in English Chinese at HuaChiew Chalermprakiet University. The study found that four consonant sounds, namely /θ/ and /ð/ as well as /tʃ/ and /dʒ/, posed particular problems for the students in this program. The findings also concluded that one contributing factor to the difficulties in pronouncing these consonant sounds among Thai EFL learners is the disparity between the sound systems of Thai and English.

Essien (2015) cited in Plailek and Essien (2021) emphasises the lack of effort among Thai students in pronunciation, leading to difficulties in learning and communicating effectively in English. Prombut and McColl Millar (2020) suggest that language differences, including phonology, word order, stress, and rhythm, contribute significantly to these challenges. Thai learners face specific difficulties in accurately pronouncing English words, particularly final consonant sounds and fricative sounds. Ratanajarana (1992) explains that the absence of fricative sounds in Thai leads learners to substitute them with the closest equivalents in their native language. For example, /v/ becomes /w/, /θ/ becomes /t/, and /ð/ becomes /d/. Additionally, Thai learners struggle with English final consonant clusters, a prominent pronunciation problem. Numerous academics, including Harmer (2001), Kanoksilapatham (2016), Plailek and Essien

(2021), Pourhossein Gilakjani (2016), Prashant (2018), and Ronnakiat (2012), emphasise the importance of accurate English pronunciation and the need for pronunciation guidance.

This study investigates the specific challenges faced by Thai learners in English pronunciation, building upon previous research conducted by Attapol Khamkhien (2010) on word stress assignment, Piyavadee Apichatabutra (2011) on introducing articulatory phonetics, Teeraporn Plailek and Essien (2021) on pronunciation difficulties, and Chakma (2014) on specific consonant sounds. Other studies by Pawina Thindaeng, Tareerat Hirannukhro, and Boonlert Wongprom (2021), Nithiwaraphakun, Buasam-Ang, and Chumnumnawin (2020), and Cedar and Termjai (2021) have explored effective strategies and interventions for improving pronunciation skills among Thai learners. Moreover, Sa-e-dee's (2020) study highlighted issues in English phonetics among Thai learners, including limited pronunciation practice, teachers using the local language, Thai accents affecting pronunciation, teacher emphasis on pronunciation, student discomfort, lack of motivation, and disinterest in learning English.

Thus, the present study aimed to assess the English pronunciation proficiency of Thai students taking a Practical Phonetics course in their first year as English major students. Improving pronunciation skills is crucial for English majors, especially those aspiring to be English teachers. The researcher, an instructor at Prince of Songkla University, observed how

pronunciation difficulties impacted students' communication abilities and confidence. To address this, the researcher introduced a Pronunciation Practice Tool as an additional resource alongside standard course materials. The tool provided focused exercises and feedback to enhance students' pronunciation skills. By incorporating this approach, the study aimed to support students' overall development and improve their English pronunciation proficiency, acknowledging that pronunciation is a challenging aspect of learning English. (Pourhossein Gilakjani, 2016)

The findings hopefully offer insights into effective strategies for enhancing pronunciation skills and provide recommendations for improving English pronunciation instruction at Prince of Songkla University.

Research Objectives

This study aims to

1. examine the challenging aspects of English pronunciation, particularly among Thai students enrolled in the Practical Phonetics course at Prince of Songkla University's Pattani Campus.

2. investigate the effects of the pronunciation practice tool on participants' pronunciation performance through the use of both pre-and post-pronunciation tests.

Research Design

This research employs a descriptive approach to investigate the English pronunciation issues encountered by first-year English major

students at Prince of Songkla University, Pattani Campus, Thailand. The study focuses on providing recommendations and guidelines for enhancing the English pronunciation skills of the students. The scope of the research is limited to the examination of English consonants and vowels, while other aspects of pronunciation, such as diphthongs, connected speech, word and sentence stress, and intonation, are not included.

The research methodology involved a sample of 27 first-year English major students selected through simple random sampling technique from a total population of 83 students enrolled in the Practical Phonetics course. Data collection included the use of three instruments: pre- and post-pronunciation tests, as well as a pronunciation practice tool. These instruments were employed to gather data and assess the participants' English pronunciation skills before and after implementation. The pronunciation practice tool aimed to provide students with exercises for improving their pronunciation of English consonants and vowels.

Data was collected from both the pre and post-pronunciation tests, as well as the utilisation of a pronunciation tool. The pre-pronunciation test was conducted at the outset of the study, prior to any phonetics instruction. Participants were provided with a pronunciation sheet containing a list of words to orally articulate, and they were requested to record themselves pronouncing the words, subsequently submitting the video clips to the researcher for evaluation. This test's objective

was to establish a foundational reference point for comparison with the post-pronunciation test.

The post-pronunciation test occurred at the end of the study, following the participant's completion of the course material. Much like the pre-test, participants were provided with a pronunciation sheet containing words to verbally express and record. The recorded video files were then submitted to the researcher for assessment, and the outcomes were compared to the initial baseline data acquired from the pre-test.

The pronunciation practice tool, created by the researcher, comprised supplementary materials and exercises for enhancing English pronunciation. This resource encompassed instruction on all English consonants, and participants were tasked with completing the exercises and submitting them to the researcher for evaluation and participation scoring. Furthermore, individual assignments were assigned, allowing participants to select a specific chapter from the tool and showcase their pronunciation proficiency by recording themselves while articulating words and sentences.

To collect the data, the students were instructed to take the pre-test during the first week of the semester. They were provided with a test sheet containing words to pronounce, and they were required to record a video of themselves pronouncing the words. The recorded videos were then submitted to the researcher. Throughout the semester, the students received instruction on English phonetics and were given

additional practice materials.

At the end of the semester, during the final week, the students took the post-test. Similar to the pre-test, they had to pronounce words from a test sheet and record a video of their pronunciation. The videos were submitted to the researcher for evaluation and comparison with the pre-test results.

In addition to the tests, a satisfaction survey was conducted at the end of the semester. The survey aimed to gather the participants' opinions and satisfaction regarding the pronunciation practice tool. It was administered to evaluate their overall experience and provide insights for further improvement.

The data analysis procedure is as follows: The pronunciation pre- and post-tests, in addition to the pronunciation practice tool, were assessed by two phonetics experts. Subsequently, scores were computed to establish both means and standard deviations, providing insights into the students' pronunciation accuracy levels. Overall, the study utilised pre and post-pronunciation tests, a pronunciation practice tool, to investigate the English pronunciation skills of Thai learners and provide recommendations for improvement.

In this mixed-method study, both quantitative and qualitative data were collected. The quantitative data were obtained through the pre and post-pronunciation tests, which consisted of 68 English words covering all phonemes in initial and final positions. The validity and reliability of the tests were established by three English phonetic specialists, resulting in

an inter-rater agreement (IOC) range of 0.80-1.00. These tests were designed to identify the participants' English pronunciation difficulties and measure their progress.

Qualitative data were gathered through a student satisfaction questionnaire, which assessed the participants' satisfaction with the pronunciation practice tool. The questionnaire's validity and reliability were cross-checked by three specialists, resulting in an IOC range of 0.80-1.00. This questionnaire aimed to gather feedback on the participants' experience and satisfaction with the supplementary pronunciation practice tool.

By utilising a mixed-method design, this study incorporated quantitative data from the pre and post-pronunciation tests and qualitative data from the satisfaction questionnaire, allowing for a comprehensive analysis of the participants' English pronunciation difficulties, progress, and satisfaction with the pronunciation practice tool.

Findings

The recorded videos of the students' pre and post-tests were assessed by two lecturers specialised in phonetics to evaluate the accuracy of their pronunciation. The scores obtained were then analysed using means and standard deviations to determine the overall level of pronunciation accuracy. This statistical approach provides a quantitative measure of the students' performance and allows for a comparison between their pre-test and post-test

results. It enables an assessment of the effectiveness of the pronunciation practice tool in improving the students' pronunciation skills.

The Challenging Sounds of English Pronunciation among Thai students

The results of the pre-pronunciation test (Table 1) indicate that Thai participants encountered significant difficulty in pronouncing certain English phonemes, particularly fricatives and affricates. Specifically, the fricative /v/ in words such as „voice“ and „live“ had a mean score of 0.5 (SD = 0.4719). The fricative /θ/ in words like „think“ and „health“ had a mean score of 0.2917 (SD = 0.4622). The fricative /ð/ in words such as „they“ and „bathe“ had a mean score of 0.3333 (SD = 0.4523). The fricative /ʒ/ in words like „vision“ and „beige“ had a mean score of 0.1667 (SD = 0.2023). Moreover, the affricate /tʃ/ in words like „chick“ and „beach“ had a mean score of 0.4583 (SD = 0.4908), while the phoneme /dʒ/ in words such as „jump“ and „age“ had a mean score of 0.3750 (SD = 0.4045). These findings indicate the specific challenges Thai students face in accurately producing these English phonemes.

Evaluating the Pronunciation Practice Tool's Impact on Pronunciation through Pre- and Post-tests.

Table 2 displays the outcomes of the post-pronunciation test, revealing a noteworthy improvement in the pronunciation skills of the participants compared to their pre-test scores. The findings indicate that the majority

of students made significant progress in accurately pronouncing words containing fricative and affricate phonemes in both initial and final positions. Specifically, the post-test results demonstrate a substantial enhancement in the pronunciation of words with fricative manners of articulation. For instance, the phoneme /v/ in words like „voice“ and „live“ exhibited a sample mean of 0.792 and a standard deviation of 0.344. Similarly, the pronunciation of the fricative /θ/ in words such as „think“ and „health“ demonstrated a mean of 0.875 and a standard deviation of 0.323. The fricative /ð/ in words like „they“ and „bathe,“ as well as the fricative /ʒ/ in words like „vision“ and „beige,“ also displayed improved mean scores of 0.875 and standard deviations of 0.323. Additionally, the affricate phoneme /tʃ/ in words like „chick“ and „beach“ exhibited an average score of 0.958 with a standard deviation of 0.151, while the phoneme /dʒ/ in words like „jump“ and „age“ demonstrated an average score of 0.875 with a standard deviation of 0.234. These

results indicate a notable advancement in the participants' ability to accurately pronounce words containing these challenging phonemes, reflecting the effectiveness of the course in improving their pronunciation skills.

In summary, the research findings reveal two key aspects. Firstly, the pre- and post-pronunciation tests shed light on the specific English phonemes and words that Thai learners of English struggle with in terms of accurate pronunciation. These tests provide valuable insights into the pronunciation challenges faced by the participants. Secondly, the research demonstrates a significant improvement in the participants' pronunciation skills following the completion of the course. The results of the post-pronunciation test indicate noticeable progress and enhancement in the participants' ability to pronounce English words more effectively. Overall, the findings highlight the positive impact of the course on the participants' pronunciation skills.

Table 1. Pre- Pronunciation Test Results

Manner of articulation	Phoneme	Words	$\bar{X}$	SD
Plosives	/p/	pin, map	0.9583	0.1508
	/b/	boy, cab	0.9167	0.2023
	/t/	tall, meet	0.9583	0.1508
	/d/	day, good	0.9167	0.2023
	/k/	can, luck	0.8333	0.2523
	/g/	girl, bag	0.8750	0.2335

Table 1. Pre-Pronunciation Test Results (cont.)

Manner of articulation	Phoneme	Words	$\bar{X}$	SD
Nasals	/m/	may, warm	0.9167	0.2023
	/n/	nice, man	0.9167	0.2023
	/ŋ/	song	0.8750	0.1508
Fricatives	/f/	fix, goof	0.7917	0.4101
	/v/	voice, live	0.5000	0.4719
	/θ/	think, health	0.2917	0.4622
	/ð/	they, bathe	0.3333	0.4523
	/s/	see, miss	0.6667	0.4101
	/z/	zoo, cries	0.4583	0.4472
	/ʃ/	shore, bush	0.4167	0.4156
	/ʒ/	vision, beige	0.1667	0.2023
	/h/	home	0.8750	0.1508
	Affricates	/tʃ/	chick, beach	0.4583
/dʒ/		jump, age	0.3750	0.4045
Lateral	/l/	like, fill	0.7917	0.3233
Approximants	/r/	ride	0.7917	0.4101
	/w/	wig	0.9583	0.1508
	/j/	yell	0.7083	0.4622

Table 2. Post-Pronunciation Test Result

Manner of articulation	Phoneme	Words	$\bar{X}$	SD
Plosives	/p/	pin, map	1.000	0.000
	/b/	boy, cab	1.000	0.000
	/t/	tall, meet	1.000	0.000
	/d/	day, good	1.000	0.000
	/k/	can, luck	0.958	0.151
	/g/	girl, bag	0.958	0.151
Nasals	/m/	may, warm	1.000	0.000
	/n/	nice, man	1.000	0.000
	/ŋ/	song	1.000	0.000

Table 2. Post-Pronunciation Test Result (cont.)

Manner of articulation	Phoneme	Words	$\bar{X}$	SD
Fricatives	/f/	fix, goof	1.000	0.000
	/v/	voice, live	0.792	0.344
	/θ/	think, health	0.875	0.323
	/ð/	they, bathe	0.875	0.323
	/s/	see, miss	0.958	0.151
	/z/	zoo, cries	0.875	0.323
	/ʃ/	shore, bush	0.792	0.344
	/ʒ/	vision, beige	0.875	0.323
	/h/	home	1.000	0.000
Affricates	/tʃ/	chick, beach	0.958	0.151
	/dʒ/	jump, age	0.875	0.234
Lateral	/l/	like, fill	1.000	0.000
Approximants	/r/	ride	1.000	0.000
	/w/	wig	1.000	0.000
	/j/	yell	0.917	0.302

Discussion

Problem Sounds In English Pronunciation

The present study revealed that the most common pronunciation errors made by the participants were related to fricative and affricate sounds. Specifically, the errors were predominantly associated with the production of sounds such as /v/, /θ/, /ð/, /s/, /z/, /ʃ/, /ʒ/, /tʃ/ and /dʒ/, which is consistent with previous studies (Chakma, 2014; Plailek and Essien, 2021). Some Thai linguists have suggested that these errors may stem from differences in the production of these sounds between Thai and English, which could lead Thai learners of English to be less inclined to produce them

due to a lack of familiarity. Instead, they may substitute these sounds with similar sounds from their native language.

In English, there are certain sounds that pose challenges for Thai learners. For example, the sound /v/ in English is different from the Thai sound /ว/ and should not be substituted for it. The /v/ sound is a voiced fricative sound that is produced by vibrating the vocal cords in the mouth. It is created through high-pressure airflow in a narrow space in the oral cavity, and the position of the lips and teeth plays a key role in its production. To produce the English /v/ sound, the upper backside of the bottom lip is lightly pressed into the bottom of the top teeth, and the air is forced out of the mouth

between the top teeth and the upper backside of the bottom lip (Roach, 2010).

Thai English learners often struggle with the sounds /v/ and /w/ in English and tend to replace them with the /ɤ/ sound in Thai. The Thai /ɤ/ sound is a semi-vowel that is produced by lifting the back of the tongue toward the soft palate, rounding the lips, and causing the vocal cords to vibrate. However, unlike the English /v/ sound, the Thai /ɤ/ sound does not require the touching of the lower lip to the upper teeth, which is a key feature of the English sound. The English /v/ sound is considered „labiodental“ because of this contact between the lips and teeth. Thai speakers and learners of English often struggle with the pronunciation of the English sounds /θ/ and /ð/ (Khirin, 2011). These are both fricative sounds that require the tip of the tongue to be placed between the teeth, with air being forced out to produce the sound. In Thai, there is no equivalent sound, and so Thai learners often substitute these sounds with other sounds that are familiar to them in their native language. It is worth noting that the English sounds /θ/ and /ð/ are often spelt with the letters ‚th‘ in English, which can add to the difficulty for Thai learners of English. These two sounds are the only English sounds that share a single, common spelling. For example, the words ‚think‘ and ‚they‘ both begin with the letter ‚th-‘, but are pronounced differently. However, the issue of spelling and pronunciation will not be further discussed in this paper and will be addressed in a future study.

To produce the /θ/ and /ð/ sounds in English, the tongue is placed behind the top front teeth and friction occurs between the tongue tip and teeth. These sounds are almost indistinguishable except for whether they are voiced or unvoiced. Thai learners of English tend to mispronounce words like „think“ as /tɪŋ/ instead of /θɪŋk/ because these sounds are absent in the Thai sound system. As a result, Thai learners of English usually substitute them with the Thai sounds /ต/ and /ถ/, respectively. Hence, Thai English learners tend to substitute the English /θ/ and /ð/ sounds with the Thai /ต/ and /ถ/, respectively, since these two sounds do not exist in the Thai sound system. Consequently, when Thai learners of English try to pronounce words like „think“, they tend to produce /tɪŋ/ instead of /θɪŋk/, and when they try to pronounce words like „they“, they tend to produce /dei/ instead of /ðei/.

The results of the pre-and post-pronunciation tests clearly showed that the participants‘ English pronunciation improved after studying the theory of articulatory phonetics and practising with pronunciation tools. This improvement was statistically significant. The major problems with English pronunciation for Thai speakers were identified and addressed, resulting in significant improvement in the English pronunciation of all participants in the study.

Pronunciation Practice Tool

As part of the practical phonetics class for Thai learners of English, a pronunciation practice tool was employed as supplementary teaching material. The enrolled students were

requested to complete the assignments and submit recordings of their pronunciation each week to the researcher for feedback and comments. The majority of participants in the study reported a noticeable improvement in their English pronunciation every time they submitted an assignment or a video for feedback. Additionally, they expressed satisfaction with the use of the pronunciation practice tool, stating that it helped them to accurately pronounce English words and sentences.

To summarise, the use of the pronunciation practice tool had a positive impact on the participants' English pronunciation skills, and it will be further evaluated, modified, and improved to enhance future learners' language learning outcomes.

Conclusion

English has more consonants than Thai, which can be a challenge for Thai learners due to the absence of certain English sounds in their language. They can overcome this by using Thai phonetics or omitting these sounds. By understanding these sound system differences, Thai learners can improve their pronunciation and gain confidence when speaking English (Kanokpermpoon, 2007; Wei & Zhou, 2002).

The data indicates that despite having significant difficulties with English pronunciation, particularly with words containing fricative and affricate sounds, students were able to overcome their challenges and improve their English pronunciation. The participants in this study were all enrolled in English phonetic

courses, which covered various topics such as organs of speech, places and manners of articulation, English vowels, word and sentence stresses, connected speech, and intonation. A thorough understanding of these fundamental aspects of English phonetics could have played a significant role in helping the participants improve their English pronunciation. In addition to learning the contents of the English practical phonetics course, the participants in this study utilised an additional resource for practising their pronunciation, namely a pronunciation practice tool. This tool included various exercises such as English pronunciation drills and tongue twisters. The participants expressed satisfaction with the use of this tool and agreed that it had a positive impact on their English pronunciation skills.

Regarding teaching English as a foreign language in Thailand, it could be contended that English phonetics education is crucial for all Thai English learners, and mastering English pronunciation is important for everyone, not only those who are majoring in English. Proper pronunciation plays a vital role in effective communication. While preserving one's accent is still important, it is essential to speak with accurate pronunciation.

Furthermore, Wongsuriya's (2020) study „Improving Thai Students' English Pronunciation through a Mobile Application“ suggests that incorporating technology into phonetics studies can be highly advantageous. Her research indicated that all participants, including those with limited English

pronunciation skills, experienced improved pronunciation abilities when using mobile applications.

Suggestion

To enhance the study's results and provide stronger evidence of the pronunciation practice tool's effectiveness, future research should consider a larger and more diverse sample size. This approach would address the current study's limitations and increase result reliability. Additionally, the integration of technology could greatly benefit learners. Furthermore, conducting a comprehensive analysis of language patterns and comparing multiple sample groups would enhance the

findings' validity. Exploring various aspects of pronunciation, such as vowels, consonants, word and sentence stresses, connected speech, and intonation, would provide a more comprehensive understanding of the topic. Researchers could identify specific factors contributing to effective pronunciation and develop targeted interventions to improve pronunciation skills.

Acknowledgement

I am grateful to the students and faculty of Prince of Songkla University's Faculty of Humanities and Social Sciences for their invaluable input and support in developing this article. Their contributions shaped this work significantly.

References

- Piyamat, B., & Deekawong, K. (2021). Phonological Variations and Problems in English Pronunciation among Thai EFL Learners:: A Case Study of Undergraduate Students at Huachiew Chalermprakiet University. *Liberal Arts Review*, 16(1), 70-84.
- Ababneh, I. (2018). English pronunciation errors made by Saudi students. *European Scientific Journal*, ESJ, 14(2), 244.
- Cedar, P., & Termjai, M. (2021). Teachers' Training of English Pronunciation Skill Through Social Media. *Journal Of Education Naresuan University*, 23(3), 32-47.
- Chakma, S. (2014). Difficulty in pronunciation of certain English consonant sounds. *Sripatum Chonburi Journal*, 10(3), 110-118.
- Dost, E. N. (2017). Pronunciation problems of high school EFL students: An error analysis approach with pedagogical implication. *International Journal of English Research*, 3(4), 77-82.
- Finegan, E. (2014). *Language: Its structure and use*. Cengage Learning.
- Harmer, J. (2001). *The Practice of English Language Teaching England: Longman*.
- Kanokpermpoon, M. (2007). Thai and English consonantal sounds: A problem or a potential for EFL learning?. *ABAC journal*, 27(1).

- Kanoksilapatham, B. (2016). Towards Global English Horizons. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 9(2), 44-48.
- Khamkhen, A. (2010). Thai learners' English pronunciation competence: Lesson learned from word stress assignment. *Journal of language teaching and research*, 1(6), 757-764.
- Khirin, W. (2011). *The production of /θ/ in English words by speakers with different English-language experiences (No. 119956)*. Thammasat University.
- Nithiwaraphakun, K., Buasam-Ang, P., & Chumnumnawin, N. (2020). Innovation for Improving Pronunciation of English Alphabet Sounds for the Freshmen Years Students at Phranakhon Rajabhat University. *HUSO Journal of Humanities and Social Sciences*, 45.
- Piyamat, B., & Deekawong, K. (2021). Phonological Variations and Problems in English Pronunciation among Thai EFL Learners:: A Case Study of Undergraduate Students at Huachiew Chalermprakiet University. *Liberal Arts Review*, 16(1), 70-84.
- Plailek, T. (2021). Pronunciation problems and factors affecting English pronunciation of EFL students. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 12(12), 2026-2033.
- Pourhossein Gilakjani, A. (2016). English pronunciation instruction: A literature review. *International Journal of Research in English Education*, 1(1), 1-6.
- Prashant, P. D. (2018). Importance of pronunciation in English Language communication. *Pronunciation and Communication*, 7(2), 16-17.
- Prombut, T. (2020). *Politeness orientation in the linguistic expression of solidarity: a study of Thai ELF speakers in intercultural communication* (Doctoral dissertation, University of Aberdeen).
- Ratanajarana, K. (1992). *Practical Phonetics*.
- Roach, P. (2010). *English Phonetics and Phonology*. 4th Edition: A Practical Course.
- Ronnakiat, N. (2012). *Application of Phonetics to Teaching English Pronunciation*.
- Sa-e-dee, M. S. (2020). *English pronunciation problems of Thai students in Semarang*. Walisongo University Semarang.
- Thindaeng, P., Hirannukhro, T., & Wongprom, B. (2021). The Development of English Pronunciation Learning Strategies of Second Years Communication Arts Students of Sripatum University Khon Kaen Campus. *Academic Journal of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus Vol*, 10(1).
- Wei, Y., & Zhou, Y. (2002). *Insights into English Pronunciation Problems of Thai Students*.
- Wongsuriya, P. (2020). Improving the Thai Students' Ability in English Pronunciation through Mobile Application. *Educational Research and Reviews*, 15(4), 175-185.

การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

The Development of Thai Reading And Writing Skills by Using Multimedia E-Book for Primary School Students in Mae Chan District, Chiang Rai

บุญทิวา สิริชยานุกุล¹, วันชนะ จิตอารีย์²
Buntiwa Sirichayanukul¹, Wanchana Jitaree²

Received: 26 October 2023

Revised: 15 November 2023

Accepted: 9 January 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย และ3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 100 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย เรื่อง อ่านเขียนเรียนเพลิน 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียน และ4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาประสิทธิภาพโดยใช้เกณฑ์ (E_1/E_2) ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย มีคุณภาพด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมในระดับดี ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.62) คุณภาพด้านเทคนิค มีความเหมาะสมในระดับดี ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.58) ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.91/83.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเพื่อทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย มีคะแนนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษาคความ

¹ อาจารย์ประจำ, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, โทร. 0946293649, Email : omebuntiwa@gmail.com

² อาจารย์ประจำ, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, โทร. 0633987953, Email : lng_wanchana@crru.ac.th

¹ Lecturer, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University Tel. 0946293649, Email : omebuntiwa@gmail.com

² Lecturer, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University Tel. 0633987953, Email : lng_wanchana@crru.ac.th

พึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.89$, S.D = 0.33)

คำสำคัญ: หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย, การอ่าน, การเขียน

Abstract

The purpose of this study was to create and find out the effectiveness of developing Thai reading and writing skills by using multimedia e-books in order to compare learning ability from pre-post studying with using multimedia e-books and to study student's satisfaction with the development of reading and writing skills by using multimedia e-books. Sample groups included 100 primary school students selected by a purposive sampling method under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 and Chiang Rai Rajabhat University's teacher professional development network schools in Mae Chan District, Chiang Rai Province. Research tools included multimedia e-books to develop Thai reading and writing skills, 6 Units of Reading and Writing Learn for Fun, 6 Learning Plans, 30 items of Reading and Writing Proficiency Test and assessment form of students' satisfaction with using multimedia e-books to develop reading and writing skills. Mean, standard deviation (S.D.), and standard efficiency (E_1/E_2) were used for data analysis.

It was found that Multimedia e-books with Reading-Writing Learn for Fun had: 1) their quality based content was appropriately at a good level of $\bar{X}$ 4.24, S.D.= 0.62 and technical quality was also at a good level of $\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.58. Efficiency of learning management using multimedia e-books to develop Thai reading and writing skills had an efficiency level at 82.91/83.17, which is higher than the standard criteria. Results of comparison for learning ability using Multimedia e-books to develop reading and writing skills shows that post-studying scores were statistically significantly higher than their pre-studying scores by 0.05. and their satisfaction with using multimedia e-books to develop reading and writing skills is very high at $\bar{X}$ = 2.89, S.D.=0.33.

Keywords: multimedia e-books, reading, writing

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตของมนุษย์ มนุษย์จึงสามารถเรียนรู้ภาษาเพื่อการดำรงชีวิต เป็นเครื่องมือของการสื่อสารและสามารถพัฒนาภาษาของตนได้ ภาษาช่วยให้คนรู้จักคิดและแสดงออกทางความคิดเป็นภาษาซึ่งส่งผล

ไปสู่การกระทำ ภาษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อมนุษย์ ช่วยให้มนุษย์พัฒนาความคิด ช่วยดำรงสังคมให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ช่วยเหลือกันด้วยการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร ภาษาช่วยให้มนุษย์เกิดการพัฒนา ใช้ภาษาในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการอภิปรายโต้แย้ง เพื่อนำไปสู่ผลสรุป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา,

2563: 45) การอ่านและการเขียนระดับพื้นฐาน เป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนให้นักเรียนอ่านให้ถูกต้องตามอักขรวิธี ตามมาตราตัวสะกด จะต้องเริ่มฝึกทักษะตั้งแต่เริ่มเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มสาระภาษาไทย และกลุ่มสาระอื่นๆ ช่วยให้เห็นได้อย่างถูกต้องนำไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนและในชีวิตประจำวัน กรมวิชาการ (2553: 134) กล่าวว่า การแจกลูกสะกดคำเป็นเรื่องจำเป็นมากสำหรับผู้เริ่มเรียน หากครูไม่ได้สอนการแจกลูกสะกดคำแก่นักเรียน ในระยะเริ่มเรียน นักเรียนจะไม่มีหลักเกณฑ์ในการอ่านประสมคำ ทำให้เมื่ออ่านหนังสือมากขึ้นจะสับสน อ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือผิด ซึ่งเป็นปัญหาของเด็กนักเรียนไทย ในปัจจุบัน ผลการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ย่อมส่งผลกระทบต่อ การเรียนวิชาอื่นๆ ดังที่ ขวัญญา บุญนิธิ (2564: 2) กล่าวว่า การสอนโดยแจกลูกสะกดคำจะช่วยให้ นักเรียนประสมคำอ่านสามารถอ่านหนังสือได้ด้วยตนเองควรสอนในช่วงที่นักเรียนยังอ่านหนังสือไม่แตกฉาน ประมาณช่วงชั้นที่ 1 ครูจึงควรสังเกต การอ่านของนักเรียนด้วยว่าควรสอนแจกลูกสะกด คำมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่านของนักเรียนแต่ละคนเป็นประการสำคัญ จากความสำคัญดังกล่าวจึงจำเป็นที่จะต้องเร่ง พัฒนาและส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ให้เกิดกับผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนใน ระดับประถมศึกษาเพราะเป็นพื้นฐานความรู้ และ มวลประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับผลการติดตามการศึกษาสภาพการ จัดการเรียนรู้อาษาภาษาไทยในโรงเรียนเครือข่าย ร่วมพัฒนาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เขตพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ว่า สภาพของชุมชนมีความหลากหลายและความแตกต่างในด้านของการใช้ภาษา เชื้อชาติและวัฒนธรรม ทำให้โรงเรียนต้องมีการปรับกระบวนการจัดการ กระบวนการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มี

ประสิทธิภาพและจากการประเมินผลคุณภาพของ ผู้เรียนด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย พบว่า มีปัญหาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือการอ่าน และการเขียนสะกดคำ การใช้คำกลุ่มคำและการ เรียบเรียงประโยค เข้าใจลักษณะการใช้คำไทย ความหมายและคุณค่าของบทร้อยกรอง (สายใจ พวงสายใจ, 2561: 19) เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุพบว่านักเรียนมีทักษะทางภาษาค่อนข้างต่ำซึ่งเกิด จากนักเรียนยังจำพยัญชนะ และสระได้ไม่แม่นยำ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ในโรงเรียนอ่านหนังสือไม่ได้ หรืออ่านหนังสือได้ไม่ดี ซึ่งส่งผลต่อนักเรียนไม่ ได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ครูไม่มีการสอน ช่อมเสริม ไม่มีแบบฝึกที่ดีและเหมาะสมกับนักเรียน และดึงดูดความสนใจของนักเรียน สอดคล้องกับ เบญจพร พลไกร (2565: 5) มีความคิดเห็นว่าคุณครู จึงต้องดูแลให้ความสนใจต่อนักเรียนอย่างใกล้ชิด เมื่อนักเรียนอ่านและเขียนสะกดคำผิดครูต้องช่วย แก้ไขทันที สภาพปัญหาดังกล่าว หากนักเรียน ไม่ได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่ เหมาะสมแล้ว ก็จะพัฒนาความสามารถด้านการ อ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนได้ไม่ดี เท่าที่ควร

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย (Multimedia e-book) เป็นสื่อการเรียนรู้หนึ่งที่จะ ทำให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเป็นหนังสือที่จัดทำ และแสดงผลในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นแฟ้ม ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่สามารถอ่านผ่านทางหน้า จอคอมพิวเตอร์ทั้งในระบบออนไลน์และออฟไลน์ คุณลักษณะของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถเชื่อมโยงจากจุดไปยังส่วนต่างๆ ของหนังสือ เว็บไซต์ ต่างๆ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบกับผู้เรียน ได้นอกจากนั้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถแทรก ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว แบบทดสอบและสามารถ

สิ่งพิมพ์เอกสารที่ต้องการออกทางเครื่องพิมพ์ได้ ประการหนึ่งที่สำคัญก็คือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียสามารถปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลาซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะไม่มีในหนังสือธรรมดาทั่วไป (สิริพร พวงสำลี, 2564: 12) อีกทั้งการศึกษาวิธีการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จากงานวิจัยของ พีรภาว วัฒนชัย (2564: 104) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาภาษาไทย พบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถออกแบบและจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการรายบุคคลมีการอธิบายเนื้อหาบทเรียนให้เข้าใจง่ายขึ้นพร้อมกับเรียนแล้วสนุกเพลิดเพลินไม่เบื่อหน่ายและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน สนองหลักการด้านจิตวิทยาของมนุษย์คือ มีการสอดแทรกหลักการเรียนและเล่นผสมผสานกันไปมีการให้ทดสอบความเข้าใจของนักเรียนผนวกอยู่ด้วย บทเรียนน่าสนใจและนักเรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น เกิดความคงทนในการเรียนรู้ตลอดจนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาไทย

ด้วยเหตุนี้จึงจะศึกษาและนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้อเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้นและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยและเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับครูผู้สอนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย สำหรับ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

วิธีการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต3 โรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านสันกอง โรงเรียนบ้านป่าบางแม่จัน โรงเรียนบ้านป่าซาง โรงเรียนบ้านแม่คี่ หนองอ้อ และโรงเรียนอนุบาลจอมสวรรค์ จำนวน 436 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต3 โรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านสันกอง โรงเรียนบ้านป่าบางแม่จัน โรงเรียนบ้านป่าซาง โรงเรียนบ้านแม่คี่ หนองอ้อ และโรงเรียนอนุบาลจอมสวรรค์ นักเรียนจำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) จากผลคะแนนการประเมินความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้และปรับปรุง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย เรื่อง อ่านเขียนเรียนเพลิน โดยใช้โปรแกรม Microsoft PowerPoint จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ กำหนดหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักการออกแบบและการสร้างประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบสื่อประสม การออกแบบปฏิสัมพันธ์ และการออกแบบการเรียนรู้ ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านเทคนิค นำมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 ชั้นทดลองรายบุคคล ชั้นทดลองแบบกลุ่มและชั้นทดลองภาคสนามก่อนนำไปทดลองใช้จริง

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 6 แผนการเรียนรู้ ได้แก่ เรื่อง อักษรสามหมู่ ตัวสะกดตรงตามมาตรา ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา คำควบกล้ำ คำที่มีอักษรนำ และคำที่มีตัวการ์นต์ ที่ผ่านการประเมินคุณภาพ และความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ใช้เกณฑ์ 3.51-5.00 เป็นเกณฑ์ตัดสินผ่านให้นำไปใช้ได้ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญให้ค่าเฉลี่ย 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก นำไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมแล้วนำมาปรับแก้ไข และไปใช้สอนจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียน จำนวน 30 ข้อ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาความสอดคล้อง ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของสาระการเรียนรู้ โดยใช้สูตร(IOC) (พร้อมพรรณ อุดมสิน, 2559: 116) เพื่อเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.90 สามารถนำไปเป็นแบบทดสอบได้และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มประสบการณ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ได้ข้อสอบทั้งสิ้นจำนวน 30 ข้อและตรวจสอบหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ปรากฏว่าได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับที่สามารถนำเครื่องมือไปใช้ได้

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับจำนวน 10 ข้อ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของจุดประสงค์กับข้อคำถาม (IOC) นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.86 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ชั้นเตรียมการ ศึกษาเนื้อหาและคำศัพท์จากบัญชีคำพื้นฐาน และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน โดยศึกษาหลักการอ่านและการเขียนสะกดคำที่นักเรียนอ่านและเขียนผิดเพื่อนำคำดังกล่าวมาเป็นเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

แบบมัลติมีเดียและศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยลงพื้นที่พบปะนักเรียนและครู ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นเพื่อวิเคราะห์ปัญหาด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ

4.2 ขั้นตอนดำเนินการทดลอง ดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนดำเนินการสอนตามแผนจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง ร่วมกับหน่วยการเรียนรู้จากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียจำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ หลังจากเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเสร็จสิ้นครบทุกบทเรียนแล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทดสอบหลังการสอนซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนการทดลองกับนักเรียน ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย ภายหลังการดำเนินการจัดการเรียนรู้แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาตอนต้น ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังจัดการเรียนรู้และวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T-Test

ผลการศึกษา

1. ผลการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เรื่อง อ่านเขียนเรียนเพลิน ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ อักษรสามหมู่ ตัวสะกดตรงตามมาตรา ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา คำควบกล้ำ คำที่มีอักษรนำและคำที่มีตัวการ์นต์ กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียโดยประยุกต์จากแนวคิดการออกแบบ การสร้างสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล ได้แก่ การออกแบบสื่อประสม การออกแบบปฏิสัมพันธ์ และการออกแบบการเรียนรู้ (Roskos & Brueck, 2009: 219-221) แนวคิดในการออกแบบนี้มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 การออกแบบสื่อประสม การออกแบบสื่อประสมและการนำเสนอสื่อประสมอย่างเหมาะสม ได้แก่ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ข้อความ เสียง และ วิดีโอ

1.2 การออกแบบปฏิสัมพันธ์ การออกแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดการเรียนรู้และควบคุมโปรแกรมด้วยตนเองเป็นการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนเน้นการออกแบบหน้าจอที่ใช้งานง่าย กำหนดการโต้ตอบระหว่างโปรแกรมและ

กำหนดการโต้ตอบระหว่างโปรแกรมและนักเรียนโดยคำนึงถึงสรีระร่างกายและทักษะการเคลื่อนไหวของนักเรียน เน้นให้เกิดการใช้งานง่าย (User friendly)

1.3 การออกแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ การเรียนการสอนและวิธีการสอนแบบที่คำนึงถึงความพร้อมในการเรียนภาษาของผู้เรียนโดยเน้น

ฝึกทักษะการฟังการอ่านจนคุ้นเคยแล้วจึงพัฒนา
ทักษะการพูดและการเขียน

การนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย
ไปใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่าน
และการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ครูแนะนำการเรียนและเนื้อหา
ที่เรียน ปฐมนิเทศแนะนำการเรียนจากหนังสือ
เรียนวิชาภาษาไทยก่อน หลังจากนั้นแนะนำ
การเรียนและเนื้อหาจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
แบบมัลติมีเดีย รวมทั้งวิธีการใช้งานด้วยหนังสือ
อิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียที่จะนำมาใช้ในการ
เรียนการสอน ประกอบไปด้วย มัลติมีเดีย โครงสร้าง
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ภาพ การเชื่อมโยงอย่างมี
ปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียน
วิธีการใช้งานเบื้องต้น และส่วนประกอบสำคัญ
ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียก่อนที่จะ
เรียนจริงภายหลัง จากนั้นทดสอบก่อนเรียน

2. นักเรียนศึกษาการอ่านและการ
เขียนสะกดคำภาษาไทยในหนังสือเรียนก่อนที่
จะเรียนในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย
หลังจากนั้นจึงมีการทดสอบก่อนเรียนจากหนังสือ
อิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย

3. นักเรียนทำกิจกรรมโดยให้นักเรียน
ทำกิจกรรมประกอบการสอนเพื่อขยายความเข้าใจ

จากการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบ
มัลติมีเดีย โครงสร้างภาพและการเชื่อมโยงอย่าง
มีปฏิสัมพันธ์ โดยในหนังสือมีการใช้ภาพและเสียง
เน้นขยายความเข้าใจของการออกเสียงคำและการ
เขียนสะกดคำ การเขียนเป็นประโยค สัมพันธ์กัน
ในแต่ละส่วนของเนื้อหาให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจน
เกิดความเข้าใจและสามารถออกเสียงและเขียน
ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง

4. นักเรียนทบทวนคำศัพท์ สรุปร
เนื้อหาจากการศึกษาจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
แบบมัลติมีเดียเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาอีกครั้ง
จากนั้นสรุปอภิปรายร่วมกันหน้าชั้นเรียนถึงสิ่งที่
ได้เรียนรู้ ก่อนจะให้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลัง
เรียนเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจหลังจากที่เรียนจาก
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย

การประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาของ
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียพบว่า
มีความเหมาะสมในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวม
เท่ากับ 4.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ
0.62 และการประเมินคุณภาพด้านเทคนิคของ
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียมีความ
เหมาะสมในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.13
และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 (ดังแสดง
ในตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	3.67	0.58	ดี
2	เนื้อหาที่มีความถูกต้องและมีคุณค่าทางวิชาการ	4.67	0.58	ดีมาก
3	หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน จัดทำเนื้อหาง่ายต่อความเข้าใจของผู้เรียน	4.00	1.00	ดี
4	การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน	4.67	0.58	ดีมาก
5	แบบฝึกหัดมีปริมาณเพียงพอต่อการฝึก	4.33	0.58	ดี

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย (ต่อ)

6	เนื้อหาเหมาะสมกับเวลาในการจัดกิจกรรม	3.67	0.58	ดี
7	มีองค์ประกอบของเนื้อหาครบถ้วน	4.33	0.58	ดี
8	ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้โดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ	3.67	0.58	ดี
9	เนื้อหา มีประโยชน์ต่อนักเรียนและเหมาะสมต่อ	4.67	0.58	ดีมาก
10	เนื้อหา มีประโยชน์ต่อนักเรียนและเหมาะสมต่อ	4.67	0.58	ดีมาก
	เฉลี่ย	4.24	0.62	ดี

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพด้านเทคนิคการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ขนาดของภาพที่ใช้มีความเหมาะสม	4.67	0.58	ดีมาก
2	ความชัดเจนของภาพที่ใช้	4.33	0.58	ดี
3	ภาพที่ใช้สามารถสื่อความหมายได้ดี	4.33	0.58	ดี
4	ภาพที่ใช้ประกอบเนื้อหา มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.00	0.00	ดี
5	ตัวอักษรที่ใช้อ่านง่ายและชัดเจน	4.67	0.58	ดีมาก
6	การจัดวางตัวอักษรหรือข้อความในแต่ละกรอบมีความเหมาะสม	4.33	0.58	ดี
7	ความถูกต้องของข้อความและตัวอักษรตามหลักภาษา	4.33	0.58	ดี
8	ระดับของเสียงสม่ำเสมอ	4.33	0.58	ดี
9	ความชัดเจนของเสียงที่อธิบายบทเรียน	4.00	1.00	ดี
10	ความถูกต้องในการออกเสียงอธิบายตามหลักภาษา	4.00	0.00	ดี
11	ระดับความดังของเสียงดนตรีที่ใช้ประกอบ	3.67	0.58	ดี
12	การเชื่อมโยงไปยังจุดต่าง ๆ มีความถูกต้องและรวดเร็ว	4.33	1.15	ดี
13	ความเหมาะสมของการใช้ข้อมูลย้อนกลับและเสริมแรง	4.00	1.00	ดี
14	การควบคุมบทเรียนทำได้ง่าย	4.00	0.00	ดี
15	ผู้เรียนสามารถเรียนกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียได้ด้วยตนเอง	4.33	0.58	ดี
	เฉลี่ย	4.13	0.58	ดี

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

มีประสิทธิภาพ 82.91/83.17 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 สามารถนำไปทดลองใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป (ดังแสดงในตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

การหาประสิทธิภาพ	N	ค่าประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ (E ₁ /E ₂)	ค่าประสิทธิภาพที่ได้ (E ₁ /E ₂)	ความหมาย
แบบรายบุคคล	3	80/80	71.17/70.24	ต่ำกว่าเกณฑ์
แบบกลุ่มเล็กหรือกลุ่มย่อย	10	80/80	78.41/76.98	ต่ำกว่าเกณฑ์
แบบกลุ่มใหญ่หรือภาคสนาม	30	80/80	82.91/83.17	ตามเกณฑ์

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.33 และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าที่ (t-test) เท่ากับ 51.34 (ดังแสดงในตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test
ก่อนเรียน	100	30	13.23	2.33	51.34*
หลังเรียน	100	30	24.95	0.83	

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.89) โดยมีข้อที่มีระดับความพึงพอใจมาก 3 อันดับแรกคือ ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจนและมีความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 2.95) รองลงมาคือ การเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ = 2.92) และ สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายและรวดเร็ว ($\bar{X}$ = 2.90) ตามลำดับ โดยภาพรวมนักเรียนส่วนมีความพึงพอใจสอดคล้องกันต่อการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นซึ่งนักเรียนต้องการให้มีการนำมาใช้ประกอบการสอนทุกบทเรียนเพราะทำให้เข้าใจง่ายสามารถทบทวนได้ด้วยตนเองสื่อสามารถกระตุ้นความสนใจได้ดี (ดังแสดงในตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	เนื้อหาของบทเรียนแปลกใหม่และสร้างสรรค์	2.78	0.41	มาก
2	การนำเสนอเนื้อหาที่มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	2.81	0.39	มาก
3	สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายและรวดเร็ว	2.90	0.30	มาก
4	ความยากง่ายของเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	2.83	0.37	มาก
5	ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจนและมีความเหมาะสม	2.95	0.22	มาก
6	ภาพประกอบสวยงามเหมาะสมกับเนื้อหาที่น่าสนใจ	2.86	0.35	มาก
7	เสียงที่ใช้มีความชัดเจนและเหมาะสม	2.87	0.34	มาก
8	นักเรียนสามารถย้อนกลับบทเรียนได้	2.88	0.32	มาก
9	การประเมินผลช่วยให้รู้พัฒนาการตนเอง	2.89	0.31	มาก
10	การเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.92	0.27	มาก
เฉลี่ย		2.89	0.33	มาก

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย

การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย เรื่อง อ่านเขียนเรียนเพลิน ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ อักษรสามหมู่ ตัวสะกดตรงตามมาตรา ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา คำควบกล้ำ คำที่มีอักษรนำและคำที่มีตัวการันต์ โดยนำเนื้อหาและคำศัพท์จากบัญชีคำพื้นฐานและพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน วิเคราะห์หลักการอ่านและการเขียนสะกดคำที่นักเรียนอ่านและเขียนผิดเพื่อนำคำดังกล่าวมาเป็นเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย ออกแบบและสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย ซึ่งมีกรอบแนวคิดประกอบด้วย การออกแบบสื่อประสม

การออกแบบปฏิสัมพันธ์ และการออกแบบการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนการสอน

ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย เรื่อง อ่านเขียนเรียนเพลิน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีประสิทธิภาพมีค่าเท่ากับ 82.91/83.17 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากศึกษาหลักสูตร คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ศึกษาขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาปัญหาด้านการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย และวิเคราะห์ปัญหาศึกษาเนื้อหาที่จะสอน เลือกเนื้อหาและพิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรคู่มือครู ออกแบบ

สร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียตามหลักการออกแบบและการพัฒนาอย่างเป็นระบบศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมด้านเนื้อหาการอ่านการเขียนภาษาไทยและความเหมาะสมด้านเทคนิคการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียนำเสนอสื่อประสมอย่างเหมาะสมนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดการเรียนรู้และควบคุมโปรแกรมด้วยตนเองเป็นการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนและการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนการสอนที่คำนึงถึงความพร้อมในการเรียนภาษาของผู้เรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความชำนาญและเข้าใจเนื้อหาได้ดี สอดคล้องกับคิวิซ์ เยียระยงค์ (2560: 76) มีความคิดเห็นว่าการใช้สื่อประสมในการนำเสนอเนื้อหาทำให้ได้บทเรียนที่มีความน่าสนใจ มีแบบฝึกหัดทดสอบความรู้และให้ฝึกการปฏิบัติ เมื่อเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติแล้วสามารถเลือกเรียนซ้ำในเนื้อหาที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจก็ครั้งก็ได้ จนเกิดความเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองอย่างละเอียด บทเรียนมีการโต้ตอบกับผู้เรียนเป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียน กระตือรือร้นที่จะศึกษาซึ่งผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนอยู่ตลอดเวลาช่วยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาในบทเรียนได้ง่ายขึ้น อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วารุณี คงวิมล (2559: 73) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่อผลิตสื่อการสอนสำหรับครูระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่อผลิตสื่อการสอนสำหรับครูระดับประถมศึกษาที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 91.17/90.00 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 นอกจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

แบบมัลติมีเดียจะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนให้มีประสิทธิภาพแล้วยังเป็นแนวทางนำไปสู่การผลิตสื่อการสอนที่มีประโยชน์ น่าสนใจเพื่อใช้กับนักเรียนและยังสามารถเผยแพร่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อครูในระดับอื่นหรือโรงเรียนอื่นได้อีกด้วย

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ามีเนื้อหาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการประเมินผลเป็นลำดับขั้น ผู้เรียนต้องรู้เนื้อหาจากง่ายไปหายาก นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จึงทำให้เกิดการเรียนรู้และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียที่ดีจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจและสามารถลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเองที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากภาพ คำอธิบาย เสียงบรรยาย คลิปวิดีโอ มีแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกับเนื้อหาที่ออกแบบไว้ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียส่งผลต่อการจูงใจและการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียของนักเรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริภัทร ชลศรานนท์ (2558: 116) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการเรียนการสอนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามมิติรวมกับการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้วรรณคดีเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนเชิงบรรยายสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ตอนปลาย พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียนเชิงบรรยายหลังเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

สามมิติสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัตินักเรียนได้ฝึกซ้ำอย่างต่อเนื่อง มีความสนใจ มีความกระตือรือร้น สนุกสนานและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม นักเรียนมีส่วนร่วมในการควบคุมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเองผ่านการใช้งานปุ่มปฏิสัมพันธ์ที่ช่วยกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดีจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ แว่ววิไล จำปาศักดิ์ (2560: 108) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ลักษณะนาม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการศึกษาดูด้วยการ

ใช้สื่อนวัตกรรมที่หลากหลายมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเองและฝึกฝนทักษะต่างๆ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาของไทยที่มีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนไปสู่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทั้งครูและนักเรียนและเป็นการพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมต่อการศึกษา 4.0 ที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนการศึกษาด้วยนวัตกรรม

ข้อเสนอแนะ

พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียโดยเพิ่มเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ และช่วยในการพัฒนากระบวนการคิดในรูปแบบต่างๆ มากยิ่งขึ้น เช่น ความเป็นจริงเสริม (AR) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่สนับสนุนทุนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้หรือนวัตกรรม สำหรับโครงการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ช่วยทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ขวัญนภา บุญนิธิ. (2564). *การพัฒนาทักษะด้านการอ่านสะกดคำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกวินิจฉัยรายบุคคล*. (การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เบญจพร พลไกร. (2565). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านสะกดคำภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดเกมพีเคชั่น สำหรับนักเรียนที่มีภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด-19 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- พีรภาวี ल्पช้าง. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเกมการแข่งขันสะกดคำ
วิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (การ
ค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พร้อมพรรณ อุดมสิน. (2559). *คู่มือการวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารุณี คงวิมล. (2559). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Photoshop
เพื่อผลิตสื่อการสอน สำหรับครูระดับประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาหลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แหว่ววิไล จำปาศักดิ์. (2560). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ลักษณะนาม กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการ
ศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศิวัช เยียรยงค์. (2560). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการสอน เรื่องการอ่าน สารการ
เรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ
มหามงคล. (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สายใจ พวงสายใจ. (2561). รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบเพื่อยกระดับคุณภาพ
การศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 สูโรงเรียนมาตรฐาน
สากล. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สิรภัทร ชลสรานนท์. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามมิติ
ร่วมกับการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้วรรณคดีเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้าน
การเขียนเชิงบรรยาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย. (ปริญญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริพร พวงสำลี. (2564). การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ระดับปริญญาตรีด้วยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย. นครปฐม : สถาบันภาษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2563). การพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- Roskos, K., Brueck, J. & Widman, S. (2009), Investigating analytic tools for e-book design in
early literacy learning. *Journal of Interactive Online Learning*, 8(3), 218-240.

การวิเคราะห์ศิลปะและตระกูลภาพยนตร์สำหรับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์

Art Analysis and Film Genre for Production Design

พัชณี แสนไชย¹

Patchanee Sanchai¹

Received: 1 August 2023

Revised: 15 November 2023

Accepted: 12 December 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 2 ประเด็น คือ เพื่อวิเคราะห์ศิลปะและตระกูลภาพยนตร์สำหรับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา/ตัวบท และนำเสนอในรูปแบบพรรณนา ภายใต้แนวคิด/ทฤษฎีด้านศิลปะและภาพยนตร์ เรื่องขององค์ประกอบของการออกแบบ การจัดองค์ประกอบรวมในฉาก อารมณ์และสี พร้อมกับศึกษาเรื่องตระกูลภาพยนตร์มาใช้ในการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ในมิติของโครงสร้างการเล่าเรื่อง ตัวละคร แก่นความคิด ฉาก/การจัดวางองค์ประกอบภาพ การสื่อความหมายในระดับสัญลักษณ์ วิธีการเล่าอารมณ์ของผู้ชมและอุดมการณ์ ด้วยการศึกษจากภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลออสการ์ทั้งหมด 10 เรื่อง ในสาขาการออกแบบงานสร้างยอดเยี่ยม ตั้งแต่ปี 2013-2021 ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ วิจัย บทสัมภาษณ์และคลิปวิดีโอที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ที่ศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือจำนวน 47 ชิ้น ทั้งไทยและต่างประเทศ

ผลการวิจัยพบว่า ศิลปะการออกแบบมุงเสนอ “ความงาม” และ “ซ่อนความหมาย” ภายใต้การออกแบบสถาปัตยกรรมในฉาก สถานที่ บรรยากาศ อุปกรณ์ประกอบฉาก และสภาพแวดล้อมของตัวละครในภาพยนตร์ การจัดองค์ประกอบรวมในฉาก อาศัยความความสมจริงเป็นหลักสำคัญประการแรก การสื่อความหมายไม่ได้สื่อสารโดยตรงแต่ซ่อนความหมายแฝง การตอบรับของผู้ชมเน้นการสื่อสารอารมณ์อย่างมนุษย์ โดดเด่นด้านอารมณ์และสี ผลการศึกษาเรื่องของตระกูลภาพยนตร์ 1) ผู้กำกับเป็นผู้กำหนดทิศทางของโครงสร้างการเล่าเรื่องเพื่อให้คนดูคาดเดาได้กำลังรับชมภาพยนตร์ตระกูลใดอยู่ 2) การกระทำ/บุคลิกลักษณะนิสัยของตัวละครอยู่ภายใต้มุมมองของผู้สร้าง 3) แก่นความคิด คือหัวใจสำคัญที่ผู้ออกแบบต้องการสื่อสารกับคนดูและทีมงาน 4) ฉากหรือการจัดวางองค์ประกอบของฉากถูกเนรมิตขึ้นมาใหม่ใช้ความจริงผสมจินตนาการ ภายใต้ห้วงเวลาอดีต ปัจจุบันและอนาคต 5) ใช้เทคนิคทางภาพและเสียงเพื่อสื่อความหมาย 6) เน้นไปที่วิธีการเล่าอารมณ์ของผู้ชมผ่านภาพโดยเสียงเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องเท่านั้น 7) อุดมการณ์หลักๆ ของภาพยนตร์มาจากมุมมองของผู้สร้าง

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ศิลปะ, ตระกูลภาพยนตร์, การออกแบบงานสร้างภาพยนตร์

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาภาพยนตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, E-mail: khingpatcha19@gmail.com

¹ Assistant Professor, Program in Film, Faculty of Management Science, Bansomdetchaopraya Rajabhat University

Abstract

The objectives of this qualitative research are: (1) to analyze artistic value and (2) to study the various film genres which is made up for production design, with the content/context analysis method and descriptive analytics under the concept of aesthetic and film studies, elements of design, mise-en-scène, mood/toner and color theory. Film genre conventions that relate to the film production design were studied via the narrative structures, characters, theme, setting, composition, symbolic, audience stimulation and intellectual processes. The research sample groups were 10 academy award-winning films for Best Production Design from 2013 to 2021. Reliable 47 data sources included Thai and international documents, books, researches, interviews and video clips related to those films.

The results of the study indicated that the production design in those films focuses on “aesthetic value” and “connotation” under the design of architectures, ambience, locations, props, characters, and mise-en-scène. The primary concept of design is usually based on realistic look and feel. The interpretation of the design is indirect and underlying. Audiences can percept and interpret well by the mood/toner and color within frames. Based on the film genres study, it was found that: 1) film directors could determine the narrative direction and give some genre convention to the audiences, in order to hint to them which film genre they are viewing. 2) characters act and reveal their personalities under filmmakers’ perspectives. 3) theme is the key concept for production designers to communicate with crews and audiences. 4) film setting and mise-en-scène are intentionally created as combination of reality and imagination, blending past, present and future. 5) films’ visual and audio technique could help conveying underlying messages to film audiences. 6) the visual part is more significant in audience’ stimulation than the audio part plays a supportive role and 7) thought and intellectual function of the films basically originates from filmmakers’ vision.

Keywords: Art analysis, film genres, production design

บทนำ

ภาพยนตร์ คือ งานศิลปะที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความงามและจำลองความจริงโดยการนำเอาศิลปะมาถ่ายทอดเรื่องราวผ่านบทของภาพยนตร์ อีกทั้งยังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการบันทึกประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม เศรษฐกิจ การเมือง ศิลปะวัฒนธรรม ฯลฯ (บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา, 2552) หรือเรียกได้ว่าภาพยนตร์เป็นมรดกด้านวัฒนธรรมของมวลมนุษยชาติก็ว่าได้ ดังนั้น

นอกจากจะต้องเข้าใจความรู้และศาสตร์ด้านงานภาพยนตร์แล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่สร้างมนต์เสน่ห์และความงามให้กับภาพยนตร์ คือ การเข้าใจในองค์ประกอบของศิลปะ

โดยผู้ที่รับผิดชอบงานด้านศิลปะในภาพยนตร์ คือ ผู้ออกแบบงานสร้าง (Production design) และผู้กำกับศิลป์ (Art director) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างความงามให้แก่ภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ โดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการควบคุม

องค์ประกอบทางศิลปะของภาพยนตร์ตลอดทั้งเรื่อง เช่น อารมณ์ (mood) และสี (tone) สถานที่ (location) ฉาก (set) อุปกรณ์ประกอบฉาก (props) การแต่งหน้าและผม (make up and hair) เสื้อผ้า (costume) หรือบางครั้งอาจรวมไปถึงการออกแบบงานสร้างพิเศษด้วย งานด้านการกำกับศิลป์ก็ให้ความสำคัญมาตั้งแต่ยุคแรกๆ ของการกำเนิดภาพยนตร์ หากย้อนกลับไปยุคประวัติศาสตร์ภาพยนตร์นั้น เริ่มขึ้นหลังจากที่โทมัส อัลวา เอดิสัน (Thomas Alva Edison) ได้คิดค้นซิเนมาโตกราฟ (Cinematograph) ขึ้นมาและในการถ่ายทำภาพยนตร์ของเขา โทมัสได้หาศิลปินเพื่อมาวาดฉากที่ใช้ถ่ายทำภาพยนตร์ในเรื่องนั้นด้วย หลังจากนั้นโทมัสก็ได้สร้างสตูดิโอสำหรับถ่ายทำภาพยนตร์ขึ้นมา หลังจากนั้นการออกแบบงานสร้างในภาพยนตร์ก็ถูกพัฒนามาจวบจนถึงปัจจุบัน (นพตล อินทร์จันทร์, 2557: 58)

ปัจจุบันการออกแบบงานสร้างนั้นมีการกำหนดไว้ตั้งแต่ขั้นตอนเตรียมการถ่ายทำ (pre-production) และจะมีอยู่ในทุกๆ ขั้นตอนของกระบวนการผลิตภาพยนตร์ โดยมีความเกี่ยวข้องกับตระกูลภาพยนตร์ โครงเรื่อง มุมมองการเล่าเรื่อง เพื่อนำมากำหนดบรรยากาศของฉาก สถานที่ บทสนทนา การใช้ภาษา หรือลักษณะของบุคลิกตัวละครโดยภาพยนตร์เรื่องหนึ่งๆ ไม่จำเป็นต้องมีอารมณ์ (mood) และสี (tone) สอดคล้องกับประเภทของภาพยนตร์เสมอไป เช่น ภาพยนตร์สยองขวัญ นอกจากจะมีความน่ากลัวแล้ว อาจจะมีอารมณ์และสีอื่นก็ได้เพราะธรรมชาติของงานกำกับศิลป์จะมีเรื่องของอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลง ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้กำกับและผู้กำกับศิลป์ว่าจะใส่ความหมายใดให้คนดูได้ตีความซึ่งเป็นความท้าทายของการทำงานด้านการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ (สุริรัตน์ อุปพงษ์, 2563)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า อารมณ์และสีในงานภาพยนตร์ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับตระกูลของภาพยนตร์ด้วย (กฤษดา เกิดดี 2547: 6) กล่าวว่า genre เป็นภาษาฝรั่งเศส แปลให้ใกล้เคียงกับภาษาอังกฤษเป็นคำว่า “type” หรือ “kind” ในภาษาไทยมีความหมายว่า ประเภท, ชนิด หรือแบบ genre ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดจำแนกแบ่งประเภทของสรรพสิ่งต่างๆ เมื่อนำมาใช้กับบริบทภาพยนตร์ genre จึงถูกแปลความหมายว่า “ตระกูล” โดยคำว่าตระกูลภาพยนตร์ (film genre) เป็นการจำแนกภาพยนตร์ที่คนดูคุ้นเคยหรืออย่างน้อยก็ถูกใช้เพื่อตอบสนองความพยายามในการหาข้อมูลเบื้องต้นว่าภาพยนตร์เรื่องนั้นมีลักษณะและเนื้อหาเป็นเช่นไร โดยตระกูลภาพยนตร์เป็นการจำแนกประเภทภาพยนตร์โดยยึดถือส่วนประกอบของเนื้อหาเป็นหลัก ส่วนประกอบดังกล่าว ได้แก่ ลักษณะตัวละคร ความขัดแย้ง ฉาก เหตุการณ์ แบบแผนของโครงเรื่องและแก่นเรื่อง

กาญจนา แก้วเทพ (2553: 398) กล่าวถึงที่มาของแนวความคิดในการแบ่ง genre ว่ามาจากความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงและความแน่นอน การกำหนด genre จึงเกิดขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจในการรับชมภาพยนตร์ เพราะ genre จะเป็นตัวช่วยให้เราทราบว่าภาพยนตร์ที่ดูสามารถตอบสนองความต้องการของเรามากน้อยแค่ไหน ไม่เพียงแต่การศึกษาที่มาของ genre จะทำให้เราเข้าใจว่า genre คือ อะไร แต่ผลลัพธ์ของการกำหนด genre ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน เพราะสามารถทำให้เรามองเห็น “จุดร่วม” และ “จุดต่าง” ของภาพยนตร์แต่ละประเภท จนสามารถวิเคราะห์แยกแยะหาเอกลักษณ์ ของภาพยนตร์ในแต่ละตระกูล รวมไปถึงเกิดการศึกษาค้นพบตระกูลใหม่ๆ ของภาพยนตร์เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปอีกด้วย

ศิลปะภาพยนตร์ คือ สิ่งที่ผู้สร้างสื่อสารไปยังผู้ชม การออกแบบงานสร้างจึงต้องอาศัยอารมณ์ (mood) ความรู้สึกผ่านสี (tone) ผ่านโครงสร้างการเล่าเรื่อง ผ่านตัวละคร ผ่านสิ่งของและสถานที่ คือ การบูรณาการงานศิลปะเพื่อสร้างความรู้สึกลำเอียง อารมณ์นั้นไปยังผู้รับสารหรือผู้ชม โดยอาศัยความรู้ด้านศิลปะและความรู้ด้านภาพยนตร์มาใช้ผสมผสานกัน ดังนั้นงานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ศิลปะและตระกูลภาพยนตร์สำหรับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ เป็นงานวิจัยที่จะศึกษาความรู้ด้านศิลปะเรื่องขององค์ประกอบของการออกแบบการจัดองค์ประกอบรวมในฉาก อารมณ์และสี พร้อมกับศึกษาเรื่องตระกูลภาพยนตร์มาใช้ในการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ในมิติของโครงสร้างการเล่าเรื่อง ตัวละคร แก่นความคิด ฉาก/การจัดวางองค์ประกอบภาพ การสื่อความหมายใน

ระดับสัญลักษณ์ วิธีการเล่าอารมณ์ของผู้ชมและอุดมการณ์ ด้วยการศึกษจากภาพยนตร์ที่ประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลในเวทีระดับสากลอย่างรางวัลออสการ์ทั้งหมด 10 เรื่อง ในสาขาการออกแบบงานสร้างยอดเยี่ยม ตั้งแต่ปี 2013-2021 เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางต่อยอดในการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ สำหรับการเรียนการสอนในหลักสูตรภาพยนตร์หรือผู้ต้องการพัฒนาและออกแบบภาพยนตร์ที่มีความโดดเด่นด้านการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ศิลปะสำหรับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์
2. เพื่อวิเคราะห์ตระกูลภาพยนตร์สำหรับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์

กรอบการวิจัย

วิธีการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ศิลปะและตระกูลภาพยนตร์เพื่อการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทสัมภาษณ์งานวิจัยต่างๆ (documentary research) เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการศึกษาด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา/ตัวบท (textual analysis) ควบคู่กับการศึกษาเอกสาร (document analysis) และนำเสนอในรูปแบบพรรณนา (analytical description)

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (textual Analysis) โดยเลือกจากภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลออสการ์ สาขาการออกแบบงานสร้างยอดเยี่ยม ตั้งแต่ปี 2013-2021 ทั้งหมด 10 เรื่อง ได้แก่ ปี ค.ศ. 2012 Hugo, ปี ค.ศ. 2013 Lincoln, ปี ค.ศ. 2014, The Great Gatsby, ปี ค.ศ. 2015 The Grand Budapest Hotel, ปี ค.ศ. 2016 Mad Max: Fury Road, ปี ค.ศ. 2017 La La Land, ปี ค.ศ. 2018 The Shape of Water, ปี ค.ศ. 2019 Black Panther, ปี ค.ศ. 2020 Once Upon a Time... in Hollywood และ ปี ค.ศ. 2021 Mank รางวัลออสการ์นั้นเป็นรางวัลและเป็นเวทีอันทรงเกียรติในระดับนานาชาติของวิชาชีพภาพยนตร์ งานจัดขึ้นโดยสถาบันการศึกษาศิลปะภาพเคลื่อนไหวและวิทยาศาสตร์ (Academy of Motion Picture Arts and Sciences หรือ AMPAS) จัดเพื่อเป็นเกียรติให้กับนักแสดง ผู้กำกับภาพยนตร์ และบุคลากรที่มีส่วนร่วมในการผลิตภาพยนตร์ โดยเริ่มต้นแจกรางวัลให้กับภาพยนตร์ที่ฉายในช่วงปี 1927-1928 และจวบจนถึงปัจจุบันที่เวทีนี้ก็ยังคงเป็นเวทีที่มอบรางวัลที่ได้รับการยอมรับจากผู้คนทั่วทุกมุมโลก

แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาภาพยนตร์จากดีวีดีและไฟล์ภาพยนตร์ เพื่อศึกษาการใช้ศิลปะและตระกูลภาพยนตร์ในการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ จำนวนทั้งสิ้น 10 เรื่อง เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาเป็นแนวทางในการนำศิลปะมาใช้ในการประกอบการออกแบบงานสร้างในภาพยนตร์

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

เอกสาร ได้แก่ ข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความ และสื่อออนไลน์ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพยนตร์ที่นำมาศึกษาทั้ง 10 เรื่องและข้อมูลเอกสารอื่นๆ ได้แก่ บทความวิจารณ์ภาพยนตร์ บทสัมภาษณ์ผู้กำกับเกี่ยวกับภาพยนตร์ และผู้ออกแบบงานสร้าง เรื่องย่อของภาพยนตร์ที่นำมาศึกษา โดยข้อมูลส่วนนี้จะนำมาจากสื่อออนไลน์ที่เป็นแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ รวมทั้งสิ้น 47 ชิ้น ด้วยการคัดเลือกจากชื่อเว็บไซต์ ยอดจำนวนผู้เข้าอ่านและเข้าถึง รวมถึงชื่อผู้เรียบเรียงและเขียนบทความกองบรรณาธิการ และบรรณาธิการหรือผู้ผลิตคลิปวิดีโอเบื้องหลังของการทำงานจากค่ายผู้ผลิตหรือทีมงานจากสื่ออื่นๆ เช่น คลิปสัมภาษณ์ผู้กำกับผู้ออกแบบงานสร้างและผู้กำกับศิลป์รวมถึงทีมงานเบื้องหน้าและเบื้องหลังที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตภาพยนตร์ทั้ง 10 เรื่อง โดยใช้วิธีการถอดคลิปเสียงหรือยกข้อความจากต้นฉบับมาโดยตรงมิได้ปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขข้อความต้นฉบับใดๆ ทั้งสิ้นพร้อมทั้งอ้างอิงเชิงเนื้อหาทุกครั้ง

จากนั้นเมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาของภาพยนตร์ และจากการถอดบทสัมภาษณ์ผู้กำกับและผู้ออกแบบงานสร้างจากสื่อออนไลน์แล้วจะนำข้อมูลนั้นมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เรื่อง

ศิลปะ การจัดองค์ประกอบรวมในฉาก (mise-en-scene) เรื่องอารมณ์และสีในงานภาพยนตร์ (mood & tone) แนวคิดตระกูลภาพยนตร์ (film genre) ในการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

สำหรับวิธีการศึกษาและการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแนวทางในการศึกษา คือ ดีวีดีหรือไฟล์ภาพยนตร์จำนวนทั้งหมด 10 เรื่อง

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในแง่ของการวิเคราะห์เนื้อหา แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

ประเด็นที่ 1 : วิเคราะห์ศิลปะภาพยนตร์ สำหรับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์

ประเด็นที่ 2 : วิเคราะห์ตระกูลภาพยนตร์ สำหรับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ข้อมูลใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ด้วยการเปรียบเทียบและตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ มาเปรียบเทียบกัน (data triangulation) พร้อมกับการใช้มุมมองของทฤษฎีต่างๆ มาพิจารณาข้อมูลชุดเดียวกัน (theory triangulation) และการให้บุคคลต่างๆ ที่ไม่ใช่ นักวิจัยทำการทบทวนข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ (reviews triangulation)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ศิลปะและตระกูลภาพยนตร์เพื่อการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์” การวิเคราะห์จะแบ่งประเด็นในการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ

ประเด็นที่ 1 : วิเคราะห์ศิลปะภาพยนตร์ สำหรับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การออกแบบ (element of design) มีการใช้การออกแบบเส้น รูปทรง ที่ว่างหรือช่วงระยะ เน้นการออกแบบมุ่งไปที่ “ความงาม” และ “ซ่อนความหมาย” เอาไว้ภายใต้การออกแบบสถาปัตยกรรมในฉาก ตามแนวความคิดหลัก (concept) ของภาพยนตร์ การออกแบบงานสร้างจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะเป็นภาพยนตร์แนวย้อนยุค คือ การนำห้วงเวลามากำหนดการออกแบบฉากอย่างมีศิลปะ โดยเฉพาะห้วงเวลาอดีตเป็นความท้าทายของผู้สร้างเป็นอย่างมากด้วยการนำศิลปะแบบย้อนยุคมาใช้ รวมถึงการสร้างภาพยนตร์แห่งโลกอนาคตที่ถูกตีความขึ้นมาใหม่ หรือภาพยนตร์ในช่วงเวลาปัจจุบันแต่เป็นการนำเสนอความปัจจุบันด้วยการนำความแฟนตาซีเข้ามาเป็นตัวกำหนดการออกแบบ

การจัดองค์ประกอบรวมในฉาก (mise-en-scene) มีส-ของ-แสง เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ภาพยนตร์ประสบความสำเร็จ เพราะฉะนั้นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีส-ของ-แสง สร้างความสำเร็จให้กับภาพยนตร์มี 4 ประการ ดังนี้

ความจริง มีการนำเสนอมุมมองใหม่ ๆ ในการออกแบบ เปลี่ยนแปลงสิ่งเดิมที่มีอยู่ เพื่อสร้างสรรค์มุมมองแปลกใหม่ นอกจากนั้นยังต้องการออกแบบนามธรรมที่ซ่อนความจริงเข้าไปในงานถึงแม้ว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์จะเป็นจินตนาของผู้สร้างก็ตาม

2. ความสอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบภาพ มีการสร้างฉาก และการจัดองค์ประกอบภาพที่ส่งเสริมเรื่องราวไปในทิศทางเดียวกัน การสร้างฉากแต่ละฉากล้วนมีจุดมุ่งหมายในการสร้าง ผ่านกระบวนการออกแบบและการทำงานภายใต้ความคิดหลักของภาพยนตร์โดยเฉพาะเรื่องอารมณ์และสีผ่านเทคนิคการทำงานที่สัมพันธ์ไปกับการออกแบบ

ด้านงานภาพที่ต้องส่งเสริมกันและกัน การสื่อสารผ่านภาษาภาพยนตร์และเรื่องราวของภาพยนตร์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันตลอดทั้งเรื่อง

3. การสื่อความหมาย การใช้บทสนทนาช่วยสื่อความหมายที่ซ่อนเอาไว้ในฉากซ่อนประเด็นปัญหาทางสังคม (Hugo) เรื่องของการแบ่งแยกสีผิว (The Shape of Water) หรือการใช้อุปกรณ์ประกอบฉากช่วยสื่อความหมายที่ซ่อนเอาไว้ในฉาก (Lincoln) ความร่ำรวยไม่สามารถเติมเต็มหรือทำลายความรู้สึกเหงาและโดดเดี่ยว (The Great Gatsby) ใช้ความตลกร้ายมาสร้างความสะท้อนอารมณ์ (The Grand Budapest Hotel) ใช้จินตนาการมาสร้างโลกอนาคตแห่งความล่มสลายทั้งธรรมชาติและด้านมืดของมนุษย์ (Mad Max: Fury Road) ภาพยนตร์ที่สร้างบรรยากาศสื่อสารอารมณ์ของตัวละครด้วยฤดูกาลไปพร้อมกับการสื่อความหมายที่สะท้อนการเปลี่ยนผ่านของชีวิต (La La Land) นักแสดงฮอลลีวูดที่สร้างขึ้นมาจากเรื่องจริงและการสร้างโลกแห่งภาพยนตร์เพื่อตีแผ่

ความจริง (Once Upon a Time... in Hollywood) และสร้างความสะท้อนอารมณ์ใจ (Mank)

4. การตอบรับของผู้ชม ผ่านฉากในภาพยนตร์ ต้องทำให้คนดูหรือผู้ชมรู้สึกคล้อยตามเรื่องราวที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์มีอารมณ์ความรู้สึกร่วมไปกับตัวละครและจะเห็นได้ว่าอารมณ์ความรู้สึกค่อนข้างหลากหลาย ทั้งความรัก ความแค้น สมหวัง ผิดหวัง ความสูญเสีย ความรู้สึกเหงา โดดเดี่ยวหรือใช้ความตลกร้ายมาใช้ในการออกแบบเพื่อสนองต่อการตอบรับของผู้ชม

ดังนั้นการออกแบบฉากของภาพยนตร์นั้นต้องมีความสอดคล้องกับบทภาพยนตร์ และตระกูลภาพยนตร์ แต่ที่โดดเด่นที่สุดของภาพยนตร์ทั้ง 10 เรื่อง คือ การใส่อารมณ์อย่างมนุษย์เข้าไปในภาพยนตร์ผ่านการสื่อความหมายแฝง

เรื่องของอารมณ์และสีในงานภาพยนตร์ (mood & tone) โดยเน้นไปที่การใช้สีในเชิงจิตวิทยา

ตารางที่ 1 รูป อารมณ์และสีในงานภาพยนตร์ (mood & tone)

ชื่อภาพยนตร์	รายละเอียด
1. Hugo ค.ศ. 2012	<ul style="list-style-type: none"> ● สีสร้างบรรยากาศหนึ่ง ซึ่งมีทั้งอบอุ่นโทนร้อน และทอมน้ำเงิน ● เน้นโทนสีน้ำเงินอมเขียว อบอุ่นฟ้า/ดำเข้ม เลือกช่วงเวลาหนาวเหน็บที่สุดแห่งปี(หิมะตก) แสดงถึงความหดหู่อ้างว้างในจิตใจของเด็กชาย ● แต่ในความผันความทรงจำ จินตนาการ และตอนที่มีความสุขเท่านั้น ที่จะใช้โทนสีอ่อน ให้รู้สึกอบอุ่น
2. Lincoln ค.ศ. 2013	<ul style="list-style-type: none"> ● สะท้อนอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ความตึงเครียดของสงคราม การเมือง ความสูญเสีย และความกังวลใจ ● โทนสีที่ภาพยนตร์เรื่องนี้เลือกใช้ คือ ทำให้ฉากภายในของภาพยนตร์มีการปรับโทนสีให้ออกหน้าตาลดน้อยๆ รู้สึกถึงความเก่าแก่ ● ขณะที่ฉากสงครามกลางเมืองจะใช้โทนสีฟ้า/น้ำเงิน ให้สัมผัสของความหนาวเหน็บ เย็นยะเยือกของสงคราม
3. The Great Gatsby ค.ศ. 2014	<ul style="list-style-type: none"> ● สีเขียวสื่อสารเรื่องชีวิตและอนาคต เป็นตัวแทนของชีวิต สีเขียวแสดงถึงความหวัง ● สีขาว ความไร้เดียงสาและความเป็นผู้หญิงเป็นตัวแทนของเดซีซึ่งจริงจัง แล้วเดซีไม่ได้รับสิทธิ์เธอเป็นตัวแทนของผู้หญิงยุคใหม่ตัดผมสั้น และมีความหลงผิดอยู่บ้าง ● สีฟ้า เปรียบเหมือนภาพลวงตาของแกสบี ความผันอันแสนโรแมนติก ดึกของเขานในเรื่องที่ไม่มีจริง สังเกตเห็นว่าสีฟ้ามีอยู่รอบตัวแกสบีมากกว่าตัวละครอื่นๆ ส่วนของเขาเป็นสีฟ้า คนขับรถของเขาสวมสีฟ้า น้ำที่แยกเขาจากเดซีคือ "สนามหญ้าสีฟ้า" ● สีเทา เปรียบเสมือนความไร้ชีวิตชีวาและความแห้งแล้งหรือซีดำ ● การออกแบบแต่ละสีล้วนสะท้อนและสื่อสารอารมณ์ของตัวละคร

ตารางที่ 1 สรุป อารมณ์และสีในงานภาพยนตร์ (mood & tone) (cont.)

ชื่อภาพยนตร์	รายละเอียด
4. The Grand Budapest Hotel ค.ศ. 2015	<ul style="list-style-type: none"> การใช้สีของภาพยนตร์เรื่องนี้สวยงามและหวานเหมือนขนมหวาน ตั้งแต่สีฉาก อุปกรณ์ประกอบฉากและเสื้อผ้าของตัวละครถึงแม้ประเด็นของภาพยนตร์พูดถึงสงคราม ความเปลี่ยนแปลง ชนชั้น การดิ้นรน และมีช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงไปตามสัจจะแห่งความจริง ภาพยนตร์ออกแบบอารมณ์และสีโทนลูกกวาดหลากสีสดใสโดยเฉพาะ สีของโรงแรมที่เป็นสีชมพูโดยมีฉากหลังเป็นสีเขียวของภูเขา
5. Mad Max: Fury Road ค.ศ. 2016	<ul style="list-style-type: none"> การสร้างบรรยากาศในภาพยนตร์ในยุคอารยธรรมล่มสลายที่สวยงามกับภาพวาดและการเลือกใช้สีเหลืองทะเลทรายให้อารมณ์ความรู้สึกแห้งแล้งแต่สวยงาม การวางเฉดสีเหลือง ส้ม เขียว ฟ้ำ น้ำเงิน ดำ คือ การวางเฉดสีที่ไล่ระดับความเข้มข้นกับงานจิตรกรรมเพราะในการออกแบบงานสร้างเนื่องจากมีการนำภาพวาดชื่อดังมาใช้เป็นตัวอย่างในการออกแบบ อารมณ์ของภาพยนตร์เรื่องนี้ทำให้ผู้ชมเข้าใจบรรยากาศของภาพยนตร์ การเลือกใช้สีสื่อสารถึงความล่มสลายแต่เต็มเปี่ยมไปด้วยความหวังโดยเฉพาะการใช้สีน้ำเงินเข้ามาช่วยสร้างอารมณ์ของเรื่องราว
6. La La Land ค.ศ. 2017	<ul style="list-style-type: none"> สีถูกออกแบบผ่านสถานที่และเสื้อผ้าตัวละคร สถานที่ในการถ่ายทำที่สามารถปรับเปลี่ยนให้เมืองที่แสนวุ่นวายอย่างแอลเอ กลายเป็นสวรรค์บนดินได้สมความตั้งใจของผู้สร้าง การออกแบบเสื้อผ้าตัวละครให้มีสีสันสดใสโดยเฉพาะพวกแม่สีเหลือง เขียว น้ำเงิน เพราะเนื้อหาในภาพยนตร์เป็นการเล่าผ่านเส้นเวลาจากอดีตไปปัจจุบันเพื่อให้เห็นพัฒนาการของตัวละคร
7. The Shape of Water ค.ศ. 2018	<ul style="list-style-type: none"> สีฟ้า ฟ้ำ เขียวอมฟ้า เป็นสีที่เกี่ยวข้องกับน้ำสำหรับโลกของเอไลซ่า(นางเอก) อพาร์ทเมนท์ของโจลีส(จิตรกรเพื่อนนางเอก) เขาใช้สีโทนอุ่นๆ สีมัสตาร์ด น้ำตาลปนเขียว เพราะโจลีสเป็นคนที่ชอบแฟชั่นยุคเก่า The Shape of Water มีด้วยกัน 2 สีหลักๆ ได้แก่ สีเขียวและสีแดง สีเขียว เปรียบได้กับ "อนาคต" และสีแดง ใช้แทน "อดีต"และแทนความรู้สึกตกหลุมรัก
8. Black Panther ค.ศ. 2019	<ul style="list-style-type: none"> สีส้มของเสื้อผ้าตัวละคร ที่สะท้อนวัฒนธรรมและความเป็นแผ่นดินของแอฟริกันด้วยความทันสมัยแบบที่ไม่เคยเห็นมาก่อน สีของชุดนักแสดงสอดคล้องกับบุคลิกภาพและบทบาทของตัวละคร ยกตัวอย่างเช่น ชุดของแบล็คแพนเธอร์ สวมใส่ชุดที่พัฒนามาจากแรวไบเบอร์เนี่ยม อีกทั้งยังใส่ลวดลายสามเหลี่ยมแบบชนเผ่าที่เรียกว่าโอคาแวนโก่ นอกจากนี้ ชุดนี้ยังมีลวดลายเหรียญตราบางๆ สลักอยู่ตรงส่วนกระบอกและสร้อยคอใหม่ที่ทำจากฟันเสือดำ ซึ่งช่วยส่งเสริมความรู้สึกแบบชนเผ่า เช่นเดียวกับหมวก เกราะที่ถูกปรับโฉมใหม่ให้แตกต่างจากในตอน Civil War
9. Once Upon a Time... in Hollywood ค.ศ. 2020	<ul style="list-style-type: none"> การสร้างบรรยากาศให้เป็นภาพยนตร์ฮอลลีวูดปลายยุค 60s ผู้กำกับภาพยนตร์พยายามสร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความหวาดวิตกดีการใช้สีและแสงโทนนุ่มนวล สว่างสวไวเป็นเรื่องเล่าแบบนิทานของกาลครั้งหนึ่ง... ในฮอลลีวูด สีที่เห็นโดดเด่นที่สุดในภาพยนตร์ คือ สีเหลือง ทั้งจากเสื้อผ้านักแสดง บรรยากาศโดยรอบให้อารมณ์ความรู้สึกให้ความรู้สึก สว่าง สดใส ร่าเริง ครึกครื้น มั่งคั่งและส่งเสริมความคิดในด้านบวก
10. Mank ค.ศ. 2021	<ul style="list-style-type: none"> เลือกใช้สีขาว-ดำ โดดเด่นด้านงานภาพ และการจัดแสงที่บอกเล่าเรื่องราวอย่างมีสีสันผ่านภาพขาว-ดำ เป็นงานประณีตศิลป์ที่ถูกกล่าวถึงเป็นอย่างมากทั้งการแสดง การกำกับภาพยนตร์ กำกับภาพ บทภาพยนตร์ และการตัดต่อ

โดยอารมณ์และสีในภาพยนตร์ ช่วยสร้างบรรยากาศเพื่อให้ผู้ชมเดินทางเข้าสู่โลกของภาพยนตร์เชื่อมโยงความรู้สึก ผ่านบรรยากาศ เรื่องราว เหตุการณ์และบทสนทนา โดยเฉพาะ

การใช้สี เข้ามาเป็นส่วนสำคัญหลักๆ ในการกำหนดทิศทางเพื่อใช้ควบคุมแก่นการทำงานทั้งหมดของภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็นสีของบรรยากาศผ่านสถานที่ อุปกรณ์ประกอบฉาก เสื้อผ้าตัวละคร การจัดแสง

ล้วนเป็นการออกแบบที่ทีมงานภาพยนตร์ต้องเห็นภาพและเข้าใจตรงกัน สอดคล้องกลมกลืน มีทิศทางที่นำพาอารมณ์ของผู้ชมไปสู่เป้าหมายที่ผู้สร้างต้องการ

ประเด็นที่ 2 : วิเคราะห์ตระกูลภาพยนตร์สำหรับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ โดยใช้การจัดแบ่งแนวทางการศึกษาตระกูลภาพยนตร์ โดยทั้ง 10 เรื่องนั้น มีตระกูลภาพยนตร์ที่ซ้ำกัน 3 เรื่อง บางตระกูลภาพยนตร์ก็มีการผสมข้ามสายพันธุ์ระหว่างตระกูลภาพยนตร์ทำให้เกิดการแตกตัวของตระกูลภาพยนตร์ใหม่จากตระกูลภาพยนตร์ต้นแบบ จึงสามารถสรุปได้ว่าทั้ง 10 เรื่องใช้ตระกูลภาพยนตร์ทั้งหมด 7 ตระกูลภาพยนตร์ สามารถพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตระกูลภาพยนตร์ผ่านการศึกษาการผลิตซ้ำขององค์ประกอบในภาพยนตร์ อ้างอิงจากแนวคิดของ (โจ บาร์เกอร์ และปีเตอร์ วอลล์ 2549: 77-80) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนหลัก คือ

1. โครงสร้างการเล่าเรื่อง : จะเห็นได้ว่าการทำงานด้านการออกแบบงานสร้างเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะสื่อสารเรื่องราวและตระกูลภาพยนตร์ไปสู่ผู้รับสาร โดยจากผู้สร้างกำหนดทิศทางของโครงสร้างการเล่าเรื่องเพื่อทำให้คนดูคาดเดาได้ว่ากำลังรับชมภาพยนตร์ตระกูลรูปแบบใดอยู่ ผ่านการออกแบบงานสร้าง และการตีความการรับรู้จากผู้รับสารอีกที

2. ตัวละคร : บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องราวในเรื่องเล่า ดังนั้นความสำคัญของตัวละครคือ

การกระทำ (Action) ตัวละครมีการออกแบบให้เป็นมนุษย์ธรรมดาที่มีทั้งความดีและความชั่วในตัวเอง โดยการกระทำของตัวละครนั้นจะมีระดับความชั่วที่แตกต่างกัน แต่มีระดับความดีและการแสดงออกของความดีเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

โดยอาศัยกรอบของศีลธรรมมาเป็นตัวกำกับแบ่งแยกความดีกับความชั่ว นอกจากนี้ยังมีการแบ่งด้วยกระทำของตัวละครออกไปตามลักษณะของตระกูลภาพยนตร์อีกด้วย

บุคลิกลักษณะนิสัยของตัวละคร สามารถจำแนกออกได้ด้วยลักษณะทางกายภาพ (ภายนอก) และลักษณะนิสัยภายใน (จิตใจ) ที่เชื่อมโยงกับบทบาทตัวละครและตระกูลภาพยนตร์

ความคิดการกระทำของตัวละครในมุมมองของผู้กำกับภาพยนตร์และผู้ออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ ผู้กำกับภาพยนตร์มีบทบาทสำคัญมากในการกำหนดการออกแบบงานสร้าง จะเห็นได้ว่าในภาพยนตร์ทุกๆ เรื่องผู้กำกับภาพยนตร์จะมีลักษณะเฉพาะในความสนใจเรื่องของประวัติศาสตร์ศิลปะ และเป็นผู้เลือกผู้ออกแบบงานสร้างที่สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี ภาพยนตร์ทุกเรื่องที่ได้รับรางวัลออสการ์ สาขาการออกแบบงานสร้างสะท้อนความต้องการและสะท้อนความสามารถด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ทั้งของผู้กำกับภาพยนตร์และผู้ออกแบบงานสร้างภาพยนตร์รวมถึงผู้กำกับภาพด้วย

3. แก่นความคิด (Themes) : แก่นความคิดในตระกูลภาพยนตร์ทั้ง 10 เรื่อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

● แก่นของภาพยนตร์เรื่อง Hugo

ภาพยนตร์ตระกูลผจญภัย แฟนตาซี “ร่องรอยของอดีตคือความทรงจำที่ยิ่งใหญ่ที่ปนไปด้วยความรักและความขมขื่น”

● แก่นของภาพยนตร์เรื่อง

Lincoln นำเสนอเรื่องราวของประชาธิปไตย “อิสรภาพ เสรีภาพของมนุษย์” กบวลีอันเป็นอมตะกว่าสองร้อยกว่าปีของลินคอล์น “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน”

๑ แก่นความคิดของตระกูล

ภาพยนตร์แนวโรแมนติก-ดราม่า The Great Gatsby The Great Gatsby โดย F. Scott Fitzgerald นำเสนอภาพเหมือนที่สำคัญของ “ความฝันแบบอเมริกัน” ผ่านการวาดภาพของชนชั้นสูงในนิวยอร์กในปี ค.ศ. 1920

๑ แก่นความคิดตระกูล

ภาพยนตร์แนวดราม่า-คอมเมดี้เรื่อง The Grand Budapest Hotel “ไม่มีอะไรที่ไม่เปลี่ยนแปลงภายใต้กฎของกาลเวลา” ผ่านชนชั้นทางสังคมแห่งความมั่งคั่งแบบยุโรปตะวันออก

๑ แก่นความคิดภาพยนตร์

ตระกูลแอกชั่น-ผจญภัย- ไซไฟ Mad Mad : Fury Road “มนุษย์ที่ไร้ศีลธรรมสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้เพื่อความต้องการของตนเอง”

๑ แก่นความคิดของภาพยนตร์

ตระกูลมิวสิคัล-คอมเมดี้ เรื่อง La La Land คือ ความรักความฝัน ความหวัง และทางแยกของความสัมพันธ์

๑ แก่นของภาพยนตร์

The Shape of Water “ความงดงามของความแตกต่างของคนชายขอบกับสัตว์ประหลาด” ผ่านภาพสะท้อนการเสียดสีสังคมที่ยึดติดกับชนชั้นและอำนาจ

๑ แก่นความคิดภาพยนตร์

ตระกูลแฟนตาซี การใช้จินตนาการหลีกเลี่ยงจากความจริงของคนผิวสี อย่างภาพยนตร์เรื่อง Black Panther ภาพยนตร์ซูเปอร์ฮีโรผิวสี แก่นของภาพยนตร์แนวซูเปอร์ฮีโรยังคงไว้เช่นเดิมอยู่คือ “ธรรมะย่อมชนะอธรรม”

๑ แก่นความคิดของภาพยนตร์

เรื่อง Once Upon a Time... in Hollywood ภาพยนตร์แนวโรแมนติก-ดราม่า “นิทานคือเรื่อง

เล่าอันโรแมนติกที่ใช้เยียวยาความจริงอันเจ็บปวด”

๑ แก่นความคิดของภาพยนตร์

เรื่อง Mank ผ่าน “ความจริงของใคร” ตีแผ่วงการฮอลลีวูด ช่วงยุคทองช่วงทศวรรษ 1940 ในบทภาพยนตร์เรื่อง Citizen Kane ที่ผ่านมุมมองของผู้กำกับภาพยนตร์

4. ฉาก / การจัดวางองค์ประกอบของภาพ เหตุการณ์และตัวละครไม่สามารถดำเนินไปโดยปราศจากพื้นที่ได้ ดังนั้น ผู้กำกับภาพยนตร์จึงต้องอาศัยมุมมองความคิดของนักออกแบบงานสร้างหรือฝ่ายศิลป์มาช่วยในการเนรมิตฉากขึ้นมาให้ได้ตามความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ โดยภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลออสการ์สาขาออกแบบงานสร้างยอดเยี่ยมนั้นภาพยนตร์ 8 เรื่องเป็นภาพยนตร์แนวย้อนยุค 1 เรื่องเป็นปัจจุบัน และอีก 1 เรื่องเป็นภาพยนตร์แนวอนาคต นั่นแปลว่า ฉากหรือสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ขึ้นนั้นต้องถูกสร้างขึ้นใหม่ โดยฉากที่สร้างขึ้นมานั้นต้องให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่และสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้ชมเกิดความคล้อยตามและเชื่อว่าเรื่องนั้นเกิดขึ้นจริง

5. การสื่อความหมายในระดับสัญลักษณ์ การออกแบบงานสร้างและฉากต่างๆ ที่การสื่อความหมายผ่านภาพและเสียง (The Visual & Sound Images) ถือเป็นเครื่องมือในการสร้างจินตนาการและอารมณ์ร่วมให้แก่ผู้ชมภาพยนตร์ มีอยู่ 2 ด้านด้วยกัน คือ การใช้เทคนิคทางภาพและเทคนิคด้านเสียง โดยในที่นี้จะเน้นไปที่การใช้เทคนิคทางภาพมาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งในการออกแบบงานสร้างมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานหลักๆ ด้วยกัน 3 คน 1. ผู้กำกับภาพยนตร์ 2. ผู้ออกแบบงานสร้าง และ 3. ผู้กำกับภาพ

6. วิธีการเล่าอารมณ์ของผู้ชม ในการเล่าอารมณ์ผู้ชมมักประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนประกอบที่มาจากสัญลักษณ์ทางกายภาพและสัญลักษณ์ทางเสียง โดยทั้งสองอย่างนี้

เมื่อนำมาใช้รวมกันจะกลายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อการรับสารของผู้ชมและทำหน้าที่ผลักดันการเร้าอารมณ์ของผู้ชมให้ประสบความสำเร็จ แต่ในที่นี้จะเน้นไปที่วิธีการเร้าอารมณ์ของผู้ชมผ่านภาพเป็นหลักเพราะมีความเกี่ยวข้องกับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ โดยเสียงเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องเท่านั้นแต่ไม่ใช่ส่วนเร้าอารมณ์โดยตรงในการออกแบบงานสร้าง

7. อุดมการณ์ สรุปลได้ว่าอุดมการณ์หลักๆ จากภาพยนตร์มาจากอุดมการณ์จากมุมมองของผู้สร้าง โดยภาพยนตร์แต่ละตระกูลนั้นต่างมีอุดมการณ์ของผู้สร้างเอาไว้ทุกเรื่อง ในที่นี้หมายถึงอุดมการณ์ของผู้กำกับภาพยนตร์และผู้ออกแบบงานสร้าง โดยผ่านมุมมองความคิด ภูมิหลัง ประสบการณ์รสนิยม ของผู้กำกับภาพยนตร์และความสามารถของผู้ออกแบบงานสร้าง รวมถึงการสื่อสารภาษาภาพจากผู้กำกับภาพยนตร์ได้ความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์

สรุปและอภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการศึกษา “การวิเคราะห์ศิลปะและตระกูลภาพยนตร์สำหรับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์” ได้ผลการศึกษาด้านศิลปะและตระกูลภาพยนตร์ โดยมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ส่วนแรก การออกแบบ เส้น รูปทรงที่ว่าง หรือช่วงระยะ เน้นการออกแบบมุ่งไปที่ “ความงาม” และ “ซ่อนความหมาย” เอาไว้ภายใต้การออกแบบสถาปัตยกรรมในฉาก สถานที่ บรรยากาศ อุปกรณ์ประกอบฉากและสภาพแวดล้อมของตัวละครในภาพยนตร์

ส่วนที่สอง การจัดองค์ประกอบรวมในฉากอาศัยความความสมจริงเป็นหลักสำคัญประการแรก ความสอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบภาพที่ต้องส่งเสริมกันและกันอย่างมีเป้าหมาย

การสื่อความหมายไม่ได้สื่อสารโดยตรงแต่ซ่อนความหมายแฝงผ่านคำพูดตัวละคร อุปกรณ์ประกอบฉาก อารมณ์ สี แสงและจินตนาการ รวมถึงความหมายของภาษาภาพในงานภาพยนตร์ด้วย

ส่วนการตอบรับของผู้ชม เน้นการสื่ออารมณ์อย่างมนุษย์เป็นสำคัญ เช่น ความรัก ความแค้น สมหวัง ผิดหวัง ความสูญเสีย เป็นต้น

และส่วนสุดท้าย คือ อารมณ์และสี ช่วยสร้างบรรยากาศเพื่อให้ผู้ชมเดินทางเข้าสู่โลกของภาพยนตร์เชื่อมโยงความรู้สึก โดยเฉพาะการใช้สีไม่ว่าจะเป็นสีของบรรยากาศผ่านสถานที่ อุปกรณ์ประกอบฉาก เสื้อผ้าตัวละคร การจัดแสง ล้วนเป็นการออกแบบที่ทีมงานภาพยนตร์ต้องเห็นภาพและเข้าใจตรงกันเพื่อใช้กำหนดทิศทางที่จะนำพาอารมณ์ของผู้ชมไปสู่เป้าหมายที่ผู้สร้างต้องการ

สรุป การศึกษาด้านศิลปะในการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์นั้นเน้นความงามและการซ่อนความหมายแฝงเอาไว้ในงานออกแบบการสร้างโดยใช้อารมณ์และสีเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงที่ทีมงานผู้สร้างและผู้ชมให้เดินทางสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างที่ผู้สร้างต้องการ

ผลการศึกษาในประเด็นเรื่องของตระกูลภาพยนตร์ก็มีความสัมพันธ์กับงานออกแบบงานสร้าง แบ่งได้ดังต่อไปนี้ 1) โครงสร้างการเล่าเรื่องเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะสื่อสารเรื่องราวและตระกูลภาพยนตร์ไปสู่ผู้รับสารเพื่อใช้กำหนดทิศทางทำให้คนดูคาดเดาได้ว่ากำลังรับชมภาพยนตร์ตระกูลใดอยู่ 2) ตัวละคร แบ่งออกเป็นกรกระทำของตัวละคร บุคลิกลักษณะนิสัยของตัวละคร สามารถจำแนกออกได้ด้วยลักษณะทางกายภาพ(ภายนอก) และลักษณะนิสัยภายใน(จิตใจ) ที่เชื่อมโยงกับบทภาพยนตร์และตระกูลภาพยนตร์ 3) แก่นความคิดคือ หัวใจสำคัญที่เกี่ยวกับการเล่าเรื่องทั้งหมดที่ผู้เล่าต้องการสื่อสารกับคนดู เป็นตัวคอยยึดเรื่องราวหรือเนื้อเรื่องทุกส่วนขององค์ประกอบของเรื่อง

เข้าไว้ด้วยกัน 4) ฉากหรือการจัดวางองค์ประกอบของภาพ สำคัญมากเป็นอันดับต้นๆ เพราะเหตุการณ์และตัวละครไม่สามารถดำเนินไปโดยปราศจากพื้นที่ได้ ต้องใช้การสร้างฉากขึ้นมาใหม่ โดยภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลออสการ์สาขาออกแบบงานสร้างยอดเยี่ยมนั้น ภาพยนตร์ 8 เรื่องเป็นภาพยนตร์แนวย้อนยุค 1 เรื่องเป็นปัจจุบัน และอีก 1 เรื่องเป็นภาพยนตร์แนวอนาคต 5) การสื่อความหมายผ่านภาพและเสียง ถือเป็นเครื่องมือในการสร้างจินตนาการ และอารมณ์ร่วมให้แก่ผู้ชมภาพยนตร์ มีอยู่ 2 ด้านด้วยกัน คือ การใช้เทคนิคทางภาพและเทคนิคด้านเสียง โดยในที่นี้จะเน้นไปที่การใช้เทคนิคทางภาพมากกว่าด้านเสียง 6) วิธีในการเล่าอารมณ์ของผู้ชม เน้นไปที่วิธีการเล่าอารมณ์ของผู้ชมผ่านภาพเป็นหลัก เพราะมีความเกี่ยวข้องกับการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ โดยเสียงเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องเท่านั้นแต่ไม่ใช้การเล่าอารมณ์โดยตรงในการออกแบบงานสร้าง 7) อุดมการณ์หลักๆ จากภาพยนตร์มาจากอุดมการณ์จากมุมมองของผู้สร้าง โดยผ่านมุมมองความคิด ภูมิหลัง ประสบการณ์ ทัศนคติ ของผู้กำกับภาพยนตร์และความสามารถของผู้ออกแบบงานสร้าง ผู้กำกับภาพในการสร้างงานออกมาภายใต้ความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์

สรุป ผลการศึกษาในประเด็นเรื่องของตระกูลภาพยนตร์ออกแบบงานสร้าง คือโครงสร้างการเล่าเรื่องจะช่วยให้คนดูทราบว่ากำลังดูภาพยนตร์ตระกูลใดอยู่ ตัวละครอยู่ที่การออกแบบเชื่อมโยงกับบทและตระกูลภาพยนตร์ แก่นเรื่องคือหัวใจของภาพยนตร์ ฉากหรือการจัดวางองค์ประกอบของภาพ สำคัญมากเป็นอันดับต้นๆ เพราะเหตุการณ์และตัวละครไม่สามารถดำเนินไปโดยปราศจากพื้นที่ได้ การสื่อความหมายผ่านภาพและเสียง ถือเป็นเครื่องมือในการสร้างจินตนาการ และอารมณ์ร่วมให้แก่ผู้ชมภาพยนตร์ วิธีการเล่าอารมณ์

ของผู้ชมเน้นสื่อผ่านภาพเป็นหลักและอุดมการณ์หลักๆ จากภาพยนตร์มาจากอุดมการณ์จากมุมมองของผู้สร้าง

งานวิจัยทางด้านการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ส่วนใหญ่มุ่งศึกษาความรู้ด้านศิลปะมาใช้ในการออกแบบงานสร้างอย่างงานวิจัยของ สุรรัตน์ อุปพงศ์ (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลศิลปะเซอร์เรียลลิสม์ (Surrealism) ที่ปรากฏในการกำกับศิลป์ของมิเชล กอนดรี สอดคล้องกันในแง่มุมที่ผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้กำหนดทิศทางทางศิลปะและนำมาออกแบบผ่านการออกแบบงานสร้าง งานอีกเรื่องของสุรรัตน์ อุปพงศ์ (2563) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะและภาพยนตร์เซอร์เรียลลิสม์ กรณีศึกษาการกำกับศิลป์ โดยการศึกษาความสัมพันธ์จะมุ่งเน้นไปในเรื่องของวัตถุเป็นหลัก โดยการกำกับศิลป์เป็นหนึ่งในเรื่องที่สำคัญ เพราะเป็นส่วนที่กำหนดองค์ประกอบของสิ่งที่อยู่ในภาพและโทนกับอารมณ์ของภาพยนตร์ ทั้งเรื่อง สอดคล้องในประเด็นอารมณ์และสี รวมถึงฉากหรือการจัดวางองค์ประกอบของภาพ นอกจากนี้ยังมีเรื่องของการออกแบบการออกแบบในงานภาพยนตร์กับบริบทสังคมและวัฒนธรรม : กรณีศึกษาผลงานของหม่อมหลวงพันธุ์เทวนพ เทวกุล ในช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2557 งานวิจัยของรินบุญนุชน้อยบุญ (2559) สอดคล้องกันในประเด็นภาพยนตร์ย้อนยุคใช้การออกแบบจากพื้นฐานความจริง ภาพและการสื่อความหมายสะท้อนความหมายแฝงและโดยนัย งานวิจัยของปัทสนันท์ ปุณณูประภา (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง องค์ประกอบทางศิลปะของภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลด้านองค์ประกอบศิลป์ จากรางวัลออสการ์ปี ค.ศ. 2015 - 2019 สอดคล้องกันในแง่ขององค์ประกอบทางด้านศิลปะ บทภาพยนตร์ การคุมโทนและการเล่นค่านำหนักสีแต่ยังขาดรายละเอียดอื่นๆ อย่างการจัดประกอบรวมในฉาก และตระกูลภาพยนตร์

งานวิจัยทรงเกียรติ จรัสสันติจิต, มาโนช ชุมเมือง ปัก และจิตินัน บุญภาพ คอมมอน (2563) ศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์ความเป็นตระกูลภาพยนตร์วัย รุ่นของภาพยนตร์ไทย สอดคล้องกันในแง่ของตัว ละคร การออกแบบฉาก และตระกูลภาพยนตร์ สามารถพิจารณาจากแบบแผนเรื่องเล่าและ องค์ประกอบภาพยนตร์ตามตระกูลของภาพยนตร์ เพื่อหิบบิบบิขบวนการเล่าเรื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย ไปใช้

1. สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทาง ต่อยอดในการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์สำหรับการ เรียนการสอนในหลักสูตรภาพยนตร์โดยเฉพาะ รายวิชาด้านการออกแบบงานสร้างหรือการกำกับ ศิลป์ในภาพยนตร์
2. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับ ผู้ต้องการพัฒนาและออกแบบภาพยนตร์ที่มีความ

โดดเด่นด้านการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ ภายใต้ลักษณะเฉพาะของพื้นที่ (ความจริงและ จินตนาการ)และพื้นที่เวลา (อดีต ปัจจุบัน และ อนาคต) โดยเฉพาะพื้นที่จินตนาการที่อยู่ภายใต้ พื้นฐานความสมจริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การพัฒนาการออกแบบงานสร้างภาพยนตร์ ในบริบทของสังคมไทยภายใต้ศิลปะและวัฒนธรรม อัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ การนำเสนอความเป็นไทย ในภาพยนตร์ไทยตลอดหลายปีที่ผ่านมาเป็น สิ่งที่น่าสนใจเพราะภาพยนตร์ไทยหลายเรื่อง ที่ได้รับรางวัลระดับนานาชาติ เพราะสื่อสาร อัตลักษณ์เฉพาะถิ่นไทยสู่สายตาชาวโลก

การศึกษาผู้ออกแบบงานสร้างและผู้กำกับ ศิลป์ในภาพยนตร์ไทยซึ่งหลายๆ คนมีความสามารถ ดั้งนั้นการศึกษาด้วยการเลือกกลุ่มเป้าหมาย เหล่านี้มาศึกษาก็น่าจะได้ผลงานวิจัยที่เป็น องค์ความรู้ด้านการออกแบบงานสร้างในภาพยนตร์ ไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤษดา เกิดดี. (2547). *ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์การศึกษาว่าด้วย 10 ตระกูลสำคัญ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์คำ. กัญจนา แก้วเทพ. (2553). *แนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์. ทรงเกียรติ จรัสสันติจิต, มาโนช ชุมเมืองปัก และจิตินัน บุญภาพ คอมมอน. (2563). การวิเคราะห์ความเป็น ตระกูลภาพยนตร์วัยรุ่นของภาพยนตร์ไทย. *สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*, 20(1), 92-103. นพดล อินทร์จันทร์. (2557). การศึกษาบทบาทและลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้กำกับศิลป์ในภาพยนตร์ ไทย. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ*, 16 (1), 57-67. บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา. (2552). *ศิลปะแขนงที่เจ็ด เพื่อวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์ภาพยนตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พับลิค บุเคอริ. ปิรันลัน ปุณญประภา. (2564). องค์ประกอบทางศิลปะของภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลด้านองค์ประกอบศิลป์ จากรางวัลออสการ์ปี ค.ศ. 2015 - 2019. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 9(1), 88-97. รินบุญ นุชน้อยบุญ. (2559). การออกแบบในงานภาพยนตร์กับบริบทสังคมและวัฒนธรรม : กรณีศึกษา . ผลงานของหม่อมหลวงพันธุ์เทวนพ เทวกุลในช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2557. *วารสารสถาบัน วัฒนธรรม และศิลปะ*, 17(2), 95-103.

- สุวีร์รัตน์ อุปพงศ์. (2559). อิทธิพลศิลปะเซอร์เรียลลิสม์ (Surrealism) ที่ปรากฏในการกำกับศิลป์ของมิเชล กอนดรี ในภาพยนตร์เรื่อง *The Science of Sleep*. *วารสารวิชาการ VERIDIAN JOURNAL*, 9(2), 2332-2347.
- สุวีร์รัตน์ อุปพงศ์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะและภาพยนตร์เซอร์เรียลลิสม์ กรณีศึกษาการกำกับศิลป์. *Silpakorn University Journal of Fine Arts*, 4(2), 101-147.
- Jo Barker, & Peter Wall. (2006). *AS Media Studies: The Essential Revision Guide for AQA*. Routledge.

การศึกษาคำทับศัพท์และคำศัพท์บัญญัติใหม่ภาษาเกาหลีในสื่อสังคมออนไลน์

A Study of New Transliterations and Terminology Terms in the Korean Language on Social Media

ภาวนา เพ็ชรพราย¹

Pawana Petprai¹

Received: 8 October 2023

Revised: 6 December 2023

Accepted: 20 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมและจำแนกคำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติใหม่ของเกาหลีที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ในปี 2019 วิเคราะห์กระบวนการสร้างคำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติใหม่ในภาษาเกาหลีและแบ่งประเภทตามความหมายพร้อมทั้งอธิบายความหมายโดยได้ศึกษาจากเว็บไซต์ Facebook ช่องข่าว YTN, MBCNEWS, KBSWORLD, KBSDRAMA, Arirangpop, Dripstorage และจากเว็บไซต์Trenda word ที่ปรากฏในช่วงวันที่ 1 มกราคม 2019 - 31 ธันวาคม 2019 ผลการวิจัยพบว่าสามารถรวบรวมคำศัพท์ได้ ทั้งหมด 353 คำ โดยมีคำทับศัพท์และคำศัพท์บัญญัติใหม่ประเภทคำย่อที่ปรากฏเป็นจำนวนมากที่สุด คือ 150 คำ รองลงมาคือ คำประสม จำนวน 145 คำ และคำเดี่ยวจำนวน 58 คำ และเมื่อแบ่งประเภทตามความหมาย มีคำเกี่ยวกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ปรากฏมากเป็นอันดับ 1 คือ จำนวน 56 คำ อันดับที่ 2 คือ การบริโภค 44 คำ ลำดับที่ 3 คือ การใช้สื่อโซเชียล 34 คำ และคำที่เกี่ยวกับ เศรษฐกิจ COVID - 19 รูปร่างหน้าตา การศึกษา เป็นต้นและมีคำที่ไม่สามารถจัดเข้ากลุ่มได้อีก จำนวน 106 คำ

คำสำคัญ: คำทับศัพท์, คำศัพท์บัญญัติใหม่, สื่อออนไลน์, ภาษาเกาหลี

Abstract

This study aims to collect and categorize Korean transliterations and terminology that emerged in online media in 2019. The research processes involved the analysis of creating new transliterations and terminology terms in the Korean language and classifying them based on their meanings. The datasets were collected from various online sources, including Facebook pages, YTN news channel, MBCNEWS/KBSWORLD, KBSDRAMA, Arirangpop, Dripstorage, and the Trenda Word website, covering the period from January 1, 2019, to December 31,

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ E-mail: Pawana_pet@cmru.ac.th

¹ Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences Chiang Mai Rajabhat University, E-mail: Pawana_pet@cmru.ac.th

2019. The results identified new transliterations and terminology terms in social media, totaling 353, with the highest number of abbreviations at 150, followed by compound words at 145, and single words at 58. Furthermore, the result of meaning categorization indicated that words related to life and living numbered the most at 56, followed by consumption with 44 words, and social media usage with 34 words. Moreover, keywords associated with the COVID-19 pandemic, appearance, study, and economy were also found. Additionally, there were 106 words that did not fit into any specific category.

Keywords: Transliteration, new terminology, online media, korean

บทนำ

เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนผ่านวิวัฒนาการต่างๆ ก็ได้มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความทันสมัย ความสะดวกสบาย ความรวดเร็วในการใช้ชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อินเทอร์เน็ตกลายเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารกันของคนทุกเพศ ทุกวัยและจากทั่วทุกมุมโลก โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ เช่น กลุ่มคนวัยทำงาน นักเรียน นักศึกษา เป็นกลุ่มคนที่สามารถรับรู้เทคโนโลยีทางอินเทอร์เน็ตได้ง่ายและรวดเร็ว ทั้งยังสามารถแบ่งปันประสบการณ์ได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น และด้วยวิถีชีวิตของผู้คนที่เปลี่ยนแปลงไป อินเทอร์เน็ตจึงเข้ามามีบทบาท และอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คน ทำให้มีการกำเนิดเนื้อหาสาระใหม่ๆ รวมถึงคำศัพท์ใหม่ๆ ขึ้นมา เช่น มีการนำคำศัพท์สองคำขึ้นไปมาประสมกันเพื่อให้ได้ความหมายใหม่ หรือการยืมคำจากต่างประเทศมาใช้ จนกล่าวได้ว่าเป็นวิวัฒนาการทางด้านภาษา โดยเฉพาะวิวัฒนาการของภาษาเกาหลีที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อย่างเช่น ภาษาที่เยาวชนใช้ในการสนทนาสื่อสาร ไม่ว่าจะในช่องทางสื่อสารออนไลน์หรือการโพสต์ข้อความลงในแอปพลิเคชันต่างๆ ซึ่งส่งผลให้กลุ่มคนที่อยู่ในช่วงยุคก่อนหน้านั้น เช่น กลุ่มคนในวัยทำงานหรือวัยพ่อแม่ หรือแม้กระทั่งชาวต่างชาติที่เรียนภาษาเกาหลีไม่สามารถเข้าใจคำทับศัพท์

หรือคำศัพท์บัญญัติใหม่ๆ ทำให้เกิดอุปสรรคในการติดต่อสื่อสาร เช่น เกิดความไม่เข้าใจความหมายของคำและเกิดการสงสัยว่าคำศัพท์เหล่านั้นแปลว่าอะไร มีความหมายว่าอย่างไรโดยคำศัพท์เหล่านั้นเป็นคำศัพท์ที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรม อีกทั้งใช้กันเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะวัย ในบางบริบทการใช้คำทับศัพท์หรือศัพท์บัญญัติใหม่จะช่วยหลีกเลี่ยงการใช้คำศัพท์เดิมหรือคำศัพท์ทางการโดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้คำเหล่านี้ก็เพื่อช่วยให้การสื่อสารมีความรวดเร็ว กระชับ หรือแม้แต่การพิมพ์ข้อความในระบบการแชทออนไลน์ก็มีส่วนช่วยให้ประหยัดเวลาได้เพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น การศึกษาเรื่องคำทับศัพท์และคำศัพท์บัญญัติใหม่ที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นเอกสาร บทความต่างๆ ทางเว็บไซต์ รายการโทรทัศน์ ข่าว การแชทออนไลน์ จึงมีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อช่วยลดอุปสรรคและปัญหาในการสื่อสาร อีกทั้งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน และการทำงานทางด้านภาษาเกาหลีให้บรรลุราบรื่นและสัมฤทธิ์ผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารวบรวมและจำแนกคำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติใหม่ของเกาหลีที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ ในปี 2019

2. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสร้างคำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติใหม่ของชาวเกาหลี จำแนกประเภทตามความหมาย พร้อมทั้งอธิบายความหมายของคำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติใหม่ในภาษาเกาหลี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ได้ดำเนินการดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์

<https://www.facebook.com/ytn.co.kr>,
<https://www.facebook.com/MBCnews>, <https://www.facebook.com/KBSWORLD>, <https://www.facebook.com/KBSdrama>, <https://www.facebook.com/arirangkpop>, <https://www.facebook.com/dripstorage>, <https://maily.so/trendaword/posts/e6b1b3>, <https://xn--cw4by6x.com/2021trendawordtest>, และ <https://maily.so/trendaword>

เนื่องจากเป็นเว็บไซต์ที่มีรายการของช่องโทรทัศน์ที่มีชื่อเสียงของเกาหลี ได้แก่ YTN, MBC, KBS และช่อง Arirang ที่คนเกาหลีและต่างชาติสามารถที่จะเข้าชมและสามารถพิมพ์ข้อความแสดงความคิดเห็นได้ โดยเผยแพร่ตั้งแต่วันที่ 1

มกราคม 2019 - 31 ธันวาคม 2019

2. วิเคราะห์วิธีการสร้างคำตามหลักทฤษฎีการสร้างคำบัญญัติใหม่ของสถาบันภาษาเกาหลีแห่งชาติ (국립국어원, 2019) และแปลความหมายเป็นภาษาไทย

3. วิเคราะห์ความหมายและจัดแบ่งประเภทตามหลักทฤษฎีของสถาบันภาษาเกาหลีแห่งชาติ (국립국어원, 2019)

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมคำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติใหม่ของเกาหลี โดยการนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 2 ขั้นตอน คือการวิเคราะห์การสร้างคำศัพท์บัญญัติใหม่และวิเคราะห์ตามความหมาย ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปตามลักษณะการสร้างคำศัพท์บัญญัติใหม่

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลคำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติใหม่ภาษาเกาหลีที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ในช่วงปี 2019 นั้น ปรากฏทั้งคำเดี่ยว คำประสม คำย่อ และคำที่ยืมมาจากภาษาต่างประเทศ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 คำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติใหม่ที่ปรากฏในปี 2019

ประเภทของคำ	จำนวน	ร้อยละ
1.1 คำเป็น คำตายและรากศัพท์ 생성어 (แซง-ซอง-ออ) เช่น 네뽀뽀, X나, 줄강...	26	7.37
1.2 คำยืมจากต่างประเทศที่เป็นคำศัพท์บัญญัติใหม่ 차용어 (ชา-ยง-ออ) เช่น 업토버, 페이스팩, 홈로윈...	58	16.43
1. คำเดี่ยว 단어 (ทา-นี-รอ)	32	9.06

ตารางที่ 1 คำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติใหม่ที่ปรากฏในปี 2019 (ต่อ)

ประเภทของคำ	จำนวน	ร้อยละ			
2.1 คำประสมรากศัพท์กับรากศัพท์ 합성어 (ฮับ-ซอง-อฮ) เช่น 간선상차, 기범주, 너절..	75	21.25			
2. คำประสม 복합어 (โพ-กา-บอ)	2.2 รากศัพท์ที่ประสมด้วยการเติมอุปสรรคและวิภัติปัจจัย 파생어 (พา-แซง-อฮ) เช่น 이모카세, 인싸력...	40	145	11.33	41.08
	2.3 รากศัพท์ประสมกับภาษาต่างประเทศ 혼성어 (ฮอน-ซอง-อฮ) เช่น 눈바디, 떡켓팅, 파이세대...	30		8.50	
3. คำย่อ 축약어 (ชุก-กยา-กอ) เช่น 근자감, 돈미새, 삼일절...	150	42.49			
รวม	353	100			

จากตารางด้านบนสรุปได้ว่าการสนทนาในภาษาเกาหลีผ่านทางสื่อออนไลน์นั้นปรากฏคำย่อ 축약어 (ชุก-กยา-กอ) เป็นอันดับ 1 จำนวน 150 คำ คิดเป็นร้อยละ 42.49 คำประสม 복합어 (โพ-กา-บอ) เป็นลำดับที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 41.08 โดยมีวิธีการสร้างคำประสมออกเป็น 3 วิธี คือ การประสมรากศัพท์กับรากศัพท์ จำนวน 75 คำ คิดเป็นร้อยละ 21.25 การประสมคำด้วยการเติมอุปสรรค วิภัติและปัจจัย จำนวน 40 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.33 และรากศัพท์ประสมระหว่างคำยืมจากต่างประเทศที่เป็นคำศัพท์บัญญัติใหม่ 혼성어 (ฮอน-ซอง-อฮ) จำนวน 30 คำ คิดเป็นร้อยละ 8.50 ส่วนลำดับต่อไป คือ การใช้คำยืมจากภาษาต่างประเทศ จำนวน 32 คำ คิดเป็นร้อยละ 9.06 และคำเดี่ยว 단일어 (ทา-นี-รอก) ปรากฏจำนวนน้อยที่สุดคือ จำนวน 26 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.37 โดยที่คำศัพท์บัญญัติใหม่หรือคำทับศัพท์ใหม่นั้นเป็นคำที่คนเกาหลีส่วนใหญ่นิยมใช้กันในสื่อสังคมออนไลน์เนื่องจากความสะดวกรวดเร็วในการพิมพ์หรือเพื่อการประหยัดเวลา อีกทั้งการใช้คำย่อก็เป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากการใช้ อีโมติคอน อีโมติชันหรือ

การใช้สติ๊กเกอร์ในระบบสื่อออนไลน์ต่างๆ ด้วยเช่นกัน โดยคำศัพท์บัญญัติใหม่หรือคำทับศัพท์ที่ใช้ในสื่อออนไลน์ภาษาเกาหลีก็มีลักษณะการสร้างคำที่หลากหลายประเภท ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

1. คำเดี่ยว 단일어 (ทา-นี-รอก)

สถาบันภาษาเกาหลีแห่งชาติ (국립국어원) (2019) ได้แบ่งประเภทการสร้างคำศัพท์บัญญัติใหม่ออกเป็น คำเป็นและคำตาย หรือรากศัพท์ 생성어 (แซง-ซอง-อฮ) และคำยืมจากต่างประเทศที่เป็นคำศัพท์บัญญัติใหม่ 차용어 (ชา-ยง-อฮ)

1.1 คำเป็น คำตายและรากศัพท์ 생성어 (แซง-ซอง-อฮ) เป็นลักษณะของคำเดี่ยวไม่สามารถสื่อความหมายได้ หรือมีความหมายอยู่ในตัวแล้ว แต่เมื่อนำมาใช้เป็นคำศัพท์บัญญัติใหม่ ความหมายนั้นแตกต่างไปจากความหมายเดิม เช่น

갈비 (คัล-บี) แปลว่า กระดูกซี่โครง

ความหมายว่า ยิ่งเสียเปรียบมากขึ้น มาจากการสร้างคำแบบการย่อคำคือการนำคำว่า 갈 (갈수록) + 비 (비호감) ซึ่งเมื่อเป็นคำศัพท์บัญญัติใหม่ ความหมายไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระดูก

ซีโครงแต่อย่างใด

예문 : 왜 스스로 갈비가 될려고 하오?
ทำไมถึงเสียเปรียบอยู่ฝ่ายเดียว

철컹 철컹 (ซ้อล-ค็อง-ซ้อล-ค็อง) คือ
คำเลียนเสียงธรรมชาติ의성어 (อึย-ซออง-ออ)

ความหมายว่า 철컹เสียงดังแกร็ง แกร็ง
เมื่อนำมาใช้เป็นคำศัพท์บัญญัติใหม่ มีความหมาย
ว่า감옥 (คา-มก) แปลว่า คุณ

예문 : 철컹 철컹 당해오? ถูกจับเข้าคุก
ใช้ใหม่

1.2. คำยืมจากต่างประเทศที่เป็นคำศัพท์
บัญญัติใหม่차용어 (ช่า-ยง-ออ) เช่น

홈로윈 (โฮม-โน-วีน) มาจากคำ Home
+ Halloween

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค
COVID-19 ต้องจัดงานฉลองวันฮาโลวีนที่บ้าน
เป็นการนำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ คือ คำว่า Home
รวมกับ Halloween เป็นการประสมคำใหม่โดยที่
แทนเสียงภาษาอังกฤษทั้งสองคำ

예문 : 집에서 안전하게 즐기는 “홈
로윈” 트렌드가 이어졌다. แนวโน้มการฉลอง
ฮาโลวีนที่บ้านอย่างสนุกและปลอดภัยกำลังเป็น
ที่นิยม

일코노미(อิล-โค-โน-มี) มาจากคำ
economic

คำในภาษาอังกฤษ แต่ใช้แทนเสียงด้วย
ภาษาเกาหลี ซึ่งมีความหมายว่า 1인 경제, 혼자
만의 생활을 하며 자신만을 위한 소비를 함.
คือ การใช้ชีวิต แบบตัวคนเดียว อยู่คนเดียว และ
เพื่อตัวเองเท่านั้น

예문 : 혼자만 소비를 즐기는 ‘일코노
미’를 아시나요? รู้จักผู้คนที่ชอบใช้ชีวิตแบบตัว
คนเดียวไหม

TMT มาจากคำ Too Much Talker

เป็นคำที่ใช้เรียกผู้ที่พูดมากหรือคนที่พูด
น้ำไหลไฟดับ เป็นการสร้างคำใหม่ในลักษณะการ
ย่อคำโดยการนำเฉพาะตัวอักษรภาษาอังกฤษมา
เรียงต่อกัน

예문 : TMT답게 구냥 말했는
예.คนที่พูดมากก็ตอบไปเรื่อย

จากตัวอย่างข้างต้น สรุปได้ว่า ยืมจาก
ต่างประเทศที่เป็นคำศัพท์บัญญัติใหม่ 차용어 (ช่า-ยง-ออ) เป็นการใช้ภาษาเกาหลีแทนเสียงภาษาอังกฤษและการมีการใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษเป็นคำย่อมาใช้ในการสร้างคำใหม่ เป็นคำที่เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อนและคนทั่วไปก็เข้าใจความหมายของคำเหล่านั้นอยู่แล้ว

2. คำประสม 복합어 (โพ-ก่า-บอ)

2.1 คำประสมรากศัพท์กับรากศัพท์합성어 (ฮับ-ซออง-ออ)

คำประสมรากศัพท์กับรากศัพท์นั้นเป็นคำศัพท์บัญญัติใหม่ที่สามารถพบเจอได้เป็นลำดับที่ 2 มีจำนวน 56 คำ หรือร้อยละ 17.67 เป็นคำศัพท์ที่มีการนำรากศัพท์มารวมกับรากศัพท์แล้วทำให้เกิดคำศัพท์ใหม่ขึ้นมา โดยที่สามารถแบ่งเป็นคำศัพท์ใหม่ที่มีความหมายเหมือนเดิมและคำที่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมยดังตัวอย่าง เช่น

1) คงความหมายเดิม

나심비족 (นา-ชิม-บี-จก) มาจากคำ ‘나’+ ‘가심비’, 제품의 가격이나 품질에 상관없이 본인만의 기준에 맞추어 소비를 하는 소비자 แปลว่า ผู้บริโภคที่บริโภคตามมาตรฐานของตนเองโดยไม่คำนึงถึงราคาหรือคุณภาพของสินค้า

예문 : 나심비족은 평범한 상품에는 관심이 없지만, 자신을 만족시키는 제품에는 지갑을 여는 것을 망설이지 않는다.ไม่ได้สนใจสินค้าทั่วไป

แต่พวกเขาไม่ลังเลที่จะเปิดกระเป๋าเงินเพื่อหาซื้อ
สินค้าที่พวกเขาถูกใจ

2) ความหมายเชิงอุปมาอุปไมย

편슈머 (พ็อน-ชยู-มอ) มาจากคำ 재미를
위한 소비를 하는 소비 트렌드 แปลว่า กระแส
การบริโภคนิยมหรือบริโภคเพื่อความสนุก

예문 : 편슈머들은 단순히 제품을 구
매·소비하는 것뿐만 아니라 자발적으로 자신
의 소비 경험을 재생산하는 것이 특징이다.

ผู้มีลักษณะเฉพาะในการเลือกซื้อสินค้าที่
ไม่เพียงแต่การซื้อและการบริโภคผลิตภัณฑ์เท่านั้น
แต่ยังสร้างประสบการณ์การบริโภคของตนเองขึ้นมา
ใหม่โดยสมัครใจอีกด้วย

2.2 คำรากศัพท์ที่ประสมด้วยการเติม อุปสรรคและวิภัติปัจจัย 파생어 (ฟ้า-แซง-ออ)

โดยในส่วนของคำประสมที่มีการเติม
อุปสรรคและวิภัติปัจจัยนั้น ก็มีการแบ่งออกเป็น
2 ชนิด คือ การเติมคำหน้ารากศัพท์จะเรียกว่าการ
เติมอุปสรรค 접두파생어 (ซ็อบ-ทู-ฟ้า-แซง-ออ)
และการเติมคำหลังรากศัพท์จะเรียกว่าการเติม
วิภัติปัจจัย 접미파생어 (ซ็อบ-มี-ฟ้า-แซง-ออ)
ตัวอย่าง เช่น

1) การเติมอุปสรรค 접두파생어 (ซ็อบ- ทู-ฟ้า-แซง-ออ)

결무새 (ก็อล-มู-แซ) มาจากคำ 결 + 무새
แปลว่า 할결이라는 말을 앵무새처럼
반복 한다는 뜻이다. ความหมายว่า การทำอะไร
ซ้ำๆ หรือพูดอะไรซ้ำๆ เหมือนนกแก้วนกขุนทอง

예문 : 우리가 결무새가 될 수밖에 없
는 이유? เหตุผลที่เรากลายเป็นนกแก้วนกขุนทอง

2) การเติมวิภัติปัจจัย 접미파생어 (ซ็อบ-มี-ฟ้า-แซง-ออ)

뒷광고 (ทวิต- กวัง- โก) มาจากคำ 뒤
+ 광고

แปลว่า 광고비를 받고도 안 받았다고 하
는 거짓 광고โฆษณาที่อ้างว่าไม่ได้รับค่าโฆษณา

예문 : 뒷광고 불법일까? การบอกว่า
ไม่ได้รับค่าโฆษณาต่างๆ ที่รับค่าโฆษณาผิด
กฎหมายหรือไม่

2.3 การประสมระหว่างรากศัพท์กับคำยืม จากต่างประเทศที่เป็นคำศัพท์บัญญัติใหม่ 혼성어 (ฮน-ซอ-ง-ออ)

คำศัพท์บัญญัติใหม่หรือคำทับศัพท์ที่
คนเกาหลีนิยมใช้กันในปัจจุบัน นอกจากเป็น
คำยืมที่มีมากที่สุดแล้ว การใช้ภาษาต่างประเทศ
หรือการแทนเสียงด้วยภาษาต่างประเทศก็เป็น
อีกวิธีการหนึ่งที่เป็นการสร้างคำศัพท์ใหม่ โดย
เฉพาะการนำความรู้มาจากภาษาอังกฤษซึ่งเป็น
ภาษาสากลที่ทั่วโลกยอมรับและมีผู้ที่สามารถสื่อสาร
ได้เป็นอันดับหนึ่งของโลก ดังนั้นการสร้างคำศัพท์
ใหม่โดยการใช้ภาษาต่างประเทศมาประสมจึงเป็น
ที่นิยมในหมู่วัยรุ่นหรือกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่สามารถ
สื่อสารภาษาอังกฤษได้ นอกจากช่วยในเรื่อง
ความสะดวกรวดเร็วแล้วยังสะท้อนให้เห็นถึงการ
เปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกของคนเกาหลีรุ่นใหม่
มากขึ้น โดยคำที่นำมาประสมจะมีทั้งจากการเติม
คำภาษาต่างประเทศเป็นอุปสรรค คือ เติมหน้า
รากศัพท์คำเกาหลี 접두파생어 (ซ็อบ-ทู-ฟ้า-แซง-
ออ) หรือวิภัติปัจจัยที่เติมหลังรากศัพท์ 접미파생
어 (ซ็อบ-มี-ฟ้า-แซง-ออ) เช่น

유교걸 (ยู-คโย-กอล) มาจากคำ 유교 +
걸 (girl)

แปลว่า 개방적인 서구 문화와 비교했
을 때 유교적인 사상을 가진 여자. ผู้หญิงที่มี
แนวคิดทางขงจื้อหรือวัฒนธรรมเดิมเกาหลีมากกว่า
เมื่อเทียบกับวัฒนธรรมตะวันตกแบบเปิด

예문 : 난 유교걸이라서 그런 상황 불편 해 하더라 ฉันเป็นผู้หญิงหัวโบราณในสถานการณ์แบบนั้นไม่ชอบค่ะ

3. คำย่อ 축약어 (ชฺ-กยา-กอ)

3.1 การใช้เฉพาะตัวอักษรอันก็ล

ㅌ ㅊ ㅇ ย่อมาจาก “정보중요” (ซองโบ-จัม-โย)

จากคำที่ปรากฏด้านบนเป็นคำที่พิมพ์ข้อความไปเพื่อขอข้อมูลของสินค้าหรือบริการที่สนใจ ซึ่งจะสังเกตได้ว่า ใช้แค่พยัญชนะในภาษาเกาหลี 4 ตัว ก็สามารถที่จะสื่อความหมายได้แล้ว อีกทั้งยังประหยัดเวลาและเพื่อความรวดเร็วในการสื่อสาร ซึ่งเป็นลักษณะการใช้ข้อความที่สื่อความหมายไปถึงวัฒนธรรมหรือลักษณะนิสัยของคนเกาหลีในเรื่องความรวดเร็ว จนกลายเป็นอีกหนึ่งลักษณะนิสัยที่คนต่างชาติต่างยอมรับว่าคนเกาหลีเป็นคนที่มีความประพฤติที่ทำอะไรก็รวดเร็ว จนมีคำพูดติดปากว่า 빨리 빨리 (ปัลลี ปัลลี) อยู่เสมอหรือแม้แต่การใช้คำย่อในการสื่อสาร

3.2 การใช้พยางค์หน้าสุดของคำ

인친 (อิน-ชึน) ย่อมาจาก ‘인스타그램 친구’ หรือ ‘인터넷 친구’

예문 : 안녕하세요 인친님들~^^

สวัสดีเพื่อนๆ

การใช้คำย่อในลักษณะข้างต้น เป็นการเอาเฉพาะพยางค์หน้าของคำเต็ม มาประสมทำให้เกิดคำใหม่ 인 (อิน) มาจากคำว่า ‘인스타그램’ หรือ ‘인터넷’ และ 친 (ชึน) มาจากคำว่า 친구 (ชึนกุ) ซึ่งทั้งสองคำเมื่อนำมารวมกันแล้ว ความหมายก็ยังคงเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงความหมาย เป็นเพียงการย่อคำให้สั้นลง เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมมากอีกหนึ่งวิธีในการสร้างคำใหม่ในการสื่อสาร โดยลักษณะการสร้างคำแบบนี้ สามารถรวบรวมได้ทั้งหมด 74 คำ จาก 150 คำ ซึ่งสังเกตได้ว่า

เป็นการสร้างคำใหม่ที่มีจำนวนเกินครึ่งของการสร้างคำใหม่โดยการย่อคำ

อีกวิธีหนึ่งที่ใช้ในการสร้างคำใหม่โดยการย่อคำ คือการนำพยางค์ใดพยางค์หนึ่งของคำนั้นๆ มาประสมกัน เช่น

군스펙 (คุน-ซี-เพ็ก) ย่อมาจาก군대에 다녀오는 것이 곧 취업 스펙이됨

예문 : 아들의 군스펙은 무결점 완벽할 것이고.คุณสมบัติทางการทหารของลูกชายฉันคงไม่มีที่ติ

คำทับศัพท์ใหม่ด้านบนนั้น หมายความว่าข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการสมัครงานสำหรับผู้ที่จะกลับมาจากทหาร สามารถสังเกตข้อความด้านบนได้ว่า ก่อนข้างเป็นข้อความที่มีความยาว จึงส่งผลให้เวลาพิมพ์สื่อสารหรือเวลาพูดอาจจะใช้เวลานาน ดังนั้น เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและเพิ่มความรวดเร็วในการสื่อสารจึงนิยมใช้ตัวย่อ

3.3 การใช้พยางค์แรกของคำแรกและพยางค์สุดท้าย

근자감 (คิน-จา-กัม) ย่อมาจาก근거 없는 자신감

예문 : 000는 “무슨 근거감인지 모르겠는데 웬지 이 작품은 칸에 갈 수 있을 것 같았다. 000 กล่าวว่า “ฉันไม่รู้ว่าคุณรู้สึกอย่างไร แต่ด้วยเหตุผลบางอย่าง ฉันรู้สึกว่าคุณน่าจะไปได้เมืองคานส์

근자감 (คิน-จา-กัม) มีความหมายว่าความมั่นใจที่ไม่มีมูลความจริง ซึ่งเป็นลักษณะการสร้างคำใหม่โดยการนำพยางค์หน้าสุดของคำแรกและพยางค์สุดท้ายของคำหลังมารวมกันแล้วสร้างเป็นคำศัพท์ใหม่ขึ้นมา โดยการสร้างคำลักษณะนี้ ถึงแม้จะปรากฏไม่มาก แต่ก็เป็นการสร้างคำใหม่อีกประเภทหนึ่ง

3.4 การใช้เสียงภาษาอังกฤษเป็นส่วนประกอบ

사바사 (ซา-บา-ซา) ย่อมาจาก사람 (ซาร์ม) by 사람 (ซาร์ม)

예문 : 연애, 우정 인간 관계 좋은 이야기들은 많은데 제일 중요한 전제는 사바사이다. มีเรื่องราวดีๆ มากมายเกี่ยวกับความรัก มิตรภาพ และความสัมพันธ์ของมนุษย์ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือความแตกต่างของแต่ละบุคคล

ในภาษาอังกฤษ หมายถึง ความแตกต่างกันไปของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นวิธีการสร้างคำโดยใช้คำภาษาเกาหลีและภาษาอังกฤษในการสร้างคำทับศัพท์ใหม่ โดยที่มีการย่อคำหรือกร่อนคำให้สั้นลง ซึ่งวัยรุ่นเกาหลีหรือผู้ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้จะนิยมใช้คำย่อในลักษณะนี้เป็นส่วนใหญ่

3.5 การใช้ตัวเลขในการสร้างคำใหม่

머선129 (มอ-ซอน-อี-ริล-กู) ย่อมาจาก 무슨 일이야 사투리 식으로 '무슨 일이고'

예문 : 아니 근데 지금 이게 머선 129

ว่าแต่ตอนนี้มีเรื่องอะไรหรือเป็นการสร้างคำใหม่โดยใช้คำ 사투리 (ซา-ทู-รี) ภาษาถิ่นร่วมกับตัวเลขคือ 129 ซึ่งเป็นการเลียนเสียงที่คล้ายคลึงกับคำถามที่ว่า 무슨 일이야 (มู-ซิน-อี-ลี-ยา) แต่มีการปรับเปลี่ยนเสียงไปเล็กน้อยให้เหมือนสำเนียงของภาษาถิ่น เป็นคำที่คนเกาหลีนิยมใช้กันมาก ถ้าใช้ในการพูด ชาวต่างชาติสามารถที่จะเดาความหมายจากสำเนียงได้ แต่เมื่อใช้ในการพิมพ์ข้อความหากัน เป็นปัญหาในการสื่อสารสำหรับชาวต่างชาติ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการเผยแพร่เป็นความรู้ให้กับชาวต่างชาติได้รับรู้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ตามความหมาย

หนังสือเรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ในแต่ละบทจะมีการกำหนดหัวข้อที่จะเรียนเพื่อ

สร้างแนวทางหรือวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ในแต่ละบทมีการกำหนดคำศัพท์และไวยากรณ์ในแต่ละบท เนื่องจากการเรียนรู้คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาจะช่วยเพิ่มความเข้าใจและการจดจำคำศัพท์แก่ผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นคำศัพท์บัญญัติใหม่หรือคำทับศัพท์ใหม่จึงมีความจำเป็นในการแบ่งประเภทตามความหมายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้จดจำและสามารถนำไปใช้งานได้จริง ตามสถานการณ์หรือหัวข้อต่างๆ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้คำศัพท์บัญญัติขึ้นใหม่

คำศัพท์บัญญัติขึ้นใหม่เป็นคำศัพท์ที่มีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมเกาหลีสมัยใหม่ ซึ่งคำส่วนใหญ่ไม่ได้ปรากฏในพจนานุกรม ดังนั้นเมื่อมีการใช้คำศัพท์บัญญัติใหม่ในสังคมกันแพร่หลายและเพิ่มมากขึ้น การสอนคำที่บัญญัติขึ้นใหม่ให้แก่นักศึกษาชาวไทยหรือชาวต่างชาติจึงมีความสำคัญเช่นกัน การจะเข้าใจคำศัพท์และนำไปใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันนั้น จำเป็นต้องรู้หรือมีความเข้าใจภูมิหลังทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของเกาหลีก่อน ซึ่งก็เป็นปัจจัยพื้นฐานในการสร้างคำศัพท์บัญญัติขึ้นใหม่ โดยเฉพาะในช่วงปี 2019 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรค COVID - 19 คำศัพท์บัญญัติใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นก็มีเป็นจำนวนมาก ไม่เพียงแต่ในภาษาเกาหลี แม้แต่ในภาษาไทยก็เกิดการสร้างคำใหม่ขึ้นในช่วงนั้นด้วยเช่นกัน เช่น การงดการพบปะสังสรรค์ งดการสัมผัส ต้องมีการเว้นระยะห่างทางด้านสังคม ส่งผลให้มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในรูปแบบไร้สายหรือที่เป็นที่รู้จักกันในนามการสื่อสารแบบออนไลน์มีเพิ่มมากขึ้น เช่น การเรียนแบบออนไลน์ การทำงานที่บ้าน Work From Home หรือแม้แต่การพักรักษาตัวอยู่ที่บ้านสำหรับผู้ที่ได้รับเชื้อ COVID - 19 ดังนั้นการแบ่งประเภทของ

คำศัพท์บัญญัติใหม่ก็มีส่วนช่วยในการเรียนรู้คำศัพท์ได้เป็นอย่างดี นอกเหนือจากการเรียนรู้การสร้างคำศัพท์แล้ว สถาบันภาษาเกาหลีแห่งชาติ (국립국어원, 2019) ได้สร้างทฤษฎีหรือรูปแบบในการแบ่งประเภทของคำศัพท์บัญญัติใหม่ตาม

หมวดหมู่ความหมายโดยยึดหลักทางสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจและการศึกษา ได้แก่ คำศัพท์บัญญัติใหม่เกี่ยวกับ ชีวิต มนุษย์ สังคม เศรษฐกิจ ธรรมชาติ และ ออนไลน์ จึงได้มีการจำแนกคำศัพท์บัญญัติใหม่ตามความหมาย ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์คำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติใหม่ตามความหมายในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรค COVID - 19

ลำดับที่	ความหมาย	จำนวน	ร้อยละ	ตัวอย่าง
1	การเมือง	4	1.13	공적 마스크, 긴급 재난 생활비, 공적판 매처, 재난구조수당...
2	สุขภาพและการแพทย์	6	1.70	피뽕탈, 헬린이, 떡락, 언택트...
3	COVID -19	20	5.67	확진자, 금스크, 작아격리, 생활치료 센터...
4	เศรษฐกิจ	26	7.37	갑통알, 돈미새, 라할살, 빗투, 월루...
5	การศึกษา	18	5.10	교육재난지원금, 개강병, 셀러던트...
6	การบริโภค	44	12.46	꿀잠, 돼지력, 나심비족, 저메추...
7	การแต่งกาย	2	0.57	낄끼빠빠, 어퍼웨어.
8	รูปร่างลักษณะ นิสัย หน้าตา	20	5.67	머쓱타드, 머머리, 꺾무새, 700, 마스크 메이크업...
9	วัฒนธรรม	11	3.12	뽀시래기, 문쩨, 톤궁예, 유교걸...
10	การใช้สื่อโซเชียล	34	9.63	런스타, 춘식이, 공스타, 꾸안꾸...
11	เกมส์	6	1.70	자강두친, 자만추, 족잘싸, 자만추...
12	วิถีชีวิต ความเป็นอยู่	56	15.86	인싸력, 홈코노미, 주불, 피미여행...
13	อื่นๆ	106	30.03	나나, 창귀, 삐파서블, 철컹철컹, 꼬북 좌...
รวม		353	100	

จากการจัดหมวดหมู่คำทับศัพท์และคำศัพท์บัญญัติใหม่ของภาษาเกาหลีในปี 2019 พบว่า คำศัพท์เกี่ยวกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ปรากฏมากเป็นอันดับที่ 1 จำนวน 56 คำ เป็นร้อยละ 15.86 จะเห็นได้ว่าคำศัพท์เหล่านี้สะท้อน

ให้เห็นว่าคนเกาหลีได้สร้างคำใหม่ขึ้นมาจากคำที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตเป็นส่วนใหญ่ ทำให้สามารถใช้คำเหล่านี้ได้บ่อยและรวมทั้งเป็นคำที่คนทุกเพศทุกวัยรู้ความหมายและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เช่น คำเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่

เช่น 인싸력 (อิน-ซา-รย็อก) มาจาก 사람들 사이에서 잘 적응할 수 있는 능력 แปลว่า ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี

예문 : 인싸력도 없고 그거 좀 편 들어서 정권에 이렇다할 누가 되지도 않아. เขาไม่มีความสามารถในการปรับตัวและมีอคติเล็กน้อย ดังนั้นเขาจึงไม่มีอิทธิพลในรัฐบาลมากนัก

ส่วนลำดับที่ 2 คือ คำที่เกี่ยวกับการบริโภค การบริโภคถือว่าเป็นปัจจัยที่ห้าในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนต้องกินต้องดื่มต้องใช้ ดังนั้นคำทับศัพท์และคำศัพท์บัญญัติใหม่จึงปรากฏให้ได้

พบเจอมากเป็นอันดับที่ 2 จำนวน 44 คำ คิดเป็นร้อยละ 12.46

เช่น 돼지력 (ทเว-จี-รย็อก) มาจาก 돼지력 음식을 잘 먹을 수 있는 능력 แปลว่า ผู้ที่มีความสามารถในการกิน

예문 : 너의 돼지력으로 말할 것 같으면 장난아니지. ไม่ใช่เรื่องตลกถ้าพูดถึงเรื่องความสามารถในการกินของเธอ

ลำดับต่อไป คือ คำที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อโซเชียล จำนวน 34 คำ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 9.63 การใช้สื่อโซเชียลในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต และผู้คนส่วนใหญ่ต่างใช้สื่อโซเชียลในการติดต่อสื่อสาร ส่งผลให้เกิดการสร้างคำใหม่และคำทับศัพท์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น สะท้อนถึงสังคมปัจจุบันว่าโทรศัพท์มือถือถือกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตไม่ว่าจะทำงาน เรียน หรือเวลาไหนก็ตาม มนุษย์ในทุกวันนี้ต้องพึ่งพาโซเชียลจึงทำให้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับคำเหล่านี้สามารถพบเห็นได้เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน

เช่น 런스타 (รอน-ซ็อ- ท้า) แปลว่าการโพส รูปวิ่งในแอปอินสตาแกรม

ลำดับต่อไป คือ คำศัพท์ในหมวด เศรษฐกิจ ในช่วงปี 2019 เป็นช่วงที่มีการระบาดของโรค COVID -19 ตามหัวข้อข่าวหรือข้อมูลทางสื่อโซเชียลจะมีการกล่าวถึงลักษณะทางด้านเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรค COVID - 19 จึงส่งผลให้มีคำทับศัพท์และคำศัพท์บัญญัติใหม่ปรากฏเป็นลำดับที่ 4 จำนวน 26 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.37

เช่น 갑통알 (กัป-ทัง-อัล) มาจาก 갑통알을 보니아르바이트 해야겠다. แปลว่า เมื่อเห็นสมุดบัญชีธนาคารแล้วต่อหางานพาร์ทไทม์ทำ

예문 : 월급날 전에 생각나는 말이 갑통알이다. คำพูดที่คิดได้ก่อนวันจ่ายเงินเดือนออกคือหางานพาร์ทไทม์ทำ

และลำดับต่อไปคือ คำศัพท์ในหมวด COVID - 19 ในปี 2019- ถึงปัจจุบัน การแพร่ระบาดของโรค โรค COVID - 19 ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนทุกคน ทุกชนชั้นทุกประเทศ และเนื่องจาก COVID - 19 เป็นโรคอุบัติใหม่เพราะฉะนั้นคำศัพท์ใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรคนี้จึงสามารถพบเจอได้เป็นจำนวนมาก คำศัพท์จากเชื้อโรค การแพร่ระบาด การรักษาตัวหรือแม้แต่กระทั่งวิธีการป้องกัน รวมไปถึงสภาวะการขาดแคลนอุปกรณ์ในการป้องกันโรค

เช่น 금스크 (คิม-ซ็ี-ค็ี) แปลว่า การหาหน้ากากอนามัยนั้นยากหรือราคาแพงพอๆ กับราคาทองคำ

예문 : 금보다 귀한 ‘금스크’, 재사용해도 될까?

หน้ากากอนามัยที่มีค่ามากกว่าทองคำใช้ซ้ำได้ไหม

คำที่เกี่ยวกับการระบาดของโรค COVID -19 และ รูปร่างลักษณะนิสัย หน้าตา สามารถพบ

เจอได้ทั้งหมด 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.67 ทั้งสองประเภท ดังนั้นถ้าสังเกตจากหมวด COVID - 19 ก็ถือได้ว่ามีคำศัพท์ใหม่ๆ เกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ทั้งการที่ต้องอยู่ในสังคมที่ไม่สามารถพบเจอกันได้โดยตรง ต้องดำเนินกิจกรรมต่างๆ ผ่านสื่อออนไลน์ หรือแม้แต่คำศัพท์เกี่ยวกับการดูแลตัวเอง การปฏิบัติตัวในช่วงนี้ก็ส่งผลให้เกิดคำศัพท์บัญญัติใหม่ขึ้นเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน และในส่วนของคำที่เกี่ยวกับลักษณะรูปร่างหน้าตาเกาหลีถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมในเรื่องของการใส่ใจรูปร่างหน้าตามากเป็นอันดับต้นของโลก โดยสังเกตได้จากพฤติกรรมการทำศัลยกรรมหรือวิวัฒนาการและความทันสมัยของการศัลยกรรมของเกาหลีที่เป็นที่ยอมรับของทั่วโลก หรือแม้แต่คนไทยที่นิยมเดินทางเพื่อไปทำศัลยกรรมที่เกาหลี ดังนั้นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับรูปลักษณ์ภายนอกนั้นจึงสามารถพอเห็นได้ทั่วไปในสื่อสังคมออนไลน์ไม่ว่าจะสถานการณ์ไหนการดำเนินชีวิตของผู้คนก็ไม่สามารถละเลยหรือว่ามองข้ามลักษณะภายนอก รูปร่าง หน้าตาไปได้เลย ถึงแม้ว่าในช่วงปี 2019 เป็นช่วงที่ผู้คนไม่สามารถพบเจอกันกันโดยตรงได้เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรค COVID - 19 ก็ไม่ได้ส่งผลกระทบให้ผู้คนใส่ใจในรูปร่างหน้าตาของตัวเองน้อยลง ยังคงมีคำศัพท์ใหม่ๆ เกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาเพิ่มขึ้น

เช่น 마스크メイク업 (มา-ซี-คิ-เม-อี-คิ-อัฟ) คือ การแต่งหน้าไม่ให้เปื้อนติดหน้ากากอนามัย

예문 : 마스크メイク업 민감성쿠션 레미유 오네릭 스킨 쿠션รองพื้น ที่ช่วยให้ผิวที่แพ้ง่ายแต่งหน้าแล้วไม่เปื้อนหน้ากากอนามัย

การศึกษาเป็นสิ่งที่คนเกาหลีเอาใจใส่และมีการแข่งขันกันอย่างสูงทั้งในเรื่องของการเรียนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย หรือการศึกษาเนื้อหาที่ตัวเองสนใจเพื่อนำความรู้มาเพิ่มพูนทักษะในการทำงาน ก็ส่งผลให้คำศัพท์บัญญัติใหม่เกี่ยวกับ

การศึกษาก็สามารถพบเจอได้เป็นจำนวนมาก และอีกปัจจัยคือ ผู้ที่นิยมใช้คำเหล่านี้อยู่ในช่วงวัยหนุ่มสาวและเป็นช่วงอายุที่มีการนิยมใช้คำทับศัพท์หรือคำศัพท์บัญญัติใหม่อย่างแพร่หลาย จึงทำให้เกิดคำศัพท์เหล่านี้เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน คำเกี่ยวกับการศึกษา จำนวน 18 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.10 ซึ่งส่วนนี้สะท้อนให้เห็นว่าแม้จะมีการระบาดของโรค COVID - 19 แต่การศึกษายังคงต้องดำเนินการต่อ ซึ่งปรากฏในรูปแบบการเรียนแบบออนไลน์เป็นการศึกษาที่นักศึกษาและครู อาจารย์ไม่สามารถพบเจอกันได้ จึงทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการศึกษาขึ้นอย่างมาก จึงมีส่วนให้เกิดการสร้างคำใหม่เพื่อนำมาใช้ในช่วงการศึกษาแบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น

และคำในหมวดอื่นๆ เช่น การเมือง สุขภาพและการแพทย์ การแต่งกาย รวมไปถึงคำศัพท์บัญญัติใหม่ที่ปรากฏในรายการที่วีเกมออนไลน์ และอื่นๆ อีกที่ส่งผลให้เกิดการใช้คำศัพท์เหล่านี้ในสื่อโซเชียลอย่างแพร่หลาย และมีคำศัพท์อีกเป็นจำนวนมาก ที่ไม่สามารถจัดหมวดหมู่ได้ เนื่องจากว่าเป็นคำที่ใช้สัญลักษณ์ เช่น ด้านศิลปะ สภาพจิตใจ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามคำศัพท์บัญญัติใหม่หรือคำทับศัพท์ที่ใช้ในสื่อออนไลน์เกาหลีได้มีการพัฒนามาจากการย่อ การประสมคำและที่สำคัญคือการใช้คำยืมมาจากภาษาต่างประเทศ เพราะว่โซเชียลเป็นกระบวนการในการติดต่อแบบไร้พรหมแดนไร้จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้ใช้ได้เกิดความรวดเร็วในการสื่อสารในยุคสมัยใหม่ เพราะฉะนั้นการเรียนรู้อันคำศัพท์ใหม่ๆ เหล่านี้ นอกจากส่งผลให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลแล้วทำให้เกิดความกระชับในการสื่อสารด้วย

ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความหมายของคำทับศัพท์และคำศัพท์บัญญัติใหม่ที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ถือได้ว่ามีความหลากหลายเป็นอย่างมาก เพราะ

ข่าวในทุกช่องสำนักก็ได้นำข่าวหลายๆ ด้านมา
นำเสนอ หรือในรายการวไรตี้ก็มีการใช้คำทับ
ศัพท์ใหม่ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวันมาใช้กันอย่าง
แพร่หลาย ดังนั้นสื่อออนไลน์จึงเป็นตัวกลางใน
การเผยแพร่คำเหล่านี้ได้อีกหนึ่งวิธี

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์คำทับ
ศัพท์และคำศัพท์บัญญัติใหม่ที่ปรากฏในสื่อสังคม
ออนไลน์ของเกาหลีในปี 2019 นั้น สามารถพบเจอ
ได้ทั้งหมด 353 คำ มีการใช้รูปแบบคำย่อมากเป็น
อันดับ 1 โดยวิธีการย่อคำคือ การนำคำต้นของ
แต่ละคำมาประสมกัน หรือการนำคำต้นและคำหลัง
มาใช้ในการสร้างคำใหม่ และมีการสร้างคำใหม่ขึ้น
จากการประสมคำที่มีการเติมวิภक्तिและปัจจัย การ
ใช้คำยืมจากภาษาต่างประเทศซึ่งโดยส่วนมาก
เป็นคำมาจากภาษาอังกฤษ และเมื่อวิเคราะห์ใน
ส่วนของความหมายพบว่าในช่วงปี 2019 เป็นปี
ที่มีการระบาดของโรค COVID - 19 เป็นยุคที่ผู้คน
ไม่สามารถเจอหน้ากันได้โดยตรง ดังนั้น คำศัพท์
ที่ปรากฏโดยส่วนมากจึงมีที่มาจากสื่อสาร
ด้วยระบบออนไลน์ และมีการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับ
วิถีชีวิต การบริโภค สื่อโซเชียล เลยกทำให้มีคำศัพท์
ใหม่ๆ บัญญัติขึ้นเป็นจำนวนมาก คำศัพท์เกี่ยวกับ
การศึกษา เศรษฐกิจ วัฒนธรรม รูปร่างหน้าตา
การแต่งกาย เพื่อความสะดวกรวดเร็วหรือการ
ประหยัดเวลาในการพิมพ์ตัวอักษร อีกทั้งการใช้
คำย่อก็เป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากการใช้

อิโมติคอน อิโมติชันหรือการใช้สติ๊กเกอร์ในการ
สื่อสารกันในระบบสื่อออนไลน์ต่างๆ

เพราะฉะนั้นในปี 2019 ถือได้ว่าเป็นปีที่
มีความนิยมสื่อสารกันด้วยระบบออนไลน์เพิ่มขึ้น
มาก ดังนั้นการที่มีการสร้างคำศัพท์บัญญัติใหม่ ๆ
เกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้ที่มา หมายความว่า
หรือ ฐานการณในการใช้คำเหล่านั้น เพื่อให้การ
สื่อสารสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ ดังนั้นนอกจาก
การเรียนรู้การใช้คำทับศัพท์ใหม่หรือคำศัพท์บัญญัติ
ใหม่ที่มีความจำเป็นต่อบุคคลทั่วไปและ คนต่าง
ชาติที่เรียนภาษาเกาหลีก็มีความจำเป็นที่จะต้อง
เข้าใจและเรียนรู้วิวัฒนาการของภาษาเกาหลีด้วย
เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

คำทับศัพท์หรือคำศัพท์บัญญัติใหม่เป็น
คำศัพท์ที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรม ดังนั้นถ้าได้มีการ
เพิ่มคำศัพท์เหล่านี้ไว้ในพจนานุกรมหรือใน
ระบบออนไลน์ก็จะเป็นแนวทางในการเผยแพร่
ความรู้หรือเป็นการกระจายความรู้ให้ผู้ที่สนใจ
ได้ศึกษาเพิ่มเติมได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องการศึกษาคำทับศัพท์และคำ
ศัพท์บัญญัติใหม่ภาษาเกาหลีในสื่อสังคมออนไลน์
เป็นการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประจำปี 2565

เอกสารอ้างอิง

- แก้วสุกใส ร., & จุสปาโล ช. (2556). เครือข่ายสังคมออนไลน์ : กรณี เฟสบุ๊ค (Facebook) กับการพัฒนา
ผู้เรียน. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 5(4).
- จารุณี มณีกุล.(2554). *การใช้เฟสบุ๊คในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา*. รายงานการวิจัย : มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.

- ชนากิตต์ ราชพิบูลย์. (2553). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย สาขาวิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ตาก : โพรเจ็คท์ ไฟฟ์-โพร.
- ดวงกมลชาติประเสริฐ และ ศศิธร ยูวโกศล. (2556). พฤติกรรมและการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์เครือข่ายสังคมเพชบุ๊ค. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 21, 35-57.
- ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ. (2549). ลักษณะการใช้ภาษาในห้องสนทนาแบบส่วนตัว. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2564). การสร้างคำและความหมายของคำภาษาอังกฤษเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019. วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 1(43), 67-89.
- ปียวัฒน์ เกตุวงศา และ ศุทธิดา ชนวนัน. (2558, 1 กรกฎาคม). ใครเป็นใครบนเครือข่ายสังคมออนไลน์: ความหลากหลายทางคุณลักษณะและพฤติกรรม. รายงานการประชุมประชากรและสังคม ครั้งที่ 11: ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ.
- พิชิต วิจิตรบุญรักษ์. (2554). สื่อสังคมออนไลน์: สื่อแห่งอนาคต. วารสารนักบริหาร. 31(4), 99-103.
- ภาณุวัฒน์ กองราช. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย: กรณีศึกษา Facebook. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารเทคโนโลยี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มงคล เดชนครินทร์. (2558). ศัพท์บัญญัติ-บัญญัติศัพท์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมตตา วิวัฒนาคุณ. (2557). เครือข่ายสังคมออนไลน์กับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในสังคมไทย. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. 6(7), 63-70.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร: นามมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วิไลวรรณ ชินฐานันท์. (2526). ภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ : วัฒนาการภาษาไทย และภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิโรจน์ ชัยมูล และสุพรรณษา ยวงทอง. (2558). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัทโปรวิชั่น.
- วิระ แก้วสุกใสและชัยรัตน์ จุสาล. (2556). เครือข่ายสังคมออนไลน์ : กรณีเฟสบุ๊ค (Facebook) กับการพัฒนาผู้เรียน. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 5(197), 195-205.
- สุภัคธัช สุธนภิญโญ. (2565). ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศิริพร กนกชัยสกุล. (2553). เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Website). *Executive Journal*, 30, 1: 29-32.
- ศิริพร ปัญญาเมธิกุล. (2548). ภาษาในห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ต. วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 27: 63-71.

- เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ. (2551). นวัตกรรมโทรคมนาคมและการสื่อสารเปลี่ยนวิถีโลก. *วารสาร กทช*, 8, 13 - 18.
- Flexner, S. B. (1975). Preface and Introduction to the Appendix. In *Dictionary of American Slang*. New York: Thomas Y. Crowell.
- Fromkin, V., Rodman, R., & Hyams, N. (2017). *An introduction to language* (11th ed.). Boston, MA: Cengage.
- <https://www.facebook.com/ytn.co.kr>.
- <https://www.facebook.com/MBCnews/>.
- <https://www.facebook.com/KBSWORLD>.
- <https://www.facebook.com/KBSdrama>.
- <https://www.facebook.com/arirangpop>.
- <https://www.facebook.com/dripstorage>. <https://maily.so/trendaword/posts/e6b1b3>.
- <https://xn--cw4by6x.com/2021trendawordtest>.
- <https://maily.so/trendaword>.
- [https://chalakornberg.com/we-are-social-digital\(2020\)](https://chalakornberg.com/we-are-social-digital(2020))
- Katamba, F. (1993). *Morphology*. Basingstoke: Macmillan.
- O'Grady, W. (1997). Morphology: The study of word structure. In *Contemporary Linguistics: An Introduction*. 3rd ed. New York: St. Martin's Press.
- Partridge, E. (1954). *The world of words; an introduction to language in general and to English and American in particular*. London: H. Hamilton.
- Yule, G. (1996). *The study of language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- 강범모. (2006). 『언어: 풀어 쓴 언어학 개론』 2, 한국문화사.
- 강희숙. (2021). 코로나-19 신어와 코로나 뉴노멀. 『인문학연구』 61, 조선대학교 인문학연구원, pp. 115-138.
- 고영근·구본관. (2015). 『우리말 문법론』, 집문당.
- 국립국어원. (2019). 『2019 신어 자료 조사』.
- 김병진. (2017). 「신조어의 조어법 연구」, 『한말연구』 제44호, 한말연구학회, pp. 57- 81.
- 김일환. (2014). 「신어의 생성과 정착 -신문의 신어 명사를 중심으로-」, 『한국사전학』 24, 한국사전학회
- 류해도. (2016). 「한·중 신어 대조 연구 -2015년 신어를 중심으로-」, 국민대학교 대학원 석사학위논문.
- 문금현. (1999). 「현대국어 신어의 유형분류 및 생성원리」, 『국어학』 33, 국어학회, pp. 295-325.
- 소강춘·이래호·주경미. (2012). 「개방형 한국어 지식 대사전의 신어 구축」, 『한국사전학회 학술대회 발표논문집』, 한국사전학회, pp.101-118..

- 이래호 (2009), 「2008년 신어의 단어 형성법 연구」, 한국중원언어학회 2009봄 학술발표회 자료집.
- 이사위. (2013). 「신조어를 활용한 한국어 교육 방안 연구」, 한국의국어대학교대학원 석사학위논문.
- 이선웅. (2012). 『한국어 문법론의 개념어 연구』, 월인.
- 이수진·강현아·남길임. (2020). 「코로나-19 신어의 수집과 사용 양상 연구-주제 특정적 신어의 수집과 사용에 대한 고찰-」, 『한국사전학』 36, 한국사전학회, pp. 136-171.
- 임지룡.(1996). 「혼성어의 인지적 의미 분석」, 『언어과학연구』 13, pp. 191-214.
- 장이.(2020), 「중국인 한국어 학습자를 위한 신어 교육 연구 -줄임말을 중심으로-」, 제주대학교 대학원 석사학위논문.
- 장혜연 (2007), 「신어의 조어방식과 특성」. 한양대학교 대학원 석사학위논문.
- 전명미 (2005), 「현대국어 신어 형성 양상에 대하여」, 영남대학교 대학원 석사학위논문.
- 정한테로 (2011). 「임시어의 형성과 등재 -통사론적 구성의 단어화를 중심으로」, 『한국어학회』 52, pp. 211-241.
- 경향신문 (2019.03.16), “우리 집을 누린다...집들이, 집순이의 진화 흐름”
- 광주일보 (2019.01.14), “2019트렌드코리아”
- 광주일보 (2019.01.14), “서울대 소비트렌드분석센터 예측 2019트렌드 키워드”
- 뉴데일리 (2019.03.08), “대깨문,문슬림...문제인 풍자 SNS 새문화로 두둥 “
- 동아일보 (2019.04.09), “찰칵,찰칵! 인증샷만 좋으면 그만?...인스타그램머블의역습”
- 디지털조선일보 (2019.04.09), “나나랜드”
- 데일리팝 (2019.04.02), “관찰형 예능은 일상+ 감정대리 트렌드 결정체”
- 매일경제 (2019.05.02), “문대통령 국정농단 규명, 청산 뒤 협치...”
- 매일경제(2019.01.31), “新소비트렌드 ‘카멜레온’TJ미디어 클럽노래방 열풍”
- 서울경제 (2019.04.26), “문정부 소주성 실패작...저소득층에 되레 칼날”
- 스마트경제 (2019.04.03), “‘집순이’ ‘집들이’1인 가구가 이끄는 홈코노미 각광”
- 식품음료신문 (2019.04.02), “중국 發‘삼한사미’식품 시장도 강타”
- 아시아경제(2019.04.02), “문정인 “북한이 먼저 영변 핵 폐기 보여줘야” 굿딜’제안“
- 아시아경제 (2019.04.19), “韓서 일 년에 4번 가격 올린다...‘사치민국’서 몰래웃는 명품”
- 아주경제 (2019.01.25), “배보다 배꼽이 더 큰 디드로 효과”
- 아주경제 (2019.03.22), “간간한 소비자 ‘체크슈머”
- 이투데이 (2019.02.11), “가상화폐, 한국 흑수저들에겐 여전히 유일한 희망“NYT
- 이투데이 (2019.01.14),”2018 우리를 관통한 키워드: 워라밸”
- 중앙일보 (2019.05.07), “김영란법으로 인해 국내 카네이션이 안 팔린다.”
- 티티엘뉴스 (2019.08.13),”가장 핫하게 사용되고 있는 2019년 인기 신조어 7 가지”
- 프레시안 (2019.04.12),”문제인 정부, ‘강남 좌파’이미지를 벗어라.”
- 한경리크루트 (2019.06.27), “신조어로 보는 ‘2019년 취업시장”

네이버 지식백과 www.naver.com, 트렌드 지식사전 참고 (검색일:2019.01~10월)
네이버 블로그 참조<http://blog.naver.com>, (검색일 :2019.01~10월)

การพัฒนาสื่อเชิงสร้างสรรค์เพื่อช่วยยกระดับความสามารถด้านความจำสำหรับ
ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในการต่อยอดสู่กระบวนการออกแบบ
หัตถกรรมเชิงพาณิชย์

The Development of Creative Media to Enhance the Memory Ability for Impaired People to Persuade the Design Process of Commercial Handicraft

วินิตา คงประดิษฐ์¹, รานี เสงี่ยม²

Winita Kongpradit¹, Ranee Sa-Ngiam²

Received: 5 August 2023

Revised: 11 October 2023

Accepted: 20 October 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) พัฒนาสื่อเชิงสร้างสรรค์เพื่อช่วยยกระดับความสามารถด้านความจำสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในการต่อยอดสู่กระบวนการออกแบบหัตถกรรมเชิงพาณิชย์ 2) เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่เสริมสร้างสมรรถนะทักษะในการสร้างสรรค์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) เพื่อส่งเสริมต่อยอดความสามารถจากการเรียนรู้ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในการประกอบอาชีพและได้รับจ้างงานในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ใช้ทฤษฎีความจำสองกระบวนการ ทฤษฎีการสลายตัว และแนวคิดเชิงออกแบบ เป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัยคือ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า การใช้สื่อสมุดบนที่กเชิงสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการบันทึกแบบ “บุโจ” ประกอบกับการใช้แผนภาพ ภาพร่าง และการจดคำจากการแปลของล่ามภาษามือไทยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อแบบเฉพาะเจาะจง จัดรูปแบบตามรสนิยมของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินซึ่งทำการบันทึกด้วยตนเองนั้น สามารถกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ศึกษาทบทวน และยกระดับความสามารถด้านความจำในระดับที่ดีขึ้น มีสัดส่วนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยผู้เรียนด้านศิลปะและการออกแบบที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อยอดในการออกแบบสร้างสรรค์หัตถกรรมเชิงพาณิชย์ได้ต่อไป

คำสำคัญ: สื่อเชิงสร้างสรรค์, ความจำ, บกพร่องทางการได้ยิน, ออกแบบ, หัตถกรรม

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โทร. 081 343 7824, E-mail: kongpradit_w@su.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล โทร. 061 594 9299, E-mail: ranee@hotmail.com

¹ Assistant Professor, PhD, Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University, Tel. 081 343 7824, E-mail: kongpradit_w@su.ac.th

² Assistant Professor, Ratchasuda College, Mahidol University, Tel. 061 594 9299, E-mail: ranee@hotmail.com

Abstract

The objective of this research was threefold: 1) To develop creative media aimed at enhancing the memory ability of individuals with hearing impairments to facilitate their participation in the commercial handicraft design process. 2) To create knowledge that enhances creative skills for individuals with hearing impairments, making them more efficient and effective. 3) To promote the ability acquired through learning among individuals with hearing impairments, enabling them to pursue careers and employment opportunities in the creative industry. The research methodology employed was participatory action research conducted through field data collection. It was based on two memory theories: the two-process theory of memory and decay theory, along with design thinking as the research framework. The research was conducted at the Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University, and the Rachasuda College, Mahidol University. The sample group consisted of 10 individuals with hearing impairments. The findings indicated that the use of creative note-taking media with a 'Bujo' recording method, along with the use of visual aids, sketches, and written translations by Thai sign language interpreters related to specific focused topics, can be adapted to suit the preferences of individuals with hearing impairments. These self-recorded materials stimulate learning, review, and enhance memory abilities to a high level. The results fall within a favorable range, allowing art and design students with hearing impairments to apply them in future commercial handicraft design endeavors.

Keywords: Creative media, memory, impaired hearing, design, handicraft

บทนำ

มนุษย์นั้นเกิดการเรียนรู้จากการอยู่ร่วมกันเพื่อความปลอดภัยและเอาตัวรอดในการดำรงชีวิต จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาอันเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสื่อสารด้วยการพูดแสดงความคิดเห็นระหว่างกันเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทางการได้ยินในการรับรู้ ซึ่งนอกจากภาษาไทยที่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติแล้วนั้น ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและเป็นปัจจัยสำคัญขั้นพื้นฐานในการศึกษา การที่ผู้เรียนจะสามารถนำเอาความรู้จากบทเรียนมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน เขียน ในการใช้ภาษาไทยต้องได้รับการฝึกฝนอย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามการดำรงอยู่ของสังคมในศตวรรษ

ที่ 21 ประกอบไปด้วยความหลากหลาย โดยกลุ่มผู้พิการหรือผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยการใช้สื่อช่วยยกระดับความจำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เจกเช่นเดียวกับบุคคลกลุ่มอื่น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 5 ข้อ 3 คนพิการมีสิทธิและหน้าที่ในการศึกษา โดยได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล

ศรียา นิยมธรรม (2551) กล่าวว่า ลักษณะผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น หมายถึง

ผู้ที่สูญเสียสมรรถภาพทางการได้ยิน เนื่องจากอวัยวะการได้ยิน เช่น ประสาทหูเสื่อมหรือพิการ ทำให้ไม่ได้ยินเสียงหรือได้ยินไม่ชัด ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วในเด็กปกติส่วนใหญ่จะเรียนรู้ทักษะทางภาษาด้วยการใช้ประสาทสัมผัสด้านการได้ยินเป็นหลัก แต่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะไม่สามารถตอบสนองการเรียนรู้ทักษะด้านนี้ได้ดี อีกทั้งต้องใช้ประสาทสัมผัสทางสายตาและการสัมผัสที่เหลืออยู่ในการเรียนรู้สิ่งพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นด้วยขีดจำกัดของประสบการณ์ที่ได้รับมาทางการมองเห็นเป็นหลัก จึงมักประสบปัญหาจากความทรงจำ การจำแนกลำดับข้อมูล และความสัมพันธ์ โดยเฉพาะจากการค้นคว้าข้อมูลที่จำเป็นเพื่อผลิตผลงานสร้างสรรค์ ซึ่งแม้ว่าผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะสามารถจดจำด้วยการมองเห็น แต่ก็ได้แค่เพียงระยะสั้นและมักจะลืมได้ง่ายเช่นกัน การพัฒนาประสาทสัมผัสการรับรู้ที่เหลืออยู่จึงเป็นความจำเป็นอย่างมาก เนื่องจากพฤติกรรมส่วนที่แสดงออกด้านการเรียนรู้ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จะไม่มีความเข้าใจลึกซึ้งทั้งทางภาษาพูดและภาษาเขียน ทำงานช้า อ่านและเขียนผิด มักมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เนื่องจากการสื่อสารด้วยภาษามือไทยเป็นภาษาแรกและภาษาหลัก ต้องแสดงออกด้วยการใช้กิริยาท่าทางของมือและสีหน้า ประกอบกับการสื่อสารถ่ายทอดอารมณ์แทนการใช้เสียงพูด ภาษามือไทยจึงเป็นภาษาที่ได้รับการยอมรับให้เป็นภาษาหนึ่งสำหรับสื่อสารความหมายที่ต้องเรียนรู้คำศัพท์เหมือนภาษาอื่นทั่วไป ดังนั้นตั้งแต่วัยเด็กของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะได้เรียนรู้ด้วยการจำเป็นคำเดียว นำมาเรียงเป็นข้อความสั้นๆ เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ ซึ่งปัญหาหลักที่พบ คือ การใช้สายตาอยู่ตลอดเวลาเพื่อประกอบกิจกรรมในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้ลืมได้ง่าย จำขั้นตอนได้ไม่ครบถ้วน ไล่ลำดับความคิดไม่ได้ดีมากนัก ขาดความมั่นใจและแรงจูงใจในการ

ปฏิบัติงาน เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านคำศัพท์ภาษามือไทย ทักษะการสื่อสารในคำที่ซับซ้อน

การเรียนรู้ด้านศิลปะกับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น ศรียา นิยมธรรม (2538) พบว่าการวาดภาพของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินยังขาดจินตนาการ แต่ถ้าได้รับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ประทับใจ เด็กกลุ่มนี้ก็สามารถทำได้ดี เช่นเดียวกัน ปัญหาที่พบคือเด็กมักจะสร้างผลงานเลียนแบบจากสิ่งที่เห็นและทำออกมาได้ดีด้วยการวาดลงรายละเอียดชัดเจน ซึ่งผลงานเหล่านั้นแสดงให้เห็นศักยภาพในการใช้ประสาททางสายตาซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญในการสร้างงานศิลปะ สืบเนื่องมาจากรูปแบบทางการศึกษาในประเทศไทยสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มักมุ่งเน้นใช้รูปแบบที่รัฐกำหนด ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับรูปแบบการศึกษาในกระแสหลักสำหรับผู้ที่ได้ยินปกติ แตกต่างจากกลุ่มผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เพื่อเพิ่มพูนยกระดับขีดความสามารถในการสื่อสารและจดจำข้อมูล ดังนั้นปัญหาที่พบในรูปแบบการจัดการลำดับการเรียนรู้ด้านการออกแบบสร้างสรรค์คือ กลุ่มผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่สามารถเรียบเรียงข้อมูลและกระบวนการสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นระบบ จดจำสาระสำคัญในเชิงสร้างสรรค์ไม่ครบถ้วน จึงส่งผลให้ไม่สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ

คณะผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความจำเป็นของการพัฒนาสื่อที่จะช่วยให้บันทึกเรื่องราว ข้อมูล และสาระสำคัญ เพื่อที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นค้นคว้าองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาระดับขีดความสามารถในการจดจำ เรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนลำดับในการฝึกพัฒนาทักษะสร้างสรรค์ด้วยวิธีบูรณาการต่อยอดด้วยการสร้างสื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์เพื่อช่วยพัฒนาความจำใน

การเก็บข้อมูลและจำแนกสังเคราะห์กระบวนการ
ออกแบบ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงแนวความคิดจาก
การเก็บข้อมูลและจินตนาการสื่อสารผ่านประสาท
สัมผัสด้วยการมองเห็น ทำงานสัมพันธ์กับการใช้
ประสาทสัมผัสด้วยการจับด้วยมือ ถ่ายทอดออก
มาในรูปแบบของสื่อ 2 มิติที่สอดคล้องเหมาะสม
กับการรับรู้ของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการ
ได้ยิน สามารถนำไปใช้ต่อยอดเป็นงาน 3 มิติใน
รูปแบบของงานหัตถกรรมเชิงพาณิชย์ โดยหลัก
การองค์ความรู้ ปัจจัยเงื่อนไขที่ได้จากการวิจัย
บูรณาการร่วมกันระหว่างสาขาการออกแบบและ
สาขาหุนหวนศึกษา สามารถนำมาประยุกต์ใช้
แนวทางในรูปแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียน
ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พัฒนาคุณภาพ
ชีวิตการทำงานร่วมกับสังคมและต่อยอดการศึกษา
ในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งยังผู้เรียนสามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ด้วยการฝึกฝนทักษะ ทดลอง และทบทวน
การเรียนรู้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
เชิงพาณิชย์เพื่อประกอบอาชีพ ยกกระดับคุณภาพ
ชีวิตของตนเองได้อย่างยั่งยืน มั่นคง ดำรงชีวิตได้
ด้วยตนเองอย่างภาคภูมิใจ

วัตถุประสงค์

1. พัฒนาสื่อเชิงสร้างสรรค์เพื่อช่วย
ยกระดับความสามารถด้านความจำสำหรับผู้ที่มี
ความบกพร่องทางการได้ยินในการต่อยอดสู่
กระบวนการออกแบบหัตถกรรมเชิงพาณิชย์
2. เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่เสริมสร้าง
สมรรถนะทักษะในการสร้างสรรค์สำหรับผู้ที่มี
ความบกพร่องทางการได้ยินให้เกิดประสิทธิภาพ
และประสิทธิผล
3. เพื่อส่งเสริมต่อยอดความสามารถจาก
การเรียนรู้ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
ในการประกอบอาชีพและได้รับจ้างงานในอุตสาหกรรม
สร้างสรรค์

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ
(qualitative research) โดยใช้วิธีดำเนินการ
(methodology) รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม (participatory action research)
ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม วิเคราะห์เนื้อหา และ
จัดประเภทของข้อมูลตามขั้นตอนการดำเนินงาน
เพื่อนำไปสู่ข้อสรุป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ
กลุ่มที่ 1 ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาเอกออกแบบเชิงพาณิชย์
วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 10 คน
โดยใช้วิธีสุ่ม (จับฉลาก) ในการคัดเลือก และกลุ่มที่ 2
คณาจารย์ จำนวน 4 คน คัดเลือกโดยเป็นคณาจารย์
ในกลุ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสร้างสรรค์
ให้กับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2. ขอบเขตของการวิจัยด้านพื้นที่ ได้แก่
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และวิทยาลัย
ราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีขอบเขตด้าน
ระยะเวลาทำการวิจัย 1 ปี

3. เครื่องมือวิจัย แบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

- 3.1 แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่ใช้
ประกอบการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัย

- 3.2 สื่อเชิงสร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือวิจัย
สื่อสมุดบันทึกที่ช่วยในการยกระดับความจำและ
เรียกคืนข้อมูล เชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนรู้ทักษะ
สร้างสรรค์ แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 การสร้างแนวคิด - เป็นระยะ
ที่สังสมประสบการณ์จากที่ได้จากบทเรียน และ
ประมวลผลในระบบของความจำระยะสั้น ซึ่งจะอยู่ใน
ชั่วระยะเวลาแรก เก็บข้อมูลในลักษณะจิตภาพ
เมื่อข้อมูลเหล่านี้ถูกรบกวนหรือแทรกในระบบ
ความคิด อาจสูญหายลืมเลือนได้หากไม่ได้รับ
การบันทึกเก็บโยกย้ายไปสู่ความจำระยะยาว

• ระยะที่ 2 การสร้างสื่อ เป็นขั้นตอนการสร้างสมุดบันทึกในขนาดที่เหมาะสมกับการใช้งาน

• ระยะที่ 3 การสะสมข้อมูล เป็นขั้นตอนระบบการทำงานของความจำระยะสั้น ควบคู่กันกับความจำระยะยาว ทำหน้าที่เสมือนคลังข้อมูลถาวรที่สามารถดึงกลับมาใช้ ซึ่งสื่อสมุดบันทึกนี้จะเป็นคลังของการสะสมข้อมูลจากแนวคิด ขยายต่อยอดด้วยวิธีเขียนบันทึก วาดภาพ ตัดแปะภาพ ฯลฯ เพื่อใช้เป็นการเรียกคืนข้อมูลด้วยตนเอง

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมาย

4. ขั้นตอนการวิจัย

4.1 การเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลปฐมภูมิด้วยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เข้าร่วมวิจัยรายบุคคล และข้อมูลทุติยภูมิ ด้วยการรวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4.2 สร้างต้นแบบสื่อเชิงสร้างสรรค์

4.3 ตรวจสอบต้นแบบและปรับปรุงตามการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

4.4 ดำเนินการทดสอบก่อนกระบวนการใช้สื่อเชิงสร้างสรรค์ (pre-test) ด้วยการเรียนรู้ขั้นตอนผ่านการบรรยาย ยกตัวอย่างผลงาน และสาธิตวิธีการปฏิบัติลงมือทำ โดยให้บันทึกหรือวาดรูปอธิบายขั้นตอนลำดับการปฏิบัติงานตามความเข้าใจที่สามารถจำได้ในรายวิชาออกแบบพื้นฐาน หัวข้อ “การขึ้นรูปภาชนะด้วยดินเผา”

4.5 นำสื่อต้นแบบที่ปรับปรุงตามข้อ 3.3 มาทดสอบการใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4.6 ดำเนินการทดสอบหลังกระบวนการใช้สื่อเชิงสร้างสรรค์ (post-test) ด้วยการให้ทดสอบปฏิบัติงานเซรามิค โดยวัดผลจากลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง และผลงานมีคุณภาพ สามารถต่อยอดให้อยู่ในระดับมาตรฐานของตราสินค้า @sign

4.7 ประเมินผลด้วยเครื่องมือวัดผลในงานวิจัย คือ แบบทดสอบภาคปฏิบัติ

4.8 ประเมินความพึงพอใจโดยกลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือวิจัยมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

1. แบบทดสอบภาคปฏิบัติ วิเคราะห์โดยใช้ผลความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนและหลังใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อระดับความสามารถด้านความจำของกลุ่มตัวอย่างที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) แสดงผลเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ด้วยการแปลผลแบบสอบถามโดยใช้ค่าเฉลี่ยและพิจารณาค่าโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ดีมาก 3.51-4.50 หมายถึง ดี 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง พอใช้ 1.00-1.50 หมายถึง ต้องปรับปรุง ในการคำนวณค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อความ ถ้าข้อความใดได้คะแนนเฉลี่ย 3.51 คะแนนขึ้นไปหมายถึงผ่านเกณฑ์ตามกำหนด ถ้าข้อความใดที่ได้คะแนนต่ำกว่า 3.51 จะต้องนำมาพิจารณาเป็นรายชื่อ

2. แบบประเมินคุณภาพของสื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ โดยวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมวิจัย ในกลุ่ม คณาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับอุดมศึกษา ที่มีต่อกระบวนการสร้างและการใช้สื่อเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับความจำของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สำหรับประเด็นคำถามในแต่ละข้อของการประเมินจะวิเคราะห์ผลด้วยคะแนนในรูปแบบของมาตราส่วน

ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับดังนี้ มากที่สุด เท่ากับ 5 มากเท่ากับ 4 ปานกลางเท่ากับ 3 น้อย เท่ากับ 2 น้อยที่สุด เท่ากับ 1 หากค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละข้อของเกณฑ์ ประเมิน พิจารณาค่าโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง มาก 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง 1.51-3.50 หมายถึง น้อย 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด ในการคำนวณค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อความ ถ้าข้อความใดได้คะแนนเฉลี่ย 3.51 คะแนนขึ้นไปหมายถึงคุณภาพผ่านเกณฑ์ตามกำหนด ถ้าข้อความใดที่ได้คะแนนต่ำกว่า 3.51 จะต้องนำมาพิจารณาในแต่ละรายหัวข้อ เพื่อนำมาปรับปรุงให้เกิดประสิทธิผลตามความมุ่งหมาย และคำนวณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ไม่เกิน 1 ของสื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ มีความเหมาะสมในการยกระดับความจำสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในส่วนข้อคำถามปลายเปิด ที่ให้แสดงความคิดเห็นจะนำมาจัดกลุ่มแสดงผลที่เหมือนหรือใกล้เคียงกัน

3. แบบประเมินความพึงพอใจสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยวิเคราะห์ผลของการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ ประเมินด้วยคะแนนในรูปแบบของมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับเช่นเดียวกันกับข้อ 3.8.2 ในการคำนวณค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อความ ถ้าข้อความใดได้คะแนนเฉลี่ย 3.51 คะแนนขึ้นไปหมายถึงผ่านเกณฑ์ตามกำหนด ถ้าข้อความใดที่ได้คะแนนต่ำกว่า 3.51 จะต้องนำมาพิจารณาในแต่ละรายหัวข้อ เพื่อนำมาปรับปรุงกระบวนการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังต่อไป และคำนวณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ไม่เกิน 1 สรุปว่ารูปแบบของกระบวนการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความเหมาะสม

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 กระบวนการสร้างสื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ ตามลำดับดังนี้

1. คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก เข้าร่วมสังเกตการณ์ทำความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินภายใต้การดูแลของอาจารย์ผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบพื้นฐาน โดยคณะผู้วิจัยสาธิตวิธีการสร้างกระบวนการทำเล่มสื่อสมุดบันทึก และชี้แนะในทุกขั้นตอน จากนั้นให้ผู้ร่วมวิจัยที่เป็นผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทำด้วยตนเองเพื่อนำมาใช้ในการยกระดับความจำ ซึ่งกระตุ้นส่งผลให้ผู้สร้างสรรค์เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน เริ่มต้นจากการนำแผ่นกระดาษที่จะใช้ทำสมุดด้านในมาซ้อนกัน 4 แผ่นแล้วพับครึ่งนับเป็น 1 ยก นายกระดาษตามความหนาที่ต้องการมาวางซ้อนกันเพื่อเตรียมเย็บเล่ม โดยใช้คัตเตอร์หั่นกระดาษยึดไว้ให้แน่นเจาะรูกระดาษด้วยเหล็กแหลม โดยวัดจากริมสันปกเข้ามา 1 เซนติเมตร เว้นระยะห่างกัน 2 เซนติเมตร เย็บเล่มด้วยการใช้เข็มร้อยเชือกเทียนและเย็บกระดาษให้ติดกันตามรอยที่เจาะรูไว้พร้อมใส่กระดาษและตกแต่งปกสมุดในขั้นตอนสุดท้าย

2. การวางโครงสร้างวิธีบันทึกแนวความคิดด้วยการตั้งกรอบโจทย์ ซึ่งเป็นการกำหนดแกนเนื้อหา เกี่ยวข้องกับหัวข้อเจาะจงสืบเนื่องมาจากต้นเรื่อง ใช้วิธีบันทึกแบบบูล (The Bullet Journal Method) ซึ่งใช้สำหรับลำดับความคิดให้เป็นระเบียบด้วยวิธีจัดบันทึกที่ออกแบบเองได้ รูปแบบการจดบันทึกไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว Rydall Carroll (2018) อธิบายไว้ว่า วิธีสร้างผลิตภาพที่ดี ความสำเร็จ และเจตจำนงมาผสมผสานสกัดออกมาเป็นระบบที่ยืดหยุ่น ใช้งาน และมีประโยชน์อย่างแท้จริง ผู้ใช้สื่อนี้สามารถจัดการรูปลักษณะแบบบันทึกตั้งแต่การเลือกรูปแบบวิธีการจด การกำหนด

หัวข้อ รวมไปถึงการออกแบบตกแต่งภายในเล่ม ด้วยพลังความคิดสร้างสรรค์ อารมณ์ความรู้สึก และใฝ่จินตนาการของตนเอง ช่วยให้จดจำสิ่งที่ต้องทำได้แม่นยำมากขึ้น โดยสามารถใช้แนวทางด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ 1) ใช้หลักการจดที่เน้นความกระชับ และเข้าใจง่าย ตั้งชื่อเรื่องหรือหัวข้อให้ง่ายต่อการจัดระบบ หมวดหมู่ ใส่เลขหน้าเสมือนเป็นสารบัญให้ค้นหาได้ง่าย ใช้ประโยคที่กระชับ สั้น ได้ใจความ กำกับด้วยสัญลักษณ์ ตัวอย่างเช่น จุด แสดงสถานะความก้าวหน้า เป้าหมาย ความเชื่อมโยง หรือแทนค่าสาระประเด็นที่สำคัญในการบันทึก และควรใช้เฉพาะส่วนที่สำคัญเท่านั้น 2) ใช้โครงสร้างการจดบันทึกแบบเรียงลำดับที่จะช่วยเรียงลำดับความสำคัญได้ง่าย เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การระดมความคิด เป็นกระบวนการเพื่อค้นหาสิ่งสร้างสรรค์ใหม่ หรือใช้ในวิธีคิดเพื่อแก้ไขปัญหาจากหลายมุมมองของสมาชิกในกลุ่ม โดยคณะผู้วิจัยจัดให้มีล่ามภาษามือ 2 คน และมีผู้ช่วยสอน 1 คนบันทึกสรุปบนกระดานหน้าชั้นเรียน นับเป็นขั้นตอนของการร่วมกันทบทวนเนื้อหาที่จะบันทึกลงในสื่อสมุดบันทึก ทั้งนี้เพื่อหาทางเลือกในการตัดสินใจและใช้ในการวางแผนสมาชิกกลุ่มคือผู้เรียนที่มีความบกพร่องทาง

การได้ยิน 10 คน มาร่วมกิจกรรมระดมความคิด เพื่อช่วยกันสรุปทบทวนหลังการบรรยายและสาธิต ขั้นตอนการปฏิบัติงาน “การขึ้นรูปภาชนะด้วยดินเหนียว” ข้อสังเกตของขั้นตอนนี้คือ การระดมสมองของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแสดงถึงข้อแตกต่างจากคนปกติ กล่าวคือ ผู้ดำเนินกิจกรรมต้องชี้แนะ กระตุ้น หรือชี้หน้าให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความเห็นโดยมีล่ามภาษามือแปล และผู้ช่วยสอนบันทึก เพื่อทบทวนความจำร่วมกัน

4. ลำดับเนื้อหา หลังจากทบทวนสรุปเนื้อหาพร้อมกัน โดยทดลองให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินรวบรวมเนื้อหา ภาพวาดรูป ฯลฯ บันทึกลงในสื่อสมุดบันทึกเรียงตาม ลำดับการเรียนรู้ เช่น หัวข้อและเนื้อหา วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ และวาดภาพประกอบเพิ่มเติมบรรยายขั้นตอนการทำงานตามลำดับจากการสรุปความเข้าใจ จดจำและถ่ายภาพเก็บข้อมูลตามแต่ละช่วงของการเรียนรู้ของตนเอง บันทึกถึงข้อควรระวัง หรือปัญหาที่เกิดขึ้น ในแต่ละขั้นตอนของการทำงาน จำแนกกระบวนการสร้างผลงานตามหัวข้อและเนื้อหาลงในสื่อสมุดบันทึก พร้อมสรุปแบบกระชับ สั้น และได้ใจความ โดยสามารถตกแต่งความสวยงามตามรูปแบบที่ตนเองชื่นชอบ

ภาพที่ 1 กิจกรรมระดมสมอง

ภาพที่ 2 ต้นแบบสื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์

ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบภาคปฏิบัติ โดยทดสอบประสิทธิภาพของกระบวนการสร้างและการใช้สื่อเชิงสร้างสรรค์สมุดบันทึกเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ในช่วงเวลาหลังบทเรียนทันที (pre-test) และหลังการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ 4 สัปดาห์ (post-test) ในหัวข้อ “การขึ้นรูปภาชนะด้วยดินแผ่น” ของผู้เรียนที่บกพร่องทางการได้ยิน พบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาด้าน

ความจำดีขึ้น หลังจากได้ทดลองกระบวนการสร้างและการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้ คะแนนทดสอบก่อนการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ โดยทดสอบหลังการเรียนทันที มีค่าเฉลี่ย 2.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.75 อยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ และหลังการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ โดยพบว่า ผลการทดสอบภาคปฏิบัติช่วงที่ 2 หลังบทเรียน 4 สัปดาห์ มีค่าเฉลี่ย 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.54 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ในช่วงเวลาหลังบทเรียนทันที (pre-test) และหลังการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ (post-test)

รายการประเมินระดับความจำ	ลำดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
ความเข้าใจในเนื้อเรื่องและเนื้อหา	ก่อน	2.40	0.92	พอใช้
	หลัง	4.40	0.49	ดี
ความถูกต้องของวัสดุอุปกรณ์	ก่อน	2.70	0.46	ปานกลาง
	หลัง	3.70	0.46	ดี
ความถูกต้องของการใช้ภาษาบรรยาย	ก่อน	2.40	0.66	พอใช้
	หลัง	4.00	0.63	ดี
ความเหมาะสมของภาพประกอบที่เกี่ยวข้อง	ก่อน	2.40	0.92	พอใช้
	หลัง	4.60	0.49	ดีมาก
ความถูกต้องของการใช้สัญลักษณ์ลำดับขั้นตอน	ก่อน	2.30	0.78	พอใช้
	หลัง	4.30	0.64	ดี
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	ก่อน	2.44	0.75	พอใช้
	หลัง	4.20	0.54	ดี

ส่วนที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจ โดยกลุ่มเป้าหมายในแต่ละหัวข้อ ได้แก่ 1) ความพึงพอใจต่อวิธีการสอนเพื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.63 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก 2) ความพึงพอใจในรูปแบบการนำเสนอ มีค่าเฉลี่ย 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.55 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก 3) ความพึงพอใจในประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ย 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.64 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

สรุปและอภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการสร้างรูปแบบสื่อสมุดเชิงสร้างสรรค์ และเรียบเรียงข้อมูลเนื้อหา อันประกอบไปด้วยหลักการทำงาน 5 ขั้นตอน ตามหลักของการคิดเชิงออกแบบดังนี้ 1) การทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายอย่างลึกซึ้ง (empathize) กล่าวคือ คณะผู้วิจัยได้ร่วมสังเกตการณ์ระหว่างการปฏิบัติงานสร้างสรรค์สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพื่อทำความเข้าใจในพฤติกรรมทำความเข้าใจสาเหตุของปัญหาอย่างเข้าอกเข้าใจผ่านประสบการณ์ร่วมทั้งในฐานะผู้ร่วมสอนและผู้สังเกตการณ์ 2) การตั้งกรอบโจทย์ (define) ด้วยการตีความจากสาเหตุและประเด็นสำคัญของปัญหา ตั้งสมมติฐานการวิจัย 3) การกำหนดแนวคิด (ideate) จากการระดมสมองหาข้อตกลง ทบทวนก่อนการสร้างรูปแบบสื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ 4) การสร้างต้นแบบ (prototype) จากผลวิเคราะห์ในข้อ 3 โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนของกระบวนการสร้างรูปแบบ และส่วนของการรวบรวมเรียบเรียงข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การทดลองใช้งาน 5) การทดสอบ (test) ด้วยการนำเอาทั้งกระบวนการสร้างรูปแบบสื่อสมุด และกระบวนการเรียบเรียงมาตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างสื่อสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จากนั้นนำมาทดลองใช้กับผู้เข้าร่วมวิจัยที่เป็นผู้เรียน

ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 10 คน ที่ได้ผลการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลก่อนและหลังการใช้สื่อเชิงสร้างสรรค์ว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีผลสัมฤทธิ์ของผลการทดสอบหลังการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ สูงกว่าในช่วงก่อนการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1) เนื้อหาสื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ แสดงถึงความสนใจและลักษณะเด่นของผู้เรียบเรียงสร้างการบันทึกความจำด้วยตนเอง การแสดงภาพประกอบที่เห็นถึงวัตถุประสงค์ และสิ่งที่เกี่ยวข้องส่งผลให้จดจำเป็นภาพได้ง่าย ให้ผลสัมฤทธิ์ในการยกระดับความจำในการเรียนรู้ทักษะการออกแบบสร้างสรรค์ดีกว่าสื่อวีดิทัศน์และการจดบันทึกด้วยภาษาไทย

2) สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ใช้ในการเรียกคืนความจำจากบทเรียนการปฏิบัติงานทักษะสร้างสรรค์ โดยสามารถรำลึกในภาษาไทยตามความเข้าใจของผู้เรียบเรียงที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทำความเข้าใจขั้นตอนและเครื่องมือในระดับดี

3) รูปแบบการใช้งานเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นอย่างมาก เนื่องจากรูปแบบการเรียบเรียงบันทึกทำให้เข้าใจกระบวนการทำงานได้ง่าย ด้วยภาษารูปภาพที่สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย มีบันทึกอยู่ในศัพท์ของภาษาไทย

4) สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ให้ผลในการลดเวลาจากกระบวนการทบทวนบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์อย่างมีเอกลักษณ์ของตนเอง และใช้ทบทวนองค์ความรู้ได้ภายหลัง

5) ในภาพรวมของผลจากการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ (ก่อนและหลังการใช้สื่อ) ให้

ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ในวัสดุที่หลากหลาย ไม่แตกต่างกันในการใช้งานทุกลักษณะ เมื่อเทียบกับสื่อวีดิทัศน์และการจัดบันทึกด้วยภาษาไทยจะ
ให้ผลสัมฤทธิ์ที่ลดลงไปตามระยะเวลา

จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนมีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้ผ่านการทดลองใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ในการยกระดับความสามารถด้านความจำของตนเองมาแล้วนั้น อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก ซึ่งผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย กล่าวคือผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ทักษะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุดิน (เซรามิค) โดยใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ในหัวข้อ “การขึ้นรูปภาชนะด้วยดินเผา” ของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับอุดมศึกษา สาขาเทคนิคการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเอกการออกแบบเชิงพาณิชย์ สูงขึ้น สามารถจดจำสาระสำคัญหลังการใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ได้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งบรรลุวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัยดังนี้

- 1) ได้พัฒนาสื่อเชิงสร้างสรรค์เพื่อช่วยยกระดับความสามารถด้านความจำสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในการต่อยอดสู่กระบวนการออกแบบหัตถกรรมเชิงพาณิชย์
- 2) ได้องค์ความรู้ของกระบวนการสร้างรูปเล่ม และรวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาที่เสริมสร้างสมรรถนะทักษะในการสร้างสรรค์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 3) ได้ต้นแบบของรูปเล่มของการจัดการรวบรวมเนื้อหาสื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ
- 4) สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ระหว่างเข้าทดลองฝึกงานกับภาคเอกชน ในการส่งเสริมต่อยอดความสามารถจากการเรียนรู้ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในการประกอบอาชีพและได้รับการทบทวน

ให้กลับมาทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา

ซึ่งจากการสรุปประเด็นข้างต้นทั้ง 4 ข้อสามารถตอบคำถามการวิจัยได้ว่า กระบวนการสร้างเล่มสื่อสมุดบันทึกการสร้างสรรค์ให้ประสิทธิผลในการยกระดับความสามารถด้านความจำ ให้ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการทบทวนและเรียกคืนความจำของขั้นตอน วิธีการ ได้อย่างเป็นระบบได้ดีกว่าสื่อแบบเดิม (สื่อวีดิทัศน์และการจัดบันทึกด้วยภาษาไทย) และสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาโครงสร้างหน่วยความจำของมนุษย์พบว่า การประมวลผลของหน่วยความจำเป็นกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องกันหลายขั้นตอน สอดคล้องไปกับ Cuncic, A. (2022) อธิบายถึงการประมวลผลข้อมูลจากความจำ คือ การเข้ารหัส (encoding) การเก็บ (storage) การจำ (recall) การค้นคืน (retrieval) และ ภาวะสูญเสียความจำ (forgetting) ซึ่งความทรงจำจากการทำงานร่วมกันสามส่วน เริ่มตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยหน่วยความจำจากความรู้สึกสัมผัส (sensory memory) ที่รับรู้ผ่านการรู้สึกจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ ซึ่งถูกส่งต่อไปยังหน่วยความจำระยะสั้น (short term memory) ที่เป็นหน่วยความจำที่จัดเก็บชุดข้อมูลกับสิ่งที่ตระหนักถึงอยู่ชั่วขณะหนึ่งจากระบบความจำของความรู้สึกสัมผัสอันเป็นหน่วยความจำที่ต่ำมาก จำได้ทีละน้อย สามารถเรียกกลับคืนมาใช้ได้ทันทีในช่วงระยะครู่หนึ่ง อาจเลือนหายไปกลายเป็นความทรงจำระยะสั้น จากนั้นข้อมูลจะถูกส่งต่อไปเก็บยังหน่วยความจำระยะยาว (long term memory) ที่จัดเก็บข้อมูลที่มีความหมายกลายเป็นความทรงจำ และพร้อมจะนำกลับมาใช้เมื่อเกิดการกระตุ้นเร้าความทรงจำที่เหมาะสม ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาของ “การลืม” เพราะเมื่อสมองรับข้อมูลมากขึ้น ในบางครั้งสมองก็ไม่ได้ใส่ใจ หรือตั้งใจจะตีความข้อมูลนั้นเพื่อนำมาเก็บไว้ในหน่วยความจำ จึงทำให้การลืมนั้นเกิดขึ้นได้ง่าย

อย่างไรก็ตาม มนุษย์นั้นมีความสามารถด้านความจำอยู่ในระดับที่แตกต่างกัน ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต้องเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทางสายตาด้วยการมองเห็น จดจำจากภาพ ซึ่งอาจลืมนั่นไปได้อย่างง่าย ดังที่ Flavel, J. H., Miller, P.H., & Miller, S. A. (2001) กล่าวว่า ความจำเป็นที่ของบุคคลใช้เก็บรักษาข้อมูลความรู้ ที่ได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก ซึ่งส่งผลให้บุคคลสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต เข้าใจสิ่งต่างๆ ในปัจจุบัน และคาดการณ์ไปยังอนาคตได้ และ Rodriguez (2009) ถูกอ้างอยู่ในสมวดี ไชยเวศ (2555) กล่าวว่า ความจำเป็นกระบวนการที่ใช้ในการได้มา เก็บรักษา คงไว้และเรียกใช้ข้อมูล ดังนั้นเมื่อผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเรียนรู้จากการมองเห็น จึงจำเป็นต้องมีสื่อที่สามารถสร้างความน่าสนใจเพื่อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้รับการกระตุ้นและยกระดับความจำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย เรียนรู้จากความผิดพลาดซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเกิดการจดจำได้ดียิ่งขึ้น

2. กระบวนการสร้างสื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัยสื่อสมุดบันทึกที่ช่วยในการยกระดับความจำและเรียกคืนข้อมูลเพื่อสร้างการเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนรู้ทักษะสร้างสรรค์ โดยเริ่มต้นจากแนวคิด ขั้นตอน วัสดุ และปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นการกระตุ้นเสริมสร้างความสนใจส่วนบุคคลในการทำความเข้าใจสู่การสร้างและการใช้สื่อสมุดบันทึกของตนเอง เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน เพื่อใช้ในการสรุปบันทึกด้วยการจด สะสมภาพ ตัดแปะและเชื่อมโยงเข้าสู่หัวข้อของการศึกษา ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบพื้นฐานซึ่งสอดคล้องไปกับทฤษฎีความจำสองกระบวนการ (Two-process theory of memory) ของ Atkinson & Shrifin (1988)

ที่พบว่า การสร้างแนวคิดนั้นเป็นระยะที่สิ่งสมประสพการณ์จากที่ได้จากบทเรียน และประมวลผล ในระบบของความจำระยะสั้น ซึ่งจะอยู่ในช่วงระยะเวลาแรก เก็บข้อมูลในลักษณะจิตภาพ เมื่อข้อมูลเหล่านี้ถูกรบกวนหรือแทรกในระบบความคิด อาจสูญหายลืมนั่นได้หากไม่ได้รับการบันทึกเก็บโยกย้ายไปสู่ความจำระยะยาว คณะผู้วิจัยจึงใช้การสร้างการสร้างสื่อสมุดบันทึก ซึ่งเป็นขั้นตอนการสร้างสมุดบันทึกในขนาดที่เหมาะสมกับการใช้งาน คือขนาดของกระดาษเอสี่ (a4) พับครึ่งในการสะสมข้อมูล อันเป็นขั้นตอนระบบการทำงานของความจำระยะสั้น ควบคู่กันกับความจำระยะยาว ทำหน้าที่เสมือนคลังข้อมูลถาวรที่สามารถดึงกลับมาใช้ ซึ่งสื่อสมุดบันทึกนี้จะเป็นคลังของการสะสมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแนวคิด ขยายต่อยอดด้วยวิธีเขียนบันทึก วาดภาพ ฯลฯ เพื่อใช้ในการเรียกคืนข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อป้องกันการลืมนั่นที่จะเกิดขึ้นตามทฤษฎีการสลายตัว (Decay theory) Adams & Dijkstra (1966) กล่าวว่า การลืมนั่นเกิดขึ้นจากการละเลยในการทบทวน หรือไม่นำสิ่งที่จำเป็นต้องจดจำไว้ออกมาใช้ในชีวิตประจำวัน การละเลยส่งผลให้ความจำสลายตัวไปในที่สุด

จากทฤษฎีข้างต้นสรุปได้ว่า “ความจำ” เป็นการบ่งบอกถึงความสามารถของสมองที่ต้องทำงานประสานกันในส่วน กระบวนการที่จำเป็นต่อการทำงานของสมองนั้นมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ ประกอบจากการเข้าและการถอดรหัสในโครงสร้างของความจำระยะสั้น เกิดขึ้นในภายหลังการรับรู้ที่เป็นความจำชั่วคราว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ส่วนใหญ่ของการลืมนั่นได้ทันทีหลังการเข้ารหัสของความจำไม่ได้มีการเข้ารหัสสังเกตุจดจำเกิดขึ้นตั้งแต่แรก (encoding failure) หรือการลืมนั่นเกิดจากการเสื่อมสลายของรอยต่อความจำ (decay) ที่ถูกแทนที่ด้วยข้อมูลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ตามกาลเวลา

บางครั้งการที่ข้อมูลในความจำระยะยาวไม่ได้ถูกเรียกคืนกลับมาใช้ รอยต่อความจำนั้นก็จะเป็นรอยหายไปบางส่วน จึงกล่าวได้ว่าการเรียนรู้สิ่งใหม่สามารถรบกวนการเรียนรู้เก่า ทำให้เกิดการลืมได้ ดังนั้นหากต้องการจำได้ดีจะต้องได้รับการทบทวนอยู่เสมอจึงจะสามารถฝังตัวเก็บไว้ได้ในความจำระยะยาวต่อไป หากแต่หลักสำคัญที่สุดคือช่วงของความจำนั้นก็สามารถเพิ่มขึ้นได้ด้วยการฝึกฝน ฝึกซ้ำและทวนซ้ำให้มากขึ้น ซึ่งกระบวนการสร้างสื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์นั้น ยังสอดคล้องไปกับแนวคิดวิธีการเรียกคืนความจำหรือการวัดความจำของมนุษย์ของ อุบลรัตน์ เฟิงสติด (2535) ต้องอาศัย 1) การระลึกได้ 2) การจำได้ 3) การเรียนซ้ำ และ 4) การบูรณาการใหม่

3. คณะผู้วิจัยได้ใช้หลักการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) d. school (2004) อันเป็นกระบวนการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา สร้างแนวคิดนวัตกรรมตามขั้นตอน โดยใช้หลักการออกแบบอย่างมีระบบคือ การกระจายขั้นตอนแยกออกจากกันเป็นข้อย่อยเพื่อช่วยให้วิเคราะห์ข้อมูลที่ตรงกับโจทย์ ค้นหาแนวคิดและมุ่งเน้นการสนใจในการดำเนินงานในแต่ละช่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ โดยใช้กลุ่มผู้บกพร่องทางการได้ยินเป็นศูนย์กลางและทำการเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย คิดผ่านสิ่งที่กลุ่มเป้าหมายคิด แสดงออกและรู้สึก เพื่อให้เข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้งจากมุมมองของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ผ่านการสังเกต สอบถาม หรือเข้าไปมีประสบการณ์ร่วม เพื่อตั้งกรอบโจทย์กำหนดประเด็นปัญหาขึ้นมาให้ชัดเจน และจะต้องแก้ปัญหา “การลืม” นี้ ผ่านการกำหนดแนวคิดแบบไม่มีกรอบเพื่อค้นหาคำตอบหรือสร้างทางเลือกในการแก้ไขปัญหาพัฒนาสร้างต้นแบบสื่อเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถเรียนรู้ข้อดีหรือข้อเด่นของกระบวนการทั้งหมด

นำไปสู่การทำความเข้าใจและสามารถนำกลับไปแก้ไขก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการทดลองการใช้งานของกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลให้การทำงานมีโอกาสปรับปรุงแนวคิดให้สมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้สามารถพัฒนาความคิดและทางออกใหม่ที่ดีขึ้น

4. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์แสดงผลว่า ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีผลประเมินสูงกว่าหลังการใช้สื่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผลการทดสอบก่อนการใช้สื่อมีค่าเฉลี่ย x bar อยู่ที่ 2.44 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.75 อยู่ในระดับพอใช้ เมื่อได้ทดลองใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ ผลทดสอบพบว่า มีค่าเฉลี่ย x bar ที่สูงขึ้น คือ 4.20 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 อยู่ในระดับดี มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้น เป็นผลเชิงประจักษ์ถึงพัฒนาการด้านความจำที่ดีขึ้น ซึ่งสรุปได้ว่า การใช้สื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์ในผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินตามที่คณะผู้วิจัยได้สร้างกระบวนการและต้นแบบสื่อ นั้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ยกระดับความจำได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องไปกับ Nelson Cowan (2010) ที่นิยามศัพท์ความจำประมวลผล (working memory) คือความจำเพื่อนำไปใช้ประมวลผล เป็นกระบวนการเก็บรักษา ทบทวน คำนึง และการระลึกถึงชุดข้อมูลจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ผสมผสานเข้ากับข้อมูลที่มีอยู่ในขณะนั้น เพื่อเรียกคืนนำมาใช้ในัจจุบัน อีกทั้งเป็นความสามารถในการเก็บข้อมูลไว้ในใจชั่วขณะหนึ่ง เพื่อมุ่งเน้นการนำไปใช้ในการทำงานและเรียบเรียงลำดับ ด้วยการฝึกฝนความจำขณะที่ทำงานจะส่งผลถึงขีดความสามารถในการทำงานเพิ่มขึ้น หลีกเลียงสิ่งที่จะทำให้ไขว้เขวจากการวางแผนทำงานในขั้นต่อไปจนเสร็จสิ้น

ในการศึกษาปัญหาในแต่ละขั้นตอนพบว่าปัญหาส่วนใหญ่จะมาจากตัวผู้เรียนที่มีความ

บทพร่องทางการได้ยิน ที่ต้องเรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัสหลักทางการมองเห็นเป็นประสาทนำ ใช้สายตามองดูล่ามภาษามือแปลบทเรียนตลอดเวลา ไม่สามารถจดบันทึกได้ด้วยตัวเอง และไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่สำคัญของเนื้อหาเข้าด้วยกัน ต้องทบทวนขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ลำดับให้เข้าใจง่ายด้วยการสื่อสารที่ไม่ซับซ้อนซ้ำหลายครั้ง สิ่งสำคัญที่สุดคือต้องอธิบายให้ล่ามภาษามือเข้าใจ ในเนื้อหาทั้งหมดก่อนจึงจะสามารถแปลสู่ภาษามือไทยได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อสังเกตของเนื้อหาเป็นการเรียนรู้ทักษะสร้างสรรค์ในการเรียนการสอนของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อย่างไรก็ตามพบว่าการจดบันทึกแบบ “บรูโจ” เป็นแนวทางการจดบันทึกที่คณะผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้เท่านั้น ผู้บันทึกสามารถใช้อุปกรณ์ประกอบอื่นนำมารวบรวมกันในแต่ละหน้ากระดาษ กฎเกณฑ์การบันทึกด้วยวิธีของตนเอง ยิ่งเพิ่มเติมรูปแบบของความคิดสร้างสรรค์ก็จะเพิ่มความน่าสนใจในการจดบันทึก ส่งผลให้เกิดแรงผลักดัน จดจำ และทำตามสิ่งที่ได้บันทึกไว้จากบทเรียน อีกทั้งการเรียนรู้ผ่านการมองคำแปลด้วยล่ามภาษามือประกอบการสาธิตเพียงอย่างเดียว ถึงแม้จะได้สัมผัสหรือทดลองทำ ก็อาจจะไม่เข้าใจได้อย่างชัดเจนเพียงพอ เมื่อเวลาผ่านไปก็ทำให้ไม่สามารถนำการเรียนรู้ที่เคยเกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ จึงจำเป็นต้องนำเอาภาพหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ มาประกอบการบันทึกเป็นสื่อช่วยในการจดจำเพื่อนำมาทบทวน เรียกคืนความจำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้

อาจขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยเช่น ประสบการณ์ความสนใจส่วนบุคคล ความตั้งใจ และสภาวะอารมณ์ระหว่างบทเรียน การแก้ปัญหาความไม่เข้าใจในขั้นตอนปฏิบัติ ด้วยวิธีสาธิตจริง ทำความเข้าใจการใช้อุปกรณ์เครื่องมือให้ถูกต้อง เมื่อประกอบกับการฝึกฝนทักษะจะช่วยให้มีความชำนาญและจดจำได้ดีมากยิ่งขึ้น จากประเด็นวิจัยดังกล่าวจึงนำไปสู่ข้อสรุปได้ว่า ต้นแบบสื่อสมุดบันทึกเชิงสร้างสรรค์จากการพัฒนาในงานวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้ใน การเรียนการสอนทุกวิชาที่ต้องอาศัยทักษะการจำ และผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพสร้างสรรค์หัตถกรรมเชิงพาณิชย์อื่น ๆ เช่น งานผ้า งานจักสาน ฯลฯ ด้วยการฝึกฝน ทบทวนจดจำ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ ทั้งนี้ต้องเป็นผู้ที่มีความชื่นชอบ มีความพยายาม และสนใจ เพื่อที่จะนำองค์ความรู้ไปใช้ต่อยอดดำรงชีวิตในอนาคตด้วยตนเองได้อย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสื่อเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับความสามารถด้านความจำสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในการต่อยอดสู่กระบวนการออกแบบหัตถกรรมเชิงพาณิชย์” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) กองทุนส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หมายเลขใบรับรอง COA 66.0203-00

เอกสารอ้างอิง

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-70. (2565, 1 พฤศจิกายน).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 121-131.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (2551, 5 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก. หน้า 3.
- ศรียา นิยมธรรม. (2538). ความบกพร่องทางการได้ยิน: ผลกระทบทางจิตวิทยาการศึกษาและสังคม.
ราไทยเพรส.
- ศรียา นิยมธรรม. (2551). ทักษะศิลป์เพื่อการศึกษาพิเศษ. แวนแก้ว.
- สมวดี ไชยเวศ. (2555). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความจำของมนุษย์. ภูมิการพิมพ์.
- อุบลรัตน์ เพ็งสถิต (2535). ความจำมนุษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 5). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Adams, J. A., & Dijkstra, S. (1966). Short-term memory for motor responses. *Journal of Experimental Psychology*, 71(2), 314-318. <https://doi.org/10.1037/h0022846>
- Atkinson, R. M., Shiffrin, R. M. (1968). Human Memory: A Proposed System and Its Control Processes. In *Psychology of Learning and Motivation*. (Vol. 2, pp. 89-195).
- Carroll, R. (2018). *The Bullet Journal Method: Track the Past, Order the Present, Design the Future*. (1st Edition). Penguin.
- Cowan, N. (2010). *The Magical Mystery Four: How is Working Memory Capacity Limited, and Why?*. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2864034/>
- Cuncic, A. (2022, 11 July). *What are the 5 Stages of Memory?*. <https://www.verywellmind.com/what-are-the-5-stages-of-memory-5496658>
- D.School. (n.d.). (2004). *Welcome to the Virtual Crash Course in Design Thinking*. <http://dschool.stanford.edu/dgifs/>
- Flavell, J. H., Miller, P.H., & Miller, S. A. (2001). *Cognitive Development*. (4th, 02). Prentice Hal.

การบูรณาการหลักการจัดการเรียนรู้เชิงทัศน์สำหรับครูระดับชั้นประถมศึกษา Integrating Visual Learning for Teacher in Elementary Level

วีณา ธนาไชยสกุล¹

Weena Thanachaisakul¹

Received: 16 September 2023

Revised: 11 November 2023

Accepted: 15 November 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการบูรณาการแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงทัศน์สำหรับครูประถมศึกษา การใช้สัญลักษณ์เชิงภาพอย่างหลากหลาย ในการนำเสนอข้อมูลที่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนระดับประถมที่ยังไม่พัฒนาความคล่องแคล่วในการอ่านและเขียน ผู้สอนในฐานะของผู้จัดกระบวนการเรียนรู้จึงควรพิจารณาหลักการในการเลือกใช้เครื่องมือเชิงทัศน์ที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ในบทความประกอบด้วย รูปแบบการเรียนรู้ ทฤษฎีสันับสนุนแนวทางการจัดการเรียนรู้ ความสำคัญ เครื่องมือ ขั้นตอนกระบวนการ และการบูรณาการหลักการทางศิลปะกับการสร้างเครื่องมือเชิงทัศน์สำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนได้นำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงทัศน์, การสอนระดับประถมศึกษา, เครื่องมือเชิงทัศน์

Abstract

This article presents the conceptual integration of learning concepts for primary school teachers. It uses various visual symbols. To submit information that aligns with the nature of primary school students who have not yet developed fluency in reading and writing. As learning process organizers, teachers should consider the principles for selecting practical visual tools suitable for learners to learn at their full potential. The article contains learning style Theories supporting learning management approaches, importance, tools, and process steps. And the integration of artistic principles with the creation of visual tools for primary school learners as a guideline for teachers to apply in teaching and learning management.

Keywords: Visual learning and teaching, teaching elementary level, visual tools.

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, E-mail: weena.t@cmu.ac.th

¹ Lecturer in division of Art Education, Faculty of Education, Chiangmai University

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อความสำเร็จของผู้เรียน ครูมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกในกระบวนการนี้ ในโลกปัจจุบันมีการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ด้วยตัวเอง ซึ่งปริมาณข้อมูลที่หลากหลายนั้นอาจจะไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับข้อมูลเลย หากไม่เกิดกระบวนการจับประเด็นเพื่อนำไปใช้ให้เกิดการเรียนรู้ (DiCarlo, 2009) ในขณะเดียวกัน ปริมาณข้อมูลมหาศาลนั้นอาจจะสูญหายไปหากไม่มีการจัดระเบียบข้อมูลเพื่อนำกลับมาใช้เมื่อต้องการ ตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา มีความพยายามในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์อย่างต่อเนื่อง และได้ค้นพบว่า มนุษย์มีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยแบ่งประเภทการเรียนรู้ตามความถนัดหรือความสามารถในการรับรู้ และหนึ่งในนั้นคือ ความถนัดทางการเรียนรู้จากการมองเห็น ผู้เรียนกลุ่มนี้จะให้ความสนใจต่อการประมวลผลข้อมูลผ่านสื่อ เช่น แผนภาพ แผนภูมิ กราฟ และวิดีโอ เป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สมรรถนะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องพัฒนาในยุคข้อมูลข่าวสาร คือ ทักษะการสื่อสาร (Communication) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) การคิดวิเคราะห์ (Critical thinking) และความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “4 Cs” ในบรรดาทักษะสำคัญเหล่านี้ การคิดเชิงภาพหรือการเรียนรู้ด้วยภาพ มีบทบาทสำคัญและเชื่อมโยงกับทักษะทั้งสี่ที่จำเป็นกับผู้เรียนในยุคปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการสอนที่ช่วยส่งเสริมความรู้เท่าทันด้านสื่อดิจิทัล กระบวนการรับรู้ข้อมูล และการประมวลผล เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม

การใช้ประสาทสัมผัสทางการมองเห็นเป็นกระบวนการรับรู้หลัก ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากที่มนุษย์ได้ลืมตาขึ้น และยังเป็นการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเราอย่างมาก เมื่อเรายังเป็นทารก เรารับข้อมูลจำนวนมหาศาลผ่านการมองเห็นอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการมองเห็นโดยอัตโนมัติ เมื่อมีการเจริญเติบโตเข้าสู่วัยเด็ก การรับรู้ด้วยการมองเห็นเป็นส่วนสำคัญในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับโลกรอบตัวก่อนการเรียนรู้ทางด้านภาษาอ่านและภาษาเขียน ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยภาพจึงถือเป็นกลยุทธ์การสอนที่สำคัญสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา เพราะสามารถช่วยเพิ่มความเข้าใจ กระตุ้นประสาทสัมผัสที่หลากหลายจากการใช้การมองเห็นและการประมวลผลข้อมูลจากประสบการณ์ เพื่อสนับสนุนรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ครูผู้สอนสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมและใช้งานได้จริงสำหรับผู้เรียนทุกคน ด้วยการรวมทัศนูปกรณ์เข้ากับการสอน บทความนี้มีเป้าหมายในการอธิบายรูปแบบส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้วยภาพ โดยการบูรณาการหลักการทางศิลปะสำหรับครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา เป็นแนวคิดหนึ่งในการบูรณาการการเรียนรู้ระหว่างศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนซึ่งเป็นช่วงวัยที่ยังพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนตัวอักษร โดยให้การเรียนรู้ด้วยภาพเป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style)

รูปแบบการเรียนรู้ของบุคคลส่งผลต่อการประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน การรู้จักว่าผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้แบบใด จะทำให้ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมหรือสภาพแวดล้อมทางการเรียนได้อย่างเหมาะสม ความเข้าใจในรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้สอนได้เห็นจุดด้อยของผู้เรียน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหากการเรียนรู้และช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม

สามารถปรับวิธีการสอน หรือวางแผนการสอนที่สามารถตอบสนองต่อความถนัดด้านการรับรู้ และช่วยในการสื่อสารกับผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างกันไป พร้อมทั้งมีส่วนในการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้มีความสุขสานและเข้าถึงผู้เรียนได้ดีขึ้น (Montgomery, Susan, & Linda, 1998) รูปแบบการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท แต่รูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้กันมากที่สุดรูปแบบหนึ่งคือรูปแบบ VARK (ศักดิ์ศเรศ ประกอบผล, 2563) ซึ่งถูกพัฒนาในปี ค.ศ. 1987 โดย Neil Fleming ได้มีการพัฒนาและแบ่งการเรียนรู้ในการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดในการรับรู้ของตัวเอง (Fleming & Baume, 2006) โดยแบ่งรูปแบบออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

Visual Learning Style (V) ผู้เรียนที่ถนัดการเรียนรู้จากการมองเห็น ผู้เรียนเหล่านี้ชอบที่จะประมวลผลข้อมูลผ่านสื่อ เช่น แผนภาพ แผนภูมิ กราฟ และวิดีโอ

Aural or Auditory Learning Styles (A) ผู้เรียนที่ถนัดการเรียนรู้จากการฟัง การพูดคุย ผู้เรียนเหล่านี้มักจะประมวลผลข้อมูลผ่านคำพูดและเสียง เช่น การบรรยาย การอภิปราย และการบันทึกเสียง

Read/Write (Read/write learning Styles) (R) ผู้เรียนที่ถนัดการเรียนรู้จากการอ่าน หรือการเขียน ผู้เรียนเหล่านี้ชอบที่จะประมวลผลข้อมูลผ่านการเขียนเป็นตัวอักษร เช่น หนังสือเรียน เอกสารประกอบคำบรรยาย และการจดบันทึก

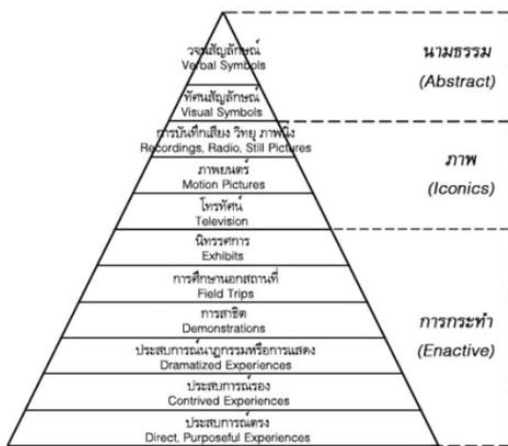
Kinesthetic (Kinesthetic Learning Styles) (K) ผู้เรียนที่ถนัดการเรียนรู้จากการสัมผัสหรือเคลื่อนไหวร่างกาย ผู้เรียนเหล่านี้ชอบที่จะประมวล

ผลข้อมูลผ่านกิจกรรมทางกายภาพ ประสบการณ์จริง และการเคลื่อนไหว

รูปแบบการเรียนรู้ไม่ได้เป็นการแบ่งประเภทการจัดการเรียนรู้อย่างตายตัว ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนแปลงลักษณะที่ตนเองถนัดไปตามพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย สำหรับผู้เรียนในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาซึ่งกำลังอยู่ในช่วงของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เรื่องภาษา การเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้จึงเป็นการจดจำเรื่องราวแล้วเชื่อมโยงกับภาษาพูดมากกว่าการอ่านที่ยังไม่คล่องแคล่ว งานวิจัยของ Greenhoot and Semb (2008) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยภาพพร้อมกับการใช้คำพูดสามารถช่วยให้ผู้เรียนระดับปฐมวัยสามารถจดจำเรื่องราวได้แม้เวลาจะผ่านไประยะหนึ่ง งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่ยืนยันถึงความสำคัญในการใช้ภาพเพื่อการเรียนรู้ได้แก่ การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลจากการใช้ภาพที่เป็นเลิศ (picture-superiority effect) โดย Whitehouse, Maybery, and Durkin (2006) ทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและวัยรุ่นจำนวน 80 คน ทำการทดสอบความทรงจำด้วยภาพและตัวอักษร แสดงให้เห็นว่า ความทรงจำเกี่ยวกับรูปภาพเป็นสิ่งที่เรียกคืนมาได้ดีกว่า ข้อค้นพบอื่นๆ ยังเสริมว่าความคิดและแนวคิดสามารถนำเสนอออกมาในรูปแบบของรูปภาพได้เช่นเดียวกับการใช้ถ้อยคำบรรยาย ซึ่งสมองจะสามารถจดจำข้อมูลได้ดีกว่าการใช้เพียงคำพูดหรือตัวอักษรเพียงอย่างเดียว เมื่อผู้เรียนได้ทำการเขียนภาพเพื่อนำเสนอแนวคิดหรือความคิดของพวกเขา แสดงให้เห็นว่า พวกเขา กำลังทำการสังเคราะห์ข้อมูลและเข้ารหัสในหน่วยความจำเพื่อการเรียกคืนและดึงข้อมูลกลับมาได้ง่ายกว่าการจดแบบตัวอักษรเพียงอย่างเดียว

ทฤษฎีที่สนับสนุนการเรียนรู้เชิงทัศน์

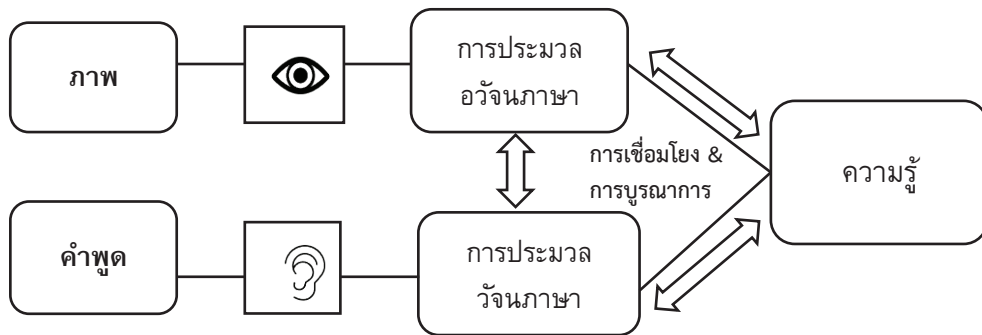
Edgar Dale เป็นนักทฤษฎีการศึกษาชาวอเมริกันที่เสนอ Cone of Experience หรือที่เรียกว่า Dale's Cone of Experience เป็นกรอบแนวคิดที่แสดงให้เห็นรูปแบบต่างๆ ของการมีส่วนร่วมทางประสาทสัมผัสและประสิทธิผลในการเรียนรู้ โดยกล่าวถึงประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละขั้นที่สูงขึ้นของกรวยประสบการณ์ แสดงให้เห็นถึงการมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่กระตือรือร้นและมีส่วนร่วมมากขึ้น จะนำไปสู่การจดจำและความเข้าใจที่ดีขึ้น ที่ฐานของกรวยคือรูปแบบการเรียนรู้แบบรับข้อมูลด้านเดียว เช่น การอ่านหรือการฟังการบรรยาย ซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมและการรักษาข้อมูลในกระบวนการเรียนรู้ต่ำกว่า เมื่อบุคคลมีรูปแบบการเรียนรู้ก้าวหน้าขึ้นในระดับกรวย ก็จะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการเรียนรู้ผ่านโหมดต่างๆ เช่น การดู (seeing) การชมการสาธิต (watching demonstration) และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมภาคปฏิบัติ (participating in hands-on activities)

ภาพที่ 1 กรวยประสบการณ์ (cone of experience) โดย Edgar Dale (1969) (ดัดแปลงจาก กิดานันท์ มะลิตอง, 2543)

องค์ประกอบภาพของ Cone of Experience เน้นย้ำถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้สื่อทัศนศาสตร์ เช่น แผนภาพ แผนภูมิ กราฟ ภาพประกอบ และวิดีโอ เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ ที่สามารถเพิ่มความเข้าใจ ความจำ และการมีส่วนร่วมโดยให้ผู้เรียนเห็นภาพข้อมูลที่สามารถเข้าใจและเก็บรักษาได้ง่ายขึ้น โดยประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยภาพอยู่ที่ความสามารถในการใช้ประโยชน์ตามธรรมชาติของสมองมนุษย์ในการประมวลผลภาพและการจดจำรูปแบบ ข้อมูลที่เป็นภาพมักได้รับการประมวลผลอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากกว่าข้อมูลที่เป็นคำพูดหรือข้อความ เนื่องจากสมองสามารถแปลความหมายของภาพได้อย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบที่มองเห็นได้ ดังนั้น ผู้เรียนจะเข้าใจแนวคิดที่ซับซ้อนได้ดีขึ้น รู้จักรูปแบบและความสัมพันธ์ และจำข้อมูลได้ง่ายขึ้นผ่านการนำเสนอข้อมูลด้วยภาพ

Allan Paivio (1971) ศาสตราจารย์ทางด้านจิตวิทยา นำเสนอทฤษฎีรหัสคู่ของการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและการรู้หนังสือ (dual-coding theory of cognition and literacy development) ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการเรียนรู้ โดยเสนอแนวความคิดที่ว่า รหัสทางวาจาและรหัสจินตภาพถูกใช้เพื่อแสดงและจัดเก็บข้อมูลในหน่วยความจำ รหัสเหล่านี้มีความเชื่อมต่อกัน และการเปิดใช้งานรหัสหนึ่งสามารถนำไปสู่การเปิดใช้งานรหัสอื่นได้ Paivio เสนอว่าการเข้ารหัสข้อมูลแบบคู่ช่วยให้มีความสมบูรณ์และความยืดหยุ่นมากขึ้นในการประมวลผลทางความคิด เนื่องจากสามารถใช้ทั้งรหัสทางวาจาและรหัสจินตภาพพร้อมกัน หรือแยกกันก็ได้

ภาพที่ 2 Dual-coding theory โดย Allan Paivio (2006)

ประเด็นสำคัญประการหนึ่งของทฤษฎีการเข้ารหัสคู่คือ แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงข้อมูลภาพ เช่น รูปภาพ แผนภาพ หรือจินตภาพ สามารถเพิ่มทักษะการเรียนรู้ ความจำ ให้ข้อมูลเชิงบริบทเพิ่มเติม และสร้างการนำเสนอแนวคิดหรือข้อมูลที่ชัดเจนและน่าจดจำยิ่งขึ้นได้ เนื่องด้วยข้อมูลภาพได้รับการประมวลผลแบบคู่ขนานและสามารถเรียกค้นจากหน่วยความจำได้ง่ายกว่าเมื่อเทียบกับการแสดงด้วยวาจาเพียงอย่างเดียว

ทฤษฎีรหัสคู่จึงมีความสำคัญต่อการศึกษา โดยเฉพาะการออกแบบสื่อการเรียนรู ผู้สอนในระดับประถมศึกษาสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยใช้ภาพเพื่อช่วยสื่อสารร่วมกับการอธิบายด้วยวาจา เพราะการใช้สื่อหรือเครื่องมือภาพที่ส่งเสริมประสาทสัมผัสที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำและบูรณาการเนื้อหาและประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การเรียนรู้ทักษะการอ่านในระดับประถมศึกษา ผู้เรียนที่ยังไม่มีความคล่องแคล่วในการอ่านและการเขียนตัวอักษรจะได้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่า หากผู้สอนสามารถใช้รูปแบบการรับรู้จากภาพมาใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมทักษะการอ่านให้กับผู้เรียน

เครื่องมือทางทัศนะ (Visual tools) ในการจัดการเรียนรู้เชิงทัศน์

เครื่องมือทางทัศนะ (Visual Tools) หมายถึง สัญลักษณ์ที่ไม่ใช่ภาษาศาสตร์ ถูกใช้โดยผู้เรียน ครู และผู้บริหาร เพื่อสร้างรูปแบบการสื่อสารของความคิดที่หลากหลาย ผ่านการใช้ภาพ การเชื่อมโยงมิติสัมพันธ์ และคำพูด เครื่องมือทางทัศนะจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเปลี่ยนข้อมูลที่คงที่เป็นความรู้ที่สามารถนำไปใช้งานได้ ซึ่งเครื่องมือทางทัศนะมีองค์ประกอบที่เป็นทั้งภาพ ตัวอักษร และตัวเลข โดยอาศัยการจัดองค์ประกอบเพื่อให้ข้อมูลนั้นอยู่ร่วมกันในพื้นที่ประมาณหนึ่งหน้ากระดาษ สามารถแบ่งประเภทตามลักษณะได้เป็น 6 แบบ ดังต่อไปนี้ (Hyerle, 2008)

1. แผนผังและแผนภูมิ (Diagrams and Charts)
2. อินโฟกราฟิกและโปสเตอร์ (Infographics and Posters)
3. แผนที่และลูกโลก (Maps and Globes)
4. เส้นเวลาและลำดับเหตุการณ์ (Timelines and Chronologies)
5. แบบจำลองและแบบเสมือนจริง (Models and Simulations)

6. ตัวจัดระเบียบภาพ (Visual Organizers) หรือ ตัวจัดระเบียบกราฟิก

เครื่องมือทางทัศนศาสตร์เหล่านี้ จะช่วยให้ผู้สอนมีตัวเลือกในการส่งเสริมการสอนมากขึ้น สามารถปรับใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างความเข้าใจ และทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ด้วยการเลือกและใช้เครื่องมือภาพที่เหมาะสม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ เครื่องมือทางทัศนศาสตร์สำหรับผู้เรียน ระดับประถมศึกษา

กลยุทธ์การสอนและการเรียนรู้ด้วยภาพสามารถมีประสิทธิผลสูงขึ้น หากสามารถสร้างการกระตุ้น ดึงดูดความสนใจและส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียน ผู้สอนสามารถช่วยผู้เรียนประมวลผลข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและเก็บรักษาข้อมูลได้ง่ายขึ้นโดยใช้อุปกรณ์ช่วยด้านภาพเพื่อเสริมวิธีการสอนแบบดั้งเดิม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเครื่องมือภาพที่ดีสำหรับการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา มีดังนี้ (Liu, Lee, & Wang, 2013; Loch, Deiglmayr, & Moelter, 2019; Mayer, 2005, 2009; Sweller, Ayres, & Kalyuga, 2011; Tversky, 2010)

1. การออกแบบที่เหมาะสมกับช่วงวัย (Age-Appropriate Design)

การออกแบบเครื่องมือทางทัศนศาสตร์ควรมุ่งถึงลักษณะพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียนระดับประถมศึกษา ภาพควรสอดคล้องกับความสามารถด้านการรับรู้และสิ่งที่อยู่ในการรับรู้เดิมของผู้เรียน เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนสามารถเข้าใจและตีความข้อมูลที่นำเสนอได้

2. การนำเสนอที่ชัดเจนและรัดกุม (Clear and Concise Presentation)

เครื่องมือทางทัศนศาสตร์ควรใช้ภาษาและภาพที่เข้าใจง่ายสำหรับผู้เรียนอายุน้อย หลีกเลี่ยงรายละเอียดที่ไม่จำเป็นซึ่งอาจทำให้เสียสมาธิหรือมีข้อมูลที่มากเกินไป

3. ใช้ภาพที่ดึงดูดและกระตุ้นความสนใจ (Engaging and Stimulating Visuals)

การออกแบบเครื่องมือทางทัศนศาสตร์ โดยใช้กราฟิก ภาพประกอบ หรือภาพเคลื่อนไหวที่มีสีสันและดึงดูดสายตาสามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมและแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้

4. ใช้ภาพที่สนับสนุนความเข้าใจ (Visuals that Support Comprehension)

ภาพที่ปรากฏในเครื่องมือทางทัศนศาสตร์แสดงแนวคิดหลัก ยกตัวอย่าง หรือนำเสนอภาพที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและเชื่อมโยงความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. องค์กรประกอบแบบมีปฏิสัมพันธ์ (Incorporating interactive elements)

การใช้เครื่องมือทางทัศนศาสตร์ที่สามารถให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และสัมผัสได้ เช่น การพลิกหน้ากระดาษ กิจกรรมแบบลากและวาง เคลื่อนย้ายตำแหน่ง ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการมีส่วนร่วม สำรวจ และเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง

6. โครงร่างและการนำเสนอตามลำดับ (Scaffolded and Sequential Presentation)

ควรจัดเครื่องมือทางทัศนศาสตร์ในลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผลและเป็นลำดับ นำเสนอข้อมูลที่ละขั้นตอนหรือโครงสร้างตามลำดับขั้น โครงร่างภาพสามารถช่วยให้ผู้เรียนอายุน้อยเข้าใจแนวคิดที่ซับซ้อนโดยการแบ่งมันออกเป็นส่วนที่สามารถจัดการได้มากขึ้น

7. การบูรณาการร่วมกับการพูดอธิบาย (Integration with Verbal Explanations)

ผู้สอนสามารถให้คำอธิบาย การบรรยาย พรรณนา หรือเรื่องเล่าที่ช่วยเสริมภาพและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

8. การเชื่อมต่อในโลกแห่งความจริง (Real-World Connections)

เครื่องมือทางทัศนศาสตร์ควรมีการบูรณาการหรือเลือกภาพประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์จริง บริบท หรือตัวอย่างที่คุ้นเคยกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิม และนำแนวคิดไปใช้ในชีวิตประจำวัน

9. การใช้รูปแบบที่หลากหลาย (Multiple Modalities)

มีการรวมรูปแบบต่างๆ ไว้ในเครื่องมือทางทัศนศาสตร์ เช่น ข้อความ รูปภาพ แผนผัง หรือแม้กระทั่งเสียงพากย์ เพื่อตอบสนองรูปแบบการเรียนรู้ ความชอบ และความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยข้างต้น สิ่งสำคัญในการสร้างเครื่องมือทางทัศนศาสตร์ คือ ผู้สอนต้องพัฒนาและปรับแต่งเครื่องมือภาพให้ตรงกับความ ต้องการและความสามารถเฉพาะของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย ดังนั้น การนำเครื่องมือภาพไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จึงควรสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงทัศนศาสตร์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

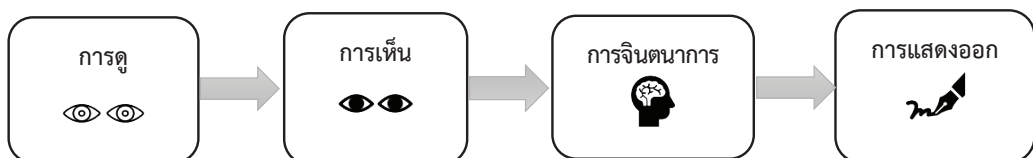
กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงทัศนศาสตร์

Roam (2013) ได้เสนอขั้นตอนกระบวนการคิดเป็นภาพ 4 ขั้นตอน (ภาพที่ 3) ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการดู (look) 2) ขั้นตอนการเห็น (see) 3) ขั้นตอนการจินตนาการ (imagine) และ 4) ขั้นตอนการแสดงออก (show) โดยมีรายละเอียดดังนี้.

ขั้นตอนที่ 1 การดู เป็นการใช้ประสาทสัมผัสในมองมองเห็นรับรู้สิ่งที่อยู่ตรงหน้าอย่างคร่าวๆ เพื่อพิจารณาว่าควรจะมีปฏิกิริยาตอบรับอย่างไร การดูเกี่ยวข้องกับการกวาดตามองช่วยให้เห็นภาพใหญ่ ในขณะที่เดียวกันก็ตั้งคำถามอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สมองทำการประเมินเบื้องต้นว่าสิ่งที่อยู่ตรงหน้าคืออะไร

ขั้นตอนที่ 2 การเห็น เป็นการพิจารณาภาพในกระบวนการป้อนข้อมูลอีกด้านจากการเห็นภาพ ต้องอาศัยปฏิกิริยาจากการทำงานของตามากขึ้น เมื่อเข้าสู่ขั้นตอนของการเห็นจะเกิดกระบวนการคัดเลือกข้อมูลที่มีค่าพอที่จะศึกษาต่อในรายละเอียด โดยอาศัยความสามารถพื้นฐานในการจดจำรูปแบบต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปตามสัญชาตญาณ แต่บางครั้งก็เกิดจากความตั้งใจ

ขั้นตอนที่ 3 การจินตนาการ เป็นขั้นตอนการผสมผสานข้อมูลต่างๆ ที่ได้รวบรวมไว้เข้าด้วยกัน โดยใช้ความคิดในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น การเห็นทั้งที่ยังหลับตา หรือการเห็นในสิ่งที่ไม่ได้อยู่ตรงหน้า

ภาพที่ 3 ขั้นตอนกระบวนการคิดเป็นภาพของ Rome (2013)

ขั้นตอนที่ 4 การแสดงออก เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นเมื่อได้ค้นพบและเข้าใจสิ่งที่ได้รับรู้แล้ว จนสามารถปรับเปลี่ยนให้เป็นการค้นพบแนวคิดใหม่ที่ต้องการแสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้ โดยเริ่มต้นจากการสรุปสิ่งที่เห็น คิดค้นหาวิธีที่จะนำเสนอแนวคิดอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การบันทึกแนวคิดลงบนกระดาษ ซึ่งให้เห็นถึงสิ่งที่จินตนาการ เป็นต้น

Daniel (2018) เสนอแนะว่า เมื่อผู้สอนอ่านตัวหนังสือให้ผู้เรียนฟัง ผู้สอนสามารถเริ่มถามคำถามว่าผู้เรียนเห็นภาพอะไรระหว่างที่พวกเขาฟังเรื่องราว โดยมีวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของกระบวนการนี้คือ

- ให้ผู้เรียน สืบหา ภาพประกอบในหนังสือระหว่างที่อ่านไปด้วย

- ให้ผู้เรียนอธิบายสิ่งที่ เห็น รวมไปถึงถึงลักษณะ องค์ประกอบ และการแสดงออกในภาพ

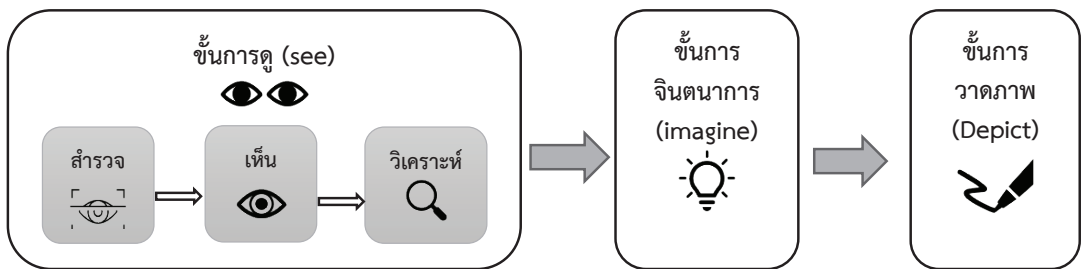
- ให้ผู้เรียนได้ วิเคราะห์ ภาพประกอบในหนังสือและวาดภาพที่สิ่งนี้อาจจะเกิดขึ้นต่อไป

หลังจากที่ผู้สอนได้ให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการในการสร้างเรื่องราวในแนวทางของตัวเอง เพื่อการนำเสนอสิ่งที่เห็นแล้ว ผู้สอนอาจจะเพิ่มเติมวัตถุประสงค์อื่นๆ ได้อีก ยกตัวอย่างเช่น

- ผู้เรียนจะได้ จินตนาการ ว่าตนเองเป็นตัวละครใดในเรื่องราวนี้

- ผู้เรียนจะได้ทำการ วาดภาพ โดยแทนที่ตัวเองในฉากของเรื่องราว

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถสรุปเป็นกระบวนการได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการประยุกต์ใช้ Visual Triad Model (VTM) Daniels (2018)

จากกระบวนการดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงทัศน์ที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ ขั้นตอนแรกที่เป็นการกระตุ้นประสาทสัมผัสทางการมองเห็นของผู้เรียนให้ตื่นตัว และส่งผ่านข้อมูลไปยังขั้นต่อไปที่กระบวนการทางสมอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความคิด จินตนาการจากสิ่งที่ผู้สอนต้องการนำเสนอ ดังนั้นการเตรียมพร้อมของผู้สอนในการสร้างหรือการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้หรือเครื่องมือเชิงทัศน์ที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการในขั้นตอนการรับรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอันดับแรก

ผู้สอนที่ต้องการใช้รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงทัศน์สำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา จำเป็นจะต้องตระหนักถึงการใช้เครื่องมือทางทัศน์ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการสื่อสารได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงควรมีการออกแบบเครื่องมือเพื่อส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผสมผสานกลยุทธ์การมองเห็นที่ช่วยเพิ่มความเข้าใจและการมีส่วนร่วม ที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะและลักษณะพัฒนาการของผู้เรียนระดับประถมศึกษา (Yildiz & Moseley, 2019) โดยมีลำดับขั้นตอนดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงทัศน์

ขั้นตอน	กระบวนการ
1. ขั้นการเตรียมสื่อและเครื่องมือทางทัศนศาสตร์ (Preparing Visual Materials)	1.1 เลือกสื่อภาพที่เหมาะสม เช่น แผนภาพ ภาพประกอบ ภาพถ่าย วิดีโอ หรืออินโฟกราฟิก ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา 1.2 ตรวจสอบให้แน่ใจว่าภาพมีความเหมาะสมกับวัย ชัดเจน และเกี่ยวข้องกับความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
2. ขั้นก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-Engagement)	2.1 กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนด้วยการอภิปรายประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องหรือถามคำถามที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ 2.2 แนะนำสื่อภาพและให้ภาพรวมสั้นๆ เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้
3. ขั้นการมีส่วนร่วมในกระบวนการ (Engaging with Visuals)	3.1 ดึงความสนใจของผู้เรียนไปที่องค์ประกอบหรือลักษณะเฉพาะของภาพโดยใช้ท่าทางการชี้ หรือการเน้น 3.2 กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันโดยถามคำถามกระตุ้นความคิดที่กระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์ ตีความ และเชื่อมโยงกับเนื้อหาภาพ 3.3 ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการอภิปรายระหว่างผู้เรียนเพื่อแบ่งปันข้อสังเกตและการตีความ
4. ขั้นการสำรวจแบบมีแนวทาง (Guided Exploration)	4.1 อำนวยความสะดวกในการสำรวจสื่อภาพของผู้เรียนโดยให้คำถามหรือคำแนะนำที่ส่งเสริมความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น 4.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนระบุข้อมูลสำคัญ ความสัมพันธ์ และรูปแบบภายในภาพ 4.3 การเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการให้คำอธิบายเพิ่มเติม ตัวอย่าง หรือการใช้งานในโลกแห่งความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาภาพ
5. ขั้นการบูรณาการแนวคิด (Concept Integration)	5.1 ช่วยผู้เรียนบูรณาการข้อมูลที่เป็นภาพกับความรู้ที่มีอยู่และเชื่อมต่อกับแนวคิดที่กว้างขึ้น 5.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ผ่านกิจกรรม โครงการ หรือการอภิปรายที่นอกเหนือจากสื่อภาพ 5.3 กระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้และอธิบายความเข้าใจของพวกเขาด้วยคำพูดของพวกเขาเอง
6. ขั้นการสรุปและการประเมิน (Summarization and Assessment)	6.1 แนะนำผู้เรียนในการสรุปแนวคิดหลักและแนวคิดที่ได้จากสื่อทัศนศิลป์ ประเมินความเข้าใจของผู้เรียนผ่านการประเมินรายทาง เช่น การทำแผนที่แนวคิด แบบทดสอบสั้นๆ หรือการนำเสนอ ให้ข้อเสนอแนะและการเสริมแรงเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนและระบุส่วนที่ต้องมีการชี้แจงเพิ่มเติมหรือการปฏิบัติ

กระบวนการในตารางข้างต้นจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เมื่อใช้เครื่องมือทางทัศนศาสตร์ที่มีการวางแผน การจัดวางองค์ประกอบ และมีการออกแบบมาเป็นอย่างดี ผู้สอนที่สามารถใช้ความรู้เบื้องต้นทางศิลปะ จะสามารถควบคุมคุณภาพของสื่อการสอนที่เลือกใช้ได้ดียิ่งขึ้น

การบูรณาการหลักการทางศิลปะเพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้เชิงทัศน์

การออกแบบสื่อการเรียนรู้เชิงทัศน์สำหรับครูระดับชั้นประถมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ด้านหลักการออกแบบเพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานให้สามารถสื่อความหมาย

ได้ดีและมีประโยชน์ยิ่งขึ้น Daniels (2018) ได้นำเสนอไว้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการสร้าง Visual Toolbox เพื่อเป็นแนวทางการฝึกฝนกระบวนการสร้างเครื่องมือและการสื่อสารด้วยภาพ มีทั้งหมด 6 ส่วน ได้แก่

1. ตัวอักษรและตัวเลข (Letter & Number)

ตัวอักษรและตัวเลขนั้นสามารถนำมาใช้ในรูปแบบที่หลากหลายและมีประโยชน์เมื่อนำมารวมเข้ากับหลักการออกแบบยกอย่างเช่น การใช้ป้ายไฟนีออนเขียนคำว่า “พิชซ่าร้อนๆ” จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ตื่นเต้นและเชิญชวนมากกว่าการใช้คำเดียวกันบนป้ายธรรมดา นอกจากนี้ การเขียนตัวอักษรและตัวเลขสามารถนำหลักการออกแบบมาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนขนาดและรูปร่างให้ใช้พื้นที่น้อยลงและสามารถสื่อสารได้มากขึ้นเช่นเดียวกัน

2. รูปแบบของตัวอักษร (Fonts)

การสร้างรูปแบบอักษรที่สื่อความหมายตรงกับลักษณะของคำที่เชื่อมโยงประสบการณ์ คำศัพท์ และภาพเข้าด้วยกัน จะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้

ภาพที่ 5 รูปแบบของตัวอักษร

จากภาพจะเห็นได้ว่า คำว่า Short - เตี้ย จะมีความสูงที่น้อยกว่าคำอื่น ๆ คำว่า Hot - ร้อน มีการเพิ่มเปลวไฟ หรือคำว่า Fast - เร็ว ก็ใช้เส้นเคลื่อนไหวเพื่อสื่อความหมาย

3. เครื่องหมาย (Bullets)

มักอยู่รูปแบบของรูปร่างง่าย ๆ เพื่อการจัดระเบียบภาพ ประโยชน์ของการใช้เครื่องหมายนำ คือ การช่วยเน้นใจความสำคัญ ช่วยย่อความ ทำให้ข้อมูลมีความกระชับและหลีกเลี่ยงการใช้ประโยคยาว ๆ ที่อาจทำให้เกิดความสับสนได้ ตัวอย่างของเครื่องหมายนำที่นิยมใช้ ได้แก่ หลอดไฟ ที่หมายถึง ไอเดียใหม่ ดวงตา ที่หมายถึง ข้อสังเกต หรือ เครื่องหมายถูก ที่สื่อถึงสิ่งที่ควรกระทำ เป็นต้น

ภาพที่ 6 เครื่องหมาย

4. ตัวเชื่อมโยงและตัวแบ่งแยก (Connectors & Separators)

ตัวเชื่อมโยงช่วยให้สามารถมองเห็นความต่อเนื่อง หรือการเป็นส่วนประกอบซึ่งกันและกัน อย่างเช่น การใช้รูปแบบแถวของจุด (...) หรือการใช้เส้นต่อท้าย ส่วนตัวแบ่งแยกนั้น จะทำให้เห็นถึงความแตกต่าง มักอยู่ในรูปแบบของจุดหนึ่งจุด หรือเครื่องหมายจุลภาค (,) เป็นต้น ซึ่งหากไม่มีองค์ประกอบทั้งสองตัวนี้แล้ว อาจจะทำให้เกิดความสับสนระหว่างจุดเริ่มต้นกับจุดสิ้นสุดได้

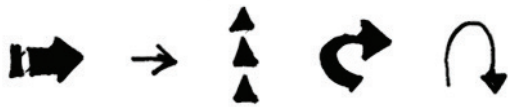

ภาพที่ 7 ตัวเชื่อมโยงและตัวแบ่งแยก

5. ลูกศร (Arrows)

มักใช้ในการกำหนดทิศทาง เพื่อกระตุ้นความสนใจ ขึ้นอยู่กับบริบทนั้น ๆ ยกตัวอย่างเช่น

- 1) บอกทิศทางในการเคลื่อนไหว (เช่น บ้ายบอกทางตามท้องถนน)
- 2) แสดงการกระทำ
- 3) บอกขั้นตอนนี้ต่อไปในวงจร
- 4) ชี้ให้เห็นถึงส่วนที่เป็นความคิดหรือประเด็นสำคัญ

ภาพที่ 8 ลูกศร

กรอบ (Frames) มักถูกใช้เป็นส่วนประกอบหนึ่งของการสร้างผังความคิด การจัดบันทึก หรืออยู่ในรูปแบบของส่วนที่แยกออกมาเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ และใช้เน้นเพื่อให้เกิดความเด่นชัด ในการเรียนการสอนนั้น กรอบภาพจึงเป็นส่วนสำคัญที่ปรากฏอยู่ในสื่อการเรียนบ่อยครั้ง

ภาพที่ 9 กรอบ

การบูรณาการหลักการศิลปะและการออกแบบเข้ากับเครื่องมือทางทักษะ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความสวยงาม ความชัดเจน และพลังในการสื่อสารของเครื่องมือ ด้วยการใช้หลักการเหล่านี้ ผู้สอนสามารถสร้างเนื้อหาที่ดึงดูดสายตาและดึงดูดความสนใจ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงความเข้าใจ และกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน

บทสรุป

พัฒนาการทางการรับรู้ของมนุษย์พัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน และพัฒนาการเหล่านั้นถูกนำ

มาใช้เพื่อสร้างประสบการณ์ของบุคคลผ่านการเรียนรู้รอบตัว ในระบบการศึกษา ครูผู้สอนถือเป็นปัจจัยหลักในการสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา ที่ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนทักษะให้อ่านออก เขียนได้ เพื่อนำไปสู่การศึกษาในระดับสูงต่อไป นอกจากนี้พัฒนาการทางร่างกายที่เป็นปัจจัยสำคัญแล้ว รูปแบบการเรียนรู้ของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลยังคงเป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณา และหนึ่งในความถนัดทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา คือ ความถนัดทางการมองเห็น (Visual learning) ดังนั้น การเลือกใช้เครื่องมือในการจัดการเรียนรู้เชิงทัศน์ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้สอนในระดับประถมศึกษา

ในขณะที่เทคโนโลยีการสื่อสารก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างง่ายดาย แต่ในการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษานั้น ครูผู้สอนยังคงเป็นผู้กำหนดแนวทางในการเรียนรู้ เป็นผู้นำเสนอข้อมูลความรู้ที่จำเป็นต่อผู้เรียน การคิดด้วยภาพหรือการรู้ด้วยภาพมีบทบาทสำคัญและเชื่อมโยงกับทักษะการสื่อสารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้สอนควรใช้ประโยชน์จากกลยุทธ์ในการสอนและการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเชิงทัศน์ ใช้อุปกรณ์ช่วยด้านภาพเพื่อเสริมวิธีการสอนแบบดั้งเดิม ผู้สอนควรรู้หลักในการเพิ่มประสิทธิภาพของเครื่องมือเชิงทัศน์ โดยบูรณาการหลักการทางศิลปะและการออกแบบ เพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษา สร้างการกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน รวมไปถึงส่งเสริมความเข้าใจ ซึ่งผู้สอนสามารถช่วยผู้เรียนประมวลผลข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเก็บรักษาข้อมูลได้ง่ายขึ้น เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาที่เป็นการศึกษาแบบองค์รวมอย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ศักดิ์เศเรศ ประกอบผล. (2563). การวิเคราะห์ผู้เรียน ลีลาการเรียนรู้. *ครุศาสตร์สาร*, 14(2), 1-14.
- Daniels, S. (2018). *Visual learning and teaching : an essential guide for educators k-8*. Minneapolis: Free Spirit Publishing.
- DiCarlo, S. E. (2009). Too much content, not enough thinking, and too little FUN! *Advances in Physiology Education*, 33(4), 257-264. doi:10.1152/advan.00075.2009
- Fleming, N., & Baume, D. (2006). Learning styles again: VARKing up the right tree!. *Educational Developments*, 7(4), 4-7.
- Greenhoot, A. F., & Semb, P. A. (2008). Do illustrations enhance preschoolers' memories for stories? Age-related change in the picture facilitation effect. *Journal of Experimental Child Psychology*, 99(4), 271-287. doi: 10.1016/j.jecp.2007.06.005
- Hyerle, D. (2008). *Visual tools for transforming information into knowledge*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Liu, S. Y., Lee, Y. H., & Wang, M. Y. (2013). The effects of integrating interactive multimedia simulations into an elementary school science curriculum. *Computers & Education*, 60(1), 36-48.
- Loch, B., Deiglmayr, A., & Moelter, M. J. (2019). Visual aesthetics in multimedia learning: An exploration of the influence of color and aesthetics on learning outcomes. *Journal of Educational Computing Research*, 57(7), 1575-1597.
- Mayer, R. E. (2005). Cognitive theory of multimedia learning. In R. E. Mayer (Ed.), *The Cambridge handbook of multimedia learning* (pp. 31-48). UK: Cambridge University Press.
- Mayer, R. E. (2009). *Multimedia learning* (2nd ed.). UK: Cambridge University Press.
- Montgomery, Susan, M., & Linda, N. G. (1998). *Students learning styles and their implication for teaching: Center for research on Learning and Teaching* (Occasional Papers)(10).
- Paivio, A. (2006). *Mind and its evolution; a dual coding theoretical interpretation*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Roam, D. (2013). *The back of the napkin : solving problems and selling ideas with pictures*. New York: Portfolio/Penguin.
- Sweller, J., Ayres, P., & Kalyuga, S. (2011). *Cognitive load theory*. New York: Springer.
- Tversky, B. (2010). Visualizing thought. *Topics in Cognitive Science*, 3(3), 499-535. doi:10.1111/j.1756-8765.2010.01113.x
- Whitehouse, A. J. O., Maybery, M. T., & Durkin, K. (2006). The development of the picture-superiority effect. *British Journal of Developmental Psychology*, 24(4), 767-773. doi:10.1348/026151005X74153
- Yildiz, E., & Moseley, C. (2019). The effects of visual learning strategies on students' academic achievement: A meta-analysis. *Journal of Visual Literacy*, 38(3), 213-231.

คำเรียกสีในภาษาแสก บ้านชะหว้า ตำบลท่าเรือ อำเภอหนองหว้า จังหวัด นครพนม

Terms for Colors in the Saek Language, Baan-Ba-Wa, Tha-rueta Sub-district, Na-wa District, Nakorn Phanom Province

ศิริประภา สระแก้ว¹, ดุจฉัตร จิตบรรจง²
Siraprapa Srakeaw¹, Dutchat Jitbanjong²

Received: 31 July 2023

Revised: 13 November 2023

Accepted: 24 November 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำเรียกสีพื้นฐาน คำเรียกสีไม่พื้นฐาน และกลวิธีการสร้าง คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาแสก บ้านชะหว้า ตำบลท่าเรือ อำเภอหนองหว้า จังหวัดนครพนม โดยเก็บ ข้อมูลจากผู้บอกภาษาที่มีอายุระหว่าง 50 - 70 ปี จำนวน 6 คน ผลการศึกษาพบว่า คำเรียกสีพื้นฐาน ในภาษาแสก บ้านชะหว้า ตำบลท่าเรือ อำเภอหนองหว้า จังหวัดนครพนม มีทั้งหมดจำนวน 12 คำ ได้แก่ ห้าว /haaw¹/ (ขาว) หรัม /ram²/ (ดำ) หรีง /riiŋ²/ (แดง) ว้าง /waang³/ (เหลือง) เห่ว /heew¹/ (เขียว) ผา /p^haa⁵/ (ฟ้า) นัมเงิน /nam⁶ ŋən³/ (น้ำเงิน) นัมตัน /nam⁶ taan²/ (น้ำตาล) เทา /t^haw³/ (เทา) อิด /pit³/ (ม่วง) บัว /bua²/ (ชมพู) และ สัม /sam⁵/ (ส้ม) และมีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ในระยะ ที่ 7 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ ส่วนกลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานพบทั้งหมด 4 วิธี ได้แก่ 1) การใช้คำเรียกสีเฉพาะ 2) การนำคำเรียกสี 2 คำมาผสมกัน 3) การนำคำเรียกสีมาผสมกับ คำขยาย และ 4) การใช้คำเรียกสีของเฉพาะเป็นคำเรียกสี โดยพบกลวิธีการใช้คำเรียกสีของเฉพาะ เป็นคำเรียกสีมากที่สุด

คำสำคัญ: คำเรียกสี, ภาษาแสก

¹ นิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Undergraduate students, Bachelor of Arts Program (Thai Language), Department of Thai and Oriental Languages Faculty of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University

² Assistant Professor, Department of Thai Language Department of Thai and Oriental Languages Faculty of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University

Abstract

There were two objectives in this study: 1) to explore terms for colors both in basic and non-basic terms, and 2) to examine strategies of creating non-basic terms for colors in Saek language, at Baan-Ba-Wa, Tha-rueta Sub-district, Na-wa District, Nakorn Phanom Province. The data were collected from 6 language informants between the ages of 50-70. It was revealed that there were totally 12 basic terms of color in Saek language at; those were, /haaw¹/ (white), /ram²/ (black), /riin²/ (red), /waan³/ (yellow), /heew¹/ (green), /phaa⁵/ (light blue), /nam⁶ ฏอน³/ (blue), /nam⁶ taan²/ (brown), /thaw³/ (grey), /ʔit³/ (purple), /bua²/ (pink), and /sam⁵/ (orange). The development of basic terms of colors was on stage 7 in accordance with Berlin and Kay's theory. There were 4 strategies of creating non-basic terms for colors; those were, 1) specific terms for colors, 2) compound of the 2 terms for colors, 3) compound between terms for colors and modifier, and 4) proper words of objects as the terms for colors, which were mostly used as terms for colors.

Keywords: Terms of colors, Saek language

บทนำ

สีเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติ มนุษย์สามารถรับรู้และจำแนกความแตกต่างของสีออกจากกันได้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา การศึกษาเรื่องคำเรียกสีส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในแนววรรคศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethnosemantics) ซึ่งแสดงว่าผู้พูดแต่ละภาษามีโลกทัศน์การมองที่แตกต่างกัน การศึกษาคำเรียกสีสามารถสะท้อนระบบการรับรู้ธรรมชาติที่แวดล้อมรอบตัวของ ผู้พูดภาษาแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ช่วยให้เข้าใจวิวัฒนาการของคำเรียกสี อีกทั้งยังสามารถทำให้ทราบโลกทัศน์ของผู้พูดภาษานั้นได้ (นฤมล ศิริพันธุ์, 2554: 1) ต่อมาได้มีการศึกษาคำเรียกสีและได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งทำให้มีผู้สนใจเรื่องคำเรียกสีมากยิ่งขึ้น ในหนังสือเรื่อง Basic color terms : Their Universality and Evolution โดยเบรนท์ เบอร์ลิน และพอล เคย์ (Berlin and Kay, 1969) เบอร์ลินและเคย์ศึกษาข้อมูล คำเรียกสีจากผู้บอกภาษาจำนวน 98 ภาษา ทั่วโลก เพื่อพิสูจน์ว่า คำเรียกสีมีลักษณะเป็นสากลในทุกๆ ภาษาหรือไม่ ผลการศึกษา

พบว่าทุกภาษามีคำเรียกสีพื้นฐานและการรับรู้สีที่มีลักษณะสากลร่วมกัน คำเรียกสีไม่ได้มีลักษณะเฉพาะในภาษานั้นแต่อย่างใด โดยจะพบจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานระหว่าง 2 - 11 คำ และผู้บอกภาษาที่ต่างกันมีการรับรู้และระบุใจกลางสี (Foci point) แต่ละประเภทที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้เบอร์ลินและเคย์ยังพบว่าแต่ละภาษามีลำดับวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานที่คล้ายคลึงกันอีกด้วย ซึ่งลำดับนี้มีลักษณะเป็นสากล จากนั้นจึงลำดับวิวัฒนาการออกเป็น 7 ระยะ ผลงานของเบอร์ลินและเคย์เป็นอีกหนึ่งชิ้นงานสำคัญที่ทำให้มีผู้สนใจศึกษาและทดลองคำเรียกสีเพิ่มมากขึ้น และในการศึกษาคำเรียกสีส่วนใหญ่ล้วนใช้ทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์เป็นรากฐานของการวิจัย ผู้ศึกษาคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาต่างๆ โดยส่วนใหญ่จะพบว่าในแต่ละภาษามีคำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานที่สอดคล้องกับทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ งานวิจัยของเบอร์ลินและเคย์จึงเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

การศึกษาคำเรียกชื่อของเบอร์ลินและเคย์ส่งผลให้มีผู้เริ่มสนใจศึกษาคำเรียกชื่อในภาษาตามกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ทั้งภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่นๆ ในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำเรียกชื่อในภาษาตระกูลไทนั้นมี ผู้ศึกษาไว้มากมาย เช่น อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) ศึกษาเรื่อง “คำเรียกชื่อและการรับรู้ชื่อของชาวจ้วงและชาวไทย” อภิญา เพชรวิจิต (2545) ศึกษาเรื่อง “การสร้างคำเรียกชื่อในภาษาไทยและภาษาลาว” นฤมล ศิริพันธ์ (2554) ศึกษาเรื่อง “คำเรียกชื่อและทัศนคติที่มีต่อชื่อของผู้พูดภาษาไทย กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี” วรรณวนันท์ อรุณฤกษ์ (2564) ศึกษาเรื่อง “คำเรียกชื่อของ ผู้พูดภาษาไทยใหญ่ในชุมชนบ้านเวียงหวาย ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่” ฉัญญา เจียง (2560) ศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบคำเรียกชื่อและการรับรู้ชื่อในภาษาไทยของ ชาวกรุงเทพฯ กับภาษาจีนของชาวฮั่นในนครหนานหนิง” และพิกุล ภูษมศรี (2561) ศึกษาเรื่อง “คำเรียกชื่อในภาษาไทยถิ่นอีสาน” ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะการศึกษาคำเรียกชื่อในภาษาตระกูลไทในประเด็นของการศึกษา คำเรียกชื่อ การสร้างคำเรียกชื่อและวิวัฒนาการ การเกิดชื่อพื้นฐาน การศึกษาคำเรียกชื่อและ การรับรู้ชื่อ การศึกษาคำเรียกชื่อและทัศนคติ ที่มีต่อชื่อ และการศึกษาคำเรียกชื่อและวัฒนธรรมที่สะท้อนมาจากคำเรียกชื่อ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำเรียกชื่อในภาษาตระกูลไทพบว่าโดยส่วนใหญ่เป็นภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือและกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ อีกทั้งยัง ทำให้ค้นพบว่า ในประเทศไทยมีภาษาไทย กลุ่มเหนือคือ ภาษาแสก ซึ่งเป็นภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์แสกที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่จังหวัดนครพนมเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นภาษาที่ถูกจัดเป็นหนึ่งในกลุ่มภาษาใน ภาวะวิกฤตใกล้สูญ (Endangered Language)

งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาแสกได้เริ่มต้นมาจากการศึกษาของลอร์ด ไซเดนฟาเดน (Lord Seidenfaden) นักวิชาการชาวเดนมาร์ก ไซเดนฟาเดนได้แสดงความคิดเห็นว่า ภาษาแสกเป็นภาษาในกลุ่มมอญ - เขมร และความคิดนี้ได้ถ่ายทอดมายังนักวิชาการรุ่นหลัง ไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการชาวไทย อเมริกัน อังกฤษ และเยอรมัน ต่างเชื่อว่า ภาษาแสกเป็นภาษาในกลุ่มมอญ - เขมร ต่อมา อังเดร จี.โอตริกูร์ต ได้ศึกษาภาษาแสกที่บ้านท่าแขก แขวงคำม่วน ประเทศลาว และแสดงความคิดเห็นว่า ภาษาแสกเป็นภาษาที่คล้ายคลึงกับภาษาไทยที่ใช้พูดกันอยู่ในประเทศจีน คือ ภาษาจ้วง และภาษาปู้ยี้ จึงน่าจะจัดเป็นภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ (นฤมล อินทรประสิทธิ์, 2534: 6 อ้างอิงจาก ศรีนยา จิตบรรจง, 2553: 52) การศึกษาภาษาแสกได้มีผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับระบบเสียงและระบบคำศัพท์ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาภาษาแสกในประเทศไทย เช่น งานวิจัยของวิลเลียม เจ.เก็ดนีย์ (William J. Gedney, 1970) ศึกษาเรื่อง “The saek language of Nakhon phanom province” วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2519) ศึกษาเรื่อง “ภาษาแสก” ที่บ้านอาจสามารถ ตำบลอาจสามารถ จังหวัดนครพนม ธีระพันธ์ ล.ทองคำ (Theraphan L and Thongkum, 1976 อ้างอิงจาก ศรีนยา จิตบรรจง, 2553) ศึกษาเรื่อง “the saek language of ban ba wa: somphonetic notes” นฤมล อินทรประสิทธิ์ (2534 อ้างอิงจาก ศรีนยา จิตบรรจง, 2553) ศึกษาเรื่อง “แนวโน้มนการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาแสกบ้านอาจสามารถ จังหวัดนครพนม” ศรีนยา จิตบรรจง (2545) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์การแปรการใช้ศัพท์ของคณะระดับสามอายุในภาษาแสก อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม” และศรีนยา จิตบรรจง (2553) ศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบระบบเสียงและระบบคำภาษาแสกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย”

งานวิจัยของศรีนยา จิตบรรจง (2545: 1-3) ได้กล่าวถึงภาษาแสกและกลุ่มชาติพันธุ์แสกไว้ว่า ภาษาแสก (Saek) เป็นภาษาที่ชาวไทยเชื้อสายแสกใช้สำหรับสื่อสารกันในกลุ่มชนจัดอยู่ในตระกูลภาษาไทย (Tai Family) กลุ่มเหนือ (Northern Group) โดยชาวแสกนั้นเดิมมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศเวียดนาม ต่อมาได้อพยพมาอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภายหลังเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อประมาณ 200 - 300 ปีก่อน โดยส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดนครพนม ส่วนจังหวัดอื่นๆ เช่น จังหวัดสกลนครมีน้อยมาก คู่มือแผนที่ภาษาในประเทศไทยแสดงข้อมูลว่ามีผู้พูดภาษาแสกอาศัยอยู่เฉพาะจังหวัดนครพนม เท่านั้น โดยมีการตั้งถิ่นฐาน อยู่ที่บ้านไผ่ล้อม บ้านอาจสามารถ ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมืองนครพนม บ้านท่าบ่อ-สงคราม บ้านดอนสมอ ตำบลท่าบ่อสงคราม อำเภอศรีสงคราม และบ้านบะหว้า ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า นอกจากนี้ยังพบว่า ที่บ้านไผ่และบ้านอาจสามารถ ในตำบลอาจสามารถ อำเภอเมืองนครพนม มีจำนวนประชากรที่พูดภาษาแสกในชีวิตประจำวันเป็นจำนวนน้อย ส่วนที่ บ้านท่าบ่อสงคราม บ้านดอนสมอ ตำบลท่าบ่อสงคราม อำเภอศรีสงคราม มีผู้ใช้ภาษาแสกอาศัยอยู่ไม่มากนัก แต่มีเพียงที่บ้านบะหว้า หมู่ 5 และหมู่ 7 ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า เป็นพื้นที่ที่มีผู้ใช้ภาษาแสกอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่รักษาวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมดั้งเดิมของชาวแสกไว้เป็นอย่างดี และประชากรทุกระดับอายุ ยังคงใช้ภาษาแสกสื่อสารในชีวิตประจำวัน

ชาวแสกเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิต สังคม ประเพณี และวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น โดยเฉพาะภาษาที่มีลักษณะเฉพาะและ มีความน่าสนใจทั้งในด้านการสร้างคำและการใช้คำศัพท์ เมื่อได้ศึกษาการใช้ศัพท์ในการสร้าง คำเรียกสีของภาษาแสก เช่น คำว่า หรั่งบันดาก /riiŋ² ban² daak⁴/ (แดงดินกันบ่อ) ว้างแม้งพู /waŋ³

mɛŋ³ p^huu⁴/ (เหลืองแมลงงู) และ หริ่มมากหว้า /ram² maak⁴ waa¹/ (ตาลูกหว้า) จะเห็นได้ว่าคำเรียกสีในภาษาแสกมีมีโนทัศน์ ที่มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติรอบตัวผ่าน การเปรียบเทียบสีกับสิ่งต่างๆ แสดงถึงระบบความคิดในโลกทัศน์ของผู้พูดภาษาแสกได้อย่างน่าสนใจ จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจในการศึกษา คำเรียกสีในภาษาแสก และเลือกที่จะศึกษาภาษาแสกในพื้นที่บ้านบะหว้า ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีผู้พูดภาษาแสกรวมกันเป็นชุมชนขนาดใหญ่ และยังคงดำรงรักษาค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์แสกไว้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาคำเรียกสีพื้นฐาน คำเรียกสีไม่พื้นฐาน และกลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาแสกบ้านบะหว้า ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกศึกษาคำเรียกสีในพื้นที่บ้านบะหว้า หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 7 ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม และศึกษาเฉพาะข้อมูลจากผู้ออกภาษาที่มีอายุระหว่าง 50 - 70 ปี จำนวน 6 คน โดยแบ่งเป็นเพศหญิงจำนวน 3 คน และเพศชายจำนวน 3 คน เนื่องจากเป็นกลุ่มช่วงอายุที่ยังเก็บรักษาลักษณะของระบบหน่วยเสียงและคำศัพท์ภาษาแสกได้มากกว่ากลุ่มช่วงอายุต่ำกว่า 50 ปี อีกทั้งกลุ่มประชากรที่มีอายุมากกว่า 70 ปีขึ้นไป มักพบปัญหาด้านสายตาและการมองเห็น

วิธีดำเนินการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ เป็น การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกสี ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา และกลุ่มชาติพันธุ์แสม เพื่อศึกษาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า

2. เตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ บัตรทดสอบตาบอดสี บัตรสีสำหรับการเก็บข้อมูล และตารางบันทึกข้อมูล

3. คัดเลือกผู้บอกภาษาที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

3.1 ผู้บอกภาษาต้องพูดภาษาแสมในชีวิตประจำวัน มีถิ่นที่อยู่อาศัยถาวรในพื้นที่ที่ศึกษา มาตั้งแต่กำเนิดและไม่เคยอพยพย้าย ถิ่นฐาน

3.2 ผู้บอกภาษาต้องเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 50 - 70 ปี

3.3 บิดามารดาของผู้บอกภาษาต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 3.1 ด้วย

3.4 ในกรณีที่ผู้บอกภาษาสมรสแล้ว คู่สมรสของผู้บอกภาษาต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 3.1 เช่นกัน

3.5 ผู้บอกภาษาต้องเป็นผู้ที่มีอวัยวะในการออกเสียงสมบูรณ์

3.6 ผู้บอกภาษาต้องมีไหวพริบและปฏิภาณดี สามารถโต้ตอบข้อซักถามได้คล่องแคล่ว มีอริยาไยดี มีความสนใจและให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

3.7 ผู้บอกภาษาต้องมีเวลาให้ในการสัมภาษณ์แก่ผู้ศึกษา

3.8 ผู้บอกภาษาต้องสามารถเห็นสีได้ชัดเจน ไม่มีความผิดปกติทางสายตา หรือเป็นโรคตาบอดสี ซึ่งผู้ศึกษาได้ตรวจสอบโรคตาบอดสีโดยการนำบัตรทดสอบตาบอดสีตามผู้บอกภาษา เพื่อให้ผู้บอกภาษาอ่าน ค่าตัวเลขจากบัตรทดสอบตาบอดสี และจะต้องอ่านค่าตัวเลขที่ปรากฏในแต่ละรูปได้ถูกต้อง

4. การเก็บและรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลในช่วงกลางวัน และเลือกสัมภาษณ์ในสถานที่ที่มีแสงสว่างเพียงพอต่อการเห็นสีได้อย่างชัดเจน และบันทึกข้อมูลคำเรียกสีเป็นลายลักษณ์อักษรโดยใช้ระบบภาษาเขียนของภาษาแสม³ ในงานของปรีชา ชัยปัญหา และคณะ (2553: 46-52) และ สัทอักษรโดยใช้ระบบเสียงภาษาแสม⁴ ในงานวิจัยของศรีนยา จิตบรรจง (2553: 141 - 173) ในการจดบันทึก และบันทึกเสียงด้วยเครื่องอัดเสียงจนครบจำนวน 249 สี

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้ศึกษาจะใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์คุณสมบัติของคำเรียกสีพื้นฐานตามการศึกษาของศตวรรษที่ เชื่อมหาวัน (2541: 42 - 44) ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ได้ปรับคำจำกัดความคำเรียกสีพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ (Berlin & Kay, 1969) ที่กำหนดเพื่อใช้ตัดสิน คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาตะวันตกจึงอาจทำให้ไม่ครอบคลุม

³ ในหลักการเขียนของภาษาแสมจะเป็นการเขียนที่คงรูปของเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ผ่านการถอดเสียง ซึ่งจะผิดกับหลักการเขียนตามอักษรวิธีของภาษาไทย เช่น คำว่า หรัม /ram²/ (ดำ) และ หรั่ง /riiŋ²/ (แดง) (ภาษาไทยจะอ่านว่า หรัม และ หรั่ง) ในภาษาแสมจะใส่อักษรนำ ห และรูปวรรณยุกต์จัตวาในพยัญชนะกลุ่มอักษรต่ำ สำหรับคำศัพท์ที่มีการผันวรรณยุกต์เสียงสูง เป็นต้น

⁴ ผู้ศึกษาใช้สัทอักษรจากระบบเสียงภาษาแสม โดยใช้ตัวเลขกำกับเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

1	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1	กลาง - ตก	(32)
2	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2	ต่ำ - ขึ้น	(34)
3	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3	สูงระดับ	(44)
4	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4	กลางระดับ	(33)
5	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5	สูง - ตก	(42)
6	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6	กลาง - ขึ้น - ตก	(232)

คุณสมบัติของคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทย อีกทั้งเกณฑ์การตัดสินคำเรียกสีพื้นฐานตามการศึกษาของศตวรรษที่ 20 (2541: 42 - 44) ยังเป็นเกณฑ์ที่ใช้ศึกษาเปรียบเทียบภาษาที่อยู่ต่างตระกูลกัน เกณฑ์ การตัดสินนี้น่าจะมีความครอบคลุมการศึกษาได้อย่างหลากหลาย ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การพิจารณาและคัดเลือกคำเรียกสีพื้นฐาน มีรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 คำเรียกสีพื้นฐานต้องเป็นศัพท์เดี่ยว (monolexemic) เป็นคำศัพท์ที่ไม่สามารถ าคัดความหมายจากส่วนใดส่วนหนึ่งของ คำนั้นได้ หรือเป็นคำซึ่งไม่มีส่วนขยายที่สามารถตัดออกได้โดยไม่ทำให้ความหมายแก่นเปลี่ยนไป เช่น คำว่า “เหวฮูน” /heew¹ ʔuun⁴/ (เหียวฮูน) และ “นมเงินเก” /nam⁶ ɲən³ kee⁴/ (น้ำเงินแก่) ในภาษาแสกไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐานเพราะสามารถตัดส่วนขยาย คือ ฮูน และ แก่ ออกได้โดยไม่ทำให้ความหมายแก่นคือ “เหียว” และ “น้ำเงิน” เปลี่ยนไป ดังนั้น คำเรียกสีเช่น ดำ แดง เขียว เหลือง และ น้ำตาลในภาษาแสก จึงเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน เพราะคำเรียกสี ทั้ง 5 คำนี้เป็นคำที่ไม่สามารถเอาความหมายจากส่วนใดส่วนหนึ่งของคำศัพท์ได้ถึงแม้ว่า คำว่า “นมตาน” /nam⁶ taan²/ (น้ำตาล) จะเป็นศัพท์ที่ประกอบด้วย 2 หน่วยคำ คือ น้ำ และ ตาล และอาจจะมีการตีความว่าหมายถึง น้ำของตาล แต่เมื่อใช้คำว่า “น้ำตาล” เป็นคำเรียกสีนั้นหมายถึงสีประเภทหนึ่ง ไม่ได้มีความหมายว่าเป็นน้ำของตาล ดังนั้นความหมายของคำว่า “น้ำตาล” ที่เป็นคำเรียกสีจึงมีความหมายเป็นหนึ่งเดียว เพราะไม่สามารถเอาความหมายจากส่วนใดส่วนหนึ่งของคำได้

5.2 ความหมายของคำเรียกสีนั้นจะต้องไม่ซ้อนหรือร่วมความหมายกับคำเรียกสีอื่นๆ เช่น คำว่า สีไข่ และสีบานเย็นในภาษาแสก ต่างก็เป็นคำที่ซ้อนความหมายและเป็นเฉดสีประเภทสีเหลือง และประเภทสีชมพูตามลำดับ

5.3 คำเรียกสีนั้นต้องไม่ใช่ลักษณะแคบหรือไม่ใช่เฉพาะกับวัตถุหรือสิ่งของบางชนิดเท่านั้น เช่น คำว่า blond ในภาษาอังกฤษ ซึ่งใช้เฉพาะกับสีผมและเฟอร์นิเจอร์เท่านั้น

5.4 คำเรียกสีนั้นต้องเป็นคำที่ฝังใจ (psychologically salient) หรือเป็นคำที่โดดเด่นในความรู้สึกของเจ้าของภาษา กล่าวคือในขณะที่เก็บข้อมูลคำเรียกสีของแต่ละภาษา โดยให้ ผู้บอกภาษาดูแผ่นสีทั้งหมด 249 สี แล้วให้บอกว่าแผ่นสีเหล่านี้เรียกสีอะไรบ้างในภาษานั้น คำเรียกสีใดที่ผู้บอกภาษานึกถึงก่อน มีการใช้อย่างสม่ำเสมอ และผู้บอกภาษาทุกคนมีการรับรู้สีนั้นร่วมกัน จะจัดว่าสีนั้นๆ เป็นคำเรียกสีพื้นฐาน เช่น คำว่า ดำ แดง และเขียว ในภาษาแสก เป็นต้น

คุณสมบัติของคำเรียกสีพื้นฐานในข้อ 5.1 - 5.4 นั้นเหมือนกับของเบอร์ลินและเคย์

5.5 คำเรียกสีนั้นเป็นคำที่ใช้เรียกวัตถุหรือสิ่งของในธรรมชาติได้ แต่ความหมายของ คำที่ใช้ นั้นต้องไม่ได้หมายถึงวัตถุหรือสิ่งของ นั้นๆ เท่านั้น เช่น คำว่า ฟ้า และ ส้ม ในภาษาแสกเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน ถึงแม้ว่า ฟ้า และ ส้ม เป็นชื่อของวัตถุตามธรรมชาติแต่ไม่ได้หมายถึงท้องฟ้าและผลส้มเท่านั้น เมื่อใช้คำเหล่านี้เป็น คำเรียกสีจะพบว่ามีความหมายกว้างออก นั่นคือหมายถึงสีประเภทหนึ่ง เป็นต้น

5.6 คำยืมเป็นคำเรียกสีพื้นฐานได้ แต่ต้องเป็นคำที่ยืมมานานแล้วไม่ใช่คำยืมใหม่ เช่น คำว่า สีพาสเทล ไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยเพราะเป็นคำยืมใหม่

เกณฑ์ในข้อ 5.5 - 5.6 นั้นแตกต่างจากเกณฑ์ของเบอร์ลินและเคย์ คำเรียกวัตถุหรือสิ่งของในธรรมชาติและคำยืมเบอร์ลินและเคย์ให้สงสัยว่าไม่น่าจะเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน แต่ผู้ศึกษาให้เป็นคำเรียกสีพื้นฐานเพราะ คำเรียกสีนั้นที่เป็นคำเรียกวัตถุหรือสิ่งของในธรรมชาติและคำยืมบางคำนั้น

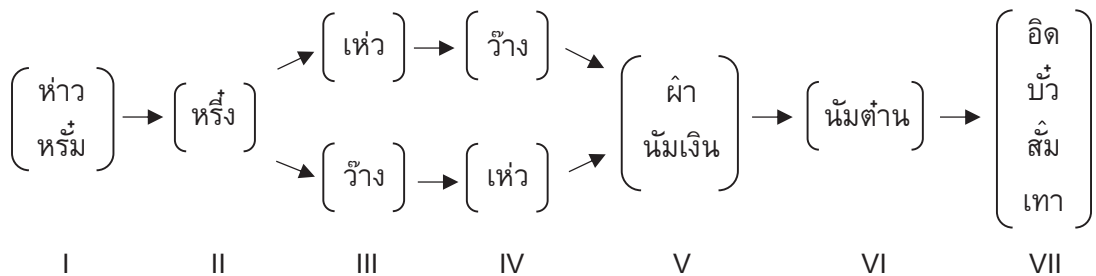
มีความโดดเด่นมากในความรู้สึกของเจ้าของภาษา ซึ่งสามารถแยกประเภทสีเหล่านี้ออกจากประเภทสีอื่นได้อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงเห็นสมควรให้เป็นคำเรียกสีพื้นฐานถ้ามีคุณสมบัติในข้อ 5.1 - 5.4 ครบทุกข้อ

เมื่อวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐานตามวิเคราะห์คุณสมบัติของคำเรียกสีพื้นฐานเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจึงวิเคราะห์กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานตามเกณฑ์การวิเคราะห์ของวรรณษ อรุณฤกษ์ (2564: 103 -109)

6. สรุปผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาคำเรียกสีในภาษาแสก บ้านชะฮั่ว ตำบลท่าเรือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม สามารถอธิบายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาแสก บ้านชะฮั่ว ตำบลท่าเรือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม

จากแผนภูมิวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาแสกข้างต้น สรุปได้ว่า คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาแสก บ้านชะฮั่ว ตำบลท่าเรือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม มีวิวัฒนาการอยู่ในระยะที่ 7 กล่าวคือ ในระยะที่ 1 พบคำเรียกสี ห่าว /haaw¹/ (ขาว) และ หริ่ม /ram²/ (ดำ) ระยะที่ 2 พบคำเรียกสี หรั่ง /riiŋ²/ (แดง) ระยะ ที่ 3 พบคำเรียกสีเหว /heew¹/

1. คำเรียกสีพื้นฐานและคำเรียกสีไม่พื้นฐาน

จากการศึกษาคำเรียกสีพื้นฐานของผู้พูดภาษาแสก บ้านชะฮั่ว ตำบลท่าเรือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ตามเกณฑ์ การพิจารณาคำเรียกสีพื้นฐานดังกล่าว พบว่า คำเรียกสีพื้นฐานของภาษาแสก มีทั้งหมด 12 คำ ได้แก่ ห่าว /haaw¹/ (ขาว) หริ่ม /ram²/ (ดำ) หรั่ง /riiŋ²/ (แดง) ว้าง /waan³/ (เหลือง) เหว /heew¹/ (เขียว) ผา /p^haa⁵/ (ฟ้า) นัมเงิน /nam⁶ ɲən³/ (น้ำเงิน) นัมตัน /nam⁶ taan²/ (น้ำตาล) เทา /t^haw³/ (เทา) อิด /ʔit³/ (ม่วง) บัว /bua²/ (ชมพู) และ ส้ม /sam⁵/ (ส้ม) เมื่อนำคำเรียกสีพื้นฐานมาจัดเรียงลำดับตามทฤษฎีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ สามารถแสดงลำดับการเกิดคำเรียกสีพื้นฐานดังแผนภูมิต่อไปนี้

(เขียว) หรือ ว้าง /waan³/ (เหลือง) คำใดคำหนึ่งในระยะที่ 4 พบ คำเรียกสี ว้าง /waan³/ (เหลือง) และ เหว /heew¹/ (เขียว) ระยะที่ 5 พบคำเรียกสี ผา /p^haa⁵/ (ฟ้า) และ นัมเงิน /nam⁶ ɲən³/ (น้ำเงิน) ระยะที่ 6 พบคำเรียกสี นัมตัน /nam⁶ taan²/ (น้ำตาล) และระยะที่ 7 พบคำเรียกสีอิด /ʔit³/ (ม่วง) บัว /bua²/ (ชมพู) ส้ม /sam⁵/ (ส้ม)

และ เทา /tʰaw³/ (เทา) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี
ของเบอร์ลินและเคย์เป็นส่วนใหญ่

เมื่อพิจารณาคำเรียกสีพื้นฐานตามเกณฑ์
การตัดสินเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจึงพิจารณาคำเรียก
สีไม่พื้นฐานตามลักษณะที่นอกเหนือจากคำจำกัด
ความของคำเรียกสีพื้นฐาน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า
การสร้าง คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาแสก
บ้านบะหว้า ตำบลท่าเรือ อำเภอพานพร้าว จังหวัด
นครพนม แสดงให้เห็นถึงวิธีการคิดสร้างคำศัพท์
เพื่อใช้เรียกสีจากวัตถุสิ่งของและธรรมชาติรอบตัว
ของ ผู้พูดภาษาแสก ซึ่งกลวิธีการสร้างคำเรียก
สีไม่พื้นฐานนั้นมีส่วนประกอบทั้งหมด 5 ประการ
ได้แก่ คำเรียกสีพื้นฐาน คำเรียกสีเฉพาะ คำเรียก
สีของเฉพาะ คำขยาย และคำเชื่อม ดังรายละเอียด
ต่อไปนี้

1. คำเรียกสีพื้นฐาน หมายถึง คำที่มี
คุณสมบัติดังนี้ 1) คำเรียกสีพื้นฐานต้องเป็น ศัพท์
เดี่ยว (monolexemic) 2) ความหมายของคำเรียก
สีนั้นจะต้องไม่ซ้อนหรือร่วมความหมายกับคำเรียก
สีอื่นๆ 3) คำเรียกสีนั้นต้องไม่ใช่ลักษณะแคบหรือ
ไม่ใช่เฉพาะกับวัตถุหรือสิ่งของบางชนิดเท่านั้น
4) คำเรียกสีนั้นต้องเป็นคำที่ ฝังใจ (psychologically
salient) หรือเป็นคำที่โดดเด่นในความรู้สึกของ
เจ้าของภาษา

2. คำเรียกสีเฉพาะ หมายถึง คำเรียก
สีที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับคำเรียกสีพื้นฐาน และ
เป็นคำเรียกสีที่มีความหมายที่เป็นส่วนหนึ่งของ
คำเรียกสีอื่นๆ หรือมีความหมายคลุมเครือในการ
เรียกสี แต่ต้องไม่เป็นคำเรียกสีของเฉพาะเช่น
สีค้ำม (คราม) /k^haam³/ กัม (กรม) /kom²/
ไอลัด (โอลด์โรส) /ʔoo² lot¹/ เป็นต้น

3. คำเรียกสีของเฉพาะ หมายถึง
คำเรียกสีที่มีกลวิธีการสร้างคำโดยนำคำเรียก
พืช สัตว์ ธรรมชาติ ธาตุโลหะ และสิ่งของมาใช้

เป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน เช่น มร้อ /mrɔw⁵/ (เนื้อ)
บ้านเย็น /baan² jen²/ (บ้านเย็น) เป็นต้น

4. คำขยาย หมายถึง คำที่ทำหน้าที่แสดง
ลักษณะของสี เช่น อูน /ʔuun⁴/ (อ่อน) เก /kee⁴/
(แก่) อย่างไรก็ตามคำขยายบางคำจะใช้เฉพาะกับ
สีใดสีหนึ่งเท่านั้น เช่น ร้องร้อง /rɔwŋ⁵ rɔwŋ⁵/
(ใสๆ) เป็นคำขยายที่ใช้กับสีที่มีความสว่างและ
ดูสดใส เลื่อม /luam⁵/ (ประกาย) เป็นคำขยาย
ที่ใช้กับสีที่มีความเป็นประกาย แวววาวและสว่าง
 เป็นต้น นอกจากนี้คำขยายในภาษาแสกบางคำ
ยังแสดงลักษณะของคำเรียกสีเพื่อเป็นการบอก
ลักษณะและเฉดสีให้มี ความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
เช่น อัมทัม /ʔam¹ t^ham⁴/ (คล้ำ) โมก /mook⁴/
(ขุ่น) จูนพูน /cuun⁴ puun⁴/ (สะอาด) เป็นต้น

5. คำเชื่อม หมายถึง คำที่ทำหน้าที่เชื่อม
ระหว่างส่วนหลักและส่วนขยายของคำเรียกสี และ
ช่วยแสดงลักษณะของสี จากการศึกษาพบว่าเป็น
ภาษามีคำเชื่อมในคำเรียกสีไม่พื้นฐานจำนวน 3
คำ ได้แก่ ออก /ʔɔwk⁴/ (ออก) อัม /ʔam²/ (อม)
ป็น และ /pon²/ (ปน)

2. กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่ พื้นฐาน

การศึกษากลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่
พื้นฐานในภาษาแสก บ้านบะหว้า ตำบลท่าเรือ
อำเภอพานพร้าว จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาพบ
คำเรียกสีไม่พื้นฐานจำนวน 261 คำ โดยมีกลวิธี
การสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 4 วิธี ได้แก่ 1) การ
ใช้คำเรียกสีเฉพาะ 2) การนำคำเรียกสี 2 คำมา
ผสมกัน 3) การนำคำเรียกสีมาผสมกับคำขยาย
และ 4) การใช้คำเรียกสีของเฉพาะเป็นคำเรียกสี
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การใช้คำเรียกสีเฉพาะ

คำเรียกสีเฉพาะ หมายถึง คำเรียกสีที่มี
คุณสมบัติคล้ายคลึงกับคำเรียกสีพื้นฐาน และเป็น

คำเรียกสิ่งที่มีความหมายเป็นส่วนหนึ่งของ คำเรียกสิ่งอื่น ๆ หรือมีความหมายคลุมเครือในการเรียกสิ่งซึ่งเป็นคำที่ใช้เฉพาะกับการเรียกสิ่ง แต่ต้องไม่เป็นคำเรียกสิ่งของเฉพาะ พบจำนวน 1 คำ ได้แก่ “กัม” /kom²/ (กรม) เป็นคำเรียกสิ่งที่มีลักษณะใกล้เคียง สีด้าออกหน้าเงินหรือหน้าเงินเข้ม

2.2 การนำคำเรียกสิ่ง 2 คำมาผสมกัน

การสร้างคำเรียกสิ่งด้วยวิธีนี้จะประกอบด้วยส่วนหลัก ซึ่งเป็นคำเรียกสิ่งพื้นฐาน 1 คำ หรือคำเรียกสิ่งเฉพาะ 1 คำ และส่วนขยายที่เป็นคำเรียกสิ่งพื้นฐานหรือคำเรียกสิ่งเฉพาะอีก 1 คำ คำเรียกสิ่งลักษณะนี้อาจมีคำเชื่อมคั่นอยู่ระหว่างส่วนหลักและส่วนขยาย โดยแบ่งโครงสร้างเป็น 8 แบบ ดังนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างการนำคำเรียกสิ่ง 2 คำมาผสมกัน

โครงสร้างการนำคำเรียกสิ่ง 2 คำมาผสมกัน	ตัวอย่างคำเรียกสิ่ง
1) คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน	หรั่งบัว /riiŋ ² bua ² / (แดงชมพู)
2) คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำขยาย	เทาเหวฮ้อน /t ^h aw ³ heew ¹ ?uun ⁴ / (เทาเขียวอ่อน)
3) คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเชื่อม + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน	ท้าวปันว้าง /haaw ¹ pon ² waan ³ / (ชาวปนเหลือง)
4) คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเรียกสิ่งเฉพาะ	นมเงินค้ำม /nam ⁶ ɲon ³ k ^h aam ³ / (น้ำเงินคราม)
5) คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเชื่อม + คำเรียกสิ่งเฉพาะ + คำขยาย	นมเงินปันค้ำมเก /nam ⁶ ɲon ³ pon ² k ^h aam ³ kee ⁴ / (น้ำเงินปนครามเข้ม)
6) คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเชื่อม + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำขยาย	เทาอ้มนมค้ำมฮ้อน /t ^h aw ³ ?am ² nam ⁶ taan ² ?uun ⁴ / (เทาอมน้ำตาลอ่อน)
7) คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำขยาย + คำเชื่อม + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน	เทาอ้อมเหว /t ^h aw ³ kee ⁴ ?am ² heew ¹ / (เทาอ้อมเขียว)
8) คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเชื่อม + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน	เทาอ้อมนมค้ำมว้าง /t ^h aw ³ ?am ² nam ⁶ taan ² waan ³ / (เทาอมน้ำตาลเหลือง)

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า กลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานโดยการนำ คำเรียกสิ่ง 2 คำมาผสมกัน แสดงให้เห็นถึง การระบุลักษณะของสีให้มีความชัดเจนโดยมีโครงสร้างที่หลากหลาย เช่น โครงสร้าง [คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเชื่อม + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำขยาย] ในคำว่า เทาอ้อมนมค้ำมฮ้อน /t^haw³ ?am² nam⁶ taan² ?uun⁴/ (เทาอมน้ำตาลอ่อน) ที่มีการใช้คำเชื่อม “อ้อม” /?am²/ (อม) เชื่อม คำเรียกสิ่งพื้นฐานทั้ง 2 คำ และมีส่วนขยายที่ระบุลักษณะเจดสีของคำเรียกสิ่งพื้นฐาน นอกจากนี้ยัง มีการนำคำเรียกสิ่งเฉพาะมาใช้ในการสร้าง คำเรียกสิ่ง เช่น โครงสร้าง [คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเรียกสิ่งเฉพาะ] ในคำว่า นมเงินค้ำม

/nam⁶ ɲon³ k^haam³/ (น้ำเงินคราม) ซึ่งเป็นการผสมสีระหว่างคำเรียกสิ่งพื้นฐานกับคำเรียกสิ่งเฉพาะ โดยมีอัตราส่วนสีน้ำเงินมากกว่าสีคราม

2.3 การนำคำเรียกสิ่งมาผสมกับคำขยาย

การสร้างคำเรียกสิ่งด้วยวิธีนี้จะประกอบด้วยส่วนหลักที่เป็นคำเรียกสิ่งพื้นฐานหรือคำเรียกสิ่งเฉพาะ 1 หรือ 2 คำ และส่วนขยายที่เป็น คำขยายที่แสดงลักษณะ 1 คำ จากการศึกษาพบการสร้างคำเรียกสิ่งวิธีนี้ทั้งหมดจำนวน 35 คำ โดยแบ่งโครงสร้างเป็น 3 แบบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 โครงสร้างการนำคำเรียกสิ่งมาผสมกับคำขยาย

โครงสร้างการนำคำเรียกสิ่งมาผสมกับคำขยาย	ตัวอย่างคำเรียกสิ่ง
1) คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำขยาย	หรั่งอัมทม /riiŋ ² ʔam ⁴ tʰam ⁴ / (แดงคล้า)
2) คำเรียกสิ่งเฉพาะ + คำขยาย	แหล่ฮูน /leɛ ¹ ʔuun ⁴ / (ม่วงอ่อน)
3) คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำขยาย + คำขยาย	วังฮูนหรือ /waan ³ ʔuun ⁴ rɔwŋ ⁵ / (เหลืองอ่อนเรื่องแสง)

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า กลวิธี การสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานที่มีการนำคำเรียกสิ่งพื้นฐานมาผสมกับคำขยาย เป็นการระบุความเข้มจางของเฉดสี และการผสมสีในลักษณะอัตราส่วนต่างๆ เช่น โครงสร้าง [คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำขยาย] ในคำว่า หรั่งอัมทม /riiŋ² ʔam⁴ tʰam⁴/ (แดงคล้า) ที่มีคำขยายลักษณะของสี “อัมทม” /ʔam⁴ tʰam⁴/ (คล้า) โดยผู้บอกภาษาจะใช้คำนี้เรียกสิ่งที่มีลักษณะคล้ากว่าสีแดงปกติ และโครงสร้าง [คำเรียกสิ่งเฉพาะ + คำขยาย] ในคำว่า แหล่ฮูน /

leɛ¹ ʔuun⁴/ (ม่วงอ่อน) ซึ่งประกอบด้วย คำเรียกสิ่งเฉพาะและคำขยายที่แสดงลักษณะของสี “ฮูน” /ʔuun⁴/ (อ่อน) โดย ผู้บอกภาษาจะใช้เรียกสิ่งแหล่ที่อ่อนกว่าสีแหล่ปกติ หรือสีม่วงนำเงินอ่อน 2.4 การใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะเป็น คำเรียกสิ่ง

การสร้างคำเรียกสิ่งลักษณะนี้จะนำ คำเรียกสิ่งของเฉพาะมาใช้เป็นคำเรียกสิ่งหรือใช้เป็นส่วนหนึ่งของคำเรียกสิ่งก็ได้ จาก การศึกษาพบการสร้างคำเรียกสิ่งวิธีนี้ทั้งหมดจำนวน 166 คำ โดยแบ่งเป็น 4 วิธี ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 โครงสร้างการใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะเป็นคำเรียกสิ่ง

โครงสร้างการใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะเป็นคำเรียกสิ่ง	ตัวอย่างคำเรียกสิ่ง
1) การใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะโดยลำพัง	มร้อ /mrɔw ⁵ / (เนื้อ)
2) การนำคำเรียกสิ่งของเฉพาะ 2 คำมาผสมกัน	บลอนเงิน /blɔn ² ŋɔn ³ / (บรอนซ์เงิน)
3) การนำคำเรียกสิ่งของเฉพาะผสมกับคำเรียกสิ่ง	วังมากวกเก /waan ³ maak ⁴ wak ⁴ kee ⁴ / (เหลืองฟักทองแก่)
4) การนำคำเรียกสิ่งของเฉพาะมาผสมกับคำขยาย	ลิวหรือฮูน /luan ³ riin ² ʔuun ⁴ / (ทองแดงอ่อน)

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า กลวิธี การสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานโดยการใช้ คำเรียกสิ่งของเฉพาะเป็นคำเรียกสิ่งเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของสีกับสิ่งของต่างๆ เช่น ส่วนประกอบของพืช ส่วนประกอบของมนุษย์ แร่ธาตุ และสิ่งของต่างๆ ซึ่งแสดงถึงระบบความคิดของชาวแสกที่มักจะสร้าง คำเรียกสิ่งจากการเปรียบเทียบกับธรรมชาติรอบตัว เช่น โครงสร้าง การนำคำเรียกสิ่งของเฉพาะผสมกับคำเรียกสิ่งในคำว่า “วังมากวกเก” /waan³ maak⁴ wak⁴ kee⁴/ (เหลืองฟักทองแก่) ซึ่งเป็นคำเรียกสิ่งที่คุณบอกภาษาใช้เรียกสิ่งเหลือง

ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสีเนื้อฟักทองแก่ และโครงสร้างการนำคำเรียกสิ่งของเฉพาะ 2 คำมาผสมกัน ในคำว่า “บลอนเงิน” /blɔn² ŋɔn³/ (บรอนซ์เงิน) เป็นการนำคำเรียกสิ่งของเฉพาะมาผสมกัน โดยผู้บอกภาษาใช้เรียกสิ่งที่เกิดจากการผสมสีบรอนซ์กับสีเงิน

จากการศึกษาวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานในภาษาแสก บ้านบะหว้า ตำบลท่าเรือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม จำนวน 261 คำ สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาพฤติกรรมการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน

ที่	พฤติกรรมการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน	จำนวนคำ	ร้อยละ
1	การใช้คำเรียกสิ่งเฉพาะ	1	0.38
2	การนำคำเรียกสิ่ง 2 คำมาผสมกัน	59	22.61
	คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน	7	2.68
	คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำขยาย	6	2.30
	คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเชื่อม + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน	38	14.56
	คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเรียกสิ่งเฉพาะ	3	1.15
	คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเชื่อม + คำเรียกสิ่งเฉพาะ + คำขยาย	1	0.38
	คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเชื่อม + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำขยาย	1	0.38
	คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำขยาย + คำเชื่อม + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน	2	0.77
	คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเชื่อม + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำเรียกสิ่งพื้นฐาน	1	0.38
3	การนำคำเรียกสิ่งมาผสมกับคำขยาย	35	13.41
	คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำขยาย	32	12.26
	คำเรียกสิ่งเฉพาะ + คำขยาย	1	0.38
	คำเรียกสิ่งพื้นฐาน + คำขยาย + คำขยาย	2	0.77
	การใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะเป็นคำเรียกสิ่ง	166	63.60
	การใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะโดยลำพัง	11	4.22
	การนำคำเรียกสิ่งของเฉพาะ 2 คำมาผสมกัน	3	1.15
	การนำคำเรียกสิ่งของเฉพาะผสมกับคำเรียกสิ่ง	150	57.47
	การนำคำเรียกสิ่งของเฉพาะมาผสมกับคำขยาย	2	0.77
รวม		261	100

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานในภาษา แสก บ้านชะหว้า ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม มี 4 วิธี โดยการใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะเป็นคำเรียกสิ่งเป็นพฤติกรรมการสร้าง คำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานที่ใช้มากที่สุด พบทั้งหมดจำนวน 166 คำ คิดเป็นร้อยละ 63.60 รองลงมาคือ การนำ คำเรียกสิ่ง 2 คำมาผสมกัน พบทั้งหมดจำนวน 59 คำ คิดเป็นร้อยละ 22.61 การนำ คำเรียก สิ่งมาผสมกับคำขยาย พบทั้งหมดจำนวน 35 คำ คิดเป็นร้อยละ 13.41 ตามลำดับ และพฤติกรรมการสร้าง คำเรียกสิ่งที่ใช้บ่อยที่สุดคือ การใช้คำเรียกสิ่งเฉพาะ พบทั้งหมดจำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.38

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาคำเรียกสิ่งพื้นฐานใน ภาษา แสก บ้านชะหว้า ตำบลท่าเรือ อำเภอ นาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่าคำเรียกสิ่งพื้นฐานทั้งหมด จำนวน 12 คำ ได้แก่ ห่าว /haaw¹/ (ขาว) หรือ้ม /ram²/ (ดำ) หรือ้ม /riin²/ (แดง) ว้าง /waan³/ (เหลือง) เห่ว /heew¹/ (เขียว) ผา /p^haa⁵/ (ฟ้า) นัมเงิน /nam⁶ ɲon³/ (น้ำเงิน) นัมตัน /nam⁶ taan²/ (น้ำตาล) เทา /t^haw³/ (เทา) อิด /ʔit³/ (ม่วง) บัว /bua²/ (ชมพู) และ สัม /sam⁵/ (ส้ม) เมื่อนำคำเรียกสิ่งพื้นฐานมาจัดเรียงลำดับตามทฤษฎี วิวัฒนาการคำเรียกสิ่งพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ (Berlin & Kay, 1969) พบว่า คำเรียกสิ่งพื้นฐานใน ภาษาแสกมีวิวัฒนาการอยู่ในระยะที่ 7 ซึ่งมีความ

แตกต่างจากทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ในระยะที่ 5 จากข้อสรุปของเบอร์ลินและเคย์ที่ได้กล่าวเสนอไว้ในระยะที่ 5 ว่าระยะนี้ มีคำเรียกสีพื้นฐานเพียง 1 คำ คือ blue ที่หมายถึงสีฟ้าหรือสีน้ำเงิน ซึ่งในภาษาแสกมี คำเรียกสีพื้นฐาน 2 คำ คือ ฟ้า และ น้ำเงิน และสี blue ครอบคลุมทั้งสีฟ้าและสีน้ำเงินในภาษาแสก คำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการคำเรียกสี พื้นฐานในภาษาแสกบ้านมะหั่วจึงมีทั้ง ส่วนที่สอดคล้องและแตกต่างกับทฤษฎีของ เบอร์ลินและเคย์ (Berlin & Kay, 1969) และมีความแตกต่างจากการศึกษาของวรรณัช อรุณฤกษ์ (2564) เรื่อง “คำเรียกสีของผู้พูดภาษาไทยใหญ่ในชุมชนบ้านเวียงหวาย ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” ที่พบว่ามีการเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยใหญ่จำนวน 11 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เขียว เหลือง blue น้ำตาล ม่วง ชมพู ส้ม และเทา และมีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ในระยะที่ 7 ซึ่งส่วนที่แตกต่างคือ ในการศึกษาของวรรณัช อรุณฤกษ์ (2564) ในภาษาไทยใหญ่สี “ส้ม” /sɔm¹/ (blue) จะเป็นสีที่ใช้เรียกทั้งสีฟ้าและสีน้ำเงิน ซึ่งเป็นสีที่สอดคล้องกับสี (blue) ในวิวัฒนาการคำเรียกสีในระยะที่ 5 ตามทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ แต่ในผลการศึกษาของภาษาแสกพบว่า ในวิวัฒนาการคำเรียกสีระยะที่ 5 จะปรากฏคำเรียกสี 2 คำ คือ ฟ้า และ น้ำเงิน

เมื่อนำผลการศึกษาามาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ศึกษาคำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาตระกูลไทของ กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ พบว่าในแต่ละภาษามีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการ คำเรียกสีพื้นฐานที่มีความสอดคล้องกัน โดยภาษาแสกมีความสอดคล้องกับภาษาไทยถิ่นอีสาน ในงานวิจัยของพิบูล ภูษมศรี (2561) เรื่อง “คำเรียกสีในภาษาไทยถิ่นอีสาน” ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี ในงานวิจัยของนฤมล ศิริพันธ์ (2554) เรื่อง “คำเรียกสีและทัศนคติ

ที่มีต่อสีของผู้พูดภาษาไทย กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี” และภาษาไทยของ ชาวกรุงเทพฯ ในงานวิจัยของฉัญเจียง (2560) เรื่อง “การเปรียบเทียบคำเรียกสีและการรับรู้สีในภาษาไทยของชาวกรุงเทพฯ กับภาษาจีนของชาวจีนในนครหนานหนิง” โดยจะพบจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานจำนวน 12 คำ และมีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ในระยะที่ 7 ซึ่งเป็นเหตุผลสนับสนุนทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ที่ได้กล่าวถึงจำนวนคำเรียกสีที่มีความสัมพันธ์กับความซับซ้อนทางวัฒนธรรม โดยวัฒนธรรมที่เรียบง่ายจะมีคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาจำนวนน้อย ส่วนวัฒนธรรมที่มีความซับซ้อน หรือมีเทคโนโลยีที่ซับซ้อนจะมีคำเรียกสีพื้นฐานในภาษานั้นๆ จำนวนมาก

อีกทั้งยังพบว่ามีความแตกต่างกับการศึกษาของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) เรื่อง “คำเรียกสีและการรับรู้ของชาวจ้วงและชาวไทย” ซึ่งพบว่ามีคำเรียกสีพื้นฐานใน ภาษาจ้วงมี 7 - 10 คำ คำเรียกสีพื้นฐานที่พบในภาษาจ้วงทุกถิ่น ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ฟ้า/น้ำเงิน และยังมีคำเรียกสีพื้นฐานอีก 3 คำ ที่พบในภาษาจ้วงเพียง 2 ถิ่น ได้แก่ เทา น้ำตาล ม่วง ส่วนคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยมี 10 - 12 คำ คำเรียกสีพื้นฐานที่พบในภาษาไทยทุกถิ่น ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ม่วง ส้ม และยังมีคำเรียกสีพื้นฐานอีก 5 คำที่พบในภาษาไทยเพียง 3 ถิ่น ได้แก่ ฟ้า น้ำเงิน เทา น้ำตาล ชมพู ส่วนคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยมี 10 - 12 คำ คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาจ้วง อยู่ในระยะที่ 6 และบางถิ่นอยู่ในระยะที่ 7 ส่วนคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยอยู่ในระยะที่ 7 ตามทฤษฎีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ (Berlin and Kay, 1969) ซึ่งแสดงถึงข้อแตกต่างภาษาจ้วงและภาษาแสกที่เป็นภาษาตระกูลไทกลุ่มเหนือ สาเหตุที่คำเรียกสีในภาษาจ้วงมีจำนวนน้อยกว่าภาษาแสก

อาจมีผลมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมในสังคม และการสัมผัสเทคโนโลยี เนื่องจากพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์แสกบ้านบะหว้านั้นตั้งอยู่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพพื้นที่โดยรอบของหมู่บ้านเป็นพื้นที่ทางการเกษตร มีทางคมนาคมที่เดินทางติดต่อกับผู้คนในพื้นที่อื่นๆ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่มีหมู่บ้านของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสานโดยรอบ เมื่อได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมอันหลากหลาย การนำเทคโนโลยีต่างๆ ที่ทันสมัยมาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้โลกทัศน์การมองเห็นและการรับรู้สิ่งต่างๆ ของชาวแสกสามารถจำแนกประเภทของสีและระบายละเอียดของสีได้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า คำเรียกสีในภาษาแสกมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ อภิญา เพชรวิจิต (2545) เรื่อง การสร้างคำเรียกสีในภาษาไทยและภาษาลาว พบว่าคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาลาว จำนวน 11 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง ส้ม ฟ้า ทอง เทา อืด บัว และแสด โดยคำเรียกสี อืด หมายถึง สีม่วง และคำเรียกสี บัว หมายถึง สีชมพู ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับคำเรียกสี อืด (ม่วง) และบัว (ชมพู) ในภาษาแสก อาจกล่าวได้ว่า เป็นคำเรียกสีพื้นฐานที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาลาว จากงานวิจัยของ ศรีญา จิตบรรจง (2553) ที่ได้ศึกษาการเปรียบเทียบระบบเสียงและระบบคำภาษาแสกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย ได้กล่าวถึง การอพยพถิ่นฐานของชาวแสกที่เดิมมีภูมิลำเนาอยู่ที่ประเทศเวียดนาม ต่อมาได้อพยพมาอยู่ในประเทศลาว ภายหลังได้ เดินทางมาอยู่ในประเทศไทยบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการใช้คำศัพท์ของภาษาแสก บ้านเต็ง บ้านนาเกดก ประเทศลาว และบ้านบะหว้า ประเทศไทย พบว่า บ้านเต็งกับบ้านบะหว้ามีการใช้คำศัพท์เหมือนกันจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับที่มาของชาวแสก

บ้านบะหว้าว่าเป็นชาวแสกกลุ่มเดียวกับชาวแสกบ้านเต็งที่ถูกกวาดต้อนเข้ามาในประเทศไทย คำเรียกสี อืด (ม่วง) และ บัว (ชมพู) อาจเป็นผลของการสัมผัสภาษาที่มีต่อการใช้คำศัพท์ ในลักษณะที่ภาษาแสกมีการสัมผัสกับภาษาลาว เมื่อครั้งที่ชาวแสกได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ประเทศลาวก่อนได้มาอยู่ที่ประเทศไทย และชาวแสกบ้านบะหว้ายังใช้ศัพท์นี้ในการสื่อสารจนถึงปัจจุบัน

ส่วนผลการศึกษาคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาแสก บ้านบะหว้า ตำบลท่าเรือ อำเภอ นาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่า การสร้าง คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาแสกแสดงให้เห็นถึงวิธีการคิดสร้างคำศัพท์เพื่อใช้เรียกสีจากวัตถุสิ่งของ และธรรมชาติรอบตัวของผู้พูดภาษาแสก ซึ่งมี ส่วนประกอบทั้งหมด 5 ประการ ได้แก่ คำเรียกสีพื้นฐาน คำเรียกสีเฉพาะ คำเรียกสีของเฉพาะ คำขยาย และคำเชื่อม และมีกลวิธีการสร้าง คำเรียกสีทั้งหมด 4 วิธี ได้แก่ 1) การใช้คำเรียกสีเฉพาะ 2) การนำคำเรียกสี 2 คำมาผสมกัน 3) การนำคำเรียกสีมาผสมกับคำขยาย และ 4) การใช้คำเรียกสีของเฉพาะเป็น คำเรียกสี ซึ่งผลการศึกษาวิธีการสร้าง คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาแสก พบว่า การใช้คำเรียกสีของเฉพาะเป็นคำเรียกสีเป็นกลวิธี การสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่พบมากที่สุด เหตุอาจเนื่องมาจากกลุ่มชาติพันธุ์แสกในหมู่บ้านบะหว้ายังคงมีวิถีชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติโดยรอบ ทั้งในด้านการทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ ด้านการประกอบอาชีพ สภาพแวดล้อมของพื้นที่ รวมถึงการประกอบพิธีกรรมตามวิถีความเชื่อและวัฒนธรรมของ ชาวแสก การได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรม และ สิ่งใหม่ๆ จากสื่อเทคโนโลยีสังคมเมืองและ สังคมโดยรอบอย่างต่อเนื่อง ทำให้โลกทัศน์ และการมองเห็นของชาวแสกผ่านสิ่งต่างๆ เหล่านั้นได้เกิดการสะสมประสบการณ์ และมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว จึงทำให้

สามารถสร้างคำเรียกสิ่งผ่านการเปรียบเทียบกับ
สิ่งของต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย รวมทั้งเกิด
การเปลี่ยนแปลงทางภาษาจากการได้รับอิทธิพล
ทางวัฒนธรรมและสังคมสมัยใหม่ที่ทำให้ ภาษา
แสกมีการยืมคำจากภาษาไทยมาตรฐานและคำ
ยืมภาษาต่างประเทศมาใช้ในการสื่อสารและการ
สร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน อีกทั้งยังพบว่า การใช้
คำเรียกสิ่งของเฉพาะโดยส่วนใหญ่ นั้น จะเป็นการ
เปรียบเทียบกับธรรมชาติรอบตัว ของผู้บอกภาษา
เช่น ส่วนประกอบของพืช ส่วนประกอบของสัตว์
อาหาร ฝ้าย สิ่งของเครื่องใช้ และแร่ธาตุต่างๆ

ซึ่งจะพบ การเปรียบเทียบเกี่ยวกับส่วนประกอบของ
พืชมากที่สุด เนื่องจากในวิถีชีวิตของชาวแสกจะ
ดำรงชีวิตด้วยการทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่
และมีสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยพืชพันธุ์ไม้
ต่างๆ จำนวนมาก รวมทั้ง การเปรียบเทียบสิ่งจาก
การใช้สิ่งของเฉพาะประเภทอื่นๆ ยังแสดงให้เห็น
ถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาต่างๆ ที่ยังคงดำรงอยู่ใน
วิถีชีวิตชาวแสก เช่น การเปรียบเทียบสิ่งของส่วน
ประกอบของสัตว์ การเปรียบเทียบสิ่งของสิ่งย้อม
ผ้า เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ณิยูณ เจียง. (2560). การเปรียบเทียบคำเรียกสิ่งและการรับรู้สิ่งในภาษาไทยของชาวกรุงเทพฯ กับภาษาจีน
ของชาวฮั่นในนครหนานหนิง. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
Thammasat University Digital Collections. [https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/
Info/item/dc:145337#](https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:145337#)
- นฤมล ศิริพันธุ์. (2554). คำเรียกสิ่งและทัศนคติที่มีต่อสิ่งของผู้พูดภาษาไทย กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และ
ขมุในอำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร].
Silpakorn University Repository : SURE. [http://www.sure.su.ac.th/xmlui/handle/1234
56789/4455?attempt=2&](http://www.sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/4455?attempt=2&)
- ปรีชา ชัยปัญหา และคณะ. (2553). แนวทางการจัดทำพจนานุกรมภาษาแสกฉบับชาวบ้านเพื่อการอนุรักษ์
และฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาแสกบ้านมะหะว้า ต.ท่าเรือ อ.พานพร้าว จ.นครพนม. รายงานวิจัย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- พิกุล ภูษมศรี. (2561). คำเรียกสิ่งในภาษาไทยถิ่นอีสาน. *JOURNAL OF LANGUAGE, RELIGION
AND CULTURE*, 7(1), 103-122. [https://so03.tci-thaijo.org/index.php/gshskku/article/
view/101466/100492](https://so03.tci-thaijo.org/index.php/gshskku/article/view/101466/100492)
- วรรณวนิช อรุณฤกษ์. (2564). คำเรียกสิ่งของผู้พูดภาษาไทยใหญ่ในชุมชนบ้านเวียงหวาย ตำบลม่อนปิ่น
อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์*. 39(2), 92 -113. [https://so04.
tci-thaijo.org/index.php/joling/article/download/245757/171577](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/joling/article/download/245757/171577).
- วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์. (2519). ภาษาแสก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศตนันต์ เชื้อมหาวัน. (2541). คำเรียกสิ่งและการรับรู้สิ่งของผู้พูดภาษาไทยลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยง
ในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและพะเยา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). [http://cuir.car.chula.ac.th/
handle/123456789/68819](http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/68819)

- ศรินยา จิตบรรจง. (2545). การวิเคราะห์การแปรการใช้ศัพท์ของคนระดับสามอายุในภาษาแสก อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรินยา จิตบรรจง. (2553). การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงและระบบคำภาษาแสกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อภิญญา เพชรวิจิต. (2545). การสร้างคำเรียกสีในภาษาไทยและภาษาลาว. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2538). คำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจ้วงและชาวไทย. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Berlin, Brent and Paul Kay. (1969). *Basic Color Terms: Their Universality and Evolution*. Berkeley : University of California Press.
- Gedney, William, J. (1970). The saek language of Nakhon phanom province. *Journal of the Siam Society*, 58(1), 67-87. [chromeextension://efaidnbmninnbpcajpcgclefindmkaj/https://thesiamsociety.org/wpcontent/uploads/1970/03/JSS_058_1d_Gedney_SaekLanguageOfNakhonPhanom.pdf](https://thesiamsociety.org/wpcontent/uploads/1970/03/JSS_058_1d_Gedney_SaekLanguageOfNakhonPhanom.pdf)

ผลกระทบทางภาษีอากรจากการทำลายสินค้าและขายสินค้าต่ำกว่าราคาตลาด

Tax Effect from Destruction of Product and Selling Product Below Market Price

ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์¹

Sirirut Jaensirisak¹

Received: 11 October 2022

Revised: 30 November 2023

Accepted: 12 December 2023

บทคัดย่อ

ในการประกอบธุรกิจ เมื่อผู้ประกอบการมีสินค้าที่ล้าสมัย มีตำหนิ เสื่อมสภาพ หรือชำรุดเสียหาย กิจการอาจจำเป็นต้องเลือกปฏิบัติกับสินค้าเหล่านั้นโดยวิธีการทำลายสินค้า หรือการขายสินค้าในราคาต่ำกว่าราคาตลาด ซึ่งส่งผลกระทบต่อการรับรู้รายได้ในการคำนวณภาษีอากรของธุรกิจ บทความนี้ได้รวบรวมและนำเสนอข้อหาหรือของกรมสรรพากรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติดังกล่าวเพื่อให้ข้อแนะนำผู้ประกอบการได้ทราบถึงแนวปฏิบัติที่ถูกต้องและสอดคล้องกับข้อกำหนดของกรมสรรพากรจากการศึกษาพบว่า ในภาวะปกติผู้ประกอบการต้องขายสินค้าในราคาที่ไม่ต่ำกว่าราคาตลาดที่สามารถพิสูจน์ให้เจ้าหน้าที่สรรพากรเชื่อถือได้อย่างชัดเจน แต่ในบางกรณีผู้ประกอบการอาจจำเป็นต้องขายสินค้าในราคาต่ำกว่าราคาตลาด นั่นคือ การขายสินค้าที่เสื่อมสภาพ ล้าสมัย ชำรุด หรือใกล้หมดอายุ เพื่อให้มีเหตุผลอันสมควรที่กรมสรรพากรยอมรับตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.79/2541 ผู้ประกอบการจะต้อง (1) มีหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าสินค้านั้นได้ผ่านการตรวจสอบแล้วว่าเป็นสินค้าที่เสื่อมสภาพ ล้าสมัย ชำรุด หรือใกล้หมดอายุจริงตามแนวทางที่กิจการกำหนดไว้ และ (2) กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายคลังสินค้าและฝ่ายบัญชีลงลายมือชื่อเป็นพยานในการขาย และเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี และสำหรับผู้ประกอบการที่ต้องการจะทำลายสินค้าของกิจการ ไม่จำเป็นต้องขออนุมัติการทำลายสินค้าจากกรมสรรพากร เพียงแต่แจ้งให้กรมสรรพากรทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วันก่อนวันทำลาย โดยกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายคลังสินค้าและฝ่ายบัญชีร่วมเป็นพยานในการทำลายสินค้า ส่วนการเข้าสังเกตการณ์ของผู้สอบบัญชีนั้นอาจจำเป็นหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และหลักฐานที่เกิดขึ้น

คำสำคัญ: ภาษีอากร, การทำลายสินค้า, การขายสินค้าต่ำกว่าราคาตลาด

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการบัญชี คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
โทร: 086-8689297, E-mail: sirijaen@gmail.com

¹ Assistant professor, Department of accounting, Faculty of Management Science, Ubon Ratchathani University.
Tel: 086-8689297, E-mail: sirijaen@gmail.com

Abstract

In business operations when entrepreneurs have obsolete, defective, deteriorated or damaged products they may need to discriminate against those products by means of destruction of product, or selling the product below market price, and this affects the recognition of income in the tax calculation for the business. This paper reports collection and presentation of information from discussed tax ruling of the Revenue Department and relevant laws which relate to those issues in order to give correct practices to entrepreneurs to know and comply with the requirements of the Revenue Department. It was found that under normal circumstances, entrepreneurs must sell products at a price not lower than the market price that can be clearly proven to be reliable by the Revenue Officer. However, in some cases, they may need to sell the product at a price lower than the market price for products that are obsolete, damaged or near expiration. In order to have a sufficient reason that the Revenue Department accepts under the Revenue Department's order No. Por.79/2541, they must: 1) have evidence to prove that the product has been inspected as obsolete, damaged, or near the end of its life according to the guidelines set by the business, and 2) require warehouse and accounting staff to sign as witnesses for the sale that can be used as evidence in accounting records. However, if they want to destroy the product, they do not need to request approval for destruction of products from the Revenue Department and they just notify the Revenue Department not less than 30 days before the destruction date by requiring warehouse and accounting staff to witness the destruction of products. An auditor's observation may or may not be necessary as it depends on the situation and the evidence that arises.

Keywords: Taxation, destruction of product, selling product below market price

บทนำ

ในการประกอบธุรกิจนั้น ผู้ประกอบการต้องการสร้างผลกำไรเพื่อให้กิจการเติบโตขึ้นไปเรื่อยๆ การขายสินค้าจะเกิดกำไรได้ ผู้ประกอบการต้องขายในราคาที่สูงกว่าต้นทุนในการผลิตหรือขายในราคาตลาดซึ่งกิจการกำหนดขึ้นมาเพื่อแจ้งให้ลูกค้าทราบเป็นการทั่วไปผ่านการโฆษณา กรมสรรพากรได้ให้นิยามตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป. 113/2545 ว่าราคาตลาดคือ ราคาที่คู่สัญญาได้ตกลงซื้อขายกันโดยสุจริตเปิดเผย และมีความเป็นอิสระต่อกัน ปราศจากความสัมพันธ์กันในด้านเงินทุน หรือการควบคุม หรือการบริหารจัดการ

(กรมสรรพากร, 2545) แต่ในความเป็นจริงแล้วบ่อยครั้งที่สินค้าของกิจการกลายเป็นสินค้าที่ล้าสมัย ตกรุ่น มีตำหนิ เสียหาย เสื่อมสภาพ หรือถูกทำลายจากภัยธรรมชาติ กิจการอาจจำเป็นต้องตัดจำหน่ายหรือขายสินค้าดังกล่าวในราคาที่ต่ำกว่าราคาต้นทุนของสินค้า ในกรณีดังกล่าวผู้ประกอบการมักจะกังวลว่าจะสามารถทำได้หรือไม่ และหากทำได้ จะต้องมีหลักฐานที่น่าเชื่อถืออะไรบ้างเพื่อรองรับการตรวจสอบของเจ้าพนักงานของกรมสรรพากรในการตรวจสอบภาษีย้อนหลัง หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้ประกอบการต้องมีแนวทางในการปฏิบัติอย่างไร กรมสรรพากร

จึงจะยอมรับได้ คำถามมากมายเหล่านี้ล้วนเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ประกอบการอาจจะต้องพบเจอในการประกอบธุรกิจ

การคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีอากร

ประมวลรัษฎากรได้กำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานกำไรสุทธิ โดยคำนวณจากรายได้ซึ่งได้จากกิจการหรือเนื่องจากการกระทำในรอบระยะเวลาบัญชีหักด้วยรายจ่ายตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในมาตรา 65 ทวิ และ 65 ตรี กล่าวคือ รายได้และรายจ่ายที่จะนำไปคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น รายได้จำนวนใดที่ต้องนำมารวมคำนวณเป็นรายได้ รายได้ใดที่ได้รับการยกเว้น หรือรายจ่ายใดที่จะหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ และรายจ่ายใดที่จะหักเป็นค่าใช้จ่ายไม่ได้ ด้วยเงื่อนไขดังกล่าวนี้ รายได้และรายจ่ายตามเงื่อนไขทางภาษีอาจแตกต่างจากรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นจริงและได้ลงรายการทางบัญชีไว้ จึงทำให้กำไรสุทธิทางบัญชีแตกต่างจากกำไรสุทธิทางภาษีนั่นเอง

การที่ประมวลรัษฎากรกำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลคำนวณกำไรหรือขาดทุนสุทธิโดยใช้เงื่อนไขในมาตรา 65 ทวิ และ 65 ตรี เนื่องด้วยความมุ่งหมาย 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 เพื่อป้องกันการเสียภาษีที่ต่ำกว่าภาษีที่ต้องเสียด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การทำให้มีค่าใช้จ่ายที่สูงเกินไป

ประการที่ 2 เพื่อให้เกิดความแน่นอนและชัดเจนในการคำนวณกำไรสุทธิ

ประการที่ 3 เพื่อกำหนดวิธีการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกิจการหรือรายได้บางชนิดเป็นพิเศษ (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2565)

ในการขายสินค้าหรือให้บริการของผู้ประกอบการที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น ประมวลรัษฎากรได้กำหนดให้ผู้ประกอบการจะต้องนำรายได้และค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานมารวมคำนวณกำไรหรือขาดทุนเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งรายได้และค่าใช้จ่ายที่นำมารวมคำนวณกำไรหรือขาดทุนเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้นต้องใช้เกณฑ์สิทธิ์ (Accrual Basis) กล่าวคือ

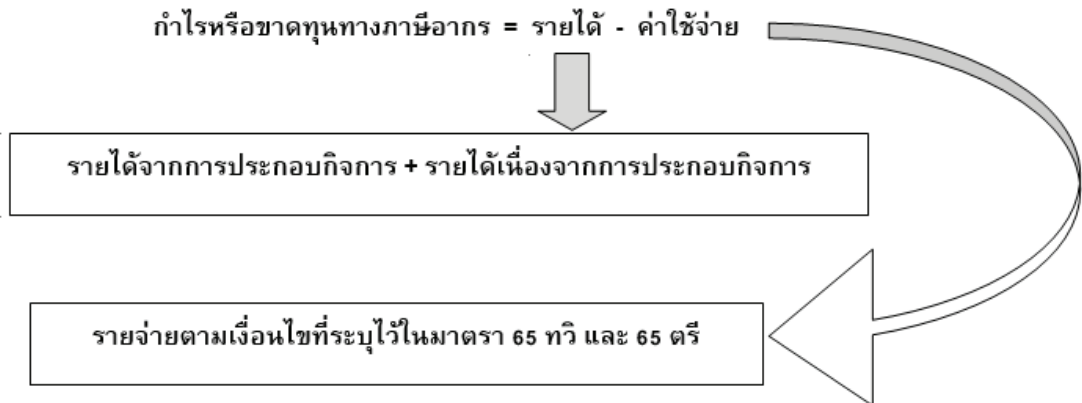
1. **รายได้ (Revenue)** ตามประมวลรัษฎากรได้กำหนดให้รายได้ที่ต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล คือรายได้ที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีใด แม้ว่าจะยังไม่ได้รับชำระในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นก็ตาม แต่ก็ต้องถือเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นด้วย โดยแบ่งออกเป็น

2. **รายได้จากการประกอบกิจการ** คือรายได้จากการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่กิจการได้จดทะเบียนไว้ต่อกระทรวงพาณิชย์

3. **รายได้เนื่องจากการประกอบกิจการ** คือ รายได้ที่มีได้เกิดจากการประกอบธุรกิจตามปกติ แต่เกิดขึ้นเนื่องจากการดำเนินงานของกิจการ เช่น รายได้จากการขายเศษวัสดุเหลือใช้ รายได้จากการทำงานของพนักงานกู้ยืมเงิน เงินที่ได้รับจากการช่วยเหลือของบริษัทแม่ หรือ กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นต้น

4. **ค่าใช้จ่าย (Expenses)** ตามประมวลรัษฎากรได้กำหนดให้รายจ่ายที่ต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล คือรายจ่ายทั้งสิ้นที่เกี่ยวข้องกับรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น แม้ว่าจะยังไม่ได้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นมารวมคำนวณเป็นรายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นด้วยเช่นกัน ซึ่งต้องเป็นไปตามเงื่อนไขรายจ่ายที่ระบุไว้ในมาตรา 65 ทวิ และ มาตรา 65 ตรี ดังแสดงไว้ในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีอากร
ที่มา: ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ (2563)

สินค้าคงเหลือ

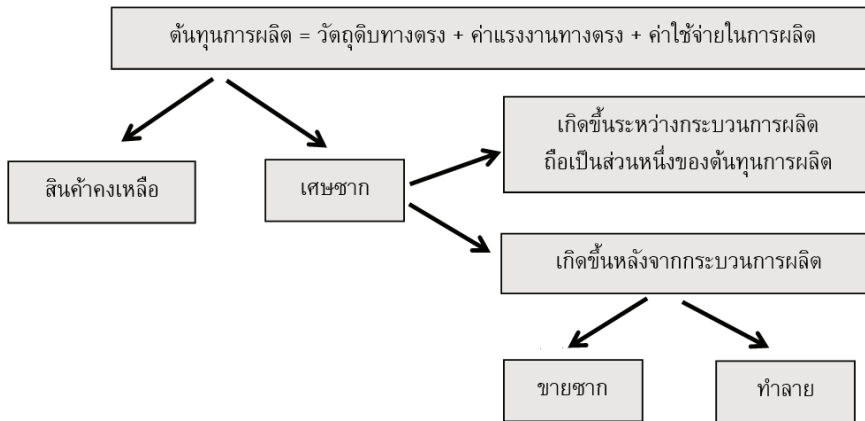
ในทางบัญชี สินค้าคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์หมุนเวียนที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ทรัพย์สินที่กิจการมีไว้เพื่อขายตามลักษณะการประกอบธุรกิจโดยปกติของกิจการ ซึ่งเรียกว่า “สินค้าสำเร็จรูป (Finished Goods)”
2. ส่วนของสินค้าที่ยังผลิตไม่เสร็จสมบูรณ์ ณ วันสิ้นงวดบัญชี และอยู่ระหว่างกระบวนการผลิตเพื่อจะเปลี่ยนเป็นสินค้าสำเร็จรูปที่มีไว้ขาย ซึ่งเรียกว่า “งานระหว่างทำ (Work in Process)”
3. สิ่งที่มีไว้เพื่อใช้ในการผลิตสินค้าหรือมีไว้เพื่อให้บริการ ซึ่งเรียกว่า “วัตถุดิบ (Raw Material)” (สมชาย เลิศภิรมย์สุข, 2563)

แต่ในนิยามของภาษีมูลค่าเพิ่ม สินค้าคงเหลือมีความหมายกว้างกว่านั้น กล่าวคือ ให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินที่กิจการมีไว้เพื่อใช้ในการกิจการด้วย เช่น ยานพาหนะ เครื่องใช้สำนักงาน และอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น (กลุ่มนักวิชาการภาษี

อากร, 2565) และเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบของเจ้าพนักงานของกรมสรรพากร กิจการควรจัดทำทะเบียนคุมสินค้าคงเหลือโดยแยกทะเบียนคุมออกเป็น

1. สินค้าคงเหลือที่มีสภาพตามปกติพร้อมขาย หรือสามารถนำไปใช้ในการผลิตสินค้าหรือให้บริการ
2. สินค้าคงเหลือ และ/หรือทรัพย์สินที่อยู่ในสภาพชำรุด เสื่อมสภาพ หรือล้าสมัย ซึ่งกิจการอาจ (1) จะนำไปขายเป็นเศษซาก ซึ่งกิจการต้องรับรู้เป็นรายได้เนื่องจากการประกอบกิจการ และ (2) กิจการอาจต้องทำลาย หากสินค้าคงเหลือหรือทรัพย์สินของกิจการนั้นอยู่ในสภาพที่ชำรุดมากจนไม่สามารถนำไปขายต่อได้ ดังแสดงไว้ในภาพที่ 2 ซึ่งทั้ง 2 กรณีนี้ กิจการควรให้นิยามของสินค้าคงเหลือหรือสินทรัพย์ที่อยู่ในสภาพที่ต้องขายเป็นเศษซาก หรือต้องทำลายให้ชัดเจน เพื่อถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของกิจการเอง

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของเศษซากกับกระบวนการผลิต
ที่มา : มนวิภา ผดุงสิทธิ์ (2562)

การรับรู้รายได้จากการขายสินค้า

ธุรกิจขายสินค้า มักกำหนดราคาขายสินค้า เรียกว่า “ราคาตลาด” และแสดงไว้ในใบราคา (Price List) ซึ่งในใบราคาดังกล่าว สามารถแยกราคาออกเป็นราคาขายปลีก ขายส่ง หรือขายผ่านตัวแทน ทำให้ราคาขายในแต่ละกลุ่มไม่เท่ากันได้

มาตรา 65 (4) แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่กิจการมีการโอนทรัพย์สิน ให้บริการหรือให้กู้ยืมเงินโดยไม่มีค่าตอบแทน ค่าบริการหรือดอกเบี้ย หรือมีแต่คิดต่ำกว่าราคาตลาด เจ้าพนักงานมีอำนาจในการประเมินค่าตอบแทน ค่าบริการหรือดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าราคาตลาดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้เป็นราคาตลาดในวันที่โอน ให้บริการหรือให้กู้ยืมเงินนั้นได้ ดังนั้น สิ่งที่เป็นประเด็นให้เกิดการตรวจสอบจากเจ้าพนักงานของกรมสรรพากรอยู่บ่อยครั้งในการขายสินค้า คือ การขายสินค้าต่ำกว่าราคาตลาดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อมาตรา 65 (4) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ กรณีที่กิจการต้องการขายสินค้าที่ล้าสมัย โดยขายในราคาต้นทุนที่ซื้อมานั้น และกิจการไม่มีหลักฐานมาพิสูจน์ว่าราคา

ต้นทุนที่ซื้อมานั้นเป็นราคาตลาดหรือไม่ หากราคาดังกล่าวต่ำกว่าราคาตลาดโดยไม่มีเหตุสมควร เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินราคาสินค้าตามราคาตลาดในวันที่มีการขายสินค้าได้ ตามมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร (กรมสรรพากร, 2558)

ดังนั้น การมีเหตุผลอันสมควรที่ทำให้ขายสินค้าในราคาทุนหรือต่ำกว่าราคาตลาดเป็นเพราะสินทรัพย์ล้าสมัย เสื่อมคุณภาพ หรือชำรุดเสียหาย ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้จากกรณีมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ว่าสินค้านั้นอยู่ในสภาพดังกล่าวจริง และหากกิจการพิสูจน์ได้ว่า การขายสินค้าไปในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดตามสภาพของทรัพย์สินนั้น สามารถสรุปองค์ประกอบของ “เหตุอันสมควร” ไว้ดังนี้

1. ต้องมีเหตุผลทางธุรกิจการค้าสนับสนุนอย่างเพียงพอ
2. ต้องไม่เลือกปฏิบัติกับลูกค้ารายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ (บริษัท พัฒนกิจ บัญชี ภาษี และฝึกอบรม จำกัด, 2550)

ประเด็นปัญหาทางภาษีอากรเกี่ยวกับการขายสินค้าล้ำสมัย ชำรุด หรือเสื่อมสภาพ

การขายสินค้าใกล้หมดอายุ สินค้าหมดอายุ สินค้าที่เหลือจากการส่งออก สินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน วัตถุติดและบรรจุภัณฑ์ที่มีตำหนิซึ่งไม่สามารถนำไปใช้ในการผลิต โดยกิจการไม่เลือกที่จะทำลายสินค้า แต่ต้องการขายไปในราคาที่ต่ำกว่าต้นทุน กรณีดังกล่าว สรรพากรมีข้อหารือที่ กค 0811(กม)/134 ลงวันที่ 29 มกราคม 2542 เรื่อง ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการขายสินค้าในราคาต่ำกว่าต้นทุน ซึ่งกำหนดว่ากิจการสามารถขายสินค้าดังกล่าวในราคาที่ต่ำกว่าต้นทุนได้ และถือว่ากิจการได้ขายทรัพย์สินโดยได้รับค่าตอบแทนในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด โดยมีเหตุอันสมควร และไม่ต้องห้ามตามมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร ทั้งนี้ กิจการต้องได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ได้มีตรวจสอบสภาพสินค้าตามเงื่อนไขที่กิจการกำหนดไว้
2. ได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจในการพิจารณาให้เป็นสินค้าใกล้หมดอายุ หมดอายุ ไม่ได้มาตรฐาน หรือเป็นเศษซาก
3. มีบุคคลร่วมสังเกตการณ์ ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายคลังสินค้าและฝ่ายบัญชี โดยลงลายมือชื่อเป็นพยานในการขาย เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี ทั้งนี้ กิจการไม่จำเป็นต้องให้บุคคลอื่น เช่น ผู้สอบบัญชี เป็นผู้รับรองอีกก็ได้ (กรมสรรพากร, 2542)

นอกจากนี้ กรมสรรพากรมีข้อหารือที่ กค 0706/12468 ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2550 ซึ่งระบุว่ากรณีกิจการได้ขายสินค้าที่ตกฐน กิจการต้องรับรู้รายได้จากการขายให้เป็นไปตามราคาตลาด โดยได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจในการพิจารณาให้เป็นสินค้าตกฐน ทั้งนี้ หากการขายสินค้าดังกล่าวต่ำกว่าราคาตลาดโดยไม่เหตุดังกล่าว

ประเมินมีอำนาจประเมินราคาสินค้าตามราคาตลาดในวันที่มีการขายสินค้าได้ตามมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร (กรมสรรพากร, 2550 ก)

ยกเว้นในกรณีที่เกิดอุทกภัย ซึ่งอาจส่งผลให้สินค้าของกิจการสูญหาย หรือเสียหายจนไม่สามารถนำไปขายได้ในราคาตลาดได้ หรือหมดสภาพที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจการต่อไปได้ ให้กิจการดำเนินการต่อไปนี้

1. หากกิจการประสงค์จะขายสินค้าดังกล่าวไปในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด ถือเป็นการขายเศษซาก และกิจการสามารถทำได้ตามข้อหารือของกรมสรรพากรที่ กค 0702/พ./2938 ลงวันที่ 11 เมษายน 2555 กล่าวไว้ว่า หากกิจการได้มีการตรวจสอบสินค้าตามเงื่อนไขที่กิจการได้กำหนดไว้ และได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจในการพิจารณาว่าสินค้าดังกล่าวใกล้หมดอายุ หมดอายุ เสื่อมสภาพ หรือล้ำสมัย พร้อมทั้งมีบุคคลร่วมสังเกตการณ์ ได้แก่ ฝ่ายคลังสินค้า และฝ่ายบัญชี โดยลงลายมือชื่อเป็นพยานในการขายเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี กรณีดังกล่าวถือว่ามิเหตุดังกล่าวไม่ต้องห้ามตามมาตรา 65 ทวิ (4) นอกจากนี้ กรณีบริษัทมีรายได้จากการขายสินทรัพย์ สินค้า หรือ วัตถุติดเป็นเศษซาก กิจการต้องนำรายได้จากการขายเศษซากดังกล่าวมารวมคำนวณเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล และบริษัทย่อมมีสิทธินำมูลค่าต้นทุนของทรัพย์สินที่เหลืออยู่หรือต้นทุนสินค้านั้นมาเป็นต้นทุนขายเมื่อมีการขายทรัพย์สินหรือสินค้านั้นไปได้เช่นกัน

2. การที่ทรัพย์สิน สินค้า หรือวัตถุติดสูญหายจากการถูกอุทกภัย แสดงว่าผู้ประกอบการไม่ได้จำหน่าย จ่าย หรือโอน ทรัพย์สิน สินค้า หรือวัตถุติดนั้นไปให้ใคร เพราะสิ่งของเหล่านั้นสูญหายไปกับภัยธรรมชาติ ตามข้อหารือของกรมสรรพากรที่ กค 0702/พ./2938 ลงวันที่ 11 เมษายน 2555 กรมสรรพากรไม่ถือว่าทรัพย์สิน

สินค้า หรือวัตถุดิบที่สูญหายไปนั้นเป็นการขายสินค้า แต่เป็นการสูญหายที่เป็นเหตุสุดวิสัย และผู้ประกอบการไม่ได้ตั้งใจให้สินค้าขาดจากรายงานสินค้าและวัตถุดิบ ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงไม่มีหน้าที่ต้องนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มแต่อย่างใด (ชุมพร เสนุไชย, 2560)

ประเด็นปัญหาทางภาษีอากรเกี่ยวกับการทำลายสินค้าที่ล้าสมัย ชำรุด หรือเสื่อมสภาพ

กรมสรรพากรได้มีข้อหารือเกี่ยวกับประเด็นการทำลายสินค้าโดยแยกออกเป็น 2 กรณี คือ (1) สินค้าที่โดยสภาพไม่สามารถเก็บรักษาไว้ได้ เช่น ผลิตภัณฑ์อาหาร เวชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ เป็นต้น และ (2) โดยสภาพสามารถเก็บรักษาและรอการทำลายพร้อมกันได้เมื่อมีปริมาณที่เหมาะสม ซึ่งจะมีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างกันเล็กน้อยตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.79/2541 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ.2541 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.84/2542) และคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.58/2538 ดังแสดงในภาพที่ 3 ซึ่งอธิบายเรื่อง แนวทางปฏิบัติ กรณีการทำลายของเสีย สินค้าที่เสื่อมคุณภาพ สินค้าที่มีตำหนิ สินค้าที่หมดสมัยนิยม สินค้าที่หมดอายุ และเศษซาก (กรมสรรพากร, 2541) และสามารถสรุปเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องของการบัญชีภาษีอากรได้ดังนี้

1. ของเสียและเศษซาก

1.1 ของเสียตามปกติ หมายถึง ของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้กรรมวิธีการผลิต ซึ่งได้มีการกำหนดอัตราของเสียที่ถือว่าเป็นปกติของกรรมวิธีการผลิตให้กิจการบันทึกมูลค่าของเสียตามปกติไว้เป็นส่วนหนึ่งของบัญชี “ต้นทุนการผลิต”

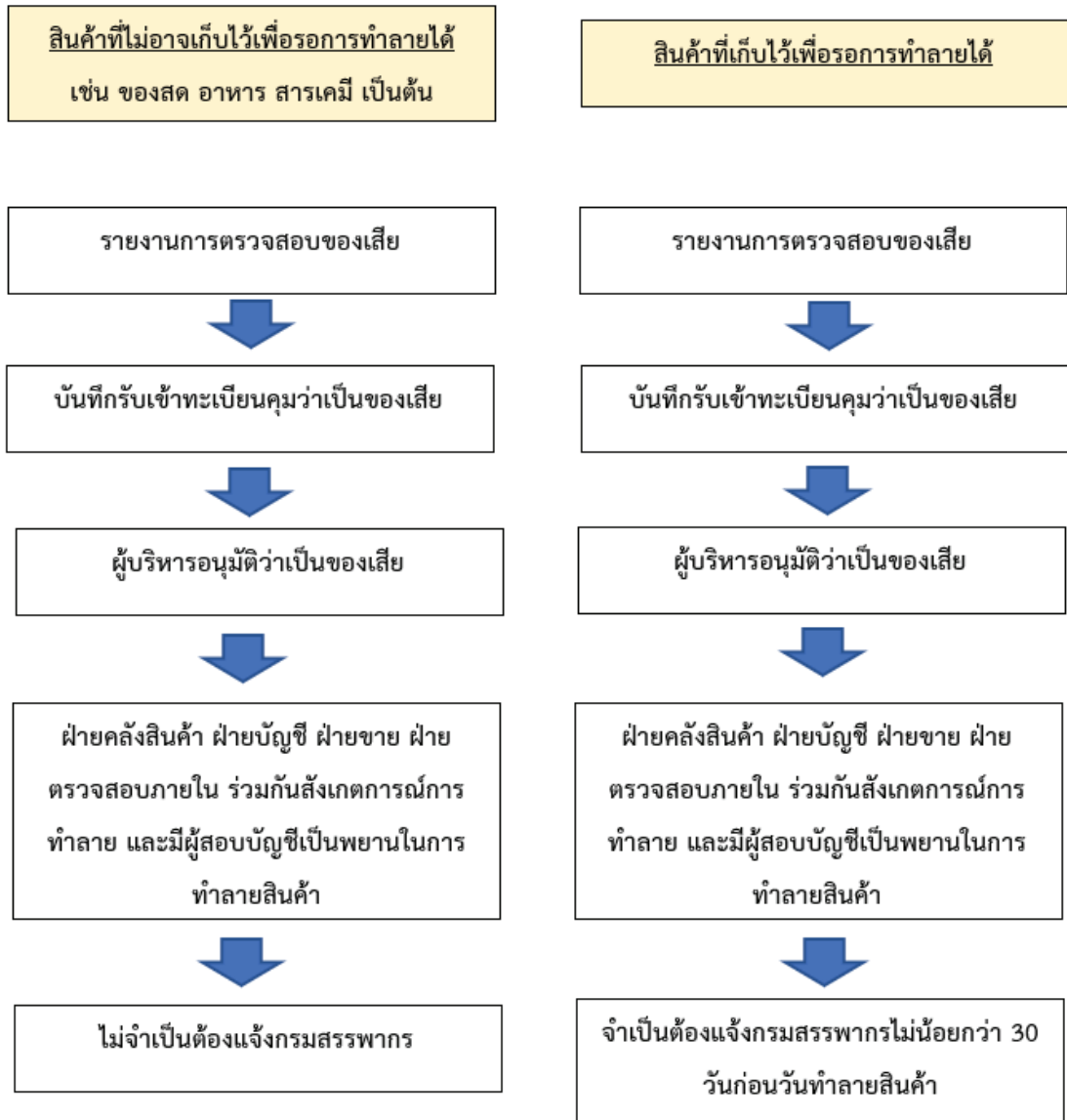
1.2 ของเสียเกินปกติ หมายถึง ของเสียที่เกิดขึ้นมากกว่าอัตราปกติที่ได้กำหนดไว้ในกระบวนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ หรือของเสียที่เกิดจากระบวนการผลิตที่เสื่อมคุณภาพ ทำให้เกิดสินค้าที่มีตำหนิ หากบริษัทประสงค์จะทำลายสินค้าดังกล่าว โดยสามารถตัดเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของรอบระยะเวลาบัญชีที่ทำลายนั้นได้ บริษัท ต้องปฏิบัติตามข้อ 3 ของคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.79/2541 (ดังแสดงไว้ในภาพที่ 3) ซึ่งให้หมายความรวมถึงการทำลายสินค้าที่เสื่อมสภาพ สินค้าที่หมดสมัยนิยม สินค้าที่หมดอายุ และเศษซากด้วย โดยบันทึกไว้ในบัญชี “ค่าใช้จ่ายในการบริหาร”

1.3 เศษซาก หมายถึง เศษวัตถุที่เกิดจากกระบวนการผลิตบางประเภทซึ่งมีมูลค่ากลับคืนที่อาจวัดได้ แต่มีจำนวนน้อย หากบริษัทประสงค์จะทำลายสินค้าดังกล่าว สามารถตัดเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของรอบระยะเวลาบัญชีที่ทำลายนั้นได้ โดยบันทึกไว้ในบัญชี “ค่าใช้จ่ายในการบริหาร” (กรมสรรพากร, 2542)

นอกจากนี้ กวินทิพย์ บุญสร้าง (2565) ได้ให้นิยามของ “การทำลาย” ว่าการทำลายคือ การทำให้สินค้า “ไม่มี” หรือไม่อยู่ในสภาพที่เป็นสินค้า เช่น

1. การเผา
2. การทุบ
3. การบด
4. การตัดเป็นชิ้นๆ
5. การเท ผัง หรือกลบ (ที่เป็นของเหลว)

เป็นต้น

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการทำลายสินค้า ตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.79/2541 และ ป.84/2542
ที่มา : กวินทิพย์ บุญสร้าง (2565)

สินค้าชำรุด เสียหาย และเสื่อมสภาพ

หากกิจการได้ทำลายหรือขายไปซึ่งสินค้าที่ชำรุดบกพร่องนั้น กิจการมีสิทธิตัดต้นทุนที่เหลือเป็นรายจ่ายได้ ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 65 ตี

แห่งประมวลรัษฎากร หากกิจการใช้วิธีการทำลายสินค้า กิจการต้องตรวจสอบสภาพสินค้าตามเงื่อนไขที่กิจการกำหนดไว้ และได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจในการพิจารณาให้เป็นสินค้าชำรุดบกพร่องตามเงื่อนไขที่กำหนด และแจ้งการทำลายให้สรรพากรพื้นที่ในท้องที่ที่รับผิดชอบ

ทราบล่วงหน้า 30 วันก่อนทำลายซึ่งสรรพากร
พื้นที่อาจส่งเจ้าหน้าที่ไปดูการทำลายด้วยก็ได้ตาม
ความเหมาะสมแล้วแต่กรณี เว้นแต่การทำลายของ
เสียหรือเศษซากของกิจการที่ต้องอยู่ภายใต้การ
ควบคุมของหน่วยงานราชการซึ่งมีเจ้าหน้าที่ของ
หน่วยราชการนั้นควบคุมเกี่ยวกับการทำลายตาม
ระเบียบข้อบังคับที่กำหนด กิจการไม่จำเป็นต้อง
แจ้งให้เจ้าหน้าที่สรรพากรร่วมเป็นพยานในการ
ทำลายก็ได้ (กรมสรรพากร, 2550 ก)

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ทรัพย์สินชำรุด
เสียหาย หรือเสื่อมสภาพ จนไม่สามารถใช้งานได้
กิจการไม่สามารถนำมูลค่าคงเหลือของทรัพย์สิน
นั้น มาตัดเป็นค่าใช้จ่ายทั้งจำนวน แต่กิจการต้อง
รับรู้ค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินดังกล่าวไปเรื่อยๆ
จนกว่าจะมีการขายหรือทำลายทรัพย์สินนั้น
ตามคำสั่งของกรมสรรพากรที่ ป.158/2538
(กวินทิพย์ บุญสร้าง, 2565)

นอกจากนี้ ในกรณีสินค้าเน่าเสีย ชำรุด
เสื่อมคุณภาพ หรือล้าสมัย ที่โดยสภาพไม่สามารถ
เก็บรักษาไว้ได้ หากกิจการได้ทำลายสินค้าชำรุด
บกพร่องนั้นตามหลักเกณฑ์ที่กรมสรรพากรกำหนด
แล้ว ไม่ถือเป็นการขายสินค้าตามมาตรา 77/1(8)
แห่งประมวลรัษฎากร กิจการจึงไม่มีหน้าที่ต้องเสีย
ภาษีมูลค่าเพิ่มจากมูลค่าสินค้าที่ได้ทำลาย และมี
สิทธิตัดต้นทุนที่เหลือเป็นรายจ่ายได้ ไม่ต้องห้าม
ตามมาตรา 65 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร เมื่อ
กิจการได้รับอนุมัติให้ทำลายของเสียหรือสินค้า
หรือเศษซากจากผู้มีอำนาจอนุมัติให้ทำลายสินค้า
แล้วให้มีบุคคลอย่างน้อยประกอบด้วย ฝ่ายคลัง
สินค้า ฝ่ายบัญชี ฝ่ายขาย หรือฝ่ายตรวจสอบ
(ถ้ามี) ร่วมสังเกตการณ์ และลงลายมือชื่อเป็น
พยานในการทำลายเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการ
บันทึกบัญชี พร้อมทั้งเชิญผู้สอบบัญชีมาเป็นพยาน
ในการทำลาย ทั้งนี้ กิจการไม่จำเป็นต้องแจ้งให้
เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรร่วมเป็นพยานในการทำลาย
ก็ได้ (กรมสรรพากร, 2551)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากิจการไม่ได้ปฏิบัติ
ตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.79/2541 อย่าง
ครบถ้วน กล่าวคือ อาจไม่มีผู้สอบบัญชีมาเป็นพยาน
ในการทำลายสินค้า กิจการก็ยังคงสามารถทำลาย
สินค้าได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายภาษีอากรหาก
กิจการมีหลักฐานมาพิสูจน์ได้ว่าได้ทำลายสินค้า
ไปจริง ดังข้อหารือที่ กค 0706/5525 ลงวันที่ 4
มิถุนายน 2550 กล่าวคือ กิจการประกอบธุรกิจ
ขายส่งเวชภัณฑ์ยาได้รับคืนสินค้าเวชภัณฑ์ยา
จากลูกค้า และไม่สามารถนำสินค้าที่รับคืนนั้นไป
ขายต่อไป กิจการได้มีหนังสือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของ
สำนักงานสรรพากรพื้นที่ เข้าร่วมเป็นพยานในการ
ทำลายสินค้า แต่ไม่มีผู้สอบบัญชีหรือผู้แทนมาเป็น
พยานรับรองการทำลายสินค้าเนื่องจากอยู่ระหว่าง
การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีคนใหม่ ณ วันที่ทำลายสินค้า
และกิจการไม่ได้แจ้งมูลค่าของสินค้าที่ทำลาย
และไม่ได้แจ้งว่าเศษซากนั้นสามารถนำไปใช้หรือ
จำหน่ายได้หรือไม่ เนื่องจากคำสั่งกรมสรรพากรที่
ป.79/2541 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ.2541 เป็น
เพียงคำสั่งที่กำหนดให้เจ้าพนักงานสรรพากรถือ
เป็นแนวปฏิบัติในการตรวจสอบ และแนะนำการ
เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับการทำลายของเสีย
เท่านั้น ดังนั้น หากกิจการมีเอกสารและหลักฐาน
ที่ชัดเจนสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีการทำลายสินค้า
ดังกล่าวจริง กิจการก็มีสิทธินำต้นทุนของสินค้า
ที่ทำลายมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไร
สุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ ไม่ต้องห้าม
ตามมาตรา 65 ตรี (13) และ (14) แห่งประมวล
รัษฎากร (กรมสรรพากร, 2550 ข)

นอกจากนี้ ยังมีข้อหารือที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมาสนับสนุนว่ากิจการไม่จำเป็นต้องมีผู้สอบ
บัญชีเข้าร่วมสังเกตการณ์ก็ได้อีก ได้แก่ ข้อหารือ
ที่ กค 0811(กม)/134 ลงวันที่ 29 มกราคม 2542
กล่าวคือ หากกิจการประสงค์จะขายสินค้าใกล้หมด
อายุ สินค้าหมดอายุ สินค้าที่เหลือจากการส่งออก
สินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน วัตถุดิบและบรรจุภัณฑ์ที่

มีตำหนิไม่สามารถนำไปใช้ในการผลิต โดยขายในราคาต่ำกว่าต้นทุน ซึ่งมีใช่เป็นการทำลายสินค้า แต่เป็นการโอนทรัพย์สิน โดยมีค่าตอบแทนต่ำกว่าราคาตลาด หากได้มีการตรวจสอบสภาพสินค้าตามเงื่อนไขที่กิจการกำหนดไว้ และได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจในการพิจารณาให้เป็นสินค้าใกล้หมดอายุ หมดอายุ ไม่ได้มาตรฐาน หรือเศษซากดังกล่าว พร้อมทั้งจะต้องมีบุคคลร่วมสังเกตการณ์ประกอบด้วยฝ่ายคลังสินค้าและฝ่ายบัญชี โดยลงลายมือชื่อเป็นพยานในการขาย เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี และได้ขายสินค้าไปในราคาต่ำกว่าต้นทุน ถือได้ว่าการโอนทรัพย์สินโดยมีค่าตอบแทนต่ำกว่าราคาตลาด โดยมีเหตุอันสมควรไม่ต้องห้ามตามมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร ดังนั้น กิจการไม่จำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเป็นผู้รับรองอีกแต่ประการใด (กรมสรรพากร, 2542)

บทสรุป

แนวทางปฏิบัติในการทำลายของเสีย สินค้าที่เสื่อมคุณภาพ สินค้าที่มีตำหนิ สินค้าที่หมดสมัยนิยม สินค้าที่หมดอายุ และเศษซาก ได้กำหนดไว้แล้วตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.79/2541 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งที่ ป.84/2542) และคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.58/2538 ซึ่งแม้ว่าจะไม่ได้กำหนดแนวทางการทำลายทรัพย์สินที่ชำรุดเสียหาย แต่ได้กำหนดวิธีการตัดต้นทุนของทรัพย์สินที่เหลืออยู่ให้มาลงเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลไว้ โดยสรุปคือ การขายสินค้าที่ชำรุด เสียหาย เสื่อมสภาพ หรือล้าสมัยในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด หรือการทำลายสินค้า และทรัพย์สินดังกล่าว จะต้องมีความปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

1. มีเอกสารประกอบเพื่อพิสูจน์ได้ว่าสินค้าหรือทรัพย์สินนั้นมีสภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการขายหรือถ้าจะขาย ก็จะสามารถขายได้ในราคาที่ต่ำกว่าราคา

ตลาด กล่าวคือ มีหลักฐานที่ทำให้กรมสรรพากรเชื่อได้ว่าสินค้าดังกล่าวชำรุด เสื่อมสภาพ ล้าสมัย หรือใกล้หมดอายุจริง และมีแนวปฏิบัติของกิจการในการตรวจสอบสภาพของสินค้าหรือทรัพย์สินดังกล่าว

2. ต้องได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจของกิจการในการพิจารณาว่าเป็นสินค้าหรือทรัพย์สินเสื่อมสภาพ ล้าสมัย หรือใกล้หมดอายุจริง และมีการพิจารณาราคาขายที่เหมาะสม

3. กำหนดให้มีผู้สังเกตการณ์สินค้าหรือทรัพย์สินชำรุด เสื่อมสภาพ ล้าสมัย หรือใกล้หมดอายุ ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายคลังสินค้าและฝ่ายบัญชี และลงลายมือชื่อเป็นพยานในการขายสินค้าต่ำกว่าราคาตลาด เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี โดยให้ผู้สอบบัญชีเข้าร่วมสังเกตการณ์ ทั้งนี้หากมีเหตุจำเป็น เช่นอยู่ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี กิจการอาจไม่จำเป็นต้องมีผู้สอบบัญชีร่วมเป็นพยานก็ได้

4. กิจการต้องรับรู้การขายเป็นรายได้ เนื่องจากการประกอบกิจการ และมีสิทธิตัดต้นทุนที่เหลือเป็นรายจ่ายได้ ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 65 ตริ แห่งประมวลรัษฎากร

5. เพื่อประโยชน์ในการควบคุมภายในของกิจการเอง และเพื่อการตรวจสอบในอนาคต กิจการควรจัดทำ “ใบขออนุมัติยกเลิกการใช้งานทรัพย์สิน” หรือบันทึกแจ้งการสูญหาย เสียหาย หรือเสื่อมสภาพของสินค้า และให้หัวหน้างานที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบสภาพสินค้าหรือทรัพย์สินนั้นก่อนลงนามอนุมัติการสูญหาย เสียหาย หรือเสื่อมสภาพดังกล่าว ทั้งนี้ ฝ่ายคลังสินค้าหรือฝ่ายพัสดุ สามารถนำหลักฐานดังกล่าวไปตัดจำหน่ายออกจากทะเบียนคุมสินค้าหรือทรัพย์สิน รวมทั้งฝ่ายบัญชีสามารถนำหลักฐานดังกล่าวไปประกอบการบันทึกบัญชีได้

6. หากต้องการทำลายสินค้า ต้องทำหนังสือแจ้งไปยังสรรพากรพื้นที่ในท้องที่ที่รับผิดชอบทราบล่วงหน้า 30 วันก่อนทำลาย ซึ่งสรรพากรพื้นที่อาจส่งเจ้าหน้าที่ไปดูการทำลายด้วยหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่การทำลายของเสียหรือเศษซากของกิจการที่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานราชการซึ่งมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการนั้นควบคุมเกี่ยวกับการทำลายตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด กิจการก็ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่สรรพากรร่วมเป็นพยานในการทำลายก็ได้

7. ผู้เขียนมีความเห็นเพิ่มเติมว่าหากกิจการมีหลักฐานเป็นรูปภาพประกอบขณะมีการทำลายสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่สรรพากรไม่ได้มาร่วมสังเกตการณ์การทำลายสินค้าด้วยตนเอง จะทำให้เพิ่มความน่าเชื่อถือในการทำลายสินค้ามากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การขายสินค้าที่ชำรุด เสียหาย หรือเสื่อมสภาพเนื่องจากอุทกภัย กิจการสามารถขายสินค้าดังกล่าวในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดได้ตามสภาพของสินค้านั้น โดยถือว่ามิเหตุผลอันสมควร

นอกจากนี้ ในการทำลายสินค้า กิจการสามารถนำต้นทุนของสินค้านั้นมาถือเป็นค่าใช้จ่ายได้ แต่การนำสินค้าที่ชำรุด เสียหาย หรือเสื่อมสภาพไปบริจาค จะถือเป็นค่าใช้จ่ายได้สูงสุดไม่เกินร้อยละ 2 ของกำไรสุทธิ ซึ่งหากกิจการมีผลประกอบการขาดทุน ก็จะไม่สามารถใช้สิทธิ์หักค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ได้ ดังนั้น กิจการควรเลือกที่จะนำสินค้าที่ชำรุด เสียหาย หรือเสื่อมสภาพไปทำลายตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.79/2541 และ ป.84/2542 เพราะจะทำให้กิจการได้ประโยชน์ทางภาษีอากรสูงสุด

บรรณานุกรม

- กรมสรรพากร. (2541). คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.79/2541. ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2565 จาก <https://www.rd.go.th/3575.html>.
- กรมสรรพากร. (2542). ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการขายสินค้าต่ำกว่าราคาต้นทุน. ค้นเมื่อ 12 กันยายน 2565 จาก <https://www.rd.go.th/23386.html>.
- กรมสรรพากร. (2545). คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.113/2545 เรื่อง การเสียภาษีเงินได้สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กรณีการกำหนดราคาโอนให้เป็นไปตามราคาตลาด. ค้นเมื่อ 14 กันยายน 2565 จาก <https://www.rd.go.th/3539.html>.
- กรมสรรพากร. (2550 ก). ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีขายสินค้าต่ำกว่าราคาตลาด. ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2565 จาก <https://www.rd.go.th/37238.html>.
- กรมสรรพากร. (2550 ข). ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการทำลายของเสีย. ค้นเมื่อ 8 กันยายน 2565 จาก http://interweb1.rd.go.th/cgi-bin/intra_search?q=%B7%D3%C5%D2%C2%CA%D4%B9%A4%E9%D2;t=5;field=1;page=3;long=1.
- กรมสรรพากร. (2551). ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการทำลายสินค้า. ค้นเมื่อ 8 กันยายน 2565 จาก http://interweb1.rd.go.th/cgi-bin/intra_search?q=%B7%D3%C5%D2%C2%CA%D4%B9%A4%E9%D2;t=5;field=1;page=4;long=1.
- กรมสรรพากร. (2558). ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการขออนุมัติขายสินค้าล้าสมัย. ค้นเมื่อ 5 กันยายน 2565 จาก http://interweb1.rd.go.th/cgi-bin/intra_search?q=%CA%D4%B9%A4%E9%D2%C5%E9%D2%CA%C1%D1%C2;t=5;field=1;page=1;long=1.

- กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร. (2565). *ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2565*. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
กวิณทิพย์ บุญสร้าง. (2565). *บัญชีภาษีอากร Tax Accounting การกระทบรายได้และรายจ่ายทางบัญชี และทางภาษีอากร*. กรุงเทพฯ: บริษัท ฝึกอบรมและสัมมนาธรรมนิติ จำกัด.
- ชุมพร เสนไสย. (2560). *เคาะปัญหาภัยสาร VAT (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : บริษัท ธรรมนิติเพรส จำกัด.
บริษัท พัฒนกิจ บัญชี ภาษี และฝึกอบรม จำกัด. (2550). *Tax Knowledge : ขายสินค้าต่ำกว่าทุน*.
ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2565 จาก<https://www.pattanakit.net/index.php?lay=show&ac=article &id=538617814&Ntype=129>.
- มนวิภา ผดุงสิทธิ์. (2652). *การบัญชีต้นทุน Cost Accounting*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- สมชาย เลิศภิรมย์สุข. (2563). *SMEs บัญชีเดี่ยว*. กรุงเทพฯ : บริษัท ธรรมนิติ เพรส จำกัด.
- ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์. (2563). *ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2563*. อุบลราชธานี: ห้างหุ้นส่วนจำกัด
มงคลเจริญเลเซอร์ปรีน.

แนวทางการสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Guidelines for Inheritance of Intangible Cultural Heritage and Yala's Local Si Maya Dyed Clothes' Added Value under the Creative Economy Concept

ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์¹, สุปรียา นุ่นเกลี้ยง²
Siriluk Khumphiranont¹, Supreeya Nunkliang²

Received: 3 August 2023

Revised: 16 October 2023

Accepted: 25 October 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นวิจัยทั้งเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มผู้ผลิตผ้า สีมายา กลุ่มภาคีภาคราชการ และกลุ่มผู้บริโภค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 133 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก รวมทั้ง ใช้เครื่องมือแบบสนทนากลุ่ม และแบบสัมภาษณ์ กับตัวแทนกลุ่มผ้าสีมายา กลุ่มองค์กรในชุมชน และตัวแทนหน่วยงานราชการ จำนวนรวม 29 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มผ้าสีมายาใช้มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมาสร้างคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และการนำภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์การออกแบบลวดลายบนพื้นผ้า รวมถึง ศิลปะการมัดลวดลายผ้าตามจินตนาการของผู้ผลิตโดยใช้ทรัพยากรในพื้นที่ ส่วนสภาพปัญหาอุปสรรคของการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” คือ คุณค่าด้านภาพลักษณ์มีน้อย มีข้อจำกัดการเรียนรู้วิธีการผลิตใหม่ๆ ขาดความรู้และความเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ ขาดการสืบทอดและการเชื่อมโยงคุณค่ากับประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ส่วนแนวทางการสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่นผ้าสีมายา” คือ ควรนำเรื่องราวในตำบล มาผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ รวมทั้ง ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มเยาวชน การตลาดออนไลน์ การพัฒนาองค์ความรู้ การออกแบบผลิตภัณฑ์ รวมถึง การขับเคลื่อนร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสร้างการรับรู้ในคุณค่าผ้าสีมายา

คำสำคัญ: การสืบสาน, มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม, การเพิ่มมูลค่า, ผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น, เศรษฐกิจสร้างสรรค์

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
อีเมล siriluk.k@yru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
อีเมล supreeya.n@yru.ac.th

¹ Assistant Professor Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University.
E-mail: siriluk.k@yru.ac.th

² Assistant Professor Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University.
E-mail: supreeya.n@yru.ac.th

Abstract

This was quantitative and qualitative research. The population studied were Si Maya dyed cloth producers, government officials, and consumers. Research instruments included questionnaires conducted with 133 subjects. Convenience sampling was used to pick 29 subjects, which were Si Maya dyed cloth producers, representatives of community organizations, and representatives of the government officials, who joined in focus group discussions and interviews. All the quantitative data were analyzed to find percentages, means, and standard deviations, and the qualitative data were analyzed by content analysis.

The results showed that the Si Maya Dyed Cloth Group raised historical values of local cultural heritage, as well as creatively designed various textile designs through local wisdom, and crafted tie dye by the producers' imagination utilizing local resources. However, problems and obstacles occurred in setting and increasing product value for Si Maya dyed cloth in the dimension of image value, or brand value, and of the lacks of learning about production innovation. Furthermore, the producers still lacked knowledge and characteristics of modern entrepreneurship, inheritance, and connection between product values and advantages of the products to local people. Regarding guidelines for proper inheritance of intangible cultural heritage and adding values of local Si Maya dyed clothes, it was suggested that local stories told in the subdistrict should be published to promote the products. Also, there should be a youth group inheriting and spreading the local wisdom, online marketing, improvement of knowledge assets and product design knowledge, as well as promotion of cultural tourism activities in order to raise the awareness of the Si Maya dyed clothes values.

Keywords: Inheritance, intangible cultural heritage, value adding, local cloth product, creative economy

บทนำ

ประเทศไทยเป็นสังคมที่มีเสน่ห์ในหลากหลายทางวัฒนธรรม มีทรัพยากรธรรมชาติ มีศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น อาหาร สมุนไพร ผ้า ภาพศิลปะ ฯลฯ ถือเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของแต่ละชุมชนท้องถิ่น และเป็นจุดดึงดูดในการท่องเที่ยวที่นำมาซึ่งรายได้ให้กับประเทศไทย สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีแนวคิดหลักในการพัฒนาขององค์ประกอบต่างๆ อาทิ การเติบโตบนพื้นฐานความเป็นไทยโดยเน้นการพัฒนาสินค้า

และบริการด้านการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์และวิถีไทย เสริมสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนถึงอัตลักษณ์ ความเป็นไทย และเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและการเป็นเจ้าบ้านที่ดีสำหรับประชาชนทุกระดับ (แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564)) และสอดคล้องกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีจุดเน้นของการดำเนินการด้านวัฒนธรรม เช่น การนำทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาต่อยอดและสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวคิด การขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้ องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และ การใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐาน ทางวัฒนธรรม การส่งเสริมความรู้ของสังคม และ เทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552) ซึ่งแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (จิตติกร พูลภทธีวิน, 2553) ประกอบด้วย 1) การ พัฒนาคนให้มีความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริม คนที่มีความคิดสร้างสรรค์ให้ประกอบอาชีพได้ 2) การส่งเสริมธุรกิจรายสาขา เน้นเฉพาะสาขา ที่มีโอกาสจะพัฒนาเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ 3) การพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อเอื้ออำนวยต่อการเกิด ความคิดสร้างสรรค์ และ 4) การผลักดันให้มีการ วางแผนอย่างบูรณาการ สร้างความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐและเอกชน โดยมีความชัดเจน คือ การ ตั้งสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (สศส.) เป็นองค์การมหาชนมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นพลังขับเคลื่อน ไปสู่เศรษฐกิจที่สมดุลและยั่งยืนในระยะยาว ซึ่ง แผนปฏิบัติการสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้าง สรรค์พ.ศ. 2566 - 2570 มีประเด็นยุทธศาสตร์ สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของทุนวัฒนธรรม และเมืองสร้างสรรค์ ซึ่งปัจจุบันนี้ วัฒนธรรมเกิด การแลกเปลี่ยนหมุนเวียน ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิม ได้รับผลกระทบแปรเปลี่ยน แต่เพื่อเป็นการดำรง รักษาวัฒนธรรมมรดกภูมิปัญญาที่สืบทอดจาก บรรพบุรุษให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ประเทศไทยจึงได้ ตรากฎหมายพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 ซึ่งให้ ความสำคัญกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของผู้คนและ ชุมชนที่กำลังถูกคุกคามจากความสูญหายหรือ เปลี่ยนแปลงไป จึงจำเป็นต้องมีการปกป้องคุ้มครอง

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยรัฐบาลกำหนด มาตรการให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องเข้ามา มี ส่วนร่วม ดำเนินการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรมของประเทศ (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, 2560) ทั้งนี้ ภูมิปัญญาเป็นพลังทางวัฒนธรรมเป็น รากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ทั้งนี้ ปัจจุบันภูมิปัญญา พื้นบ้านได้รับการส่งเสริมและให้ความสนใจจาก ภาครัฐและเอกชนในด้านต่างๆ ทั้งด้านการตลาด การผลิต รวมไปถึงการส่งเสริมทางการลงทุน และการเงิน ลักษณะของการผลิตสิ่งทอจากผ้า พื้นเมือง โดยชาวบ้าน หรือกลุ่มคนในท้องถิ่น มีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรม การสื่อสาร และ สะท้อนให้เห็นถึงความงามจากกระบวนการผลิต การทอ และการออกแบบลวดลายของผู้ทอ ส่วน ผ้ามัดย้อมก็เป็นผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์เฉพาะตัว การทำผ้ามัดย้อมจะเกิดจากวิธีการ ขั้นตอนและ สีของการย้อม ทำให้เกิดลวดลาย รูปแบบที่แตก ต่างกัน ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติเป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดำรงเอกลักษณ์ในรูปแบบและ สีสีน คือ เส้นใยผ้าฝ้ายที่เป็นวัสดุจากธรรมชาติ รูปแบบ กระบวนการและลวดลายล้วนมาจากสีของ ธรรมชาติ (ชนกนาถ มะยูโซ๊ะ, 2555) ซึ่งการมัด ย้อมในแต่ละประเทศแสดงให้เห็นถึงการออกแบบที่ แตกต่างกันและลักษณะการใช้สี ซึ่งผู้ผลิตสามารถ วางแนวทางและรูปแบบของผ้าในระยะเวลาที่ แตกต่างกันตามรูปแบบของวัฒนธรรม นอกจากนี้ ทั่วโลกตระหนักถึงการใช้สีสังเคราะห์และสารเคมี ในอุตสาหกรรมผลิตผ้า ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม จึงกลับมาให้ความสำคัญกับสีย้อม ที่ได้มาจากธรรมชาติ และผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ใช้สี ธรรมชาติมากขึ้น (Bulut & Akar, 2012)

ทั้งนี้ ประเทศไทยเป็นประเทศหัตถกรรม มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ เฉพาะซึ่งผลิตทั้งเครื่องมือ เครื่องใช้โดยใช้ฝีมือ

สอดคล้องกันทำให้ชิ้นงานมีคุณค่า สวยงาม และโดดเด่นแตกต่างกันไปตามแหล่งผลิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น สำหรับ หัตถกรรมผ้ามัดย้อมมีการผลิตกระจายทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ เช่น ชนิดของผ้า สีที่ได้จากพืช ผลไม้ และสัตว์ รวมทั้ง ลวดลาย สำหรับ สีจากธรรมชาติที่นำมาใช้ในการย้อมผ้า แต่การย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติพบว่า มีข้อด้อย คือ การติดสีต่ำ (low color yield) เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้สีสังเคราะห์ย้อมแต่ละครั้ง ได้เจดสีที่ไม่เหมือนกัน และสีที่ย้อมได้มักจะทำซ้ำได้ยาก และยังมีปัญหา สีซีด สีตกระหว่างการนำไปใช้งาน มีความคงทนของสีต่อการซักและต่อแสงต่ำ ไม่สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ (Siva, 2007)

สำหรับ จังหวัดยะลาได้มีการขับเคลื่อนนโยบายผ้าพื้นถิ่นที่มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชนเป็นหน่วยสรรค์สร้างผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม แต่ยังไม่แพร่หลาย สำหรับชุมชนตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมืองจังหวัดยะลาเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญา มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีการนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมอันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์โดยใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่นอย่าง “ดินมายา” ซึ่งมีลักษณะจำเพาะมาเป็นสีมัดย้อมบนผืนผ้า (อลิษา ดาโอ๊ะ, 2566) ทั้งนี้ ปัจจุบันได้รับการคัดเลือกขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ผ้าสีมายา” แต่ประเด็นที่น่าค้นหาคำตอบ คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่จะไม่ทำลายคุณค่า หรือยังคงรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเพิ่มการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมในการช่วยการผลิตผลิตภัณฑ์ รวมทั้ง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้ทุนทางวัฒนธรรมในผลิตภัณฑ์ว่ามีแนวทางการสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น

จังหวัดยะลาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ว่าควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างเอกลักษณ์ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการสื่อความหมายของลวดลายผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคของการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์
3. เพื่อสร้างแนวทางการสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสานวิธี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การวิจัยเชิงปริมาณ

- ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวแทนกลุ่มผู้ผลิต “ผ้าสีมายา” กลุ่มภาคีสันับสนุนผู้ผลิตผ้าพื้นถิ่นจากภาคราชการ และกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน และกลุ่มผู้บริโภค/ผู้ซื้อผ้าพื้นถิ่น หรือตัวแทนจัดจำหน่ายที่ไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้

- กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ ไม่ทราบระบุจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้การสำรวจกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 133 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม (นับซ้ำการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน) คือ ผู้ผลิตผ้าสีมายา กลุ่มภาคีสันสนับสนุนผู้ผลิตผ้าพื้นถิ่นจากภาคราชการ และกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน และกลุ่มผู้บริโภค/ผู้ซื้อผ้าพื้นถิ่น และขั้นที่ 2

กลุ่มตัวอย่างแบบเน้นสะดวก โดยคำนึงถึงความ
หลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง

- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบปลายปิด เพื่อตอบ
วัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 และ 3 โดยประกอบ
ด้วยคำถาม 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามข้อมูลทั่วไป มีคำถาม
จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหา
อุปสรรคของการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์
ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลาตามแนวคิด
เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นแบบสอบถามปลายปิด
มีมาตรวัดแบบ Rating Scale มีคำถาม 4 ด้าน
รวมคำถาม 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการสร้าง แนวทาง
การสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ที่เหมาะสม
กับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้า
สีมายา” จังหวัดยะลาตามแนวคิดเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด และ
มีมาตรวัดแบบ Rating Scale มีคำถาม 5 ด้าน
รวมคำถาม 30 ข้อ

โดยส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 มีคำตอบให้
เลือก และเกณฑ์การให้คะแนนเหมือนกัน คือ

มาก ให้คะแนนเป็น 5

ค่อนข้างมาก ให้คะแนนเป็น 4

ปานกลาง ให้คะแนนเป็น 3

ค่อนข้างน้อย ให้คะแนนเป็น 2

น้อย ให้คะแนนเป็น 1

เช่นเดียวกับ การแบ่งระดับคะแนน
ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เหมือนกัน กล่าวคือ
(บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายความว่า
ระดับปัญหา/ความคิดเห็นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายความว่า
ระดับปัญหา/ความคิดเห็นมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายความว่า
ระดับปัญหา/ความคิดเห็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายความว่า
ระดับปัญหา/ความคิดเห็นน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายความว่า
ระดับปัญหา/ความคิดเห็นน้อยที่สุด

สำหรับ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
แบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)
มีค่าเท่ากับ 0.98

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา
คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐานเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อ 2
และข้อ 3

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ

สำหรับการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่ง
มีบทบาทต่างกัน และมีจำนวนไม่แน่นอน ผู้วิจัย
จึงได้กำหนดสัดส่วนผู้ให้ข้อมูลแบบประมาณการ
กล่าวคือ ผู้ผลิตผ้าสีมายา จำนวน 3 คน กลุ่ม
องค์กรต่างๆ ในชุมชน จำนวน 17 คน และกลุ่ม
ภาคีภาคราชการและท้องถิ่น จำนวน 9 คน โดย
ใช้วิธีการคัดเลือกแบบสมัครใจ 2 กลุ่มแรก ส่วน
กลุ่มภาคีราชการใช้วิธีแบบเจาะจง เครื่องมือใน
การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสนทนากลุ่ม และ
แบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดคำถาม ดังนี้

ประเด็นการสร้างเอกลักษณ์ภูมิปัญญา
ทางวัฒนธรรมและการสื่อความหมายของลวดลาย
ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา และประเด็น
แนวทางการสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ที่เหมาะสมกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น
“ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลาตามแนวคิดเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ ใช้การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์

กับตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ และสมาชิกกลุ่มผ้าสีมายา

ประเด็นสภาพปัญหาอุปสรรคของการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ใช้การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิตผ้าสีมายา และตัวแทนภาครัฐและท้องถิ่น

- วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ

ประสานหน่วยงานและขอความอนุเคราะห์จัดเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย ผ่านหน่วยงานท้องถิ่น ส่วนการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นจะประสานและนัดหมายด้วยตนเอง รวมถึง การสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวแทนผ้าสีมายา และการประสานจัดสนทนากลุ่มกับกลุ่มองค์กรต่างๆ แบบ ไม่เป็นทางการ วิธีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือคือการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลแบบสามเส้า

- การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1-3 ใช้การสังเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เชิงตรรกะ

ผลการศึกษา

จากการศึกษาแนวทางการสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จังหวัดยะลา สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 133 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง นับถือศาสนาพุทธ โดยส่วนใหญ่ อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 25-40 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาตรี ส่วนใหญ่

มีสถานภาพสังกัดกลุ่ม/องค์กรอื่นๆ มากที่สุด และส่วนใหญ่จะรู้จักผลิตภัณฑ์ผ้าสีมายาจากแหล่งชุมชน

2. ผลการศึกษาการสร้างเอกลักษณ์ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการสื่อความหมายของลวดลายผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา

จากผลวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งศึกษาจากแหล่งทุติยภูมิ เช่น เอกสารต่างๆ และแหล่งปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์กลุ่มองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวกับด้านวัฒนธรรมของตำบลหน้าถ้ำ สามารถสรุปประมวลการสร้างเอกลักษณ์ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการสื่อความหมายของลวดลายผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา สรุปได้ดังนี้

1) บริบทด้านพื้นที่และมรดกทางวัฒนธรรมของตำบลหน้าถ้ำ

ชุมชนตำบลหน้าถ้ำอำเภอเมืองจังหวัดยะลา เป็นชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาอาหาร ผลไม้ และมีประวัติศาสตร์อันยาวนานที่ประดิษฐานอยู่ใน “วัดคูหาภิมุข” หรือ “วัดหน้าถ้ำ” มีพระพุทธรูปไสยาสน์สมัยศรีวิชัย ภายในวัดมีถ้ำหินปูนและมี พระพุทธรูปไสยาสน์ หรือ พระนอนตั้งแต่สมัยศรีวิชัย ภายในถ้ำมีภาพจิตรกรรมบนผนังถ้ำ เป็นภาพพระพุทธรูปปางมารวิชัย เบื้องซ้ายมีภาพพระพุทธรูปประทับนั่งเป็นแถว เบื้องขวาเป็นสาวกหรืออุบาสกอุบาสิกา นั่งประนมมือ พระพุทธรูป ปางลีลา และผู้หญิงยืนเป็นหมู่ เป็นจิตรกรรมฝาผนัง ถ้าคิดปีอายุมากกว่าหนึ่งพันปี เหมาะกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ซึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนหน้าถ้ำ

2) มิติสัมพันธ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น การก่อเกิด และการเป็นตัวตนของผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา

ตำบลหน้าถ้ำ เป็นแหล่งมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อาทิ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และศาสนา เช่น พิธีห่มผ้าพระนอน และห่มผ้าพ่อท่านบรรทม ประเพณีเดือนสิบ ซิงเปรต ประเพณีแก๊บน 100 ปี และประเพณีตักบาตรเทโว และศิลปกรรมโบราณคดี ได้แก่ จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ศิลปหัตถกรรมโบราณคดี วัฒนธรรมสถานหรือแหล่งวัฒนธรรม และชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ ซึ่งหน้าถ้ำมีแหล่งโบราณสถานสำคัญ คือ วัดถ้ำศิลป์ที่มีการค้นพบภาพเขียนสีโบราณล้ำค่าอายุกว่า 3,000 ปี และเป็นแหล่งดินมายา กลุ่มผลิตภัณฑ์ สีมายา บ้านหน้าถ้ำได้นำเอาดินที่อยู่ภายในถ้ำภูเขาถ้ำป็นและภูเขาวัดถ้ำ คือ เอาดินมายามาทำเป็นสีย้อมผ้า เพื่อให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในพื้นที่ โดยเป็นการสะท้อนตัวตนของผลิตภัณฑ์ผ้าสีมายาผ่านลวดลายของผ้าว่ามีแรงบันดาลใจจากความต้องการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุในชุมชน ตลอดจนการจินตนาการบนฐานทรัพยากรพื้นถิ่น

3) อัตลักษณ์ “ผ้าสีมายา” มองผ่านการสร้างเอกลักษณ์ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการสื่อความหมายของลวดลายผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวทางของภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยที่สำคัญๆ คือ 1) ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและศาสนา กล่าวคือ 2) ศิลปกรรมและโบราณคดี ได้แก่ จิตรกรรมประติมากรรม สถาปัตยกรรม ศิลปหัตถกรรม โบราณคดี การวางผังเมืองและชุมชน วัฒนธรรมสถานหรือแหล่งวัฒนธรรม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิตผ้าสีมายา และนำมาวิเคราะห์อัตลักษณ์ “ผ้า สีมายา” ได้ดังนี้

1. การใช้สีที่เป็นธรรมชาติจากดิน “มายา” ซึ่งเป็นดินจากเขาหน้าถ้ำ หรือเขากำป็น ทำให้ได้

สี ที่พิเศษ คือ เอาดินในถ้ำมาย้อมสีผืนผ้าทำให้ได้ ผ้าย้อมที่มีสีเฉพาะเป็นสีโทนอิฐ สีโทนน้ำตาล

2. กรรมวิธีมัดผ้า ซึ่งเป็นศิลปะของผู้ผลิตแต่ละคนในการออกแบบที่จะใช้วัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือที่จะขัดผูกมัด หรือพับผ้า ซึ่งลวดลายจะเกิดจากการมัดผ้า

3. การผูกเรื่องราวต่างๆ ในพื้นที่ตำบลหน้าถ้ำ ที่เป็นมิติด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ผ้าสีมายาโดยใช้แนวทางการเพิ่มคุณค่าในตัวผลิตภัณฑ์ ผ่านการสร้างเอกลักษณ์ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ส่วนการสื่อความหมายของลวดลาย ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” พบว่าการออกแบบลวดลายผ้าสีมายามาจากต้องการจะสืบสานวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ คือ ลวดลายบนผาผนังถ้ำศิลป์ และแหล่งสถานที่ทางศิลปวัฒนธรรมมาเป็นแบบเขียนลายภาพต่างๆ ด้วยมือ ทั้งนี้ การสื่อความหมายของลวดลายผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” ใช้การสร้างเรื่องราวเพื่อเล่าเรื่องคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมในพื้นที่หน้าถ้ำมาผูกกับวัตถุศิลปะหรือทรัพยากรพื้นถิ่น

3. ผลการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคของการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

จากผลวิจัยเชิงปริมาณ สภาพปัญหาอุปสรรคของการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ภาพรวมเป็นปัญหาาระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.61) โดยเฉพาะคุณค่าด้านภาพลักษณ์เป็นปัญหามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.75)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ปัญหาคุณค่าด้านภาพลักษณ์ภาพรวมเป็นปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.75) โดยเฉพาะความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ “ผ้าสีมายา” ยังมีไม่มาก เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานวาระปกติ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.86)

ปัญหาคุณค่าด้านบริการโดยภาพรวมเป็นปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.68) โดยเฉพาะการเข้าถึงลูกค้าของกลุ่มผลิตภัณฑ์ “ผ้า สีมายา” ยังมีช่องทางไม่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.89)

ปัญหาคุณค่าด้านผลิตภัณฑ์โดยภาพรวมเป็นปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.66) โดยเฉพาะมีข้อจำกัดการเรียนรู้วิธีการผลิตใหม่ๆ เพราะสมาชิกผู้ผลิต “ผ้าสีมายา” ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.91)

ปัญหาคุณค่าด้านบุคลากร/งบประมาณโดยภาพรวมเป็นปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.73) โดยเฉพาะกลุ่มผู้ผลิต “ผ้าสีมายา” ขาดความรู้ในการประกอบธุรกิจสมัยใหม่ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.89)

นอกจากนี้ จากผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิตผ้าสีมายาและตัวแทนหน่วยงานราชการสะท้อนสภาพปัญหาอุปสรรค ดังนี้

1) สมาชิกส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุมีแนวคิดแบบเรียบง่าย ไม่เน้นแข่งขัน มองการรวมกลุ่มเป็นอาชีพเสริม มีข้อจำกัดด้านการเรียนรู้นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ใช้การผลิต เครื่องมืออุปกรณ์มีขนาดการผลิตแบบเดิม ไม่มีเทคโนโลยีมาช่วยผ่อนแรง รวมทั้ง สมาชิกส่วนใหญ่ขาดความรู้และความเป็นผู้ประกอบการ ขาดทายาท หรือคนรุ่นใหม่ไม่ได้สนใจสานต่อการทำผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการกลุ่มด้านสถานที่ยังไม่พร้อมที่จะเป็นศูนย์เรียนรู้ ศูนย์จำหน่าย และดูงานสาธิต

และคนในชุมชนมีความผูกพันน้อยไม่เห็นการเชื่อมโยงคุณค่าผลิตภัณฑ์กับประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ

2) การออกแบบลวดลาย ยังเน้นการใช้มือเขียนลวดลายบนผ้า ทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพไม่คงที่ ลวดลายไม่สม่ำเสมอ และการออกแบบผลิตภัณฑ์ยังไม่หลากหลาย ประเภทผลิตภัณฑ์มีให้เลือกน้อย ไม่หลากหลายรูปทรง หรือการตัดเย็บยังขาดมาตรฐาน คุณภาพการผลิตไม่สม่ำเสมอ คุณภาพสีของผลิตภัณฑ์ยังไม่คงทน ขาดการส่งเสริมค่านักวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของสีที่ใช้การมัดย้อมสี ทำให้ลักษณะสินค้าไม่ตรงกับความต้องการของคนในพื้นที่ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่

4. ผลการศึกษาแนวทางการสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

จากผลวิจัยแนวทางการสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.66)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านวัฒนธรรมโดยภาพรวมระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.66) โดยเฉพาะควรนำเรื่องราวสิ่งต่างๆ ในตำบล มาโยงเป็นเค้าโครงเรื่องเพื่อผลิตสื่อประชาสัมพันธ์สร้างความประทับใจผลิตภัณฑ์ “ผ้าสีมายา” ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.82)

ด้านการใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรมโดยภาพรวมระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.77) โดยเฉพาะประเด็นควรมีการใช้นวัตกรรมมาช่วยเทคนิคการสร้างสร้อยผ้าให้มีเอกลักษณ์ แปลกใหม่จากเดิมที่มีอยู่แล้ว ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.85)

ด้านทรัพย์สินทางปัญญาโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.76) โดยเฉพาะ

ประเด็นควรผลักดันให้“ผ้าสีมายา” ขึ้นทะเบียน
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นการปกป้องสินค้า “ผ้า
สีมายา” ที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์ ($\bar{X} = 4.02$,
S.D. = 0.77)

ด้านการศึกษาและความรู้โดยภาพรวมอยู่
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.75) โดยเฉพาะ
ประเด็นควรมีการผลักดันและส่งเสริมให้กลุ่มผู้ผลิต
ผ้าสีมายาเป็นฐานเรียนรู้ด้านอาชีพแก่คนในชุมชน
($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.89)

ด้านการสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ระดับ
มาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.77) โดยเฉพาะประเด็น
ควรใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่มีอยู่ในพื้นที่มาประยุกต์
สร้างสรรค์เทคนิคการมัดตลอดลายผ้าต่างๆ ($\bar{X} =$
4.07, S.D. = 0.86)

นอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่มกับตัวแทน
กลุ่มองค์กรต่างๆ ในตำบลหน้าถ้ำ นำมาประมวล
สังเคราะห์ได้ว่า

1. ควรมีการถ่ายทอดรักษามรดกทาง
ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมเช่นผ้าพื้นถิ่น
โดยแลกเปลี่ยนความรู้ให้กับเยาวชนรุ่นใหม่เพื่อไม่
ให้สาบสูญ รวมทั้ง สร้างความร่วมมือจากทุกภาค
ส่วน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จัก สามารถสร้าง
อัตลักษณ์เฉพาะถิ่นได้อย่างชัดเจน และเป็นที่น่าสนใจของ
ทุกกลุ่มลูกค้า

2. ต้องมีการสนับสนุนผลิตภัณฑ์และ
สร้างเครือข่าย เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดมูลค่า
โดยให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมสืบสานมรดกภูมิปัญญา
ทางวัฒนธรรมสืบทอดแก่คนรุ่นใหม่ เป็นศูนย์
การเรียนรู้เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้ศึกษาหาความรู้
และเผยแพร่ความรู้ มีการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญา
ทางวัฒนธรรมต่างๆ เช่น ให้กลุ่มสีมายาเป็นสินค้า
ทางการท่องเที่ยว มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วย
ประชาสัมพันธ์ให้มี ความน่าสนใจทันสมัย

3. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน/กลุ่ม
องค์กรต่างๆ ในตำบลหน้าถ้ำ หรือหน่วยงาน
ราชการที่มีหน้าที่ด้านส่งเสริมผลิตภัณฑ์และ
ส่งเสริมวัฒนธรรม คือ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์
การเรียนรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ชุมชนมีแหล่ง
การเรียนรู้และคนในชุมชนได้สืบสานผลิตภัณฑ์
มีส่วนร่วมและเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน
โดยนำเสนอจุดเด่นและผลักดันภูมิปัญญาให้ได้
รับการพัฒนา และควรมีการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์
ผ้าสีมายาผ่านระบบออนไลน์

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิต
ผ้าสีมายาและตัวแทนหน่วยงานราชการ สามารถ
ประมวลสาระได้ ดังนี้

1) ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เข้ามา
มีส่วนร่วมส่งเสริมและสืบสานวัฒนธรรมโดยรวม
ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าสีมายา เพื่อช่วย
กระจายสินค้าให้ทั่วถึง

2) ภาครัฐควรมีการทำงานแบบบูรณาการ
เช่น ควรให้สถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยพัฒนา
องค์ความรู้การผลิต หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์
ผ้าสีมายาและการบริหารจัดการร่วมมือระหว่าง
กลุ่มกับหน่วยงานต่างๆ รวมทั้ง ควรส่งเสริมและ
ออกแบบกิจกรรมการจัดงานต่างๆ ให้สามารถนำ
ผลิตภัณฑ์ผ้าสีมายามาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์
และช่วยประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง เช่น นำผลิตภัณฑ์
ผ้าสีมายามาร่วมขับเคลื่อนกับกิจกรรมการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม โดยผลิตสื่อสร้างสรรค์เป็น Story
เพื่อเป็นการสร้างรับรู้ในคุณค่าของผลิตภัณฑ์
ผ้าสีมายา

อภิปรายและสรุปผล

1. การสร้างเอกลักษณ์ภูมิปัญญาทาง
วัฒนธรรมและการสื่อความหมายของลวดลาย
ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา สามารถ
อภิปรายได้ว่า

การสร้างเอกลักษณ์ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของผลิตภัณฑ์ผ้าสีมายาจากกรอบแนวทางของภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย ซึ่งสามารถสรุปวิเคราะห์อัตลักษณ์ “ผ้าสีมายา” คือ การใช้สีที่เป็นธรรมชาติจากดินมายามาย้อมสีผืนผ้าเป็นสีโทนอิฐ สีโทนน้ำตาล รวมถึงสีธรรมชาติที่ใช้วัสดุที่มีอยู่ในชุมชน โดยกรรมวิธีมัดผ้าเป็นศิลปะของผู้ผลิตที่จะใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือที่จะใช้ผูกมัด หรือพับผ้า รวมทั้งมีการผูกเรื่องราวต่างๆ ในตำบลหน้าถ้ำที่เป็นมรดกด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ผ้าสีมายา ผ่านการสร้างเอกลักษณ์ ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม แนวคิดการออกแบบลายผ้าใช้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ คือ ลวดลายบนผนังถ้ำศิลปะ และแหล่งสถานที่ทางศิลปะวัฒนธรรมมาเป็นแบบเขียนลายภาพต่างๆ ด้วยมือ ประกอบกับการจินตนาการของผู้ผลิตผ้าสีมายาในการสร้างสรรค์ลวดลายต่างๆ เช่น ลายหินอ่อน ลายปล่องไฟ ลายขดลวด เป็นต้น ทั้งนี้ การสื่อความหมายของลวดลายใช้การสร้างเรื่องราวเพื่อเล่าเรื่องคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมในพื้นที่หน้าถ้ำมาผูกโยงกับวัตถุดิบหรือทรัพยากรพื้นถิ่น ที่เป็นสิ่งที่หายาก คือ ดินมายา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธารังชาติ วงศ์อารีย์, ไหวพจน์ ดวงจันทร์, ภูมิพัฒน์ ชมพูวิเศษ, ภาณุมาศ พุฒแก้ว (2558) พบว่า แนวคิดการออกแบบลวดลายผ้าพื้นเมือง ไทพวนได้มาจากลวดลายบนไหที่ติดอยู่กับวัตถุโบราณที่ขุดค้นพบผสมผสานกับลวดลายพื้นบ้าน เช่น ลายกระจับ เป็นลวดลายที่เน้นความเป็นเอกลักษณ์ของไทพวน และการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น กระบวนการออกแบบลวดลายผ้าพื้นเมืองไทพวน ในปัจจุบัน เกิดขึ้นจากการจดจำจากประสบการณ์เป็นการนำเอารูปแบบของลวดลายดั้งเดิมมาใช้ ซึ่งระบบการผลิตหรือการทอ ยังมีการใช้แรงคนในการทอผ้า เพื่อให้ลวดลายผ้ามัดหมี่ทอออกมาตรงกับลายที่มีตัวอย่างประณีตสวยงาม เช่นเดียวกับงานวิจัยของจूरูวรรณ จันทลา, วลี

สงสูงวงศ์, เพ็ญศิริ กิจคำ, สุรรัตน์ วงศ์สมิง (2559) พบว่าผ้าทอและเครื่อง แต่งกายของชาวไทยทรงดำถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำที่มีเอกลักษณ์ในการใช้ผ้าสีดำในการนุ่งห่ม ทั้งในชีวิตประจำวันและในการประกอบพิธีกรรม จนเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ลวดลายของผ้าทอไทยทรงดำสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความคิดความเชื่อ ค่านิยม ความผูกพัน ตลอดจนความเป็นมาของวัฒนธรรม หรือเหตุการณ์ที่สำคัญๆ ทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นที่มีความสำคัญต่อวิถีการดำรงชีวิต ซึ่งลวดลายต่างๆ ได้สืบทอดมาจากบรรพบุรุษและมีบางลวดลายได้คิดค้นมาใหม่ ส่วนของการสื่อความหมายในการใช้สีในการทอผ้า และประดับตกแต่งของชาวไทยทรงดำแต่ละสี มีความหมายแตกต่างกัน โดยการคงเอกลักษณ์และการสื่อความหมายของลวดลายและสีสันท่างๆ ตาม ความเชื่อของชาวไทยทรงดำ และมีการใช้สีสันทัน ที่จำกัดการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ

รวมทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของมธุรส เวียงสีมา, นิรัช สุขสังข์ (2563) พบว่าลวดลายที่ได้ประกอบไปด้วยคติความเชื่อที่ดี การนำแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาใช้ คือ การนำเอาลวดลายของผ้าตีนจกบนผ้าชิ้นมาสร้างมูลค่า คือ การสร้างเรื่องราวทางคติความเชื่อผนวกกับการใช้เวลาในการผลิต ที่น้อยลง แต่คงไว้ซึ่งคุณค่าในงานศิลปะ ภูมิปัญญาผ้าจากเช่นเดียวกับงานวิจัยของธนิดา พลอินทร์ (2564) สะท้อนว่าชุมชนมอญมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำ ประกอบอาชีพการเกษตร และด้วยความศรัทธาในพุทธศาสนาทำให้เกิดการปักลวดลาย ผ้าสไบที่สวยงามเป็นผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพสามารถสร้างรายได้ และความเป็นอยู่ที่ดีต่อครอบครัวของชุมชนมอญรวมทั้ง งานวิจัยของภัทรีพันธุ์ พันธุ์, วรัญญา พรหมสาขา ณ สกลนคร, พิมพ์ทรัพย์ พิมพ์สุทธิ

(2564) พบว่าลวดลายผ้าเขียนเทียนเกิดจากความรู้และจินตนาการของผู้เขียนแต่ละคนในการประกอบลวดลายเป็นรูปทรงต่างๆ ที่มีจินตนาการจากธรรมชาติของใกล้ตัวและรูปเรขาคณิต โดยเป็นลวดลายที่สืบทอดในครอบครัวจนกลายเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของผู้หญิงมัง

2. สภาพปัญหาอุปสรรคของการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์สามารถอภิปรายได้ว่า

สภาพปัญหาอุปสรรคของการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีประเด็นปัญหาสำคัญว่าการเข้าถึงลูกค้าของกลุ่มผลิตภัณฑ์ “ผ้าสีมายา” ยังไม่หลากหลายสถานที่ของกลุ่ม “ผ้าสีมายา” มีข้อจำกัดและไม่เอื้อต่อการเป็นแหล่งจำหน่าย หรือจุดสาธิตการผลิต รวมทั้งขาดความรู้ในการประกอบธุรกิจ ขาดทักษะและประสบการณ์การตลาดในการวิเคราะห์และเข้าใจถึงพฤติกรรมกลุ่มลูกค้าประเภทต่างๆ รวมทั้งมีปัญหาความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ “ผ้าสีมายายังไม่มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุรีวรรณ จันพลา และคณะ (2554) พบว่ามุมมองกลุ่มลูกค้าเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำส่วนใหญ่ มีปัญหาสถานที่จำหน่ายอยู่ห่างไกล มีสินค้าให้เลือกน้อยชนิด รูปแบบ/รูปทรงไม่ทันสมัย และดูแลรักษายาก ส่วนปัญหาอีกประเด็น คือยังมีข้อจำกัดการเรียนรู้วิธีการผลิตใหม่ๆ เพราะส่วนใหญ่สมาชิกผู้ผลิต “ผ้าสีมายา” เป็นผู้สูงอายุและการผลิตผ้า สีมายาเป็นแบบเดิมๆ ขาดการใช้อุปกรณ์เครื่องมือมาเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองเจือ เขียดทอง (2558) พบว่าสภาพปัญหาที่พบ คือ งานผ้าปักม้ง ผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ขาดผู้สืบทอดและขาดการพัฒนาลายใหม่ๆ

รวมทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรภานต์ โพธิ์แก้ว, กัลยาณี วิจิตร, ทศพร ยันนี, ธัญญาภรณ์ รินโยธา, วรพงศ์ เลี้ยวตระกูล, อาธิยา ห่าหอ (2562) พบว่าการออกแบบลายผ้ามัดย้อมของกลุ่มผ้ามัดย้อมชุมชนบ้านหินลูกเดี่ยว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ยังไม่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ความคงทนของสียังไม่ดีติดทนนาน สีไม่เด่นชัด เวลาซักทำให้สีธรรมชาติหลุดออกได้ง่าย สีอ่อนไม่สวยงาม

นอกจากนี้ ผลวิจัยเชิงคุณภาพมีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ คือ กลุ่มสีมายาขาดทายาทในการสานต่อการผลิตผลิตภัณฑ์ และขาดการมีส่วนร่วมของคนชุมชนในการร่วมสืบทอดและสืบสาน ตลอดจน การร่วมรับประโยชน์ของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา ไชคัมภ์ดาลสุข, กุลยา อนุโลก, วรลักษณ์ ทอประยูร (2558) พบว่า มีปัญหาด้านต้นทุนการผลิตแพงขึ้น คนสนใจทอผ้าลดลง ผ้ามีคุณภาพไม่ค่อยได้มาตรฐาน มีการแปรรูปน้อย ไม่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ขาดคนที่มีความรู้และมีฝีมือในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ปัญหาด้านการตลาดพบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์ การกระจายสินค้ามีน้อย ไม่มีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆ ที่ผสมผสานกับเทคโนโลยีพื้นบ้าน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ชันย์นิชา วิโรจน์รุ่ง (2563) พบว่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอ มีปัญหาจุดอ่อน ไม่มีความหลากหลาย ไม่ค่อยได้รับความนิยมนอกจากวัยรุ่น และอุปสรรคคือผลิตภัณฑ์ผ้าทอมีคู่แข่งขึ้นได้รับความนิยมนเฉพาะกลุ่มคนเท่านั้น

3. แนวทางการสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นถิ่น “ผ้าสีมายา” จังหวัดยะลา ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สามารถอภิปรายผลได้ว่า

ด้านวัฒนธรรม ควรนำเรื่องราวสิ่งต่างๆ ในตำบล มาเชื่อมโยงเป็นเค้าโครงเรื่องเพื่อผลิตสื่อประชาสัมพันธ์สร้างความประทับใจผลิตภัณฑ์

“ผ้าสีมายา” และควรรีบสานอนุรักษ์เรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับถ้ำ และสถานที่สำคัญๆ ในพื้นที่ มาเป็นแนวคิดการออกแบบลวดลายต่างๆ ของผลิตภัณฑ์ “ผ้าสีมายา” สอดคล้องกับงานวิจัยของรอกีเยาะกาแซ, จิตติมา ต้าวิฒนะ, อุดมศักดิ์ เตโชชัย, เตโชแซน้ำแก้ว (2561) พบว่าแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทำลวดลายผ้าทอมือของกลุ่มศรียะลาบาติก คือ มีการอนุรักษ์ลวดลายที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำผ้าทอมือปะลาจึงให้กับชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกงแก้ว ศรีสุข, ชำนาญ รอดเหตุภัย, วิศนี ศิลตระกูล (2559) พบว่ามีการออกแบบหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการ มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และอยู่บนฐานของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีการสร้างสรรค์ตรงกับความต้องการของตลาด มีเอกลักษณ์โดดเด่น

ด้านการสร้างสรรค์ ควรใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในพื้นที่มาประยุกต์สร้างสรรค์เทคนิคการมัดลวดลายผ้าต่างๆ และควรวิเคราะห์และหาอัตลักษณ์ในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อมให้หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรภานต์ โพธิ์แก้ว, กัลยาณี วิจิตร, ทศพร ยันนี, ธัญญาภรณ์ รินโยธา, วรพงศ์ เสี่ยวตระกูล, อารียา ห่าหอ (2562) พบว่าควรมีการสร้างเอกลักษณ์สร้างเรื่องราวบนผลิตภัณฑ์เพื่อทำสินค้าโดดเด่นเป็นที่ต้องการแก่ผู้บริโภคและเป็นที่ต้องการในท้องตลาดมากขึ้น

ด้านการใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรม ควรเป็นเทคโนโลยี/ใช้นวัตกรรมมาช่วยเทคนิคการสร้างสรรค์ลายผ้าให้มีเอกลักษณ์ แปลกใหม่ และควรพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์มาช่วยในการสกัดสีย้อมผ้าให้ใช้งานง่ายและรักษาคุณภาพของ

ผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม การลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการผลิต คำนวณต้นทุน ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาดและสร้างแบรนด์สินค้า และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทองเจือ เขียดทอง (2558) พบว่าแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปักม้ง ควรเน้นที่คุณค่าและการสร้างมูลค่าเพิ่ม และควรมีการรวบรวมลายผ้าปักม้ง เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนา โดยใช้แนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ด้วยกลยุทธ์การออกแบบรูปแบบร่วมสมัย วัสดุจากเส้นใยธรรมชาติ และวัสดุจากใยสังเคราะห์ ส่วนลายผ้าควรแสดงความเป็นอัตลักษณ์ของชาวเขาเผ่าม้ง และเน้นความงามร่วมกับประโยชน์ใช้สอย เพื่อเพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ด้านการศึกษาและความรู้ ควรมีการผลักดันและส่งเสริมให้กลุ่มผู้ผลิตผ้าสีมายาเป็นฐานเรียนรู้ด้านอาชีพแก่คนในชุมชนและควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ “ผ้าสีมายา” ให้หลากหลาย เน้นใช้ประโยชน์ผลิตภัณฑ์เพื่อให้มีตลาดกว้างขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญดาว สภาทอง, ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร, ปานเทพ ลากเกสร (2559) ที่เสนอแนวทางในการสืบทอดศิลปวัฒนธรรม และอาชีพการทอผ้าทอไทยวน โดยการเปิดให้บุคคลภายนอกเข้ามาศึกษาดูงานที่ศูนย์การเรียนรู้ได้ และมีการสืบทอดผ่านทางโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการทอผ้าทอไทยวน และการบริหารงานในเชิงธุรกิจของศูนย์วิสาหกิจชุมชนทอผ้าบ้านโนนคุ้ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตตรา หงส์ยนต์, พิกุล สายดวง (2560) ที่เสนอแนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าไหมว่าควรมีการส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่สวมใส่ผ้าไหม และการสอนทอผ้าไหมให้กับเยาวชนในชุมชน จัดนิทรรศการเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าไหม ถ่ายทอด

ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอ ผ้าไหมให้กับผู้ที่สนใจเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าไหมผ่านสื่อต่างๆ สร้างและเผยแพร่ภาพยนตร์สั้น เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอผ้าไหมทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ จากผลวิจัยเชิงคุณภาพ พบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาผู้ประกอบการและทายาท เพื่อการสืบสานอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการเรียนรู้การปรับใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร และแสวงหาความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาในการช่วยพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์และการออกแบบเสื้อผ้าให้ทันสมัย และการสร้างสื่อสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ เช่นเดียวกับงานวิจัยของอารีญา บุญทิวี, จินดา เนื่องจำนงค์ (2565) ที่พบว่าควรเพิ่มทักษะการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายลายผ้าขาม้าให้กับสมาชิกของกลุ่มในกลุ่มสตรีตัดเย็บบ้าน นายาวให้สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ รูปแบบที่หลากหลาย โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ผ้าขาม้าสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ร่วมกับสาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์ ออกแบบกล่องบรรจุภัณฑ์ใส่ผ้าขาม้า โดยนำ

ช่างไฟเป็นสัญลักษณ์ และนำสีม่วงมาใช้ นำไปสู่การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ผ้าขาม้าสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย สามารถสรุปข้อเสนอแนะว่า ควรมีการสื่อสารให้เห็นคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้กับผู้ซื้อ และควรมีการออกแบบลายผ้าให้หลากหลายเพื่อตอบสนองกลุ่มลูกค้าให้มากขึ้น รวมทั้ง เพิ่มการสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ใช้จุดแข็งด้านการเรียนรู้เทคโนโลยีมาช่วยสร้างสรรค์การทำงานอาชีพที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม

ส่วนข้อเสนอในโอกาสข้างหน้า คือ ควรทำวิจัยเพิ่มเกี่ยวกับการพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าสีมายาตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัย งบประมาณการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2564 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เอกสารอ้างอิง

กนกแก้ว ศรีสุข, ชำนาญ รอดเหตุภัย, วิศนี ศิลตระกูล. (2559). ผ้าทอนาหมื่นศรีและผ้าทอเกาะยอ : การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 11(33), 87-100.

จวีร์วรรณ จันพลา, วลี สงสูงค์ เพ็ญศิริ กิจคำ, สุรรัตน์ วงศ์สมิง. (2559). การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9(2), 82-98.

ชนกนาถ มะยูโซ๊ะ. (2555). ศิลปะการออกแบบลวดลายผ้าด้วยการมัดย้อมสีจากธรรมชาติ: ศึกษาเฉพาะประเภท รูปแบบ เทคนิคและกระบวนการออกแบบลวดลายด้วยการมัดย้อมผ้า การสกัดสีย้อมจากธรรมชาติ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- จิตติกร พูลภัทรชีวิน. (2553). เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy). จาก: <https://www.doyourwill.co.th/post/creativeeconomy>
- ทองเจือ เขียดทอง. (2558). ผลิตภัณฑ์ผ้าปักม้ง: การออกแบบเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์*, 2(1), 55-79.
- ชนิดา พลอินทร์. (2564). ผ้าปักสไบมอญ : แนวทางการอนุรักษ์และการสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 10(1), 781-791.
- ชนัญนิชา วิโรจน์รุจน์. (2563). การจัดการเชิงกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ผ้าทอบนพื้นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 12(3), 134-146.
- ธีรกานต์ โพธิ์แก้ว, กัลยานี วิจิตร, ทศพร ยันนี, ธัญญาภรณ์ รินโยธา, วรพงศ์ เลี้ยวตระกูล, อารียา ห่าหอ. (2562). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติของบ้านหินลูกเดี่ยว อำเภอถลุง จังหวัดภูเก็ต. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ครั้งที่ 1 ประจำปี 2562* (น.1098-1113). คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- ธำรงชาติ วงศ์อารีย์, ไหวพจน์ ดวงจันทร์, ภูมิพัฒน์ ชมพูวิเศษ, ภาณุมาศ พุฒแก้ว. (2558). ผ้าพื้นเมืองไทพวน: ลวดลายและเส้นสายอารยธรรม บ้านเชียง จากอดีตสู่ปัจจุบัน. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 3(2), 195-202.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาส์น.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559. (2559). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 33 ตอนที่ 19ก, หน้า 1-9.
- เพียงดาว สภาทอง, ภัทรวรรณ จีร์พัฒนธนธร, ปานเทพ ลากเกสร. (2559). แนวทางการสืบทอดวัฒนธรรมและอาชีพการทอผ้าทอไทยวนของศูนย์วิสาหกิจชุมชนทอผ้าบ้านโนนกลุ่ม อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 31(3), 77-83.
- ภัทรีพันธ์ พันธุ์, วรรณญา พรหมสาขา ณ สกลนคร, พิมพ์พิพย์ พิมพ์สุทธิ. (2564). การส่งเสริมเอกลักษณ์ลวดลายผ้าเขียนเทียนชาวม้งสู่การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งรายจังหวัดเชียงราย. *วารสารนิติ รัฐกิจ และสังคมศาสตร์ สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 5(1), 147-17.
- มธุรส เวียงสีมา, นิรัช สุขสังข์. (2563). การออกแบบลวดลายผ้าจากศิลปะภูมิปัญญาผ้าจากไทพวนและไทยวนตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(1), 127-151.
- รอกีเฝ้า กาแซ, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, อุดมศักดิ์ เดโชชัย, เดโช แชน้ำแก้ว. (2561). ภูวดเลื้อไกองตือหนู่นปะลาจิง : แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทำลวดลาย ผ้าทอมือ กรณีศึกษา กลุ่มศรียะลา บาดิก ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 1*. วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี.
- วรรณณา ไชคบันดาลสุข, กุลยา อนุโลก, วรลักษณ์ ทองประยูร. (2558). การพัฒนากลยุทธ์การแข่งขันตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์สำหรับผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำในจังหวัดราชบุรี. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 20(1), 62-73.

- สุจิตตรา หงส์ยนต์, พิกุล สายดวง. (2560). การมีส่วนร่วมในการสืบสานศิลปะการทอผ้าไหมสู่การตระหนักรู้และสืบทอดทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 8(2), 222-234.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2560). *มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ : บทเรียนจากเพื่อนบ้าน*. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). *รายงานการศึกษาเบื้องต้นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (The creative economy)*. บี.ซี.เพรส (บุญชิน).
- อลิษา ดาโอ๊ะ. (2566). “ผลิตภัณฑ์สีมายา” ชุมชนหน้าถ้ำจากความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างรายได้ให้ชุมชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน. จาก: https://www.paaktai.com/news_economy/detail/
- อารีญา บุญทวี, จินดา เนื่องจำนงค์. (2565). การพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้าในกลุ่มสตรีตัดเย็บบ้านนายาว อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์*, 24(1), 147-157.
- Bulut, M.O., Akar, E. (2012). Ecological Dyeing with Some Plant Pulpes on Woolen Yarn and Cationized Cotton Fabric. *Journal of Cleaner Product*, 32, 1-9.
- Siva, R. (2007). Status of Natural Dyes and Dye-Yielding Plants in India. *Current Science*, 92, 916-925.

ผลของกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม เพื่อพัฒนา ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกในเด็กกำพร้า

Effects of Cognitive Behavior Group Therapy Integrating Islamic Principle to Enhance Positive Psychological Capital of Orphans

อัสมา จะปะเกีย¹, อริยา คูหา²
Asma Chapakia¹, Ariya Kuha²

Received: 28 July 2023

Revised: 05 October 2023

Accepted: 30 October 2023

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้าที่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม 2) เปรียบเทียบทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้าก่อน หลังการทดลองและระยะติดตามผล ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กกำพร้าหญิง จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที และแบบประเมินทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกที่มีค่าความเชื่อมั่น .96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Wilcoxon Signed Rank test

ผลการวิจัย พบว่า 1) ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้าที่เข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลามแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง 2) ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้าที่เข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลามแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระยะติดตามผลสูงกว่าระยะหลังการทดลอง

คำสำคัญ: กลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรม, บูรณาการหลักอิสลาม, ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก, เด็กกำพร้า

¹ นิสิตปริญญาโท, สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Email: asmasamaeng@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Email: ariyakuha@gmail.com

¹ Master student, Psychology Program, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus.

² Assistant Professor, Psychology Program, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus.

Abstract

This research aimed to: 1) study positive psychology of orphans who participated in a program of cognitive behavioral group therapy integrating Islamic principles 2) compare positive psychological capital in pre-post trial, and follow-up period. The sample for this study consisted of 10 female orphans. Tool used were 10 sessions of cognitive behavior group therapy lasting 90 minutes and positive psychological capital assessment with the reliability of .96. Data were analyzed using percentages, mean, and standard deviation and Wilcoxon signed rank test.

The results showed that: 1) Positive psychological capital of the orphans who took part in the cognitive behavior group therapy was different and that the post-trial was higher than the pre-experimental period: statistically significant at 0.1. 2) Positive psychological capital of the orphans who took part in the cognitive behavior group therapy was different and the follow-up was higher than the post-trial period at the statistical significance of 0.5

Keywords: Cognitive behavior group therapy, islamic principle, positive psychological capital, orphan

บทนำ

เด็กและเยาวชนนับเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ ทั้งนี้เพราะประเทศจะเช่นไรขึ้นอยู่กับคุณภาพของทรัพยากรบุคคล เด็กในวันนี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้าและเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญในการสร้างสรรค์พัฒนาสังคมต่อจากผู้ใหญ่ แต่การที่เด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าได้อย่างมีคุณภาพนั้น จำเป็นที่ต้องได้รับการเลี้ยงดู ความรัก ความอบอุ่นที่หล่อหลอมมาจากครอบครัวและสภาพแวดล้อมที่ดี ได้รับการศึกษาที่ดีและเหมาะสมตามช่วงวัย ทว่าในสภาวะยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาต่างๆ มากมายในปัจจุบัน เด็กจำนวนไม่น้อยที่ต้องเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ไม่สมบูรณ์พร้อมของครอบครัว ขาดความรักและเห็นใจ ขาดความอบอุ่น รู้ว่าตนเองไม่มีคุณค่า มีปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม มีบาดแผลทางจิตใจจากการสูญเสียคนที่ตนรัก เด็กกำพร้าซึ่งเป็นกลุ่มวัยรุ่น ยิ่งควรต้องได้รับการดูแลและพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดย

เฉพาะการส่งเสริมพัฒนาทางด้านอารมณ์และจิตใจที่ไม่ได้เติบโตมาจากสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์ของครอบครัว เด็กกำพร้าเหล่านี้จึงได้รับผลกระทบเชิงลบ อาทิเช่น ขาดการพัฒนาทางสังคม ขาดโอกาสทางการศึกษา ไม่ได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจที่เหมาะสม และอาจทำให้เติบโตขึ้นอย่างไร้ทิศทาง (กนกนวล กาญจนเพชร และ ชนิษฐา ชูสุข, 2558). นอกจากนี้เด็กกำพร้าส่วนใหญ่มักชอบอยู่คนเดียว ไม่สังคมเพื่อน ๆ ภายในห้อง จึงขาดทักษะทางสังคม เมื่อมีปัญหาจะเก็บปัญหาไว้คนเดียว ไม่ระบายให้ใครฟัง ไม่ไว้วางใจ ขาดความมั่นใจในตัวเอง ไม่กล้าที่จะมีความหวังสูงๆ ในชีวิต โดยเฉพาะประเด็นการศึกษาต่อภายหลังเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญที่ปิดกั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก

การพัฒนาเด็กกำพร้าซึ่งเป็นเด็กในวัยเรียนให้ได้เติบโตเป็นบุคคลที่มีความรู้ทางวิชาการ สามารถพัฒนาให้ตนเองมีทักษะและความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า ทุนทางจิตวิทยา

เชิงบวกเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก เสริมสร้างเด็กให้มีความรู้ ความสามารถ รวมทั้ง มีสติปัญญาและอารมณ์ที่เข้มแข็ง สามารถเผชิญ ปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้ ทฤษฎีทางจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychological Capital) เป็นการศึกษา และนำจุดแข็งของมนุษย์ ที่เป็นคุณลักษณะการ พัฒนาบุคคลด้านบวกที่มีความจำเป็นต่อการดำเนิน ชีวิต Luthans et al., (2007 :541-572) ได้ระบุ องค์ประกอบของทฤษฎีทางจิตวิทยาเชิงบวก 4 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) มองโลกในแง่ดี (Optimism) ความหวัง (Hope) และความยืดหยุ่นทางอารมณ์ (Resilience) ซึ่งทั้ง 4 องค์ประกอบดังกล่าวเป็นส่วนที่ร่วมกัน ส่งเสริมช่วยให้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีแก่ชีวิตในการดำเนิน ชีวิตสู่อุณหภูมิต่ออย่างเติบโตและก้าวหน้า

การเสริมสร้างทฤษฎีทางจิตวิทยาเชิงบวก ในเด็กกำพร้า จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะสามารถ ช่วยฟื้นฟูและหนุนเสริมศักยภาพของเด็กให้สามารถ มองเห็นจุดแข็งที่มีอยู่ในตัว ให้ได้รับการพัฒนาให้ เป็นผู้ที่มีความสุข โดยมีพื้นฐานความสุขจากการ พัฒนาตนเอง รับรู้ความสามารถของตน เนื่องจากการ รับรู้ความสามารถของตนมีอิทธิพลต่อความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ทำให้เด็กรู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีมุมมองต่อชีวิตและโลกเชิงบวก มีความหวังที่เป็น เสมือนแรงขับเคลื่อนที่กระตุ้นให้เด็กแสวงหา แนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือไปสู่เป้าหมายใน ระดับที่สูงขึ้น มีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ เผชิญ กับความยากลำบากและความทุกข์ยากได้ ยอมรับ ความจริงและมีมุมมองที่ดีต่ออุปสรรคต่างๆ

การพัฒนาทฤษฎีทางจิตวิทยาเชิงบวก โดยใช้กระบวนการกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรม (Cognitive Behavior Group Therapy) เป็นอีก ทางเลือกหนึ่งที่นักวิชาการนำมาใช้บำบัดกับผู้ที่ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา รวมไปถึงบุคคลที่ขาด ทักษะทางสังคม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น

เนื่องจากเป้าหมายหลักของการบำบัดการรู้คิด พฤติกรรม (CBT) คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ภายนอกที่มาจาก การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ภายในเป็นหลัก การบำบัดการรู้คิดพฤติกรรม เป็นการดำเนินการจิตบำบัดประเภทหนึ่ง ซึ่งใช้ แนวคิดการปรับความคิดและพฤติกรรม เพื่อช่วย ลดหรือปรับปัญหาทางอารมณ์ พฤติกรรม และ สรีระ ตามความเชื่อที่ว่าสิ่งเร้าไม่ได้มีผลต่ออารมณ์ พฤติกรรม และสรีระโดยตรงแต่ผ่านกระบวนการคิด ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละบุคคลตามการเลี้ยงดูและ ประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีตของบุคคล (Beck, 1995) การบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมเป็นกระบวนการ ปรับเปลี่ยนความคิด โดยให้ความสำคัญกับ ความผิดพลาดของการคิด การแปลความของข้อมูล อย่างบิดเบือนและการเลือกรับข้อมูลอย่างมีอคติ (ดวงมณี จงรักษ์, 2556).

ด้วยกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งมั่นที่จะบูรณาการหลักการอิสลามเพื่อตอบ โจทย์การดำเนินชีวิตให้ครอบคลุมวิถีวัฒนธรรมทาง ศาสนาของเด็กกำพร้าผ่านกระบวนการกลุ่มจิตบำบัด กล่าวคือ ประยุกต์ใช้หลักคำสอนอิสลามตาม อัลกุรอานและฮัจซุนนะฮ์ เป็นพื้นฐานสำคัญในการ ระบุความคิดและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เข้า แทนที่ความคิดเชิงลบและไม่ถูกต้องด้วยการสร้าง สัมพันธภาพกับสมาชิกกลุ่มร่วมด้วย การประเมิน ปัญหาของตนผ่านกระบวนการเรียนรู้และเข้าใจ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความคิด อารมณ์ และความรูสึกที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต จากการ สืบราชของ American Psychological Association และ American Counseling Association ระบุว่า ความเชื่อทางจิตวิญญาณและศาสนามีความ เกี่ยวข้องในการบำบัดเหมาะสมตามหลักจริยธรรม และอาจมีความสำคัญในการให้การปรึกษาในสภาพ แวดล้อมทางโลก Worthington (2011 as cited in Corey, 2012) การนำหลักอิสลามมาบูรณาการ

นั้น เพื่อช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองสู่ความคิดใหม่ที่มีความสมเหตุสมผล ได้ตรงกับสภาพความเป็นจริง สามารถมองปัญหาหรือแปลความสถานการณ์ต่างๆ ไปในรูปแบบที่สร้างสรรค์มากขึ้น อันนำไปสู่พฤติกรรมภายนอกที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การเติบโตของเด็กภายใต้การมีหลักอิสลามเป็นที่เห็นยวน่าแนวทางการดำเนินชีวิตให้พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม เด็กจะต้องผ่านกระบวนการทางปัญญาให้มีทักษะการคิดที่จะนำพาสู่เส้นทางชีวิตที่เหมาะสม จะต้องมีความคิดเป็นของตนเอง มีทักษะ มีวุฒิภาวะและมีเหตุผล ซึ่งทักษะการคิดหรือกระบวนการทางปัญญาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดที่เป็นรากฐานของการเปลี่ยนแปลงชีวิตสู่อนาคต

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม เพื่อพัฒนาเสริมสร้างทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก และคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ยกกระดับสภาวะจิตใจของเด็กกำพร้าที่ขาดพร่องสู่สภาวะจิตใจที่ อิ่ม อุ่นและสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้าที่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม
2. เพื่อเปรียบเทียบทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้าที่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลามระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล

สมมติฐานการวิจัย

1. เด็กกำพร้าที่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม มีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

2. เด็กกำพร้าที่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม มีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะหลังการทดลอง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นวิจัยการทดลองขั้นพื้นฐาน ทดลองกลุ่มเดี่ยว วัดผลก่อน-หลังการทดลอง (One-Group, Pretest Post-test Design) (กิตติยา วงษ์ขันธ์, 2561)

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กกำพร้าที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปีที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 24 คน

ตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กกำพร้าที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งหมด 10 คน โดยมีวิธีการเลือกตัวอย่าง ดังนี้ 1) เป็นเด็กกำพร้า มีอายุตั้งแต่ 13-15 ปี 2) เพศหญิง 3) มีการรับรู้ปกติ ทั้งภาวะสติ การมองเห็นและการได้ยิน 4) มีความสนใจและลงชื่อยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย และ 5) มีคะแนนทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกในระดับต่ำถึงระดับปานกลาง โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้า (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) มีดังนี้

4.50 - 5.00	ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกสูงมาก
3.50 - 4.49	ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกสูง
2.50 - 3.49	ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกปานกลาง
1.50 - 2.49	ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกต่ำ
1.00 - 1.49	ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกต่ำมาก

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ กลุ่มจิตบำบัดการรู้คิด
พฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม

ตัวแปรตาม คือ ทักษะทางจิตวิทยาเชิงบวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1) แบบประเมินทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกตามแนวคิดของ Luthans et al., (2007) และแปลงจากแบบทดลองของ อริยา คูหา (2562) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ.96 2) โปรแกรมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม เพื่อพัฒนาทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกในเด็กกำพร้า ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบำบัด จากนั้นตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้อง และความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน แล้วจึงนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่าง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของกลุ่มจิตบำบัดฯ นำโปรแกรมกลุ่มจิตบำบัดไปปรับปรุง แล้วไปดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการทดลอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนให้มีความสมบูรณ์ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยได้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการจิตบำบัดความคิดและพฤติกรรม จัดโดยชมรมจิตบำบัดความคิดและพฤติกรรมแห่งประเทศไทย และได้ผ่านการอบรมจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ เลขที่ RE 64-02-086 และได้รับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เลขที่ psu.pn.2-064/64

2. ขั้นตอนดำเนินการทดลอง

ดำเนินการใช้แบบประเมินทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกแก่กลุ่มตัวอย่างก่อนการเข้ากลุ่มจิตบำบัด จากนั้นนัดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษา ขั้นตอนระยะเวลา จำนวนครั้งของการเข้าร่วมกลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการกลุ่มจิตบำบัดทุกครั้งด้วยตนเอง จำนวน 10 ครั้ง จัดในทุกวันสัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 5 สัปดาห์ ใช้เวลาครั้งละ 90 นาที โดยโปรแกรมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรม (Freeman & Diefenback, 2005 อ้างอิงใน ดารารวรรณ ตะปินตา, 2556) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นประเมินและประมวลเรื่องราว ขั้นเตรียมการเพื่อการบำบัด ความเข้าใจอารมณ์และเข้าใจวงจรการเกิดอารมณ์และความรู้สึกที่เป็นปัญหา ขั้นตอนที่ 2 ขั้นค้นหาความคิดที่เกิดขึ้นอัตโนมัติที่ส่งผลต่ออารมณ์และพฤติกรรม ในขั้นนี้จะนำหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติมาบูรณาการ มีการพูดคุยเกี่ยวกับคัมภีร์อัลกุรอานและอัชซุนนะห์ และขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นสรุปผลจากการพิสูจน์และค้นหาแนวทางเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดอัตโนมัติทาง ภายหลังการดำเนินการกลุ่ม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบประเมินทั้งหมด เพื่อเตรียมดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

3. ขั้นหลังการทดลอง

เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการกลุ่ม ผู้วิจัยนำแบบประเมินทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มทดลองอีกครั้ง การติดตามผลใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ภายหลังการสิ้นสุดการดำเนินการกลุ่มโดย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1) สถิติตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความสอดคล้องของแบบประเมิน (Index of Item Objective Congruence: IOC) การ

หาค่าความเชื่อมั่นภายใน (Internal consistency reliability) โดยใช้วิธีของครอนบัท (Cronbach alpha procedure)

2) สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) สถิติการทดสอบสมมติฐาน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ใช้สถิติการทดสอบของ Wilcoxon Signed-Ranks Test

ผลการศึกษา

กลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม เพื่อพัฒนาทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกในเด็กกำพร้า ก่อน หลังการทดลองและระยะติดตามผล ปรากฏผลดังตารางที่ 1-3 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้า เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลัง

ด้าน	ก่อนเข้าร่วมกลุ่ม			หลังเข้าร่วมกลุ่ม			Z
	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน	
ความหวัง	2.90	.32	ปานกลาง	4.05	.55	สูง	2.807**
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	2.78	.24	ปานกลาง	3.70	.39	สูง	2.818**
ความยืดหยุ่นทางอารมณ์	2.70	.25	ปานกลาง	3.82	.42	สูง	2.809**
การมองโลกในแง่ดี	2.82	.33	ปานกลาง	4.08	.67	สูง	2.807**
ภาพรวม	2.80	.20	ปานกลาง	3.91	.39	สูง	2.803**

จากตารางที่ 1 การทดสอบทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้า ระหว่างก่อนและภายหลังการเข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม พบว่า ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกโดยรวมระหว่างก่อนและภายหลังเข้าร่วมกลุ่ม

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการมองโลกในแง่ดี รองลงมา ด้านความหวัง และน้อยที่สุดคือ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้า เปรียบเทียบระหว่างหลังการทดลอง และระยะติดตามผล จำแนกรายด้าน (n=10)

ด้าน	หลังเข้าร่วมกลุ่ม			ระยะติดตามผล			Z
	X̄	S.D.	ผลการประเมิน	X̄	S.D.	ผลการประเมิน	
ความหวัง	4.05	.55	สูง	4.08	.35	สูง	0.973*
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	3.70	.39	สูง	3.98	.34	สูง	2.388*
ความยืดหยุ่นทางอารมณ์	3.82	.42	สูง	4.00	.37	สูง	1.832
การมองโลกในแง่ดี	4.08	.67	สูง	4.30	.57	สูง	1.187
ภาพรวม	3.91	.39	สูง	3.99	.31	สูง	2.497*

*P <.05

จากตารางที่ 2 การทดสอบทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้า ระหว่างหลังการเข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลามและระยะติดตามผลภายหลังการเข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรม 2 สัปดาห์ พบว่าทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกโดยรวมระหว่างภายหลัง

เข้าร่วมและระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความหวังและด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้า ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผลโดยใช้สถิติ Wilcoxon Signed Rank test

การทดลอง	ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก		
	n	Z	p-value
ก่อนการทดลอง - หลังการทดลอง	10	-2.803 ^a	.005
หลังการทดลอง - ระยะติดตามผล	10	-2.497 ^a	.013

based on negative ranks.

จากตารางที่ 3 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ Wilcoxon Signed Rank test เมื่อเปรียบเทียบทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้า ก่อนและหลังการเข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัด พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จะเห็นได้ว่า ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้าหลังการเข้าร่วมกลุ่มสูงกว่าก่อน

การเข้าร่วมกลุ่ม และระหว่างหลังการเข้าร่วมและระยะติดตามผลภายหลัง 2 สัปดาห์ พบว่า ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้าในระยะติดตามผลสูงกว่าหลังการเข้าร่วมกลุ่ม

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กล่าวว่า “เด็กกำพร้าที่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม มีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง” จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้าที่เข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลามแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง สมมติฐานนี้จึงได้รับการสนับสนุน แสดงให้เห็นว่า กลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม เป็นการเพิ่มความรู้และพัฒนาทุนทางจิตวิทยาที่ผ่านการให้การศึกษาผ่านกิจกรรมการพูดคุย แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นที่มาจากมุมมองความคิดที่แตกต่างกัน ด้วยกระบวนการการจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรม รู้เท่าทันความคิดอัตโนมัติทางลบ สามารถคัดกรองความคิดผ่านกรอบแนวคิด (AFROG) ได้ทราบต้นตอของปัญหาและมองเห็นวิธีการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น จึงนำไปสู่การพัฒนาทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกในชีวิต เด็กกำพร้าได้มีโอกาสสำรวจตนเอง กล้าที่จะเผชิญและยอมรับปัญหาในชีวิตที่พบเจอ ค้นหาคำตอบและวิธีการจัดการด้วยตนเองในการแก้ไขปัญหา เช่น สามารถจัดการกับปัญหา ได้รับความรู้สึกและอารมณ์ มีมุมมองต่อปัญหาและมีเส้นทางหรือแรงจูงใจที่จะสามารถก้าวข้ามปัญหาได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เชื่อมโยงหลักอิสลามในการเผชิญปัญหา เพื่อเป็นการกระตุ้นเด็กกำพร้าให้สามารถน้อมนำหลักอิสลามนำทางการดำเนินชีวิต ให้อยู่บนเส้นทางของศาสนาที่ถูกต้องต่อไปได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สอดแทรกพระดำรัสของพระองค์และบทฮาดีษ บทขอพรต่างๆ (ดูอาฮ์) ที่สอดคล้อง

กับประเด็นการสนทนาในแต่ละกิจกรรม มีการเล่าชีวประวัติของท่านศาสดามูฮัมหมัด ให้เป็นแบบอย่างกับเด็กกำพร้าและนำหลักการอิสลามมาเชื่อมโยง ทำให้เด็กกำพร้า ได้เพิ่มพลังทางจิตวิญญาณที่มีที่พึ่งทางจิตใจ และรู้สึกว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นจะใหญ่หรือเล็กเพียงใด ล้วนแล้วมาจากพระองค์ทั้งสิ้น สอดคล้องกับ นาบีลา ยูมยวง (2560) ที่ศึกษาผลของการบำบัดโดยการปรับความคิดและพฤติกรรมบนพื้นฐานหลักอิสลามต่อภาวะซึมเศร้าในผู้ดูแลผู้สูงอายุที่นอนติดเตียง พบว่าการนำหลักอิสลามมีผลในการลดภาวะซึมเศร้าได้ ทำให้จิตใจเกิดความสงบสุข มีสติ มีสมาธิและเสริมสร้างกำลังใจ การมอบหมายต่ออัลลอฮ์เป็นการเชื่อว่าหลังจากได้พยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างดีที่สุดแล้ว อะไรจะเกิดขึ้นให้ยอมรับว่าเป็นการกำหนดของอัลลอฮ์ ทำให้เกิดการปล่อยวาง ยอมรับตนเอง ยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นได้ไม่พะวงกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ในการศึกษารั้งนี้ ขั้นตอนของกระบวนการกลุ่มจิตบำบัด มีกิจกรรมจำนวน 10 ครั้ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแนวคิดจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมของ Aeron Back ซึ่งมี 3 ขั้นตอน (Freeman & Diefenback, 2005 อ้างอิงใน ดารารวรรณ ตะปินตา, 2556) ได้แก่ ขั้นเริ่มต้น เป็นขั้นของการสร้างสัมพันธภาพ เตรียมความพร้อมและสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยและเหมาะสมต่อการดำเนินกลุ่มให้เกิดความสนิทสนม ไว้วางใจต่อกัน เป็นขั้นประเมินและประมวลเรื่องราวให้มีความเข้าใจถึงวงจรของการเกิดอารมณ์ และประเมินพฤติกรรมของตนเองขั้นดำเนินการ เป็นขั้นของการค้นหาความคิดอัตโนมัติทางลบและผลกระทบที่เกิดขึ้น ในขั้นนี้เป็นกิจกรรมที่มุ่งวางแผนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยใช้แนวคิดจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมที่มีการนำหลักอิสลามมาบูรณาการ มีการสนทนาเกี่ยวกับคัมภีร์อัลกุรอานและฮัจญ์สุนนะห์ เพื่อกระตุ้นส่งเสริมการปรับพฤติกรรมใหม่ และขั้นยุติ

เป็นขั้นสรุปผลและพิสูจน์ถึงการค้นหาแนวทางนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้มากน้อยเพียงใด ทั้ง 3 ขั้นตอนผ่านบทบาทของผู้ให้การปรึกษาหรือผู้นำกลุ่ม เพื่อให้เกิดกระบวนการกลุ่ม นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Corey, 2012) ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพ ช่วยให้สมาชิกพัฒนาความไว้วางใจภายในกลุ่ม สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องราวอย่างเป็นกันเอง เอื้ออำนวยผลักดันให้สมาชิกในกลุ่มได้เปิดเผยความรู้สึกและมุมมองนึกคิดของตนเอง เล่าเรื่องราวของตนได้อย่างเปิดเผย บทบาทของผู้นำกลุ่ม CBT เป็นเสมือนครูที่ส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ให้เกิดการฝึกฝนเรียนรู้ทักษะทางสังคมและทักษะชีวิตที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้นำกลุ่มต้องกระตือรือร้น และส่งเสริมให้นำความรู้ ทักษะที่เรียนรู้ไปใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเอง

เนื่องด้วยเด็กกำพร้าอยู่ในช่วงวัยของการศึกษาเล่าเรียน บริบทของเด็กกำพร้าจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่สมบูรณ์พร้อม และความบอบบางทางจิตใจของเด็กนั้น อาจนำมาสู่อุปสรรคและปัญหาในการเรียนได้ ในการพัฒนากิจกรรมของกลุ่มจิตบำบัดในครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นการสร้างความเข้าใจกระบวนการทำงานของความคิดและโครงสร้างของการเกิดพฤติกรรมเป็นหลัก เพื่อให้เด็กกำพร้าฝึกการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเจตคติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม โดยเลือกใช้เทคนิคต่างๆ ของแนวคิดจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรม เช่น การเรียนรู้ผ่านการสังเกต การบอกอารมณ์ตนเอง การเขียนบันทึก การระบุข้อดี ข้อเสียของความคิด การพูดในใจ การมอบหมายการบ้าน ฯลฯ ผู้วิจัยได้ใช้ทักษะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้งให้เหมาะสมใช้ทักษะการถามเป็นทักษะพื้นฐานหลัก ทักษะการฟัง ทักษะการทวนซ้ำ และการสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ทักษะการสรุปความ และทักษะการเสริม

แรงและการให้กำลังใจ ช่วยให้เด็กกำพร้าได้เกิดความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของความคิด รวมทั้งทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ทำให้เด็กสามารถเผชิญและฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคในการเรียนพร้อมๆ กับการได้พัฒนาตนเอง นำมาสู่การพัฒนาองค์ประกอบของทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกที่เป็นต้นทุนสำคัญของการดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุขยิ่งขึ้น สามารถอธิบายในแต่ละด้านได้ ดังนี้

ด้านการมองโลกในแง่ดี ผู้วิจัยได้สอดแทรกกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กได้ทบทวนตัวเอง เป็นการหยั่งความคิดของตนจากสิ่งที่ตนกลัว และสามารถระบุข้อดีข้อเสียของความคิดได้ ผู้วิจัยได้เชื่อมโยงถึงแนวทางในการสร้างเจตคติเชิงบวก ทำให้เด็กมองเห็นและตระหนักตนเองถึงการมองโลกในแง่ดี การคิดบวกแม้จะเป็นเรื่องในอนาคตก็ตาม โดยการเปลี่ยนแนวคิดของตนเองให้เป็นมุมมองในเชิงบวก ซึ่งไม่ใช่การหนีปัญหาหรือปฏิเสธปัญหา แต่คือการยอมรับปัญหาและมีความเชื่อว่าจะมีสิ่งที่ดีๆ เกิดขึ้นกับตัวเอง สอดคล้องกับหลักคำสอนทางศาสนาอิสลาม ที่มุ่งเน้นให้บุคคลมีมุมมองต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในทิศทางบวก การยอมรับในกฎสภาพการณ์ต่างๆ ทั้งเรื่องสุขและทุกข์ล้วนแล้วเป็นสิ่งที่ดีที่พระองค์ทรงกำหนดไว้ เป็นหนึ่งในหลักศรัทธาที่มุสลิมควรยึดมั่นไว้ ทำให้เด็กกำพร้าได้แสดงออกถึงความคิดและความรู้สึกของตนที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยความเชื่อและเหตุผลทางบวก ด้านความหวัง กลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมมีการพัฒนาและสอดแทรกกิจกรรมที่หลากหลายในการเสริมสร้างการใช้ชีวิตอย่างมีความหวังและสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดบิดเบือนต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ เช่น ความคิดที่ว่าตนไม่สามารถทำได้ ความคิดที่เกิดจากการเหมารวม ความคิดที่เกิดจากการคาดเดา เป็นต้น ผู้วิจัยเล่าเรื่องราวของตนเองเพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่เด็ก โดยเล่าเรื่อง

ที่เป็นเหตุการณ์สมมติ ในหัวข้อ “เป้าหมายบนเส้นทางที่แตกต่าง” เพื่อกระตุ้นให้เด็กกำพร้ามีความกล้าที่จะวางเป้าหมายของตนเองในอนาคต สามารถค้นหาเส้นทางและแรงจูงใจที่เป็นพลังขับเคลื่อนอันเป็นองค์ประกอบสำคัญของแนวคิดความหวังในการนำพาตนเองให้ประสบความสำเร็จ ด้านความยืดหยุ่นทางอารมณ์ กลุ่มจิตบำบัดตามแนวคิดการรู้คิดพฤติกรรม มีองค์ประกอบของการเกิดพฤติกรรมที่สำคัญ ได้แก่ ความคิด การแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึก ผู้วิจัยได้พัฒนากลุ่มจิตบำบัดที่เน้นให้เด็กกำพร้าได้ฝึกประเมินความคิด ประเมินอารมณ์ของตนเองในแต่ละวันเป็นหลัก เพื่อจะได้เข้าใจถึงประเด็นของการเกิดพฤติกรรม หากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงก็ย่อมส่งผลโดยตรงต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม เข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ตนเองมากขึ้น สามารถระบุประเภทของอารมณ์ได้ว่าเป็นอารมณ์เชิงบวกหรืออารมณ์เชิงลบ ได้สะท้อนถึงประโยชน์และโทษของอารมณ์ต่างๆ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง เพราะผู้วิจัยได้ออกแบบกลุ่มที่เน้นให้ความสำคัญในการสร้างสัมพันธภาพเป็นหลัก เช่น สร้างความรู้สึกที่ปลอดภัย มีความไว้วางใจระหว่างผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม เปิดประเด็นการพูดคุยที่สอดแทรกกิจกรรมที่หลากหลายและกระตุ้นให้เด็กกำพร้าได้ค้นหาความสามารถและจุดแข็งของตนเองที่สามารถพัฒนาและเสริมสร้างให้แข็งแรงยิ่งขึ้น ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ตนเองประสบความสำเร็จ และมีบรรยากาศของการปรึกษากลุ่ม เอื้ออำนวยให้เด็กกำพร้าได้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันได้อย่างเป็นกันเอง ได้เรียนรู้ประสบการณ์ของเพื่อนสมาชิกกลุ่มที่มีความหลากหลายร่วมด้วย โดยเฉพาะบุคคลที่มีความคล้ายคลึงกับตนเองจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองให้สูงขึ้น

กิจกรรมต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้สอดแทรกนั้น ล้วนแล้วทำให้เด็กกำพร้าได้ฝึกการปรับตัว ปรับความรู้สึกละเอียดและจิตใจของตนต่อเหตุการณ์ที่เป็นความทุกข์ยากความล้มเหลวหรือสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง ไม่จมอยู่กับความรู้สึกด้านลบ มีมุมมองที่ดีขึ้นในการปรับตัวและปรับสภาพจิตใจให้กลับสู่สภาวะปกติได้เป็นอย่างดี

สมมติฐานที่ 2 กล่าวว่า “เด็กกำพร้าที่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม มีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะหลังการทดลอง” จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้าที่เข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลามแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระยะติดตามผลสูงกว่าระยะหลังการทดลอง สมมติฐานนี้จึงได้รับการสนับสนุน แสดงให้เห็นว่า ภายหลังจากสิ้นสุดการดำเนินการกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลามในระยะเวลา 2 สัปดาห์พบว่า เด็กกำพร้ามีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกที่สูงขึ้น เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความหวังและด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมองโลกในแง่ดีและด้านความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก กลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลามมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีกระบวนการเรียนรู้และให้ความเข้าใจแก่เด็กกำพร้าถึงโครงสร้างทางความคิด กระบวนการทำงานของความคิด ประเมินความคิดของตนเองได้ ระบุนข้อดีข้อเสียของความคิด รู้เท่าทันความคิดอัตโนมัติทางลบหรือความคิดบิดเบือน และสร้างความเข้าใจในโครงสร้างของการเกิดพฤติกรรมเข้าใจในพฤติกรรมการแสดงออกของตนเอง รวมถึงการมอบใบงานเพื่อ

ฝึกฝนและ เปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรม ประเมินปัญหาที่กำลังประสบและต้องการแก้ไข เมื่อเด็กกำพร้ามีความเข้าใจที่ลึกซึ้งในโครงสร้างต่างๆ แล้ว ทำให้สามารถวิเคราะห์ตนเอง ประเมินความคิดและพฤติกรรมของตนเองได้ ค้นหาความสามารถของตัวเอง มองหาจุดแข็งและเห็นคุณค่าของตัวเองมากขึ้น ผ่านมุมมองของเพื่อน สมาชิกในกลุ่มอีกด้วย โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ รับฟังมุมมองความคิดเห็นและแนวทางในการเผชิญปัญหาที่แตกต่างออกไป นำมาสู่การวางเป้าหมายในชีวิตและได้รับพลังใจในการค้นหาแนวทางที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายได้

ดังนั้นภายหลังจากเข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัด การรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม พบว่า เด็กกำพร้ามีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกสูงขึ้น เนื่องจากกระบวนการจิตบำบัดฯ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของเด็กให้สามารถมองเห็นจุดแข็งที่มีอยู่ในตัว ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความสุขที่มีพื้นฐานความสุขจากการได้พัฒนาตนเอง รับรู้ความสามารถของตนเอง เนื่องจากการรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อความคิด อารมณ์ ความรู้สึก มีมุมมองต่อชีวิตและโลกเชิงบวก ทำให้มีความหวังที่เป็นเสมือนแรงขับเคลื่อนให้เด็กแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือการกระทำเพื่อไปสู่เป้าหมายในระดับที่สูงสุด มีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ สามารถเผชิญปัญหาความยากลำบากและความทุกข์ใจได้

สอดคล้องกับ ปิยะฉัตร สมบูรณ์ และ คณะ (2564) ที่ศึกษาถึงผลการให้คำปรึกษาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ภายหลังจากทดลองกลุ่มตัวอย่างมีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ จิตวา

ชุดบุญญทิพย์ (2562) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมุ่งมั่นสู่เป้าหมายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกเป็นตัวแปรต้นกลาง : กรณีศึกษานักศึกษาชั้นปีที่หนึ่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น พบว่า ความมุ่งมั่นสู่เป้าหมายไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำหรับครอบครัว ครูผู้สอน หรืออาจารย์แนะแนว ที่ต้องการนำกลุ่มจิตบำบัด การรู้คิดพฤติกรรม จำเป็นต้องศึกษาแนวทางและบทบาทของการเป็นผู้นำกลุ่ม รวมถึงศึกษาเทคนิคต่างๆ ของกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลาม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น เช่น ศึกษาผ่านตำราหนังสือ เอกสาร หรือเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรม เป็นต้น เนื่องจากแนวคิดจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมมีเทคนิคที่หลากหลาย การเข้าใจและเข้าถึงแนวคิด จะช่วยให้สามารถเลือกใช้เทคนิคให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. เนื่องด้วยกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมมีการนำหลักอิสลามมาบูรณาการ ดังนั้นผู้ที่สนใจนำกลุ่มจิตบำบัดไปประยุกต์ใช้ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาและมีความเชื่อของหลักอิสลามเป็นพื้นฐานอีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เด็กกำพร้ามุสลิมชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ส่วนใหญ่ขาด

ทักษะการพูดขาดความกล้าและความมั่นใจในการสื่อสาร หากต้องสื่อสารพูดคุยด้วยภาษาไทย เนื่องจากใช้ภาษามลายูเป็นภาษาหลัก ดังนั้น ควรมีการทดลองในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายมากขึ้น เช่น เด็กกำพร้าชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เด็กกำพร้ามุสลิมในโรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนสามัญ เพื่อศึกษาผลของกลุ่มจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมบูรณาการหลักอิสลามและขยายผลต่อไป

2. กิจกรรมที่ให้เด็กได้วิเคราะห์อารมณ์ ความคิดพฤติกรรมจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นยังมีไม่มาก และผู้วิจัยมียกสถานการณ์สมมติในมิติของการเรียนดังนั้น ควรมีการเพิ่มจำนวนครั้งของกิจกรรมให้มากขึ้น และควรยกตัวอย่างเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดอารมณ์เชิงลบในหลากหลายมิติมากขึ้น เพื่อเพิ่มชั่วโมงในการฝึกฝนเปลี่ยนแปลงความคิด อารมณ์และความรู้สึกให้เกิดความชำนาญคล่องแคล่ว อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์

3. อาจมีการขยายระยะการติดตามผลของการดำเนินการกลุ่มให้มากขึ้นภายหลังการยุติกลุ่ม

เช่น 1 เดือน เพื่อศึกษาถึงความคงทนของการปรับพฤติกรรมปัญญา เพื่อได้ทราบถึงทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของเด็กกำพร้าว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

4. ในการนำแนวคิดจิตบำบัดการรู้คิดพฤติกรรมมาบูรณาการกับศาสนาอื่นๆ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมมากขึ้น เช่น บูรณาการหลักคำสอนของศาสนาพุทธ, หลักคำสอนของศาสนาคริสต์ เป็นต้น เพื่อความหลากหลายมิติจิตวิญญาณของการดำเนินชีวิตที่ครอบคลุมในทุกมิติและให้ความเหมาะสมกับกลุ่มมากยิ่งขึ้น

5. ควรเพิ่มกลุ่มควบคุมในการศึกษาค้างต่อไป เพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่าผลลัพธ์ที่ได้ นั้น เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรเพียงอย่างเดียว

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ได้สนับสนุนงบประมาณในการวิจัย ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ช่วยให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กนกนวล กาญจนเพชร และ ชนิษฐา ชูสุข. (2558). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กกำพร้าที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 27(2), 64-81.
- กิตติยา วงษ์พันธ์. (2561, พฤษภาคม). *การออกแบบการวิจัย รูปแบบการวิจัยเชิงเชิงปริมาณ การกำหนดตัวอย่างและการวิเคราะห์ข้อมูล*. โครงการฝึกอบรม “สร้างนักวิจัยรุ่นใหม่” (ลูกไก่) รุ่นที่ 6 วันที่ 7-11 พฤษภาคม 2561, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- จิตวา ชุนหนุญญทิพย์. (2562). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมุ่งมั่นสู่เป้าหมายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยมีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกเป็นตัวแปรคั่นกลาง: กรณีศึกษานักศึกษาชั้นปีที่หนึ่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น [เอกสารนำเสนอ]. *การประชุมวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรมระดับชาติ ครั้งที่ 11*, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย
- ดวงมณี จงรักษ์. (2556). *ทฤษฎีการให้การปรึกษาและจิตวิทยาเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่6). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ดารารวรรณ ต๊ะปิ่นตา. (2556). *ภาวะซึมเศร้า: การบำบัดและการให้การปรึกษาโดยการปรับความคิด พฤติกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคซึมเศร้า*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.

- นาบีลา ยุมยวง. (2560). ผลของการบำบัดโดยการปรับความคิดและพฤติกรรมบนพื้นฐานหลักอิสลาม ต่อภาวะซึมเศร้าในผู้ดูแลผู้สูงอายุที่นอนติดเตียง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะฉัตร สมบูรณ์, กาญจนวัลย์ ปรีชาสุชาติ และ วัลลยา ธรรมอภิบาล อินทนน. (2564). การศึกษาผลการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(6), 122-138.
- อริยา คูหา. (2562). คุณภาพความเป็นครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู สังกัดมหาวิทยาลัยรัฐบาลและมหาวิทยาลัยเอกชน. *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วิทยาเขตปัตตานี.
- Beck, J. S. (1995). *Cognitive therapy: Basic and Beyond*. New York: The Guilford Press.
- Corey, G. (2012). *Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy*. (9th ed.). Belmont, CA: Books/Cole.
- Corey, G. (2012). *Theory and Practice of Group Counseling*. (8th ed.). Belmont, CA: Books/Cole, Cengage Learning.
- Luthans. F., Youssef C.M. & Avolio B.J. (2007). *Psychological Capital*. New York: Oxford University Press.

สถานภาพและพัฒนาการของแบบแผนความพิการที่หนุนเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน

The Status and Development of the Model of Disability Promote Community-Based Rehabilitation

อาทิตยา ชมภูณิมิตร¹, มานะ นาคำ², น้อมจิตต์ นวลเนตร์³

Atitaya Chompoonimit¹, Mana Nakham², Nomjit Nualnetr³

Received: 8 July 2023

Revised: 20 September 2023

Accepted: 30 September 2023

บทคัดย่อ

แบบแผนความพิการเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของการทำงานด้านคนพิการที่นำไปสู่การปฏิบัติต่อคนพิการ การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและพัฒนาการของแบบแผนความพิการที่มีส่วนสำคัญในการหนุนเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการทำงานเกี่ยวกับคนพิการ ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนชุมชน ตัวแทนภาคเอกชน เครือข่ายคนพิการและผู้ดูแล จำนวน 20 คน นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่าในชุมชนมีปรากฏการณ์ตามแบบแผนความพิการทั้ง 4 แบบแผนคือ แบบแผนการสงเคราะห์หรือการกุศล แบบแผนทางการแพทย์ แบบแผนทางสังคม และแบบแผนสิทธิพลเมือง มีสถานภาพของแบบแผนความพิการขึ้นอยู่กับมุมมองและบทบาทการทำงานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน และมีพัฒนาการจากการทำงานร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทำให้เกิดการปรับมุมมอง แก้ไขจุดด้อย และลดข้อขัดแย้งของแบบแผนความพิการโดยมีแนวทาง ดังนี้ 1) การดูแลที่ยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีมุมมองต่อความพิการอย่างเปิดกว้าง 3) การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทุกมิติ 4) มุ่งเน้นการทำงานเชิงรุกเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการของคนพิการ ดังนั้น พัฒนาการของแบบแผนความพิการจึงมีส่วนที่ช่วยหนุนเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน

คำสำคัญ: สถานภาพและพัฒนาการ, แบบแผนความพิการ, การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน

¹ นักศึกษาปริญญาเอกสาขาวิชาพัฒนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³ ภาควิชากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹ PhD candidate in Department of Development Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

² Assistant Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

³ Associate Professor, School of Physical Therapy, Faculty of Associated Medical Sciences, Khon Kaen University

Abstract

The fundamental concept crucial to working with persons with disabilities involves various models of disability, which influence how we approach the treatment of persons with disabilities. This article delves into the status and development of disability models that promote community-based rehabilitation within the disability care system. The data collected included documents, in-depth interviews, and participant observations from key informants who were also stakeholders. These data were analyzed descriptively. The results revealed four prominent models of disability in the community: the charity model, the medical model, the social model, and the citizenship model. The status of these disability models depends on the perspectives and roles of the stakeholders involved. The integration of these disability models has a significant impact on their development, as it allows stakeholders to learn from each other. This integration helps align perspectives, address deficiencies, and reduce conflicts among the different models of disability. Consequently, stakeholders should adopt a more integrated and comprehensive perspective to drive community-based rehabilitation forward.

Keywords: Status and development, model of disability, community-based rehabilitation

บทนำ

คนพิการเป็นหนึ่งในกลุ่มประชากรชายขอบที่มีจำนวนมากที่สุดและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุและอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง คนพิการได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมมากกว่าคนที่ไม่พิการ เช่น การศึกษาอยู่ในระดับต่ำ มีปัญหาสุขภาพ ไม่ได้รับการจ้างงาน มีฐานะยากจน เป็นต้น (Jenkins & Rigg, 2004; Laskar et al., 2010) คนพิการส่วนใหญ่ยังคงเผชิญกับความยากลำบากในการดำเนินชีวิตและถูกทิ้งไว้ข้างหลังของกระบวนการพัฒนา แม้ว่าพัฒนาการด้านความพิการเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการให้นิยามความหมาย แนวทางความช่วยเหลือ รวมถึงมาตรการด้านสิทธิและกฎหมายในระดับสากล แต่อย่างไรก็ตามแต่ละสังคมมีบริบทที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ระดับพื้นที่ไปถึงระดับนโยบาย ความจริงจึงในการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงมุมมองทัศนคติและวัฒนธรรมการปฏิบัติต่อคนพิการของแต่ละสังคม

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 มุ่งเน้นส่งเสริมความเท่าเทียมและสิทธิของความเป็นพลเมืองเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงของคนพิการ ซึ่งเป็นแนวทางของการพัฒนาคนพิการที่ยั่งยืน โดยมีรัฐให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2550) จากการร่วมลงนามรับรองในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิคนพิการซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2551 จึงเกิดแผนพัฒนาคนพิการในระดับนโยบาย ทำให้คนพิการถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศ หน่วยงานภาครัฐจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดให้บริการที่เหมาะสมกับคนพิการโดยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของ คนพิการ

สถานการณ์คนพิการในสังคมไทยได้รับการขึ้นทะเบียนคนพิการ จำนวน 2.08 ล้านคน

หรือคิดเป็นร้อยละ 3.12 ของประชากรทั้งหมด ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2563) ปัญหาของคนพิการไทยมีหลากหลายมิติ ส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ สังคม และการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย (อนัญญา เจียนรัมย์, 2557) ทำให้ภาครัฐและเอกชนจัดสวัสดิการและบริการช่วยเหลือคนพิการ แต่สวัสดิการและบริการดังกล่าวต้องใช้งบประมาณจำนวนมากโดยเฉพาะการจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในรูปแบบของสถาบัน คนพิการส่วนใหญ่มีฐานะยากจนอาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกลจึงมีข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการ

ประเทศไทยจึงได้นำแนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน (community-based rehabilitation: CBR) มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและเพิ่มโอกาสให้คนพิการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมมากขึ้น โดย CBR มีเป้าหมายเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพ ความเท่าเทียมกันของโอกาส และการมีส่วนร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม ในมิติด้านสุขภาพ การศึกษา การดำรงชีพ สังคม และการเสริมพลัง โดยมีกระบวนการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ใช้ความเป็นหุ้นส่วน และการใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด (World Health Organization, 2010)

การขับเคลื่อนงาน CBR สามารถออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมนั้นๆ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการพัฒนาชุมชนที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ในการทำงานด้านคนพิการ ดังนั้นแบบแผนความพิการซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานในการทำความเข้าใจต่อความพิการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นสิ่งที่สะท้อนมุมมองและทัศนคติ

ของคนในสังคมที่มีต่อความพิการอันนำไปสู่การปฏิบัติต่อคนพิการ อีกทั้งเป็นแรงผลักดันที่กำหนดทิศทางการดำเนินงานของ CBR เนื่องจากเป็นการดำเนินงานโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ

แบบแผนความพิการมีหลายแบบแผนขึ้นอยู่กับมุมมองและเป้าหมายของแต่ละแบบแผนในสังคมไทยมีแบบแผนความพิการที่เด่นชัดและมีความสำคัญ 4 แบบแผน ได้แก่ แบบแผนการสงเคราะห์หรือการกุศล (charity model) แบบแผนทางการแพทย์ (medical model) แบบแผนทางสังคม (social model) และแบบแผนสิทธิพลเมือง (citizenship model) (Edmonds, 2005) แต่ละแบบแผนเกิดขึ้นตามยุคสมัยของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและได้รับอิทธิพลของการขยายแนวคิดจากชาติตะวันตกต่อการพัฒนามุมมองนิยามความหมาย รวมทั้งแรงสนับสนุนและเป็นแบบอย่างของการขับเคลื่อนสังคมของคนพิการในประเทศไทย แม้ว่าสังคมได้เคลื่อนผ่านแบบแผนการสงเคราะห์หรือการกุศลไปสู่แบบแผนทางการแพทย์ แบบแผนทางสังคม และแบบแผนสิทธิพลเมือง เป็นลำดับ แต่อย่างไรก็ตามยังเห็นร่องรอยการปฏิบัติตามแต่ละแบบแผนในระบบการดูแลคนพิการของไทย อีกทั้งเกิดการผสมผสานแบบแผนความพิการทั้งในระดับแนวคิดและแนวปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายของการดูแลคนพิการ แต่ปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแบบแผนความพิการในสังคมไทยมีน้อยและยังไม่มีการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแบบแผนความพิการและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และพัฒนาการของแบบแผนความพิการที่มีส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อน CBR ในระบบการดูแลคนพิการ และแสดงให้เห็นมุมมองตามแบบแผนความพิการที่เหมาะสมกับแต่ละเป้าหมายของ CBR

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานภาพจุดเด่นจุดด้อยของแบบแผนความพิการ
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการของแบบแผนความพิการที่หนุนเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แบบแผนความพิการ

แบบแผนหมายถึง ขนบธรรมเนียมที่กำหนดใช้หรือถือปฏิบัติสืบต่อกันมา แบบแผนความพิการเป็นสิ่งที่ถูกสร้างจากความเป็นจริงที่เกิดขึ้นโดยสัมพันธ์กับช่วงเวลาและวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ เกิดจากฐานคิดความเชื่อและมุมมองต่อความพิการที่แตกต่างกันนำไปสู่การหล่อหลอมการรับรู้และแนวคิดของผู้คนต่อคนพิการ (Rerief & Letsosa, 2018) มุมมองที่แตกต่างกันนี้ทำให้วิธีการปฏิบัติและการตอบสนองต่อความต้องการของคนพิการแตกต่างกันไปด้วย แต่ละแบบแผนต่างมีจุดอ่อนหรือข้อจำกัด การให้ความหมาย การอธิบายถึงสาเหตุ และความช่วยเหลือของแต่ละแบบแผนที่มีความขัดแย้งระหว่างกันซึ่งเกิดขึ้นจากวิวัฒนาการและการปรับเปลี่ยนจากผลลัพธ์ของแบบแผนเดิมไปสู่แบบแผนใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของคนพิการที่เปลี่ยนแปลงไป (Smart, 2009) การศึกษาครั้งนี้ได้นำแบบแผนความพิการทั้ง 4 แบบแผนที่มีความสำคัญและดำรงอยู่ในสังคมไทยมาเป็นฐานคิดเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นกับคนพิการ ดังนี้

1) แบบแผนการสงเคราะห์ (public assistance) หรือการกุศล (philanthropy or charity model) แบบแผนนี้อธิบายว่าคนพิการเป็นผู้เคราะห์ร้ายจากความเจ็บป่วยหรือความบกพร่องที่เกิดขึ้นเป็นบุคคลที่ได้รับความทุกข์ทรมานและน่าสงสาร มองว่าคนพิการเป็นคนที่อ่อนแอและ

ต้องพึ่งพาผู้อื่นในการทำกิจกรรมความช่วยเหลือเกิดจากความต้องการของผู้ให้มากกว่าผู้รับและผู้ให้เห็นว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์ต่อคนพิการ จึงปรากฏออกมาในรูปแบบของความช่วยเหลือด้านต่างๆ เพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น สิ่งของเครื่องใช้ อาหาร อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ เป็นต้น ซึ่งความช่วยเหลือดังกล่าวเป็นเพียงการประคับประคองให้คนพิการสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้แบบเฉพาหน้าหรือแบบชั่วคราวซ้ำชั่วคราว

2) แบบแผนทางการแพทย์ (medical model) แบบแผนนี้เริ่มเกิดขึ้นในยุคศตวรรษที่ 18 หรือหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ความรู้ทางการแพทย์ที่มีความก้าวหน้าอย่างมากในด้านวิทยาศาสตร์ สุขภาพ เทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์ และอุตสาหกรรมยาแบบแผนนี้ให้คำอธิบายว่าความพิการเป็นความบกพร่อง (impairment) ที่เกิดจากความผิดปกติของระบบร่างกายหรือการมีพยาธิสภาพเกิดขึ้นอย่างถาวรกับบุคคลนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาชีพในการแก้ไขปัญหาความบกพร่องให้ใกล้เคียงกับความเป็นปกติมากที่สุด และในระบแรกของการเกิดความพิการ ตัวคนพิการเองยังขาดประสบการณ์ความพิการจึงต้องเรียนรู้เทคนิควิธีการต่างๆ จากผู้เชี่ยวชาญเพื่อการฟื้นฟูตัวและการปรับตัวของคนพิการ (Gilson & Depoy, 2000)

3) แบบแผนทางสังคม (social model) แบบแผนทางสังคมเริ่มต้นขึ้นใน ค.ศ. 1960 จากการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนพิการในประเทศอังกฤษ เพื่อต่อต้านการปฏิบัติจากแบบแผนทางการแพทย์ที่ทำให้คนพิการได้รับการกดขี่ การถูกแยกออกจากสังคม และการไร้ซึ่งอำนาจในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง จึงเกิดการเคลื่อนไหวทางสังคมของคนพิการและนำเสนอนิยามความหมายใหม่ของความพิการว่าความพิการไม่ได้เป็นปัญหาของปัจเจกบุคคลแต่เกิดจากอุปสรรคทางสังคมและสิ่งแวดล้อม (Oliver, 1990)

4) แบบแผนสิทธิพลเมือง (citizenship model) ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นพัฒนาการต่อเนื่องจากแบบแผนทางสังคมได้อธิบายความพิการผ่านกรอบคิดที่ครอบคลุมเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมืองเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม คนพิการเป็นผู้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบากในการดำเนินชีวิตจึงต้องนำปัจจัยเหล่านี้มาพิจารณาร่วมในกระบวนการพัฒนา เปิดให้มีพื้นที่ทางการเมืองเชิงอัตลักษณ์สำหรับคนพิการ และให้การคุ้มครองสิทธิคนพิการ (Degener, 2017)

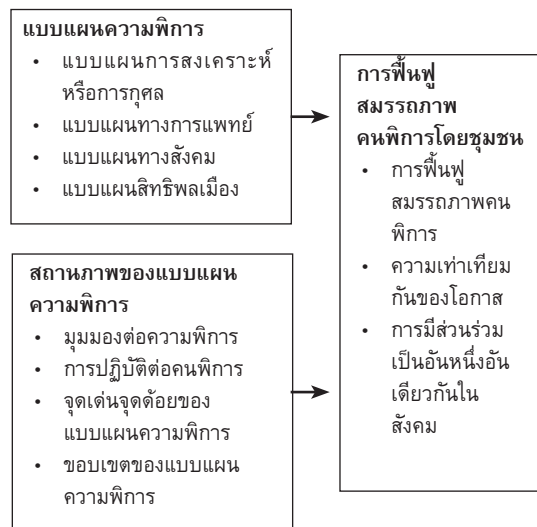
การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน (community-based rehabilitation) หรือ CBR เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งภายใต้การพัฒนาชุมชนโดยมีเป้าหมายเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ความเท่าเทียมกันของโอกาส การมีส่วนร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนเป็นการดำเนินงานที่อาศัยความร่วมมือกันของคนพิการเอง ครอบครัว องค์กรและชุมชน ตลอดจนบริการด้านสุขภาพ การศึกษา อาชีพ สังคม และบริการอื่นๆ ของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง (World Health Organization, 2010)

แนวคิด CBR มุ่งเน้นให้คนพิการพัฒนาศักยภาพ เสริมสร้างพลังอำนาจ เข้าถึงบริการพื้นฐานต่างๆ มีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกหนึ่งของสังคม โดยส่งเสริมการดำเนินชีวิตประจำวันของคนพิการ สร้างความตระหนัก ความเข้าใจ เจตคติทางบวกให้แก่ชุมชนเพื่อขจัดอุปสรรคทางสังคมทั้งด้านร่างกายและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสร้างบรรยากาศให้คนพิการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ส่งเสริมการดำรงชีวิตในสังคมด้วยความเป็นเจ้าของร่วม (stakeholder) (Thomas & Thomas, 2003)

CBR ในไทยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2526 จากการนำแนวคิดและแนวปฏิบัติไปใช้ในพื้นที่ต่างๆ ทำให้ CBR ขยายวงกว้างในสังคมไทยและด้วยความร่วมมือจากองค์กรระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาภาคเอกชนและองค์กรเพื่อคนพิการทำให้ CBR มีการพัฒนาจนกลายเป็นยุทธศาสตร์พหุภาคีที่สามารถตอบสนองความต้องการของคนพิการได้อย่างหลากหลายมากยิ่งขึ้น ช่วยให้คนพิการมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ตลอดจนการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการให้สูงขึ้น (มยุรี ผิวสุวรรณ และคณะ, 2556) ดังนั้นแนวทางการทำงาน CBR ที่เข้าใจบริบทและสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมนั้นๆ มีการบูรณาการร่วมกับภาคส่วนต่างๆ จึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาแนวคิด CBR ในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบแผนความพิการจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่นำไปสู่การปฏิบัติต่อคนพิการ ทำให้เห็นจุดด้อยของแบบแผนความพิการที่ทำให้

เกิดการบูรณาการทำงานเพื่อขยายขอบเขตของแบบแผนความพิการที่ส่งผลต่อเป้าหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนทั้ง 3 เป้าหมาย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อศึกษาสถานภาพและพัฒนาการของแบบแผนความพิการที่มีส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนในระบบการดูแลคนพิการ โดยเลือกพื้นที่ศึกษาคือศูนย์บริการคนพิการทั่วไปที่จัดตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรคนพิการ และโรงพยาบาล ในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลดอนหัน องค์กรบริหารส่วนตำบลนาหว้า องค์กรบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าพระ เทศบาลตำบลบ้านแฮด มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โรงพยาบาลสิรินธร และโรงพยาบาลพระยีน การศึกษาครั้งนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ HE643147

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant)

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นคณะกรรมการดำเนินงานของศูนย์บริการคนพิการทั่วไปและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานโดยใช้เทคนิคเลือกแบบเจาะจงผู้ที่ยินยอมให้ข้อมูล สามารถสื่อสารได้เข้าใจ มีความรู้ความเข้าใจ และให้ความกระจ่างในประเด็นที่ศึกษา จำนวน 12 คน ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน จำนวน 3 คน บุคลากรทางการแพทย์ จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน ผู้นำองค์กรคนพิการ จำนวน 1 คน และคนพิการ จำนวน 5 คน เก็บข้อมูลตั้งแต่

สิงหาคม 2564-สิงหาคม 2565

วิธีการและเครื่องมือการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการศึกษา 1) เอกสารข้อมูล (documentary study) เช่น แบบรายงานการดำเนินงาน เอกสารโครงการ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ เป็นต้น 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (in-depth interview) เกี่ยวกับ 3 ประเด็นตามกรอบคิดการวิจัยคือ แบบแผนความพิการ สถานภาพของแต่ละแบบแผนความพิการ และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนประกอบด้วยแนวคำถามในการสัมภาษณ์จำนวน 17 ข้อ และ 3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participation observation) ด้วยการเข้าร่วมสังเกตการณ์ทำกิจกรรมของศูนย์บริการคนพิการทั่วไป ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (data triangulation) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลที่เปลี่ยนไปแต่ข้อมูลเหมือนเดิมหรือข้อมูลมีความอึดตัวและเพียงพอต่อการนำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยจัดระเบียบข้อมูลเป็นประเด็นหลัก และประเด็นย่อยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ สถานภาพและพัฒนาการของแบบแผนความพิการ โดยวิเคราะห์เชื่อมโยงกับแบบแผนความพิการและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทำให้ได้ข้อสรุปชั่วคราวเกี่ยวกับมุมมองต่อความพิการ การปฏิบัติต่อคนพิการ จุดเด่นจุดด้อย และขอบเขตของแบบแผนความพิการ

ผลการศึกษา

บริบทของพื้นที่ศึกษาวิจัย แบ่งตามหน่วยงานจัดตั้ง ดังนี้ 1) ศูนย์บริการคนพิการทั่วไปที่

จัดตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 แห่งมีการจัดบริการคนพิการ เช่น การประสานส่งต่อการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และการช่วยเหลือฉุกเฉิน เป็นต้น โดยการมีส่วนร่วมจากชุมชนในการสะท้อนปัญหาและความต้องการของคนพิการ เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับคนพิการมากที่สุด 2) ศูนย์บริการคนพิการทั่วไปที่จัดตั้งโดยองค์กรคนพิการ จำนวน 1 แห่ง เป็นองค์กรที่ให้บริการด้านการศึกษาสำหรับคนตาบอดที่เกิดจากการรวมกลุ่มของคนพิการโดยสังคมนับสนุนการดำเนินงาน 3) ศูนย์บริการคนพิการทั่วไปที่จัดตั้งโดยโรงพยาบาล จำนวน 2 แห่ง เป็นหน่วยบริการด้านสาธารณสุขที่ให้บริการเชิงรุกและมีการทำงานร่วมกับเครือข่ายในระดับชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นคณะกรรมการดำเนินงานของศูนย์บริการคนพิการทั่วไปที่มีแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดูแลคนพิการได้สะท้อนมุมมองและการปฏิบัติต่อคนพิการที่แตกต่างหลากหลาย ดังปรากฏตามแบบแผนความพิการทั้ง 4 แบบแผนคือ แบบแผนการสังเคราะห์หรือการกุศล แบบแผนทางการแพทย์ แบบแผนทางสังคม และแบบแผนสิทธิพลเมือง ผู้วิจัยนำเสนอปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน ชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนของแต่ละแบบแผนเพื่อนำไปสู่พัฒนาการของแบบแผนความพิการที่มีส่วนในการขับเคลื่อนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ดังนี้

แบบแผนการสังเคราะห์หรือการกุศล

จากการศึกษาพบว่าข้อมูลส่วนใหญ่ที่สะท้อนถึงแบบแผนนี้มาจากคนในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน อาสาสมัคร ผู้ดูแลคนพิการ และสมาชิกในชุมชน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับคนพิการและรับรู้ถึงความยากลำบากในการใช้ชีวิตของคน

พิการจากการได้ถามอาการและการพูดคุยเล่าเรื่องราวความทุกข์ยากลำบากที่เกิดขึ้นกับครอบครัวที่มีคนพิการ จึงเกิดความสงสารคนพิการและรู้สึกเห็นอกเห็นใจต่อครอบครัวคนพิการ นอกจากนี้สมาชิกที่เป็นตัวแทนชุมชนมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลคนพิการทำให้รับรู้ข้อมูลเชิงลึกและเห็นสภาพปัญหาของคนพิการได้ชัดเจนมากขึ้น ยิ่งเป็นการตอกย้ำความรู้สึกเห็นอกเห็นใจและความสงสารที่มีต่อคนพิการมากขึ้น

“น่าสงสารนะ ก็น่าสงสารอยู่คนแก่กะแทนที่จะอยู่กับลูกกับเต้า ดูแลลูกหลานก็มานอนให้เป็นภาระ น่าสงสารอยู่ สงสารญาติก็น่าสงสารที่ต้องคอยมาดูแลนะ มันเหนื่อยนะดูแลผู้ป่วยติดเตียงเนี่ยมันเหนื่อย” (สัมภาษณ์เชิงลึก อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน วันที่ 2 ตุลาคม 2564)

บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าคนพิการคือผู้ที่ได้รับความโชคร้ายจากการตกเป็นเหยื่อของสถานการณ์และจากความเชื่อทางศาสนาว่าเป็นผู้ที่ได้รับผลกรรมในอดีตซึ่งใช้เป็นเหตุผลในการอธิบายสาเหตุของความพิการ ดังนั้นความพิการจึงเป็นสถานการณ์ที่ไม่อาจแก้ไขได้ซึ่งเป็นปัญหาของคนพิการและครอบครัวคนพิการที่ต้องยอมรับและยอมจำนนต่อสิ่งที่เกิดขึ้น การปฏิบัติต่อคนพิการจึงเป็นเพียงการสงเคราะห์ช่วยเหลือแบบเป็นครั้งคราวเพื่อบรรเทาความทุกข์ในด้านปัจจัยพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตของคนพิการ เช่น เงินช่วยเหลือ อาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย เป็นต้น

“นี่ละที่ผมว่ามี 4 รายนี้แหละ พิการทางสมอง 3 คน ผู้ที่ 4 บ่เต็มดี กะคือคนบ่เต็มเบ็ดทุกคนอยู่น่ากัน อาศัยไทบ้านผู้นั้นเบ็งแห่ง ผู้นี้เบ็งแห่งช่วงหนึ่งกะพออยู่ได้เพราะประสานช่อง 7 เพินมาเฮ็ดข้าวเลยมีเงินเข้ามาช้อยแห่ง หลายหมื่นบาทช่วงหลัง ๆ มาหนีบมีเงินเข้ามา กะใช้เงินเก่าไปแห่งทั้งเงินกะเอามาปรับปรุงเฮือนแห่ง อบต.ชวยแห่ง” (สัมภาษณ์เชิงลึก กำหนด วันที่ 10 มีนาคม 2565)

ภาพคนพิการของไทยในอดีตถูกสะท้อนผ่านนวนิยาย บทละครโทรทัศน์ ภาพข่าว เผยให้เห็นถึงความยากลำบากในการดำเนินชีวิตการเป็นผู้ถูกกระทำ ถูกมองว่าเป็นภาระของครอบครัวและสังคม ภาพเหล่านี้เรียกความสงสารจากผู้ชมได้เป็นอย่างดีจึงเกิดการบริจาคช่วยเหลือสงเคราะห์จากผู้ที่กำลังมากกว่าในฐานะของผู้ให้และคนพิการ ในฐานะของผู้รับตามความต้องการของผู้ให้มากกว่าเป็นความต้องการของคนพิการเอง และมีได้หวังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อคนพิการในระยะยาวเป็นเพียงความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความทุกข์ของคนพิการเท่านั้น

ลักษณะเช่นนี้จึงเป็นจุดอ่อนของการให้ความช่วยเหลือตามแบบแผนนี้ เพราะหากคนพิการได้รับความช่วยเหลือที่ไม่ตรงกับความต้องการของคนพิการทำให้ความช่วยเหลือเหล่านั้นไม่เกิดประโยชน์ต่อคนพิการ หรือในมุมมองกลับสิ่งเหล่านั้นอาจก่อให้เกิดภาระหรือผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ต่อคนพิการ การให้ความช่วยเหลือบางอย่างที่มองข้ามความเป็นส่วนตัวหรือละเมิดสิทธิของคนพิการ โดยที่คนพิการไม่ได้ให้ความยินยอมหรือตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่อาจปฏิเสธได้จึงเป็นการตอกย้ำความพิการและทำให้คนพิการรู้สึกถึงการถูกด้อยค่าเสมือนเป็นวัตถุแห่งการสงเคราะห์เท่านั้น

“มีรถโยกได้จากทางจังหวัดเอามาให้รถโยกไม่ได้ใช้สักครั้ง มันขึ้นไม่ได้” (สัมภาษณ์เชิงลึก คนพิการ วันที่ 26 มกราคม 2565)

แม้ว่าการให้ความช่วยเหลือตามแบบแผนนี้อาจเกิดผลกระทบเชิงลบและไม่ตรงกับความต้องการของคนพิการ แต่ยังเป็นความช่วยเหลือที่มีประโยชน์ต่อคนพิการและช่วยบรรเทาความทุกข์ของคนพิการได้โดยเฉพาะคนพิการที่ยังเข้าไม่ถึงสิทธิหรือบริการต่างๆ จากภาครัฐ ดังนั้นการปรับวิธีการและกระบวนการให้ความช่วยเหลือโดยยึดคนพิการเป็นศูนย์กลางมุ่งเน้นการแก้ไข

ปัญหาและการปฏิบัติที่ตอบสนองความต้องการของคนพิการโดยการสำรวจข้อมูล ประเมินและค้นหาความต้องการทำให้เข้าใจและเข้าถึงปัญหาที่แท้จริงของคนพิการนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับคนพิการ ช่วยพัฒนาจุดอ่อนของแบบแผนการสงเคราะห์หรือการกุศลที่ละเลยและมองข้ามปัญหาและความต้องการของคนพิการ พัฒนาให้แบบแผนมีความสมบูรณ์แบบเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้ให้และผู้รับมากยิ่งขึ้น

“กะประเมินว่าหนึ่งยากจนนับ ดูจากฐานะการเป็นอยู่ของเขา แล้วก็คิดว่าเขาสามารถทำอาชีพอะไรได้บ้าง เขาต้องมีอาชีพไปถึงจะให้ไม่ใช่ว่าไม่มีอาชีพก็เอาไปให้เขา เขาก็จะเอาเงินไปใช้เฉยๆ มันต้องมีอาชีพที่เขาสามารถต่อยอดของเขานะ ประเมินจากตรงนี้ด้วย” (สัมภาษณ์เชิงลึก อาสาสมัครสาธารณสุข วันที่ 2 ตุลาคม 2564)

พัฒนาการของแบบแผนส่วนหนึ่งเกิดจากตัวแทนชุมชนที่มีบทบาทหน้าที่ในการดูแลคนพิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับการอบรมความรู้และพัฒนาทักษะการดูแลคนพิการที่มีแบบแผนการปฏิบัติเป็นกระบวนการ ตั้งแต่การประเมินปัญหาและค้นหาความต้องการของคนพิการซึ่งเป็นกระบวนการแรกทีนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือคนพิการได้อย่างเหมาะสม และตรงกับความต้องการของคนพิการมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นแบบแผนความพิการที่สามารถหนุนเสริมต่อเป้าหมายการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของ CBR ได้

แบบแผนทางการแพทย์

แบบแผนทางการแพทย์ในสังคมไทยเริ่มเกิดขึ้นเมื่อมีการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการแพทย์เข้ามาใช้ในการรักษาและแก้ไขความบกพร่องที่ขึ้นกับร่างกายโดยมีผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาชีพในฐานะของผู้ให้การรักษาและคนพิการอยู่ในฐานะของผู้รับการรักษาด้วยมุมมองว่าความพิการเป็นความบกพร่องของร่างกาย

ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเกิดโรคหรือความผิดปกติใน
การทำงานของระบบอวัยวะภายในร่างกาย สามารถ
รักษาให้หายหรือแก้ไขให้ดีขึ้นได้ด้วยกระบวนการ
ทางการแพทย์

มุมมองตามแบบแผนนี้เห็นได้เด่นชัดใน
ระบบบริการทางการแพทย์เชิงรับหรือในสถาบัน
เช่น โรงพยาบาล ศูนย์บำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพ
หน่วยบริการทางการแพทย์ เป็นต้น เนื่องจากการ
ช่วยเหลือตามแบบแผนนี้มุ่งความสนใจเฉพาะ
การแก้ไขปัญหาความบกพร่องด้วยวิธีการบำบัด
รักษา เยียวยาหรือซ่อมแซมความบกพร่องนั้นให้
ใกล้เคียงกับความเป็นปกติมากที่สุด ผู้เชี่ยวชาญ
หรือนักวิชาชีพเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ
ต่อกระบวนการรักษาซึ่งอาจจะไม่ได้คำนึงถึง
แง่มุมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพโดยรวมของ
คนพิการ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรค
ต่อคนพิการ

“ตอนนี้อยู่หาไตวายก็เยอะ โรคหลอดเลือด
เสื่อมมองก็จะเยอะ เนี่ยละเป็นนานๆ แล้วต้องกิน
ยา พอกินยานานๆ ก็ไตวาย พอไตวายเสร็จแล้วก็
สูงอายุซักหน่อย ก็เสื่อม ติดเตียง” (สัมภาษณ์เชิง
ลึก เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
วันที่ 27 กันยายน 2564)

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการแพทย์
มีข้อจำกัดในบางกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขความ
บกพร่องให้กลับมาเป็นปกติหรือผลของความเจ็บ
ป่วยได้ทั้งร่องรอยของความผิดปกติให้กับคนพิการ
ทำให้คนพิการมีสมรรถนะหรือความสามารถที่
จำกัดจากความบกพร่องที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อ
การดำเนินชีวิตในสังคมของ คนพิการ ดังนั้น
มุมมองตามแบบแผนทางการแพทย์ที่มีเป้าหมาย
เฉพาะมุ่งแก้ไขปัญหาคความบกพร่องซึ่งเป็นเพียง
มิติเดียวของการดำรงชีวิตในสังคม จึงไม่อาจเป็น
คำตอบสุดท้ายสำหรับคนพิการที่ต้องการใช้ชีวิต
อยู่ร่วมกับสังคม

“พูดง่าย ๆ คือเป็นโรคเรื้อนแต่ปัจจุบันเนี่ย
หายแล้ว แต่ว่าร่องรอยสภาวะเนี่ยมันก็ยังอยู่แต่
เชื้อโรคไม่มีแล้ว มันก็ยังทิ้งร่องรอยความพิการเอา
ไว้อยู่ ดังนั้นอุปสรรคสำคัญคือเราจะถูกรังเกียจจาก
สังคมที่เขาเรียกว่า การตีตรา หรือ Stigma ทำให้
เราไม่สามารถจะเข้ากับสังคมได้เหมือนอย่าง
ผู้พิการอื่นๆ ” (สัมภาษณ์เชิงลึก คนพิการ
วันที่ 12 ตุลาคม 2564)

สถานภาพของแบบแผนทางการแพทย์
ควรพิจารณากระบวนการทางการแพทย์เชิงรุกร่วม
ด้วยเนื่องจากเป็นระบบบริการที่มีความสำคัญต่อ
การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนตามแนว
งานของสาธารณสุขมูลฐานโดยมุ่งเน้นการถ่ายทอด
องค์ความรู้ในการดูแลสุขภาพ บำบัด รักษา และ
ฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์จากผู้เชี่ยวชาญไป
สู่ชุมชน รวมถึงการส่งเสริมให้ชุมชนใช้ทรัพยากร
ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการฟื้นฟูสมรรถภาพ
คนพิการ

“กายอุปกรณ์ที่เราประดิษฐ์ขึ้นมาเองจาก
ได้รับการอบรมหรือคนในชุมชนช่วยกันออกความ
คิดเห็น เช่น เอาเก้าอี้ตาลมาทำเป็นที่ดัดขา ดัดเส้น
ที่นอนแบบป้องกันแผลกดทับที่ทำเป็นหมอนแล้ว
ก็เป็นชองเวลานั่งรองหรือเวลานอนมันจะไม่กด
ทับเป็นต้น” (สัมภาษณ์เชิงลึก ประธานอาสาสมัคร
สาธารณสุขหมู่บ้าน วันที่ 12 ตุลาคม 2564)

การทำงานร่วมกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญหรือ
นักวิชาชีพและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงคนพิการ
และผู้ดูแลคนพิการซึ่งเป็นจุดสำคัญที่ทำให้เกิด
การพัฒนาแบบแผนทางการแพทย์ไปสู่มุมมองที่
กว้างขึ้นทำให้เกิดการขยายขอบเขตของแบบแผน
และมองความพิการจากหลากหลายมิติมากขึ้น
ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในแต่ละมุมมองของ
ความพิการ สามารถสร้างจุดร่วมของแบบแผน
จนเกิดเป็นแนวคิดที่ผสมผสานมุมมองความพิการ
ระหว่างมุมมองต่อความพิการที่เป็นปัญหาของ

บุคคลและปัญหาจากสภาพแวดล้อมทางสังคม ทำให้เกิดการพิจารณาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของทั้งสองมุมมองเพื่อนำไปออกแบบและวางแผนให้ความช่วยเหลือคนพิการให้มีสมรรถนะเพิ่มขึ้น

“เราจะดูแลคนไข้คนหนึ่งแบบองค์รวมอย่างคนพิการเราไม่ได้มองว่าเขาเป็นคนที่เคลื่อนไหวไม่ปกติเท่านั้น แต่มองว่าแล้วจะส่งผลกระทบต่ออะไรบ้าง และเราทำงานกับคนอื่นเลยต้องรู้ข้อมูลอื่นๆ ด้วยอย่างได้ดูบ้านใหม่ บ้านเป็นยังไง มันก็เลยทำให้เราเรียนรู้ว่า เราจะต้องเป็นคนอย่างไรมากกว่านั้นหน่อย” (สัมภาษณ์เชิงลึก พยาบาลวิชาชีพ วันที่ 29 กันยายน 2564)

การมีมุมมองที่เปิดกว้างนี้มีได้จำกัดอยู่เฉพาะระดับของแนวคิดเท่านั้น แต่ทำให้ผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาชีพและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการทำงานด้านคนพิการด้วยมุมมองที่เปิดกว้างมีการวิเคราะห์ปัญหาของคนพิการจากองค์ประกอบด้านบุคคลและองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม และองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ รวมถึงการมีเป้าหมายที่มากกว่าการแก้ไขความบกพร่องแต่เป็นการกำหนดเป้าหมายร่วมกันกับคนพิการเพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตและมีส่วนร่วมในสังคม จึงเป็นแบบแผนความพิการที่สำคัญต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการแพทย์ จากพัฒนาการของแบบแผนนี้ได้มีส่วนที่ช่วยหนุนเสริมไปถึงเป้าหมายของการสร้างความเท่าเทียมกันของโอกาส

แบบแผนทางสังคม

สังคมไทยได้รับอิทธิพลทางความคิดจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนพิการในชาติตะวันตกเพื่อต่อสู้กับการถูกกดขี่ การแบ่งแยก และการไร้อำนาจในการตัดสินใจของคนพิการซึ่งเป็นการประกอบสร้างจากสังคม เป็นจุดเริ่มต้นที่กระตุ้นให้คนพิการเกิดการตื่นตัวและรับรู้ถึงการมีคุณค่า

ในตนเองมากขึ้นโดยมีมุมมองว่าความพิการเป็นปัญหาที่เกิดจากอุปสรรคทางสังคม เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ โครงสร้างสังคม เจตคติต่อคนพิการ การเลือกปฏิบัติ การกีดกันโอกาส เป็นต้น ดังนั้นเป้าหมายของแบบแผนทางสังคมคือการลดหรือขจัดอุปสรรคทางสังคมที่มีต่อคนพิการ

“คนพิการรู้สึกตัวเองแยะ ตัวเองไร้ค่า ก็คือสังคมนี้แหละ ฝังลงไป บอกลงไป ย้ำลงไป ให้คนพิการคนนั้นคิดเช่นนั้น ทีนี้ถ้าสมมุติว่าคนตาบอดเขาได้มาอยู่ในสังคมที่คนในสังคมหรือคนตาบอดที่เขาได้รับการพัฒนาแล้ว ความเชื่อเหล่านั้นจะหายไปเพราะเขาสามารถทำอะไรได้ตั้งหลายอย่างเขาก็มีความรู้สึกว่าเขาจริง ๆ ฉันทันทีมีค่านะ” (สัมภาษณ์เชิงลึก คนพิการ วันที่ 5 ตุลาคม 2564)

จุดอ่อนของแบบแผนทางสังคมคือการมองข้ามการปรับตัวและการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการเพราะมองว่าความพิการไม่ได้เป็นปัญหาของปัจเจกบุคคลแต่เป็นสิ่งที่เกิดจากอุปสรรคทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเท่านั้นแต่ในความเป็นจริงแล้วคนพิการมีระดับความสามารถที่ความแตกต่างหลากหลายจึงเป็นเรื่องยากที่จะระบุว่าคุณภาพแวดล้อมใดเป็นอุปสรรคต่อคนพิการ ทำให้สังคมไม่สามารถปรับเปลี่ยนเงื่อนไขหรือลดปัญหาอุปสรรคที่มีต่อคนพิการได้ทั้งหมด

สถานการณ์ของแบบแผนทางสังคมที่เห็นเป็นรูปธรรมในสังคมไทยจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนพิการและเกิดองค์กรคนพิการมากขึ้น อีกทั้งหลายองค์กรมีความเข้มแข็งและมีส่วนสำคัญในการเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขทางสังคม เช่น การแก้ไขกฎหมาย การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การมีเจตคติเชิงบวกต่อคนพิการ เป็นต้น

“แต่ก็เงินเดือน 500 แม่นับ กะพวกผม
นี้ละไปขอจ้งได้ขึ้น กะได้ไปเหยียบทำเนียบเพื่อ
หนึ่งแล้วแต่ผมอะ ไปขอ 800 เอาแกนนำของแต่ละ
จังหวัดนี้ไป ไปขอไปเว้า” (สัมภาษณ์เชิงลึกคนพิการ
วันที่ 20 กรกฎาคม 2565)

นอกจากนี้สังคมได้นำแนวคิดการออกแบบ
เพื่อคนทั้งมวล (universal design) มาเป็นแนวทาง
ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการมาก
ขึ้นทั้งในระดับชุมชนในการปรับสภาพแวดล้อมที่
อยู่อาศัยของคนพิการและระดับสาธารณะเพื่อเป็น
มาตรฐานที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับคนพิการให้
ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางการทำงาน
ร่วมกันและได้รับการบัญญัติไว้ในกฎหมายซึ่งเป็น
นโยบายที่หน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญในการจัด
สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อคนพิการ แต่ปัจจุบันยัง
ขาดความจริงจังในการปฏิบัติตามกฎหมายหรือมี
การออกแบบที่ไม่เป็นไปตามหลักการหรือมาตรฐาน
ที่กำหนดทำให้คนพิการไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้
อย่างเต็มที่

“คนทำก็กะๆ เอา ความสูงทางลาดน่าจะ
เท่านี้ อย่างนี้ๆ อันนี้คือความกะ หรืออย่างเช่นอย่าง
ที่บอกกะ ที่ว่างๆ จอดรถด้านผู้โดยสารไม่ค่อยมี
ด้านคนขับแต่ก็จะมีบ้างทำฝั่งคนขับ แต่ถึงแม้ทำ
ฝั่งคนขับบ้าง ก็ยังไม่วายเป็นที่จอดรถมอเตอร์ไซด์
อีกเนี่ยละคะ” (สัมภาษณ์เชิงลึกคนพิการ วันที่ 20
กรกฎาคม 2565)

สภาพแวดล้อมทางสังคมมิได้หมายถึง
เฉพาะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเท่านั้น แต่หมาย
รวมถึงเจตคติที่สังคมมีต่อคนพิการด้วย เพราะ
แม้ว่ามีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการแต่
หากสมาชิกอื่นในสังคมขาดความตระหนักถึงการมี
ส่วนทำให้สิ่งอำนวยความสะดวกนั้นเกิดประโยชน์
ต่อคนพิการอย่างเต็มที่หรือไม่ได้รับความสะดวกใน
การใช้ประโยชน์ ดังนั้นเจตคติต่อคนพิการจึงเป็น
สิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมของคนพิการ

พัฒนาการของแบบแผนทางสังคมจึง
เป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างสมาชิก
ในสังคม การเคารพกติกา และปฏิบัติตามเงื่อนไข
ทางสังคมจากการมีเจตคติเชิงบวกต่อคนพิการ มอง
ว่าคนพิการไม่ได้เป็นภาระของสังคมแต่เป็นพลัง
หนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนสังคมได้ หากได้รับการฟื้นฟู
สมรรถภาพทุกมิติ มุมมองตามแบบแผนความ
พิการนี้จึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความเท่าเทียม
กันของโอกาส และเปิดโอกาสให้คนพิการมีส่วน
ร่วมในกิจกรรมทางสังคม

“ก็มองว่าคนพิการก็เป็นภาระของสังคม
นั่นแหละนะ เราจะเปลี่ยนภาระเป็นพลังยังไง คน
พิการก็ยอมรับว่าเป็นภาระของสังคม อันต่อไป
ก็คือว่าถ้าคนพิการเขาได้รับการศึกษา คนพิการ
ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการได้รับการส่งเสริมอาชีพต่างๆ เนี่ย ได้รับการพัฒนาเชื่อว่าภาระ
เหล่านั้นเนี่ยจะลดลงตามศักยภาพของแต่ละคน”
(สัมภาษณ์เชิงลึก คนพิการ วันที่ 5 ตุลาคม 2564)

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนมี
5 องค์ประกอบ ได้แก่ การแพทย์ การศึกษา อาชีพ
สังคม และการเสริมพลัง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญ
ต่อการพัฒนาคนพิการที่เชื่อมโยงปัจจัยภายในและ
ปัจจัยภายนอกของคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพ
มิติหนึ่งอาจส่งผลต่ออีกมิติหนึ่ง อย่างเช่นการ
ฟื้นฟูทางการศึกษาทำให้คนพิการได้รับโอกาส
ในการทำงานมากขึ้น การฟื้นฟูสมรรถภาพในทุก
มิติจะเป็นแรงหนุนเสริมที่มีพลังต่อการพัฒนาคน
พิการ ดังนั้นการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการช่วย
ให้สังคมเกิดการรับรู้ว่าคุณพิการสามารถพัฒนา
ได้และช่วยทำให้มีเจตคติที่ดีต่อคนพิการจากการ
รับรู้ศักยภาพและความสามารถของคนพิการ

แบบแผนสิทธิพลเมือง

แบบแผนสิทธิพลเมืองเป็นการอธิบาย
ความสัมพันธ์และแนวปฏิบัติระหว่างรัฐและ
คนพิการ ดังนั้นจึงพิจารณาสถานภาพของ

แบบแผนนี้จากกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ คนพิการซึ่งปัจจุบันมุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพื่อให้เข้าถึงบริการต่างๆ ของภาครัฐด้วยความเสมอภาคและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม เห็นได้จากพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2556 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการโดยตรงซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการ การเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ การให้กู้ยืมเงิน การสนับสนุนโครงการต่างๆ และสิทธิประโยชน์ของคนพิการ รวมถึงกฎหมายอื่นๆ อีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้องเพื่อมุ่งเน้นให้คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในทุกมิติและเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการของคนพิการมากขึ้น

“มีกฎหมาย กฎข้อบังคับออกมาเรียบร้อยแล้ว แต่ว่าข้อกฎหมายที่ไม่มีคามผิด ถูกใหม่ค่ะ แล้วที่นี้ถามว่าอุปสรรคที่ไปเจอก็จะเป็นแบบคนไข้ไม่ได้ทำ คนทำไม่ได้ใช้ อย่างทางลาดก็...แหม สูงชะเหลือเกิน ความลาดเอียงก็ไม่ได้ ก็ต้องให้คนอื่นช่วยเข็นอยู่ดีค่ะ” (สัมภาษณ์เชิงลึก คนพิการ วันที่ 20 กรกฎาคม 2565)

แม้ว่าสังคมมีกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการแต่ในทางปฏิบัติยังขาดความจริงจังในการบังคับใช้กฎหมายเนื่องจากเป็นกฎหมายที่อาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ บางอย่างจึงไม่มีบทลงโทษ หรือการจัดสวัสดิการสำหรับคนพิการที่ไม่เพียงพอและทั่วถึง ทำให้คนพิการบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและบริการจากภาครัฐ ซึ่งถือว่าเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของแบบแผนนี้และนำไปสู่การพัฒนาแบบแผนต่อไป

การนำกฎหมายและนโยบายไปสู่การปฏิบัติของภาครัฐจึงมุ่งเน้นการทำงานเชิงรุกเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการของคนพิการ การทำงานเชิงรุกเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการ

ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีหุ้นส่วนและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นการสร้างกลไกการทำงานในระดับชุมชนเพื่อนำนโยบายจากภาครัฐไปสู่ชุมชน และชุมชนสามารถใช้เป็นกลไกในการผลักดันประเด็นปัญหาไปสู่การกำหนดนโยบาย ดังนั้นจึงเป็นแนวทางที่หนุนเสริมต่อเป้าหมายการมีส่วนร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมของคนพิการ

“เพิ่นกะประกาศใส่หอกระจายข่าว ผู้มีคุณสมบัติแบบนี้ๆ ให้มาลงชื่อสมัครงานแล้วเพิ่นกะจะคัดเลือกเอาค่ะ” (สัมภาษณ์เชิงลึก คนพิการ วันที่ 7 ตุลาคม 2564)

ตัวอย่างการจ้างงานคนพิการเป็นอีกหนึ่งแนวทางการทำงานเชิงรุกเพื่อเพิ่มโอกาสให้คนพิการมีงานทำตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ในมาตรา 35 ช่วยให้ผู้พิการที่อยู่ในชุมชนมีงานทำใกล้บ้านโดยมีหน่วยงานราชการเป็นสถานที่ปฏิบัติงาน เช่น โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาล เป็นต้น ในตำแหน่งงานตามความสามารถของคนพิการ เช่น แม่บ้าน คนสวน พนักงานบันทึกข้อมูล เป็นต้น

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสถานภาพของแบบแผนความพิการตามมุมมองต่อความพิการ มี 2 มุมมองหลักๆ คือ 1) แบบแผนความพิการที่มีมุมมองว่าความพิการเป็นปัญหาเฉพาะบุคคลคือแบบแผนการสงเคราะห์หรือการกุศลและแบบแผนทางการแพทย์ จึงมีแนวปฏิบัติต่อคนพิการด้วยการให้ความช่วยเหลือ บำบัด รักษา หรือการฟื้นฟู การปฏิบัติเช่นนี้ทำให้ละเลยปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของคนพิการ ทำให้ความช่วยเหลือบาง

อย่างส่งผลกระทบต่อคนพิการหรือได้รับการกีดกันจากสังคม เป็นสาเหตุที่ทำให้คนพิการเกิดการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อต่อสู้เรียกร้องถึงการมีตัวตนในสังคม และ 2) แบบแผนความพิการที่มีมุมมองว่าความพิการเป็นปัญหาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมคือแบบแผนทางสังคมและแบบแผนสิทธิพลเมือง จึงเกิดการรวมกลุ่มองค์กรของคนพิการขึ้นเพื่อสื่อสารให้สังคมเข้าใจคนพิการ มีระบบการพัฒนาการศึกษาของคนพิการและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร คนพิการสามารถเรียกร้องสิทธิของตนได้อย่างเต็มที่ตามที่กฎหมายกำหนด มีนโยบายที่คำนึงถึงคนพิการและการให้คนพิการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและร่วมเป็นส่วนหนึ่งในสังคม

พัฒนาการของแบบแผนความพิการเกิดจากการปรับมุมมอง แกไขจุดด้อย และลดข้อขัดแย้งของแบบแผนเพื่อขยายขอบเขตของมุมมองความคิดที่มีต่อความพิการ ทำให้ได้ข้อสรุปที่เป็นแรงหนุนเสริมของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ดังนี้ 1) การดูแลที่ยึดบุคคล (คนพิการ) เป็นศูนย์กลาง 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีมุมมองต่อความพิการอย่างเปิดกว้าง 3) การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทุกมิติ 4) มุ่งเน้นการทำงานเชิงรุกเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการของคนพิการ

การดูแลที่ยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (person-centered care) หมายถึง การดูแลหรือการปฏิบัติต่อคนพิการที่อยู่ในฐานะของผู้รับตามแบบแผนการสงเคราะห์หรือการกุศลและในฐานะของผู้ป่วยแบบแผนทางการแพทย์โดยให้คนพิการและครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งในการให้บริการ มีอิสรภาพในการเลือกและตัดสินใจ (World Health Organization, 2016) เป็นแนวทางที่ช่วยลดจุดอ่อนของทั้งสองแบบแผนและเป็นกระบวนการเริ่มต้นในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของคนพิการในกระบวนการทำงานของการฟื้นฟู

สมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนที่มีการทำงานตามปัญหาและความต้องการของคนพิการเป็นหลัก

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือคนพิการตามบทบาทหน้าที่ของตน และมีส่วนสำคัญต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนในฐานะของผู้มีความเป็นหุ้นส่วน (partnership) ในการดำเนินงาน (รัชณี สรรเสริญ และคณะ, 2553) หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีมุมมองต่อความพิการอย่างเปิดกว้าง จะช่วยให้เกิดการบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนผ่านมุมมองความคิดจากความพิการที่เป็นปัญหาของปัจเจกบุคคลไปสู่มุมมองว่าความพิการเป็นปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคมจากการทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งหมายรวมถึงคนพิการด้วย

นอกจากนี้คนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในทุกมิติเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี สามารถพัฒนาเป็นแกนนำกลุ่ม และมีองค์กรคนพิการเพื่อขับเคลื่อนงานด้านคนพิการทำให้สังคมรับรู้ถึงศักยภาพของคนพิการมากขึ้น ส่งผลต่อการมีเจตคติที่ดีต่อคนพิการมากขึ้นทำให้คนพิการได้รับโอกาสและมีพื้นที่ในการแสดงความสามารถของตนเองซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการและการสร้างความเท่าเทียมกันของโอกาส

และประการสุดท้ายคือการมุ่งเน้นการทำงานเชิงรุกซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การดำเนินงานของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน (มยุรี ผิวสุวรรณ และคณะ, 2556) เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการของคนพิการมากขึ้น ช่วยให้การนำนโยบายจากภาครัฐไปสู่การปฏิบัติมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อคนพิการอย่าง

เต็มี่ซึ่งเป็นที่พัฒนาการสำคัญของแบบแผนสิทธิพลเมือง

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงาน CBR ของไทยได้ใช้การผสมผสานแบบแผนความพิการทั้ง 4 แบบแผนเพื่อเติมเต็มให้เกิดบริการที่เหมาะสมและสามารถช่วยเหลือคนพิการได้จากข้อจำกัดของสวัสดิการที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนพิการขึ้นอยู่กับบริบทของการจัดบริการ หน่วยงาน/องค์กรที่ให้บริการ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แบบแผนการสงเคราะห์หรือการกุศลมาช่วยในการช่วยเหลือดูแลคนพิการ องค์กรคนพิการที่มุ่งเน้นดำเนินงานตามแบบแผนทางสังคม เป็นต้น ดังนั้น CBR ควรเลือกรูปแบบที่มุ่งเน้นตามแบบแผนสิทธิพลเมืองเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้คนพิการ ครอบครัว และชุมชน มีเป้าหมายร่วมกันผลักดันให้เกิดระเบียบหรือนโยบายที่เหมาะสมกับคนพิการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1) การศึกษาแบบแผนความพิการในสังคมไทยควรให้ความสำคัญกับพัฒนาการของแบบแผนความพิการร่วมด้วยเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานด้านคนพิการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2) ควรนำแบบแผนความพิการมาใช้ในการทำงานด้านคนพิการโดยผสมผสานแบบแผนความพิการเพื่อให้เห็นมิติที่หลากหลายและมุมมองที่เปิดกว้าง

2. ข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายรอบด้าน และครอบคลุมความพิการทุกประเภท

2) ควรศึกษาข้อมูลด้วยวิธีการเชิงปริมาณเพื่อเพื่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2563). *รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย*. <https://www.dep.go.th/th/law-academic/knowledge-base/disabled-person-situation/สถานการณ์คนพิการ-31-ธันวาคม-2563-รายไตรมาส>
- มยุรี ผิวสุวรรณ, ดารณี สุวพันธ์, วิไลภรณ์ โคตรบึงแก, Motsch, H. K., McGlade, B., & ปิยะมาศ อัมขันธ์เจริญ. (2556). *CBR Guidelines ขององค์การอนามัยโลก ฉบับภาษาไทย (community based rehabilitation)*. ฟรีเมียม เอ็กซ์เพรส.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2550). *พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550*. <http://www.srisangwankhonkaen.ac.th/swkk/sites/default/files/files/book/FILE0000120001.pdf>
- รัชณี สรรเสริญ, เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ, วรณรัตน์ ลาวัง, ยุวดี รอดจากภัย, รจนา ปุณโณทก, & ชุติมา ฉันทมิตรโอบาส. (2553). การบูรณาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในสถานบริการปฐมภูมิ: บทเรียนรู้จากประเทศไทย. *การพยาบาลและการศึกษา*, 3(2), 99-113.
- อนัญญา เจียนรัมย์. (2557). ความต้องการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 25(1), 63-70.

- Degener, T. (2017). A new human rights model of disability. In V. Della Fina, R. Cera, & G. Palmisano (eds.), *The United Nations convention on the rights of persons with disabilities: A commentary* (pp.41-60). Springer Nature.
- Edmonds, L. (2005). Disabled people and development. *Poverty and social development papers No. 12/June 2005*. Asian development bank.
- Gilson, S. F., & Depoy, E. (2000). Multiculturalism and disability: A critical perspective. *Disability and Society, 15*(2), 207-218.
- Jenkins, S. P., & Rigg, J. A. (2004). Disability and disadvantage: Selection, onset, and duration effects. *Journal of Social Policy, 33*(3), 479-501.
- Laskar, A. R., Gupta, V. K., Kumar, D., Sharma, N., & Singh, M. M. (2010). Psychosocial effect and economic burden on parents of children with locomotor disability. *Indian Journal of Pediatrics, 77*(5), 529-533.
- Oliver, M. (1990). *The new politics of disablement: The contribution of Mike Oliver*. <https://socialistproject.ca/2019/03/new-politics-of-disablement-contribution-of-mike-oliver>.
- Rerief, M., & Letsosa, R. (2018). Models of disability: A brief overview. *Theological Studies, 74*(1), 1-8.
- Smart, J. F. (2009). The power of models of disability. *Journal of Rehabilitation, 75*(2), 3-11.
- Thomas, M., & Thomas, M. J. (2003). *Manual for CBR planners*. National Printing Press.
- World Health Organization. (2010). *Community-based rehabilitation: CBR guidelines*. WHO Press.
- World Health Organization. (2016). *Framework on integrated, people centered health service*. http://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA69/A69_39-en.pdf?ua=1

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความ หรือ บทความวิจัย
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(Instructions for the Authors)

บทความและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ก่อน เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องเป็นงานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารใดๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำดังนี้

การเตรียมต้นฉบับสำหรับบทความและบทความวิจัย

1. ภาษา เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษก็ได้ ถ้าเป็นภาษาไทย ให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์หรือการเขียนทับศัพท์ให้ยึดหลักของราชบัณฑิตยสถาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปนไทย ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะซึ่งต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ

2. ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดี๋ยวนกระดาษสัน ขนาด เอ 4 (216 x 279 มม.) ควรเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมืออย่างน้อย 40 มม. (1.5 นิ้ว) ด้านล่างและขวามืออย่างน้อย 25 มม. (1 นิ้ว) พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบอักษร browallia New ขนาด 16 ตัวอักษรย่อนี้

3. จำนวนหน้า บทความและบทความวิจัย ไม่ควรเกิน 15 หน้า

การเรียงลำดับเนื้อหาบทความ และบทความวิจัย

1. ชื่อเรื่อง (Title) ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช่ คำย่อ ความยาวไม่ควร เกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2. ชื่อผู้พิมพ์และที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ และ E-mail ของผู้พิมพ์ เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

3. บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์อย่างต่อเนืองกัน ไม่ควรเกิน 500 คำ ไม่ควรมีคำย่อ ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

4. คำสำคัญหรือคำหลัก (Keyword) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา

5. บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย

6. วิธีการศึกษา (Method) ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งที่น่ามาศึกษา จำนวนลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

7. ผลการศึกษา (Results) แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจนได้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตารางที่ แผนภูมิแทน ไม่ควรมีเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

8. วิจารณ์และสรุปผล (Discussion and conclusion) ชี้แจงว่าผลการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือทิ้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

9. ตารางที่ รูป รูปภาพ และแผนภูมิ (Table, Figure, Graph) ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็นแยกออกจากเนื้อเรื่องโดยเรียงลำดับให้สอดคล้องกับคำอธิบายในเนื้อเรื่อง และต้องมีคำอธิบายสั้น ๆ แต่สื่อความหมาย ได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นตารางที่ คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพ หรือแผนภูมิ คำอธิบายอยู่ด้านล่าง

10. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) ระบุสั้น ๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

11. เอกสารอ้างอิง (References) สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป คือ เอกสารอ้างอิงต้องเป็นที่ถูกตีพิมพ์และได้รับการยอมรับทางวิชาการ ไม่ควรเป็นบทคัดย่อ และไม่ใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ถ้ายังไม่ได้ถูกตีพิมพ์ต้องระบุว่า รอการตีพิมพ์ (in press)

11.1 การเขียนเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงให้เขียนตามรูปแบบ “Publication Manual of the American Psychological Association” (7th Edition)

1. หนังสือ (ในรูปแบบรูปเล่ม)

ชื่อ-สกุล. (ปีพิมพ์). *ชื่อเรื่อง*(พิมพ์ครั้งที่). สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง:

วิธาน ฐานะวุฑฒิ. (2547). *หัวใจใหม่-ชีวิตใหม่*. ปิติศึกษา.

2. บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อ-สกุล. (ปี พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, เลขของปีที่ (เลขของฉบับที่), เลขหน้า. /<https://doi.org/เลขdoi>

ตัวอย่าง:

มานะ สินธุวงษานนท์. (2549). ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารครุศาสตร์*, 18(2), 115-116.

3. รายงานการประชุมเชิงวิชาการ (Proceeding)

ชื่อ-สกุล. (ปี). ชื่อบทความ. ใน/ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.), ชื่อหัวข้อการประชุม. *ชื่อการประชุม* (น. เลขหน้า). ฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง:

พัชราภา ดันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาสิ (บ.ก.), การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. *การประชุมวิชาการและเผยแพร่ ผลงานวิจัยระดับชาติ* (น. 97-102). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

4. หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อ-สกุล. (ปี, /วัน/เดือน). ชื่อคอลัมน์. *ชื่อหนังสือพิมพ์*, เลขหน้า.

ตัวอย่าง:

พงษ์พรรณ บุญเลิศ. (2561, 15 สิงหาคม). เดลินิวส์ว่าไรดี: 'สื่อพิพิธภัณฑ' เชื่อม ยุคสมัย เข้าถึงด้วย 'มิติใหม่' อินเทอร์เน็ต. *เดลินิวส์*, 4.

5. หนังสือ (ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์)

ชื่อ-สกุล. (ปีพิมพ์). *ชื่อเรื่อง* (พิมพ์ครั้งที่). URL

ตัวอย่าง:

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3-5 ปี*. http://drive.google.com/file/d/1HiTwiRh1Er73h_VYIMh1cYWzQiaNI_Vc/view

6. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง [ชื่อระดับการศึกษา, ชื่อมหาวิทยาลัย]. องค์กรหรือมหาวิทยาลัยที่เผยแพร่.
กฤษณา ทรัพย์สมบูรณ์. (2560). การศึกษาการปฏิบัติบทบาทผู้นำการพยาบาลทางคลินิกของพยาบาล
วิชาชีพ หอผู้ป่วยวิกฤต โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข [วิทยานิพนธ์ปริญญา
โท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).

Reference are written in “Publication Manual of the American Psychological Association” (7th Edition)

1. Book

Mertens, D.M. (2014). *Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods* (4th ed.). SAGE.

2. Academic Journal

Herbst-Damm, K.L., & Kulik, J.A. (2005). Volunteer support, marital status, and the survival times of terminally ill patients. *Health Psychology, 24*, 225-229. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.24.2.225>

3. Conference Proceeding

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 4678. Advanced concepts for intelligent vision systems* (pp. 97-108). Springer-Verlag. https://doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9

4. Newspaper / Online Newspaper

Brody, J.E. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. *The New York Times*. <http://www.nytimes.com>

5. E-book

Dahlberg, G., & Moss, P. (2005). *Ethics and politics in early childhood education*. <https://epdf.tips/ethics-and-politics-in-early-childhoodeducation-contesting-early-childhood.html>

6. Thesis/Dissertation

Earnhart, C.L. (2018). *Evaluating an on-line education module for autism screening in pediatric primary care in Arizona* [Doctoral dissertation, University of Arizona]. ProQuest Nursing & Allied Health Database.